

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI**

**TÜRKİYE'DE TERÖR VE TERÖRLE MÜCADELEDE BÜTÜNCÜL
YAKLAŞIM MODELİ: ADANA ÖRNEĞİ**

Uğur Kemal EVLEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2015

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI**

**TÜRKİYE'DE TERÖR VE TERÖRLE MÜCADELEDE BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM
MODELİ: ADANA ÖRNEĞİ**

Uğur Kemal EVLEK

Danışman: Doç. Dr. Elife Hatun KILIÇBEYLİ

Jüri Üyesi: Prof. Dr. Esat ARSLAN

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Mehmet DİREKLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2015

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından Uluslararası ilişkiler Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Elife Hatun KILIÇBEYLİ
(Danışman)

Üye: Prof. Dr. Esat ARSLAN

Üye: Yrd. Doç. Dr. Mehmet DİREKLİ

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

...../...../2015

Prof. Dr. Yıldırım Beyazıt ÜNAL
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim..... /..... / 2015

Uğur Kemal EVLEK

ÖZET

TÜRKİYE’DE TERÖR VE TERÖRLE MÜCADELEDE BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM MODELİ: ADANA ÖRNEĞİ

Uğur Kemal EVLEK

Yüksek Lisans Tezi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Elife Hatun KILIÇBEYLİ

Haziran 2015, 144 sayfa

Terör sorunu Türkiye ve uluslararası platformda uzun seneler yalnız güvenlik sorunu olarak algılanmıştır. Son yıllarda ise, terör ve terörizm ile mücadelede salt güvenlik odaklı yaklaşımların yetersiz kaldığı, önleme odaklı yaklaşımların bu mücadelenin olmazsa olmaz bir parçası olduğu savunulmaya başlamıştır.

Bu çalışma; terörizmle mücadelede tek boyutlu güvenlik veya önleme odaklı stratejilerin yetersiz kaldığı, her iki yaklaşımın entegre bir şekilde terörizmle mücadelede birlikte değerlendirilmesi gerektiği fikrine dayanmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde Terör ve Terörizm kavramları üzerine bir literatür taraması yapıldıktan sonra, Türkiye’de terör, terör örgütleri ve Terörist Kimlik İnşa sürecine etki eden faktörlere değinilmiştir. Daha sonra, İngiltere ve ABD de uygulanmakta olan bazı önleme odaklı çalışmalar incelenmek suretiyle, Terörizmle mücadelede önleme odaklı yapılması gerekenlerin üzerinde durulmuştur. Çalışmanın son bölümünde, güvenlik ve önleyici odaklı yaklaşımların eş zamanlı olarak uygulandığı, devlet kurumlarının STK’la uyumlu bir şekilde çalıştığı, terör örgütleri tarafından kazanılmaya çalışılan ve terör örgütleri içerisinde faaliyetli şahısların örgütlü yapılardan uzaklaştırılarak topluma tekrar kazandırılmasının hedeflendiği ve tüm uyarılara rağmen terör faaliyetlerine devam eden Terör örgütlerine yönelik merkezi operasyonlarla terör örgütlerinin son bulmasının amaçlandığı, ‘‘Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli’’ne yer verilmiştir. Ayrıca bu model doğrultusunda terörizmle mücadelede Adana İl Emniyet Müdürlüğü tarafından 2012-2014 yılları arasında yapılan uygulamalar hakkında kısa bir inceleme yapılmıştır. Sonuç bölümünde ise, terörizmle mücadelede yapılması gerekenler konusunda sonuç önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Radikalizm, rehabilitasyon, suç önleme, terör, terörizm

ABSTRACT**THE MODEL OF INTEGRATED APPROACH IN COUNTERING
TERRORISM: THE CASE OF ADANA****Uğur Kemal EVLEK****Master Thesis, Department of International Relationships****Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Elife HatunKILIÇBEYLİ****June 2015, 144 pages**

For many years, terrorism has been recognized solely as a security problem in Turkey and in the whole world. In recent years, conducting only security-oriented policies in the fight against terrorism seems to be inadequate and the prevention-oriented approach began to be portrayed as an essential part of this struggle. This study is based on the idea that one-dimensional preventative or security approach cannot handle terrorism, and the integration of both approaches is essential to fight against terrorism.

In the first part of the study, a literature review on the concepts of terrorism and terror has been conducted. On the other hand, terrorism and terrorist organizations in Turkey, and factors affecting the process of “terrorist identity construction” were examined. Some of the prevention-oriented activities which are being implemented in Britain and the United States have also been emphasized in the study in order to focus on what needs to be done to fight against terrorism. In the last part of the study, "Individual Centered Prosedural Approach (ICPA) Model” is examined, in which security and prevention-oriented approaches are applied simultaneously. This model isa compatible way for state institutions and NGOs to work together for reintegrating those who were recruited by terrorist organizations into society. This model also encourages police and military operations against the terrorist organizations which continue their terrorist activities despite all the warnings. On the other hand, Adana Police Department, which adopted and implemented this model between 2012 and 2014, was examined as a case study. In the conclusion part of the study, several policy implications regarding countering terrorism were discussed.

Keywords: Crime prevention, radicalism, rehabilitation, terror, terrorism.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın hazırlanmasında ilk olarak Tez Danışmanın Doç.Dr. Elife Hatun KILIÇBEYLİ'ye tez hazırlanma sürecindeki yardım ve destekleri için teşekkürlerimi iletiyorum. Ayrıca Çukurova Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Harun ARIKAN, Yrd. Doç Dr. Marella Bodur ÜN ve Yrd. Doç. Dr. Fulya MEMİŞOĞLU'na da ders aşamasında göstermiş oldukları yakın ilgi ve destekten dolayı teşekkür ederim.

Özellikle tezin hazırlık döneminde Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli hakkındaki verilerin toplanması ve modelin akademik bir platformda da dillendirilmesi amacıyla teşvik ve desteklerini esirgemeyen 2012-2014 yılları arasında görev alan Adana İl Emniyet müdürlüğü personeline de teşekkür etmeyi bir borç biliyorum.

En büyük teşekkürü kuşkusuz tez hazırlama döneminde kendilerini fazlaca ihmal ettiğim eşim ve oğlum hak ediyorlar. Özellikle eşime bu dönemde göstermiş olduğu desteklerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Terörün son bulduğu ve herkesin huzur içinde yaşadığı bir Türkiye ve Dünya temennisiyle...

Uğur Kemal EVLEK

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv

BÖLÜM I

GİRİŞ

BÖLÜM II

TERÖR VE TERÖRİZM

2.1. Terör Ve Terörizmin Tanımı	5
2.2. Terörizmin amacı	6
2.3. Terörizmin Unsurları	7
2.3.1. Örgüt	8
2.3.2. İdeoloji	9
2.3.3. Eylem (Şiddet)	10
2.4. Terörizmin Tarihsel Gelişimi	10
2.4.1. Eski çağlar Terörizmi	11
2.4.2. Devrimci Terörizm çağı	12
2.4.3. Soğuk Savaş Döneminde Terörizm	13
2.4.4. Küresel Terörizm Evresi	14
2.5. Terörizmin Türleri	15
2.5.1. Devlet Terörü (Yukarıdan Aşağıya Terör)	16
2.5.2. Devlete Karşı Terör (Aşağıdan Yukarıya Terör)	17
2.6. Terörizmin Nedenleri	19
2.6.1. Ekonomik Nedenler	20
2.6.2. Siyasi Nedenler	21
2.6.3. Sosyokültürel Nedenler	22
2.6.4. Eğitim Sisteminden Kaynaklı Nedenler	23

2.7. Terörle Mücadele Çıkmazı.....	24
2.8. Terörle Mücadele Kavramının İnşacılık Teorisi (Constructivism) Perspektiften Analizi.....	26

BÖLÜM III

TÜRKİYE'DE TERÖR

3.1. Türkiye'de Terörün Tarihsel Gelişimi	31
3.1.1. İdeolojik Temelli Terör Örgütleri	31
3.1.2. Etnik Temelli Terör Örgütleri	34
3.1.3. Dini İstismar eden Terör Örgütleri	38

BÖLÜM IV

TERÖR ÖRGÜTLERİNİN TABAN KAZANMA YÖNTEMLERİ

4.1. Terörist Kimlik İnşa Süreci	41
4.2. Sosyal Yöntemler.....	41
4.2.1. Arkadaş ilişkisi	42
4.2.2. Hemşericilik ilişkileri.....	44
4.2.3. Akraba ilişkisi.....	45
4.2.4. Sosyal ve Kültürel Faaliyetler.....	46
4.2.5. Dini değerlerin Kullanılması.....	47
4.2.6. Etnik Kökenin Kullanılması	48
4.3. Psikolojik Yöntemler	49
4.3.1. Güdüleme	50
4.3.2. Grup dinamiği.....	52
4.3.3. Terörist Kimlik ve Kişilik Oluşumu	54

BÖLÜM V

TERÖR ÖRGÜTLERİNDE RADİKALLEŞME

5.1. Radikalleşme.....	56
5.2. Radikalleşme Sürecine Etki Eden Faktörler	57
5.2.1. Sosyal Etkenler.....	57

5.2.2. Psikolojik Etkenler	58
5.2.3. Yanlış Devlet Politikaları.....	60
5.2.4. Güvenlik Güçlerinin Yanlış Uygulamaları.....	63
5.3. Terör Örgütlerinde Radikalleşme Süreçleri	64
5.3.1. Sol Terör Örgütlerinde Örgütlenme Stratejileri ve Radikalleşme Süreci	65
5.3.2. Bölücü Terör Örgütünde Örgütlenme Stratejileri ve Radikalleşme Süreci.....	66
5.3.3. Dini İstismar Eden Terör Örgütlerinde Örgütlenme Stratejileri ve Radikalleşme Süreci	68

BÖLÜM VI

TERÖRİZMLE MÜCADELEDE ÖNLEME ODAKLI YAKLAŞIMLAR

6.1. Terörizmle Mücadelede Önleme Odaklı Yaklaşımlar ve Önemi.....	72
6.2. Terörizmle Mücadelede Uygulanması Gereken Önleme Odaklı Politikalar	72
6.2.1. Terörist Kimlik İnşa Sürecinin Tam ve Doğru Olarak Anlaşılması	73
6.2.2. Terörist Kimlik İnşa Sürecindeki Bireylerin Tekrar Topluma Kazandırılması için Çok Sektörlü Politikalar Geliştirilmesi.....	73
6.2.3. Terörist Kimlik İnşa Sürecindeki Bireylerin Kendileri ve Aileleri Görüşmeler Yapılması	74
6.2.4. Devletin Tüm Kurumlarının Eş Güdümlü Ortak Politikalar Belirlenmesi.....	76
6.2.5. Demokratikleşme Faaliyetlerinin Desteklenmesi	78
6.2.6. Sivil Toplum Kuruluşları ve Halk Desteğinin Sağlanması.....	79
6.2.7. Demokratik Alandaki Hak Arayışlarının Desteklenmesi	80
6.2.8. Güvenlik Güçlerinin Yanlış Uygulamalarının Önüne Geçilmesi Amacıyla Polise Yönelik Farkındalık Eğitimi ve Profesyonel Savunma Taktik Eğitimlerinin Verilmesi.....	81

BÖLÜM VII

ULUSLARARASI PLATFORMDA ŞİDDETE VARAN AŞIRICILIK VE TERÖRİZMLE MÜCADELEDE ÖNLEME ODAKLI UYGULAMALAR

7.1. ‘‘Channel Programı’’ İngiltere.....	84
7.2. Ateşkes Operasyonu ‘‘Boston Modeli’’ ABD.....	86

7.3. Terörizmle Mücadele Küresel Formu ‘‘TMKF’’ (Global Counter Terrorism Form, ‘‘GCTF’’)	88
7.3.1. Ankara Memorandumu ‘‘Şiddete Varan Aşırılıkla Mücadelede Çok Sektörlü Yaklaşım İyi Uygulamalar’’	89

BÖLÜM VIII

TERÖRİZMLE MÜCADELEDE BİREY ODAKLI SÜREÇSEL YAKLAŞIM MODELİ – ADANA ÖRNEĞİ

8.1. Tanım	93
8.2. Amaç	93
8.3. Metodoloji	95
8.4. 2009–2011 Yılları Arası Adana İli Özelinde Model Öncesi Mukayeseli Analiz Çalışması	95
8.5. 2012 Yılında Adana İli Özelinde Terörle Mücadelede Gerçekleştirilen Entegre Uygulamaların Analizi	101
8.6. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli	103
8.6.1. Önalma Aşaması	105
8.6.2. Soruşturma-Operasyon ve İlegal aşama Aşaması	108
8.6.3. Cezaevi Süreci ve Sonrası	117
8.7. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Yaklaşım Modelinde STK’ların rolü ve ‘‘Biz Ebruyuz Derneği’’ ve ‘‘Güvenli Adana İçin El Ele’’ projesi	121
8.8. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modelinde Kolluk Görevlilerine Yönelik Farkındalık Eğitimleri ve Fiziki Yeterlilik Eğitimlerinin Önemi	123
8.9. ‘‘Terörizmin Engellenmesinde Üstün Başarı Ödülü’’ Yarışması	124
8.9.1. Ülke Terör Raporları - 2013	124

BÖLÜM IX

SONUÇ VE ÖNERİLER

KAYNAKLAR	132
EKLER	137
ÖZGEÇMİŞ	144

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ACPO	: Association of Chief Police Officers (Polis Şefleri Birliği)
AP	: Associated Press
ARA	: Armenian Revolutionary Army (Ermeni Devrimci Ordusu)
ASALA	: Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia (Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu)
DEV SOL	: Devrimci Sol
DEV GENÇ	: Devrimci Gençlik
DHKP/C	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi
DİSK	: Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ETA	: Euskadi Ta Askatasuna (Bask Vatanı ve Özgürlükler)
ETKO	: Esir Türkleri Kurtarma Ordusu
FK	: Fikir Kulüpleri
FKF	: Fikir Kulüpleri Federasyonu
GCTF	: Global Counter Terrorism Form (Terörle mücadele Küresel Formu)
GOV	: Government (Devlet)
HSCB	: The Hong Kong and Shanghai Banking Corporation
IRA	: Irish Republican Army (İrlanda Cumhuriyet Ordusu)
İŞİD	: Irak ve Şam İslam Devleti
JCAG	: Justice Commandos of the Armenian Genocide (Ermeni Soykırımı için Adalet Komandoları)
KKK	: Ku Klux Klan
MDD	: Milli Demokratik Devrim
MLKP	: Marksist Leninist Komünist Parti
MKP	: Maoist Komünist Partisi
NAR	: New Armenian resistance Yeni Ermeni Direnişi Örgütü
OJJDP	: Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention (Çocuk Adalet ve Suçluluğu Önleme Bürosu)
PKK/KCK	: Partiya Karkerên Kurdîstan /Koma Civakên Kurdistan (Kürdistan işçi Partisi /Kürdistan Topluluklar Birliği)
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TDK	: Türk Dil Kurumu

THKO	: Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu
THKP/C	: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi
TİBO	: Türkiye İntikamcı Bozkurtlar Ordusu
TİİKP	: Türkiye İhtilaleci İşçi Köylü Partisi
TİKKO	: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
TİP	: Türkiye İşçi Partisi
TİT	: Türk İntikam Tugayı
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
TKP/ML	: Türkiye Komünist Partisi - Marksist Leninist
TMKF	: Terörle mücadele Küresel Formu
TYK	: Türk Yıldırım Komandoları
UK	: United Kingdom (Birleşik Krallık, İngiltere)
UTSAM	: Uluslararası Terörizm ve Güvenlik Araştırmaları Merkezi
YÖK	: Yüksek Öğrenim Kurumu

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Boston’da ki Cinayetler	88
Tablo 2. Gönül Kervanı Projesi Kapsamında Uygulanan Yardım ve Tedbirleri.....	113
Tablo 3. Gönül Kervanı Projesi Kapsamında Uygulanan Eğitime Devamı Amacıyla Yardım Alması Sağlanan Çocukların İstatistiği	114
Tablo 4. Gönül Kervanı Projesi Kapsamında Ayni- Nakdi Yardımda Bulunulan şahıslar	114
Tablo 5. Gönül Kervanı Projesi Kapsamında İş Olanığı Sağlanan Çocuklar	115

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Terörist kimlik inşa süreci	41
Şekil 2. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi	51
Şekil 3. 2009- 2011 yılları arası Adana il emniyet müdürlüğü tarafından sol terör örgütlerine yönelik gerçekleştirilen adli operasyon – bilgilendirme ve önleme faaliyetleri (böf) değerlendirmesi (Adana)	96
Şekil 4. Adli operasyon- bilgilendirme ve önleme faaliyetleri koordinasyonu	98
Şekil 5. Bilgilendirme ve önleme faaliyetleri kapsamında yapılan görüşmeler	99
Şekil 6. Bireyin Topluma Kazandırılma Süreci	100
Şekil 7. Aktif silahlı faaliyet gösteren sol terör örgütleri 2012 operasyon-bilgilendirme ve önleme faaliyetleri istatistiği (Adana).....	101
Şekil 8. Bölücü terör örgütü 2012 görüşme istatistiği (Adana)	102
Şekil 9. Dini istismar eden terör örgütleri 2012 görüşme istatistiği (adana)	103
Şekil 10. Terörizmle mücadelede birey odaklı süreçsel yaklaşım modeli	104
Şekil 11. Terörizmle mücadelede birey odaklı süreçsel yaklaşım modeli -önalma süreci	106
Şekil 12. Terörizmle mücadelede birey odaklı süreçsel yaklaşım modeli -soruşturma - illegal aşaması.....	109
Şekil 13. Terörizmle mücadelede birey odaklı süreçsel yaklaşım modeli -operasyon aşaması.....	109
Şekil 14. Gönül kervanı projesi kapsamında yapılan aile görüşme istatistiği	115
Şekil 15. Gönül kervanı projesi kapsamında görüşme yapılan çocukların örgütsel faaliyet durum istatistiği	116
Şekil 16. Terörizmle mücadelede birey odaklı süreçsel yaklaşım modeli –cezaevi aşaması ve sonrası	117

BÖLÜM I

GİRİŞ

Ülkemizde uzun yıllardan beri PKK/KCK terör örgütünün yanı sıra Dini İstismar Eden Terör Örgütleri ve Sol Terör Örgütleri de aktif bir şekilde faaliyet göstermektedir. Yaklaşık yarım asırdır ülkemizin gündemini işgal eden terör sorunu, 11 Eylül saldırılarından sonra küresel bir boyut kazanmıştır. Buna rağmen terör sorunun dünya genelinde ülke gündemi en çok işgal ettiği ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Amerikan haber ajansı AP' de 2011 tarihinde yayınlanan rapora göre 11 Eylül saldırılarından sonra tüm dünyadaki terör hükümlüsü sayısı 35 bin 117 iken, Türkiye 12 bin 897 kişi ile listenin ilk sırasında bulunmaktadır. (www.sabah.com.tr, 2011).Türkiye'nin bu sıralamanın en üstünde bulunması iki açıdan değerlendirilebilir. Yukarıda da değinildiği üzere, terör sorunu Türkiye'nin son 40 yılının en büyük sorunlarının başında gelmektedir. Bu bağlamda, onlarca terör örgütü uzantısının olduğu bir ülkede on sene gibi bir zaman zarfında bu kadar şahsın terör hükümlüsü olması muhtemel bir sonuçtur. Asıl sorgulanması gereken nokta ise, terör hükümlüsü sayısının bu kadar yüksek olmasına rağmen terör örgütlerinin neden son bulmadığıdır.

Terörle mücadelede asli yaklaşımın terör örgütlerinin merkezi yapılarının her yönden etkisiz hale getirilmesi ve terör örgütlerinin örgütlenme faaliyetlerinin sekteye uğratılması olmalıdır. Ancak tam manasıyla merkezi yapıya yönelik gerçekleşmeyen operasyonlar, güvenlik güçleri tarafından insan hakları bağlamında yapılan yanlışlar, bir yandan terör örgütlerinin taban kazanma faaliyetlerini hızlandırırken, öte yandan da örgütlerin kendi tabanları tarafından kabul edilirliliğini artırmaktadır.

2011 yılında yürürlüğe giren ve kamuoyunda taş atan çocuklar yasası olarak anılan yasa öncesi ve sonrası Adana ilinde gerçekleşen 15 aylık sokak eylemselliği oranları karşılaştırıldığında, yasa çıktıktan sonra ceza evinden çıkan çocukların suçla karışma oranı yaklaşık % 300 arttığı gözlemlenmiştir.¹ Islahhaneler, yeni söylemiyle cezaevleri bu çocukları cezalandırmaktan öteye geçememiş ve asli amacı olan bireylerin terör örgütlerinden kopartılarak topluma tekrar kazandırılmasına yönelik faaliyetler istenilen şekilde yerine getirilememiştir. Ceza evinden çıkan çocukların eylemlere katılma oranları incelendiğinde, terör örgütü adına gerçekleştirilen terör eylemlerinin artan bir ivmeyle devam ettikleri dikkat çekmektedir.

¹ Adana İl Emniyet Müdürlüğü verileri

Taş atan çocuklar yasası sonrası ceza evinden çıkan çocukların durumu incelendiğinde, operasyon kapsamında haklarında adli soruşturma yapılan ve ceza evine gönderilen her bireyin örgütlü yapıya bir adım daha yaklaştığı gerçeği, dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Terör örgütlerinin en önemli stratejilerinden birisi, örgütlemeye çalıştıkları bireyler ile devleti karşı karşıya getirmektir. Bu bağlamda özellikle çocuklara ve gençlere yönelik gerçekleştirilecek adli operasyonlar öncesi önleme tedbirlerinin tamamen uygulanması hayati önem arz etmektedir. Terör örgütlerinin aktif bir şekilde taban kazandıkları çocuklar ve gençler, terör örgütleri tarafından değişik yöntemler kullanılarak örgütlenme çarkının içine itilmektedir. Dolayısıyla terör örgütleri tarafından kazanılmaya çalışılan bireylerin, topluma kazandırılması amacıyla gerçekleştirilecek olan bilgilendirme ve önleme politikalarının, şahısların kendileri ve ailelerine yönelik olabildiğince etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

PKK/KCK terör örgütü ile mücadele yaklaşık 30 senedir devam etmektedir. Devlet kayıtlarına göre şu ana kadar etkisiz hale getirilen terörist sayısı 30 bin civarında olmasına rağmen yaklaşık 20 yıldır 5000 olan dağdaki terörist sayısı azalmamakta bilakis artmaktadır. Bu gerçek göz önüne alındığında terör örgütleriyle mücadelede asıl amaç dağa giden yolun önünün kapatılmasıdır.

Öte yandan terörle mücadelede başarılı olunabilmesi için, güvenlik güçleri terörle mücadele faaliyetlerinde insan haklarına azami ölçüde saygılı olması gerekmektedir. Terör örgütlerinin örgütlenme stratejilerinin önde gelen yöntemlerinden en önemlisi terörle mücadele esnasında devlet eliyle bilerek yada bilmeyerek yapılan yanlışlıkların terör örgütleri tarafından hedef kitle olarak görülen bireyleri örgütleme adına kuvvetli bir argüman olarak kullanılmasıdır. Terörizmle mücadelede başarılı olabilmek için, güvenlik güçlerinin ve devlet görevlilerinin insanların devlet düşmanı olmasına sebep olabilecek hiçbir kötü muamele ve davranışta bulunmaması gerekmektedir. Bir başka tabirle terör örgütlerinin sona ermesi tam manasıyla ülkemizin demokratikleşmesi, şeffaflaşması ve insan haklarına gereken önemin gösterilmesinden geçmektedir. Bu bağlamda salt güvenlik odaklı yaklaşımların, terörizm sorununun çözülmesinde öncelikli yöntem olmadığı gözlemlenmektedir. Terörizmle mücadelede, terör örgütlerinin merkezi yapılanmalarına yönelik güç odaklı güvenlik yaklaşımların ön planda tutulması gerekirken, terör örgütleri tarafından kazanılmaya çalışılan ve terör örgütlerine sempatican olan kitleye yönelik olabildiğince önleyici eksenli bir yaklaşım sergilenmelidir. Bu çift eksenli yaklaşım, terör örgütlerinin merkezi yapılarını etkisiz

hale getirirken, terör örgütleri tarafından kazanılmaya çalışılan ve terör örgütlerine sempatzan olan kitlenin devlet eliyle örgütlerin kucağına itilmesini engelleyecektir. 1975 Yılında Abdullah ÖCALAN ile yapılan bir görüşmede kürt halkının PKK terör örgütü tarafından örgütlenmesi için ‘‘Her Kürt ailesinden bir kişinin dağda, bir kişinin ceza evinde, bir kişinin de mezarlıkta olması gerekir.’’ söyleminde bulunmuştur. (Küreken, İ. 2005, <http://www.kurdinfo.com>)Bu tezinin antitezinden yola çıkarak, devlet terörizmle mücadelede olarak olabildiğince temkinli ve şeffaf davranarak, terör örgütlerine sempatzan düzeydeki şahısların bile terörist ilan edildiği yaklaşımların önüne geçilmelidir. Öte yandan örgütlerin merkezi yönetimlerine yönelik mücadeleye var güçle devam edilmelidir. Bu yaklaşım, şu örnekle açıklamak mümkündür. Profesyonel bir terörle mücadele kavramı, itfaiye kuvvetlerinin yangın söndürme çalışması gibi değerlendirilebilir. Bir yangın söndürülürken öncelikli olarak yapılması gereken ateşin kaynağının hava ile irtibatının kesilmesidir. Merkezdeki ateşin dış ortamla irtibatını kesen itfaiye görevlilerinin ikinci görevi ise merkezin dışında kalan alevlerin söndürülmesidir. Üçüncü aşama ise yangının merkezinin söndürülmesidir. Nasıl ki merkezine dokunulmayan bir yangına yönelik yapılan söndürme çalışmaları yangını körüklemekten öteye geçmeyecektir, öyle de terör örgütlerinin silahlı kanatları ve terör örgütlerini finanse eden, propaganda faaliyetlerini sürdüren, taban kazanmalarını sağlayan şehir yapılanmalarını kapsamayan her yaklaşım terör örgütlerinin büyümesine sebep olmaktan başka bir sonuç doğurmayacaktır.

Sonuç olarak; Adli sürece dâhil olan ve bunun sonucu cezaevine gönderilen şahısların örgütlü yapılardan uzaklaşmadığı, aksine terör örgütleriyle irtibatlarını güçlendirdiği göz önünde bulundurulduğunda; terör örgütleriyle mücadelede asli amacın bireylerin cezaevine gönderilmesinden ziyade, bu şahısların örgütlü yapılardan uzaklaşması ve terör örgütlerinin faaliyetlerini sona erdirilmesi için gerekli adımların atılması olmalıdır. Öte yandan işlediği terör suçlarından dolayı cezaevinde bulunan veya örgütün illegal alanda faaliyet gösteren bireylere yönelik ise, bu şahısların örgütten uzaklaştırılması ve topluma tekrar kazandırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda terör örgütlerine yönelik yapılan operasyonlarda, hedef şahısların seçiminde azami dikkat edilmesi ve örgüt içerisinde faaliyetli şahısların örgütlü yapıdan kopartılması için her aşamada devletin ve STK’ların eşgüdümlü çalışmaları neticesinde oluşan tüm imkânlar ile devreye girilmesi hayati önem taşımaktadır. Terör faaliyetlerini devam ettiren ve yapıdan kopmayacağı değerlendirilen örgütlü yapılar içerisindeki, şahıs ve kurumlara yönelik ise devletin tüm

imkanlarını kullanmak suretiyle örgütün bütün yapılarını hedef alan eş zamanlı, merkezi operasyonların devam etmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada, birinci bölümde terör, terörizm kavramları, terörizmin tarihsel gelişimi, türleri ve nedenleri üzerinde durulacaktır. İkinci bölümde; Türkiye’de terörizmin tarihçesi ve Türkiye’de aktif olarak faaliyet gösteren terör örgütlerine değinilecektir. Üçüncü bölümde; Terör örgütlerinin taban kazanma yöntemleri, Terörist Kimlik İnşa Süreci ve bu süreçleri etkileyen faktörlere temas edilecektir. Dördüncü bölümde; terör örgütlerinde radikalleşme süreçleri ve bu süreçleri tetikleyen faktörler sıralanacaktır. Beşinci bölümde; Terörizmle mücadelede önleme odaklı yaklaşımlar konusu incelenecektir. Altıncı Bölümde; Şiddete varan aşırıçılıkla mücadelede önleme odaklı ve çok sektörlü bir çalışma modeli olarak ABD’de uygulanan ‘‘Boston Modeli’’ ve İngiltere’de Terör örgütleri ve Şiddete varan aşırıçılı gruplar içerisinde faaliyetli şahısların topluma tekrar kazandırılması amaçlı uygulanan çok sektörlü bir çalışma olan ‘‘Channel’’ modelleri incelenecektir. Yedinci bölümde, ‘‘Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli’nin’’ sistematik yapısı incelenerek, 2012 yılından itibaren terörizmle mücadelede Adana ilinde uygulanan bu modelin şiddete varan aşırıçılık ve terörizmle mücadeledeki artı ve eksi yönleri üzerinde değerlendirmelerde bulunulacaktır. Sonuç bölümünde ise, ‘‘Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli’’ uygulamaları çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmaların terörle mücadele üzerindeki etkisi, terörle mücadelede güvenlik ve önleme odaklı yaklaşımlar hakkında bir sonuç değerlendirmesinde bulunulacaktır.

BÖLÜM II

TERÖR VE TERÖRİZM

2.1. Terör ve Terörizmin Tanımı

Terörizm günümüzde en çok tartışılan ve en az anlaşılan konuların başında gelmektedir (Laqueur, 1977, s. 1). Türkçedeki karşılığı "yıldırma, korkutma, tedhiş" olan terör kelimesi (Türkçe Sözlük(TDK), 1992, s. 1459), Fransızca Petit Robert sözlüğünde "bir toplumda bir grubun halkın direnişini kırmak için meydana getirdiği ortak korku" anlamında yer alırken, Siyasi Terimler Ve Örgütler Sözlüğünde ise "Kamu otoritesini veya toplum yapısını kırmak için girişilen korku ve yılgınlık saçan şiddet hareketleri" olarak belirtilmektedir.(Aydın, 2009, s. 31)

Terörizm kavramı "ihtilalci grupların giriştiği şiddet eylemlerinin tümü, bir hükümet tarafından uygulanan şiddet rejimi" (Meydan Larousse, 1973, s. 83) veya "siyasal bir hedefe ulaşmak amacıyla devlete, halka ya da bireylere karşı sistemli şiddet eylemlerine başvurma" (Ana Britannica, 1994, s. 377) olarak ta tanımlanabilmektedir.

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1. Maddesine göre terör;

"Baskı, cebir, şiddet,korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, lâik, ekonomik düzeni değiştirmek, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devleti'nin ve Cumhuriyeti'nin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığını bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemdir." şeklinde tanımlanmaktadır.

Bal'a göre ise akademisyenler ve uygulayıcıların üzerinde hemfikir oldukları terör tanım ise şöyledir; "Terör, herhangi bir amaca ulaşmak için sivillerin ve güvenlik görevlilerinin propaganda amaçlı ses getirici bir şekilde öldürülmesidir" (2006b, s.8).

Terörizmin bir diğer tanımı ise; "Belli bir amaca ulaşmak için var olan otoriteye karşı, örgütlü, silahlı ve gizli bir mücadele ortaya koymak, bu mücadelenin kuralsız tercihen çok ses getirme amaçlı, vahşi, hedeflerin masum-suçlu ayırımına gerek duymadan seçilmiş olması ve sonuçta vatandaşın var olan otoriteye karşı güvenini yitirmesi veya ayaklanması stratejilerinin tümü" şeklindedir. Bu kavram içerisinde her

ne kadar terör ve terörizm kavramları iç içe geçmiş gibi görünse de bu iki kavram arasındaki en büyük fark, terörün amaca yönelik aşamaların fiili durumunu ifade etmesi, terörizmin ise, terör eylem ve örgütün savunulduğu propaganda sınırlarını belirlemesidir (Bahar, 2009, s.240).

Terör ve terörizm kavramları birbirinden ayrı kavramlar olmasına rağmen çoğu akademik ve günlük kullanımda bu iki kavramın birbiri yerine kullanılabilirdiği gözlemlenmektedir. Alkan'a göre (2013, s.21) terör "büyük çaplı korku veren ve bireylerde yılgınlık yaratan bir eylem durumu" terörizm ise, "siyasal amaçlar için mevcut durumu yasadışı yollardan değiştirmek amacıyla örgütlü sistemli ve sürekli terör eylemlerini kullanmayı bir yöntem olarak benimseme" şeklinde ifade edilmektedir.

İnsanlık tarihini yüzyıllardır meşgul eden terör ve terörizm kavramlarının tanımı hakkında ortak bir kanıya varılmamıştır. Yapılan tanımlar araştırmacı ve bilim adamlarının yaşadığı ülkeler ve çalışma alanlarına göre farklılık gösterebilmektedir. Bu güne kadar yapılan tanımlar, terör ve terörizm kavramlarını kısmen ifade etse de tek başlarına yeterli olmamışlardır (Dilmaç, 1997, s.28-29).

Terörizmle ve terörle ilgili tanımları genişletmek mümkündür. Tanımların çokluğu ve farklılığı şu zamana kadar ortak bir terör tanımı üzerinde hem fikir olunmadığını göstermektedir.

2.2. Terörizmin Amacı

Ortak bir tanımı olmayan terörizmin ortak bir amacının da olmadığı bir gerçektir. Bazı ülkelerde sistemin zayıflatılarak iktidarın değişmesini amaçlayan terör örgütleri bulunurken, bazılarında ise kendi etnik gruplarının bağımsızlıklarını amaçlayan terör örgütleri varlıklarını devam ettirmektedir. Bu bağlamda terör örgütlerinin amaçları buldukları ülkeye, sahip oldukları ideolojik temellere ve kendilerini yönlendiren güç odaklarına göre farklılık gösterebilmektedir. (Alkan 2013, s. 22) Aydın ise (2009, s. 41) terörizmin amaçlarını; gerçekleştirdikleri eylemler aracılığıyla, ulusal ve uluslararası düzeyde "dikkat çekmek", ülkelerin siyasi ve ekonomik olarak zayıflaması için "kargaşa çıkarmak", devlete olan güven duygusunun sarsılması suretiyle hitap ettiği kitleye karşı "Taraf olma çağrısı yapma", tabanını bütünleştirmek ve son olarak "Toplumun direncini zayıflatmak suretiyle baş eğdirmek" şeklinde kategorize etmektedir.

Terör örgütlerinin amaçlarının ideolojik tabanlarına göre farklılık gösterdiğine değinen Acar ve Urhal ise (2007, s.388) terörist eylemlerin amaçlarını; "Propaganda, örgüt elemanlarına moral vermek, toplumun direnme gücünü kırmak, güvenlik güçlerini şiddete yönlendirmek, intikam almak, itaat etmeye zorlamak, halkın ve güvenlik güçlerinin moralini bozmak" şeklinde sınıflandırmaktadır.

Terörizm stratejilerinin temel özelliği vahşi, acımasız, kural tanımaz olması ve hedeflerini ayırt etmeksizin belirlemesidir. Hedeflerin rastgele seçilmesi ve gerçekleştirilen eylemlerin olabildiğince kanlı olması, terörizmin öncelikli hedeflerinden gösterilmektedir. Terör örgütleri gerçekleştirdikleri eylemlerde, bir yandan toplumun üzerinde gerçekleştirmesi planlanan baskı, korku ve yıldırma politikalarının tesisini planlarken, diğer yandan ise devlet otoritesine etkili bir şekilde başkaldırının bu yolla gerçekleştirilebileceğini düşünmektedirler. Meşruiyet kavramının göz ardı edildiği terörist eylemlerde ana amaç şiddet üzerinde gerçekleştirmeyi planladıkları propaganda faaliyetlerini olabildiğince geniş kitlelere ulaştırmaktır. Kendi amaçları doğrultusunda hareket eden terör örgütlerinin en önemli amacı kendi hedeflerine ulaşmaktır, terör örgütleri bu amaca giden yolda gerçekleşen can ve mal kaybını olağan görmektedirler (Bahar, 2009, s.240).

Terörizmin Türkiye özelindeki amacına bakacak olursak 40 senedir aktif bir şekilde terör bataklığına çekilen ülkemizin içinde bulunduğu bu durumdan çıkmasının engellenmesi ve Türkiye'nin içinde bulunduğu bu terör sorununun devamı, Türkiye'nin güçlenmemesini isteyen ve Türkiye'yi bir düşman olarak gören ülkelerin öncelikli hedefleri arasındadır. Bu bağlamda terörizmin amacını, bazı ülkeler tarafından düşman olan ülkelere karşı o ülkeyi zayıflatmak için kullanılan bir araç şeklinde tanımlamak mümkündür (Dilmaç, 1997, s. 19).

2.3.Terörizmin Unsurları

Terörün unsurları 3713 sayılı terörle mücadele kanununun 1. Maddesinde örgüt, ideoloji ve eylem şeklinde sınıflandırılmaktadır.Terör ve terörizm kavramları genel hatlarıyla incelendiğinde akademisyenler terörizmin unsurlarını genel hatlarıyla Terörle Mücadele Kanunu'nda ele alındığı üzere örgüt, ideoloji ve eylem olarak kategorize etmektedirler (Dilmaç, 2004, s. 343).

Terörizmin tanımlamalarında terörizmin asli unsurları olan şiddet, ideoloji ve örgüt unsurlarının yanında bazı tali unsurlara da yer verilmektedir. Bu çalışmada ise

üzerinde hemfikir olunan ve terörizmin asli unsurları olarak tanımlanan şiddet, ideoloji ve örgüt unsurlarına değinilecektir.

Bu üç unsurun terörün varlığının temel taşlarını oluşturması şu şekilde ifade edilebilir. Nasıl ki sıradan bir topluluk veya kalabalık olarak bir araya toplanmış - konser veya spor müsabakaları izleyicileri gibi- topluluklara terör örgütü denilemiyor ve gerçekleştirdikleri faaliyetler terör faaliyetleri olarak kategorize edilemiyorsa, ideolojik veya siyasi amaç için bir araya gelen her gruba (Siyasi partiler, sendikalar, dernekler, sivil toplum kuruluşları) terör örgütü denilememektedir. Bu tip örgütlenmeler demokratik toplumlarda faal olarak yer almakta ve demokrasinin gereklilikleri arasında sayılmaktadır. Öte yandan ideolojik temelleri olmayan örgütlü bir grubun şiddet içerikli eylemlere karışması da bu grubu terör örgütü statüsüne koymamaktadır. Bu tip örgütlenmeler organize suç örgütleri olarak nitelendirilmektedir. Örgütlü bir yapılanma olmadan ideoloji ve şiddetin varlığının olması da terör olgusunun oluşmasında bir anlam ifade etmemektedir. Terör olgusunun tam olarak oluşabilmesi için yukarıda açık bir şekilde bahsedilen örgüt,ideoloji ve eylem (şiddet) unsurlarının bir arada bulunması gerekmektedir (Altinkaya, 2009, s.15).

2.3.1. Örgüt

Örgüt kelimesi Türk dil kurumu tarafından; “ortak bir amaç veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birlik, teşkilat” (TDK, 1992, s. 1141) şeklinde tanımlanmaktadır. Bir diğer tanımda ise “belirli amaçlar güden kuruluş” (Meydan Larousse, 1973, s. 771) olarak ifade edilmektedir.

Örgüt, aynı ideolojik temeller etrafında toplanan, organize bir yapıya sahip ve aynı amaca yönelmiş kişiler topluluğudur. (Akmaral, 2004, s.60) Terör örgütlerinde örgütlenmeyi açık alan örgütlenme ve kapalı alan (illegal) örgütlenme olarak ikiye ayırmak mümkündür. Her terör örgütünün bir kurucusu veya bir yönetim kadrosu vardır. Genel itibariyle terör örgütleri bir kurucu ile anılsa da, yönetim kadrosunun örgütün illegal faaliyetlerinin yönlendirilmesinde etkisi büyüktür. İlegal örgütlenme; yönetici kadro ve örgütün silahlı alanında faaliyet gösteren militan kadro şeklinde kategorize edilebilir. Yönetici kadro bir yandan örgütlenme stratejileri doğrultusunda fikirler üretirken, diğer taraftan da illegal eylem talimatları vermektedir. Silahlı

kanattaki militan kadro ise genel itibariyle silahlı eylemsellikleri gerçekleştiren ve güvenilirliği tam olan kadrolardır.

Terör örgütlerinin hayati ögesi insandır. Bu bağlamda terör örgütleri amaçları doğrultusunda silahlı eylemleri gerçekleştirirken, örgütün taban kazanma faaliyetlerinin devam etmesi olmazsa olmazdır. Bu konuda genel itibariyle örgütlenme faaliyetleri terör örgütlerinin açık alan faaliyetleri olarak adlandırılan dernek, parti, mahalli yapılar çatısı altında gerçekleşmektedir. Örgütlenme faaliyetleri olarak konser, basın açıklamaları, konferanslar ve mitingler kullanılmaktadır. Örgütün illegal alanında faaliyet gösteren şahıslar, örgütün açık alandaki örgütlenme faaliyetlerini silahlı kanat ile açıktan irtibatı olmayan örgüt üyeleri aracılığıyla gerçekleştirirler.

Terör örgütleri için örgütlenme en önemli unsurların başında gelmektedir. İlegal örgütlenmeyi daha çok dar ve güvenilir kadrolar şeklinde gerçekleştiren terör örgütleri, açık alan faaliyetleriyle ise olabildiğince çok insana ulaşmayı amaçlarlar.

Gizlilik ve illegal yapılanma terör örgütleri için önemli bir esastır. Örgüt üyelerini bu şekilde davranmaya iten etken ise güvenlik kaygılarıdır. Açık alanda faaliyet gösteren her şahsın illegal ile direk temas kurması düşünülemez (Aydın, 2009, s. 45). Örgütün açık alan sorumluları faaliyetli şahısların örgütsel, ailevi ve ideolojik durumları gibi birçok faktörü göz önünde bulundurarak aralarından seçtikleri güvenilir şahısların illegal yapılanmalara aktarılmasını sağlarlar.

2.3.2. İdeoloji

İdeoloji kelimesi Türk dil kurumu tarafından ‘‘siyasi veya toplumsal bir öğretiyi oluşturan, bir hükümetin, bir partinin davranışlarına yön veren politik, hukuki, bilimsel, felsefi, dini, moral, estetik düşünceler bütünü’’ şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 1992, s. 682). İdeolojinin diğer bir ansiklopedik tanımı ise , ‘‘siyasi veya toplumsal bir doktrin meydana getiren ve bir hükümetin, bir partinin, bir sosyal sınıfın vb. hareketlerine yön veren düşünce ve görüşler sistemidir’’(Meydan Larousse, 1973, s.213).

İdeoloji örgütlerin hareket noktasıdır. Örgütsel stratejiler örgütün sahip olduğu ideolojik temellere göre şekillenir. Terör örgütlerinin en temel özelliklerinden birisi örgüt tarafından benimsenen ideolojinin tüm örgüt üyeleri tarafından sahiplenilerek kabul edilmesidir. Bu amaçla örgütler siyasi eğitimler aracılığıyla örgüt üyelerinin örgütsel bilinçlendirilmesini sağlarlar (Aydın, 2009, s.44).

Her terör örgütünün sahip olduğu bir ideolojik temel vardır. Bunlar ana hatlarıyla Marksist-Leninist-Maoist ideoloji, Etnik kaynaklı milliyetçi ideoloji ve Dini kaynaklı ideolojiler olarak sınıflandırılabilir (Aydın, 2009, s.45) Terör örgütleri genel itibariyle farklı ideolojik temellere dayansalar da hedef olarak rejim değişikliği veya ülke içerisinde yeni bir devletin kurulmasını amaçlayan stratejileri vardır (Akmaral, 2004, s.59).

2.3.3. Eylem (Şiddet)

Belli bir ideolojik temel etrafında bir araya gelmiş gruplar, örgütlenme faaliyetlerini tamamladıktan sonra amaçlarına ulaşmak ve kendilerini kamuoyuna duyurmak ve dikkatleri kendilerine çekmek amacıyla terörün son unsuru olan şiddet içerikli eylemlere başlarlar. Örgütler bu aşamada savundukları ideolojik amaçları en iyi şekilde yansıttıklarına inandıkları hedefleri tespit ederek, eylemsellik sürecine geçerler. (Dilmaç, 2004, s. 345) Terör örgütleri bu eylemleriyle halk üzerinde korku, yıldırma ve bıkkınlık duygularının oluşmasını sağlayarak, halkın devlete olan güveninin sarsılıp toplumda kaos ortamı yaratmayı amaçlamaktadırlar (Akmaral, 2004, s. 60).

Eylem çeşitliliği, örgütten örgüte ve örgütlerin içerisinde buldukları konjoktürel durumlara göre değişse de terör örgütlerinin hedefleri doğrultusunda gerçekleştirdikleri eylemleri silahlı saldırı, mayınlama, baskın, sabotaj, işgal, pusu kurma, suikast, intihar saldırısı, açlık grevi, ölüm orucu, sokak eylemleri, protesto gösterileri, pankart asma, boykot eylemleri, adam kaçırma, afiş yapıştırma, rehin alma, fidye isteme vb. şeklinde kategorize etmek mümkündür (Alkan, 2013, s.28).

2.4. Terörizmin Tarihsel Gelişimi

Terörizm kavramı çok eski zamanlara dayansa da etki olarak terörizm her dönemde aynı yoğunluğu göstermemiştir. Değişik dönemlerde terörist faaliyetlerin yoğunluğu artmış (Laqueur, 1977, s.vii).

Laqueur'a göre ülkesel ve dönemselsel olarak farklılıklardan dolayı terörizmin tarihini ana hatlarıyla belirtmekte zorluklar yaşanmaktadır. Ancak terörizmin tarihi dönemleri göz önüne alındığında genel itibariyle terörizmin siyasi politikalar üzerinde etkin bir aktör olduğu tezine varılabilir. Terörist akımlar incelendiğinde, terörist gruplar tarafından yaptıkları eylemlerin zararı, ulaşacakları özgürlük ve yarar karşısında daha

küçük görüldüğünden terörist grupların bu yüzden şiddet içeren bu tarz eylem ve fikirleri destekledikleri değerlendirilmektedir (Laqueur,1977, s. viii).

Terörizm dönemselsel olarak Eski Çağlar Terörizmi, Devrimci Terörizm Çağı, Soğuk Savaş Dönemi Terörizm, Küresel terörizm olarak dört dönemde incelenecektir.

2.4.1. Eski çağlar Terörizmi

Terörizm konusundaki çalışmalar çok eski dönemlere dayanmamaktadır ancak siyasi bir amaca ulaşmak için şiddet eylemlerinin kullanılması insanlık tarihi kadar eskilere dayanmaktadır (Yayla, 1990, s.343).

Terörist hareketlerin, MÖ 73-66 yılları arasında bugünkü Filistin sınırları içerisinde yaşayan Sicar Mezhebi ile başladığı kabul edilmektedir. Bu grup Roma imparatorluğunun Filistin'i işgali sonrasında Jewish Zealot ve taraftarları tarafından, Roma imparatorluğuna yönelik suikast ve vur kaç türü eylemler gerçekleştirmiştir. Sicariler ismi, hançer manasına gelen "Sica" dan gelmektedir. Genellikle kıyafetlerinin iç kısmına sakladıkları küçük hançerlerle gün ışığında, kalabalık tatil günlerinde halkın zengin sınıfını hedef alan eylemler gerçekleştiren, kendilerini milliyetçi ve vatansever olarak tanımlayan Sicariler tarihte ilk terörist grup olarak anılmaktadır (Laqueur,1999, s.10).

Tarihte bilinen diğer bir terörist grup Hasan Sabbah'ın önderliğinde İran'ın kuzeyinde kurulan Şii inanca sahip Haşhaşilerdir. Önceleri Dağlık alanlarda faaliyetlerini sürdüren grup 1090'da Alamut kalesini fethetmiştir. İdeolojik açıdan Sünni siyasi ve dini düşünceye sahip Abbasileri ve Büyük Selçuklu devletini hedef almışlardır. Dağlık bölgelerdeki varlıklarını şehir merkezlerinde sürdürmeye karar alan grubun ilk önemli eylemi, Bağdat sultanı Sünni lider Nizam'ül Mülk ve Haçlı kralı Conrad'ın öldürülmesi olmuştur. İlerleyen yıllarda Suriye Irak ve İran da çok sayıda Sünni'nin yanı sıra Hristiyan lideri de öldürmüşlerdir. Haşhaşilerin bu şiddet içeren faaliyetleri 1270 yılında Moğol istilası akabinde son bulmuştur (Laqueur,1999, s.11). Günümüzdeki dini istismar eden terör örgütleri ile aralarında bir çok benzerlik olan haşhaşiler, dini istismar eden terör örgütlerinin öncüleri olarak kabul görmektedir.

Tarihteki bir diğer terör örgütü ise Hindistan da tarikat olarak kurulan ancak can ritüelleri olan Thuglardır. Yüzyıllarca varlıklarını sürdüren Thuglar İngilizler tarafından Hindistan'ın İngiliz sömürgesinin ilk yıllarında ortadan kaldırılmıştır (Aydın 2009, s.29).

Ku Klux Klan (KKK) terör örgütü ise, ABD’de 1865 yılında Amerikan iç savaşları akabinde zencilerin kazanmış olduğu haklardan rahatsızlık duyması sebebiyle kurulan ve bu hakları onlardan almak için faaliyet gösteren beyaz Amerikan milliyetçisi, siyahi karşıtı gizli ırkçı bir örgüttür. Amaçlarına ulaşmak için şiddet ve teröre başvuran örgüt iki defa tamamen dağılmasına rağmen 1950’lerde tekrar canlanmış olup günümüzde yerel bazda faaliyetlerine devam etmektedir (Bradley, 2005/2006, s. 48).

2.4.2. Devrimci Terörizm çağı

1789 Fransız ihtilali ile başlayıp ‘‘ Soğuk savaş ’’ dönemine kadar süren Devrimci terörizm çağındaki terörizm yaklaşımlarını iki sınıfta kategorize etmek mümkündür. Bunlar; karşı devrimi önleme amaçlı devlet terörünün icadıyla ‘‘ terör rejimini’’ belirleyen devrimciler ve devrim yapabilmek için terör olgusunu kullanan anarşist ihtilalcilerdir (Çitlioğlu, 2006, s.82).

Fransız Devrimin de 1793-1794 dönemleri terör dönemi olarak adlandırılmaktadır. Bu dönem; gerçekleştirdiği isyan hareketleriyle yönetime el koyan Robespierre yönetimi tarafından 500 bin kişinin tutuklandığı ve bunlardan 40 bin kişinin mahkeme kararıyla idam edildiği, birçok insanın ise yargılanmadan öldürüldüğü veya hapishanelerde öldüğü bir dönem olarak bilinmektedir (Çitlioğlu, 2006, s. 77). 1795-1816 yılları arasında Güneydoğu Fransa da Robespierre’in diktatörlüğünü desteklemiş olanlara karşı yürütülen karşı devrim hareketi de ‘‘Beyaz Terör’’ olarak isimlendirilmektedir (İlhan, 2008).

Fransız ihtilali süresince ve sonrasında, merkezi otoriteye karşı politik hedeflerine ulaşma amaçlı bir araya gelen yerel gruplar merkezi otoritelere karşı silahlı propaganda mücadeleleri gerçekleştirmişlerdir. Bu mücadelelerini meşrulaştırma aracı olarak da ezilenlerin despot yönetime, güçsüzün güçlüye karşı mücadele aracı olarak ve büyük politik hedeflerin az bir uğraş ve güçle gerçekleştirilmesi için terörizmi savunmuşlardır (Laquer,1999, s. 6).

‘‘Savunmasız bir işçi grubun, elinde askeri birlikleri olan, üstün otoriteye karşı başka ne şansı olabilir’’ ifadesi 19. yüzyılda sıklıkla kullanılmış ve bu söylem, terörist saldırıların açık savunmaları olarak tarihten günümüze kadar gelmiştir (Bal, 1999, s.30).

Bu dönemde hem aşağıdan yukarıya (Devlete karşı) hem de yukarıdan aşağıya, bir diğer ifadeyle; iktidardakiler tarafından uygulanan (Devletten topluma) terörizm

kavramı ortaya çıkmıştır. Etnik terör kavramı bu dönemde doğmuş olup imparatorlukların yıkılıp ulus devletlerin kurulmasına temel oluşturmuştur. Güçsüzlerin silahlı olarak tanınan terörizm güçsüz devletler tarafından daha güçlü devletleri yıpratmak veya bölmek amacıyla kullanılmıştır. Bu dönemde etnik milliyetçilik kavramı üst seviyelere çıkararak, terörizm, İngilizlere atfedilen “böl, parçala, yönet” söyleminin bir parçası olmuştur. İmparatorlukların yıkılışında büyük rol oynayan etnik gruplar diğer devletler tarafından desteklenmiştir (Ergil, 1980, s. 11).

2.4.3. Soğuk Savaş Döneminde Terörizm

Soğuk savaş dönemi terör anlayışının, 19. yüzyıldaki terör anlayışının temel argümanlarından uzaklaştığı gözlemlenmektedir. Devletlerin -özellikle SSCB'nin- etkisine giren terör örgütlerinin; güçsüzün güçlüye karşı savaşı veya baskıcı rejimlere karşı başka alternatifleri kalmayan masum toplulukların despotlara karşı mücadelesi savı, inandırıcılıktan yoksun hale gelmiştir. (Bal, 2004, s.211) 20. Yüzyıl teknolojik ve ideolojik gelişmelerle birlikte iki önemli dünya savaşına sahne olmuştur. Sıcak savaşlar olarak adlandırılan I. ve II. Dünya savaşları, kaybedilen milyonlarca canın yanı sıra savaş kültüründe de değişiklikler meydana getirmiştir. Bu savaşlar sonucu salt güç odaklı yaklaşımları kapsayan Sıcak savaş yerine, Soğuk savaş uygulamalarını beraberinde getirmiştir. Bu dönemde kullanılan en önemli araçlardan birisi ise terörizm olmuştur.(Alkan,2013, s.17) Soğuk savaş döneminin en önemli savaş stratejilerinden bir diğeri de, güçlü devletlere söz geçiremeyeceğini anlayan zayıf devlet veya grupların az bir güç ve enerjiyle o ülkelerin içinde buldukları düzen ortamının sarsılarak, güvensizlik atmosferinin hâkim kılınmasıdır. Öte yandan güçlü devletlerin politikalarının işlerliğini attırmak ve az bir çabayla rakiplerini etkisiz hale getirmek için bu dönemde güçlü devletler tarafından da direk veya dolaylı terör faaliyetleri kullanılarak, terörizm olgusuna aktif bir şekilde başvurulmuştur.

II. Dünya savaşının hem maddi, hem de manevi olarak getirdiği büyük maliyet terörizmin dünya gündemine sert bir şekilde giriş yapmasına sebep olmuştur. Soğuk savaş, sıcak savaşın başka araçlar kullanarak sürdürülmesi şeklinde tanımlamak mümkündür. Başka araçlar olgusunun en başındaki unsur ise hiç kuşkusuz terörizm olmuştur. Bu dönemde sistemin büyük güçleri savaş olgusunu, düşmanlarının çıkarlarına ters düşen 3. Dünya ülkeleri veya düşman ülkelerde faaliyet gösteren terörist grupları destekleyerek devam ettirmiştir. Bu sayede bir yandan kurulu olan savaş

sanayileri devam etmiş, diğer yandan ise amaçlarına düşük maliyetlerle ulaşmışlardır (Arıboğan, 2003).

İkinci dünya savaşı çok büyük kayıpları da beraberinde getirmiştir. Özellikle Lenin ve Hitler döneminde bireylerden ziyade, onların ruh ve zihinlerini yönlendiren ve toplumların ekonomik, politik, kültürel ve askeri bütünlüklerine yönelik daha az maliyetle daha büyük etkiler yaratan psikolojik harekât faaliyetlerinin bir unsuru olan terörizm, bu dönemin yöneticileri tarafından aktif bir şekilde kullanılmıştır (Alkan 1999, s. 86).

2.4.4. Küresel Terörizm Evresi

Soğuk savaş döneminde kendi çıkarları doğrultusunda aktif bir şekilde terör örgütlerine destek veren ülkelerin, soğuk savaş döneminin sona ermesiyle destek verdikleri terör örgütleri kontrol dışı kalmıştır. Soğuk savaş döneminde desteklenen Afgan, Çeçen ve bazı Arap gruplar soğuk savaş döneminin sona ermesi sonucu kontrolsüz güçler olarak ön plana çıkmıştır. Küresel terörizm kavramının ön plana çıktığı dönemde işte tam bu boşluğa denk gelmiştir. Soğuk savaş döneminde iki kutuplu dünya düzeninin kendi amaçları için kullandıkları gruplar, bumerangın geri dönmesi misali bu güçlerin düşmanı durumuna gelmiştir (Arıboğan, 2003).

11 Eylül saldırıları Amerikan'ın Terörizmle mücadele konusunda stratejisinin değişmesine sebep olmuştur. Bush doktrini olarak bilinen "Önceden Saldırı, Önceden Savaş" bu dönemi ifade eden önemli söylemlerdendir. Öte yandan ABD terörizmle mücadele konusunda diğer devletlere çağrıda bulunmakta ve "ya bizimlesin ya da karşımızda" söylemleriyle kesin hatlarla çizmiş olduğu tehdit algısıyla, kendilerine taraftar kazanmaya çalışmakta ve ülkeleri mutlak bir tercihe zorlamıştır (Arı, 2007, s.24). Dini istismar eden terör örgütleri bu dönemde ön plana çıkmıştır. Özellikle 11 Eylül sonrası ABD ve İngiltere tarafından gerçekleştirilen Irak ve Afganistan işgalleri ve bu ülkelerde gerçekleştirilen insan haklarına aykırı uygulamalar, özellikle Ebu Gureyb ve Guantanamo cezaevlerinde ki işkenceler, batı ülkelerine karşı oluşan kini daha da arttırmıştır. Terör tehdidini salt güç odaklı operasyonel faaliyetlerle engelleyebileceğini düşünen ABD, bu yaklaşımın bireylerin radikalleşmesi üzerindeki etkilerini göz ardı ederek ateşin tüm dünyaya yayılmasına sebep olmuştur. 11 Eylül saldırıları sonrası gerçekleşen Londra, Madrid ve İstanbul saldırıları eylemlerin küreselleştiğinin bir göstergesi olmuştur (Dilmaç,2004, s. 358). Dini istismar eden terör

örgütleri bu dönemde El Kaide terör örgütü çatısı altında faaliyetlerini yerel boyutlardan küresel boyutlara taşımışlardır.

2.5. Terörizmin Türleri

Terörizm” Bir ideoloji etrafında örgütlenen birden fazla insanın siyasal amaçlar için güvenlik güçlerine ve sivillere yönelik gerçekleştirdiği kurlsız şiddet hareketleri” şeklinde tanımlanabilir. Terörizm yalnızca siyasal amaçlar için bir araya gelen gruplar tarafından değil aynı zamanda devletler tarafından siyasal amaçlara ulaşmak için bir araç olarak kullanılabilir (Alkan, 2013, s.21).

Ergil (1980, s. 2) terörü, aşağıdan terör ve yukarıdan terör olmak üzere ikiye ayırır. Terör, egemen olan güç yapısının bir sonucu ile yani devlet tarafından gerçekleştiriliyorsa “Yukarıdan Terör”, devlet sistemini çökmeyi amaçlayan ve devlete karşı olan, egemenler dışındaki grup ve kuvvetler tarafından gerçekleştiriliyorsa “aşağıdan yukarıya terör” şeklinde tanımlanabilir.

Wilkinson ise terörizmi “ihtilalci terörizm, yarı ihtilalci terörizm ve bastırıcı terörizm” olarak üç kategoride değerlendirmektedir. İhtilalci terörizm, devletlerin sahip oldukları mevcut yönetimi tamamen değiştirmeye yönelik gerçekleştirilen terörizm, yarı ihtilalci terörizm, devletlerin bazı politikalarını değiştirmeye yönelik yapılan terörist faaliyetler, baskıcı terörizm ise devletlerin rejimlerini korumak için halkı üzerinde baskı ve korku aracı olarak kullandıkları terörizm olarak tanımlanmaktadır (Wilkinson, 1974, s. 35). Buradaki tanımda da ihtilalci ve yarı ihtilalci terörizm devlete karşı olan terörizm, baskıcı terörizm ise devlet eliyle gerçekleştirilen terörizm olarak değerlendirilebilir.

Yayla ise terörizmin sınıflandırılmasını devlet terörü, devlete karşı terör, kır terörü, şehir terörü, iç terör ve uluslararası terör olarak yapmaktadır (Yayla, 1990, s.359).

Bazı kaynaklarda terörün türlerini tanımlarken bunları ferdi terör, organize terör, kriminal terör ve siyasal terör olarak kategorize edilse de (Acar, Urhal 2007, s. 320) ilk üç terör türünün terörizmin unsurlarını (Şiddet, ideoloji, örgüt) tam olarak içermemesi sebebiyle bu çalışmada terörizmin türleri “Devlet Terörü”(Yukarıdan Aşağıya Terör) ve “Devlete Karşı Terör” (Aşağıdan Yukarıya Terör)olarak iki ana başlık altında incelenecektir.

2.5.1. Devlet Terörü (Yukarıdan Aşağıya Terör)

Bir devletin mevcut siyasi rejimini devam ettirmek amacıyla ulusal ve uluslararası hukuk kurallarının dışına çıkarak halkın tamamını veya belli bir bölümünü sindirme, korkutma, işkence, kötü muamele ve belirsiz bir şekilde ortadan kaybetmesi devlet terörü olarak tanımlanmaktadır. Küreselleşen dünyada devlet terörü, devletlerin yalnız kendi vatandaşlarına yönelik değil, başka ülke vatandaşlarına yönelikte gerçekleşebilmektedir.

Bu bağlamda devlet terörü kavramını daha geniş bir şekilde;

- a. Devletin bizzat kendisinin halkına, bir etnik veya dini gruba yönelik hukuk kurallarını hiçe sayarak terörist faaliyetler içinde yer aldığı,
- b. Bir devletin başka bir devlete faaliyet gösteren bir terörist grubu açıktan veya kapalı olarak desteklediği,
- c. Başka bir ülkede faaliyet gösteren terörist bir grubun eğitim, barınma vs. faaliyetleri amacıyla o grubun ülkede istihdam edildiği,
- d. Bir devletin kendi sınırları içerisinde halkın belli bir kesimine karşı terör uygulayan terörist grupları açık veya kapalı olarak desteklediği durumlar olarak kategorize etmek mümkündür (Aydın, 2009, s. 61).

Devlet terörünü en iyi betimleyen örneklerden birisi şüphesiz Fransız devrimi zamanında(1793-1794) devrim karşıtlarına yönelik gerçekleştirilen ve "Terör dönemi" olarak adlandırılan dönemdir. Bu dönemde devlet eliyle gerçekleştirilen tutuklamalar (500 bin kişi) ve katliamlar (40 bin kişi) inanılmaz bir hal almıştır. Devlet terörünün en büyük özelliklerinden birisi de, devlet tarafından gerçekleştirilen baskı ve korku ortamı sonucunda bir müddet sonra baskı rejimine dayanamayan grupların rejimi yıkma amaçlı devlete karşı gerçekleştirdikleri terör olarak ortaya çıkmaktadır. Beyaz Terör olarak adlandırılan ve bu dönemde anti demokratik uygulamalara karşı gerçekleşen terör faaliyetleri akabinde Robespierre'in diktatörlüğü sona ermiştir (Wardlaw, 1989, s. 15).

Devlet terörünün bir diğer örneği ise, Hitlerin iktidarı döneminde ki (1933-1945) Nazi Almanya'sında görülmektedir. Bu dönemde Hitler kurmuş olduğu kamplarda işkence, yakma, gaz kullanma ve idam yöntemlerini kullanarak 12 milyon insanın ölmesine sebep olmuştur. 1953 yılından Stalin ölene kadar ki dönemde ise Sovyetler birliğinde 50 milyon civarında insan hapisane ve köle kamplarına gönderildiği, bu

kişililerden yaklaşık 15-25 milyon arası insanın idam edilerek, açlıktan veya hastalıktan öldükleri bilinmektedir (Cirhinlioğlu, s.2004, s. 135).

Amerika'nın Irak ve Afganistan müdahaleleri sırasında gerçekleşen yüz binlerce sivilin ölmesine sebep olan bombalamalar, İsrail'in Filistin deki katliamları, Sırp'larına Kosova ve Bosna da gerçekleştirdiği etnik katliamlar ve Suriye rejimine muhalif olduklarından dolayı rejim güçleri tarafından öldürülen yüzbinlerce insanın ölümü yakın geçmişimizdeki devlet terörü uygulamalarına örnek verilebilir (Çitlioğlu, 2006, s. 30).

Wilkinson devlet terörü kavramını tanımlarken eserinde terörizmin temelleri üzerine çok önemli bir tartışma yapmaktadır. Fransız devrimi sırasında gerçekleşen ve ‘‘ terör dönemi’’ olarak adlandırılan, 500 bin kişinin keyfi tutuklanmaları ve 40 bin kişinin devlet eliyle öldürülmesi veya Hitler ve Stalin döneminde devlet eliyle gerçekleşen katliamlar göz önüne alındığında terörizm olgusunun en önemli sebeplerinde birisini, devlet eliyle halkın tamamına, bir kısmına, etnik veya dini bir gruba sahip oldukları kültürel, dini ve etnik farklılıklar sebebiyle gerçekleştirdikleri baskıcı rejim olarak tanımlamaktadır (Wilkinson, 1981, s. 468).

Yukarıdaki örneklerden ve Wilkinson'un ortaya attığı tartışmadan da anlaşılacağı üzere terörizm olgusunu tetikleyen faktörlerin başında devlet terörü gelmektedir. Özgürlük güvenlik dengesi içerisinde davranılmayan her hareket bir mağduriyet, her mağduriyet ise insanların radikalleşerek terörizme yönelmesine bir kapı aralamaktadır.

2.5.2. Devlete Karşı Terör (Aşağıdan Yukarıya Terör)

Devlete karşı terör bir ülkenin siyasal iktidarına karşı, siyasi ekonomik ve sosyal bütünlüğüne yönelik ve devletin hedef olarak seçildiği terör faaliyetleridir (Altınkaya 2009, s. 24)

Devlete karşı terör faaliyetlerinde iki yaklaşım ön plana çıkmaktadır. Devletlerin mevcut anayasal düzeninin sona erdirilmesini amaçlayan ve siyasal sistemin değiştirilmesine yönelik faaliyet gösteren terör faaliyetleri ve ülkenin toprak bütünlüğüne yönelik gerçekleştirilen ayrılıkçı terör faaliyetleridir (Alkan, 2013, s. 32).

Ülkemizde aktif olarak faaliyet gösteren terör örgütleri göz önünde bulundurulduğunda, devlete karşı olan terör örgütlerini; Marksist/Leninist terör örgütleri, etnik terör örgütleri ve dini istismar eden terör örgütleri olarak kategorize etmekte fayda vardır.

2.5.2.1. Marksist Leninist Terörizm

Ülkemizde olduğu gibi dünyada da birçok terör örgütünün ideolojik temelleri Marksist Leninist ideolojiye dayanmaktadır. Marksist/Leninist terör örgütleri ideolojik temellerini 1840'larda Marks ve Engels'in felsefi, ekonomik ve sosyo-politik düşünce sistemini teşkil eden Marksizm'den almaktadır. Marksist/Leninist terör örgütlerinde temel amaç sınıfsız ve sömürsüz bir düzen kurmaktır. Bu doğrultuda gerçekleştirdikleri terör eylemlerinin nihai amaçları ise hedef durumundaki ülkenin bölünmesinden ziyade o ülkenin mevcut yönetim şeklinin değiştirilmesidir (Yayla, s. 1990).

Marksizm'in ideolojik temelleri Lenin yönetimi boyunca Rusya'da uygulamıştır. Terör örgütlerinin Marksist/Leninist kavramını birlikte kullanmalarının nedeni ise Lenin'in bu ideolojik temelleri uygulamaya geçirmesinden kaynaklanmaktadır. İdeolojik olarak Marksizm'i uygulama olarak ise Lenin'in icraatlarını örnek alan terör örgütleri kendilerini Marksist/Leninist olarak isimlendirmektedirler (Acar, Urhal, 2007, s. 323).

Ülkemizde aktif olarak faaliyet gösteren sol terör örgütleri (DHKP/C, MLKP ve MKP) mevcut siyasal düzenin yıkılarak sosyalist temellere dayalı bir devlet sistemi kurmak amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir.

2.5.2.2. Ayrılkçı/Bölücü Terörizm

Ayrılkçı/ Bölücü etnik kökenli terör örgütleri şiddet içerikli terör eylemleri aracılığıyla toplumda hayati felce uğratarak, toplumdaki korku ve kargaşa durumunu en üst seviyeye çıkarmayı amaçlarlar. Bu tarz eylemlerinde ki amaç, temsil ettiği veya temsil ettiği iddiasında buldukları halkın terör örgütünün önderliğinde bağımsız bir devlet çatısı altında örgütlenmelerini sağlamaktır. Eylemlerinde kullandıkları silah unsuru ve silahlı kanat yapılanmalarındaki amaç ise devletin siyasi, ekonomik ve askeri çöküntüye uğratarak, devletin baskı altına alınıp taleplerinin yerine getirilmesini sağlamaktır (Gürses, 2007, s. 19).

Bölücü terör örgütlerinin ideolojik temelleri genel itibariyle Marksist/Leninist ideolojiye dayanmaktadır (Yayla,1990, s. 366). Bölücü terör örgütleri etnik milliyetçiliği ön plana çıkararak, sosyal, kültürel ve dil farklılıklarından dolayı, savundukları halkın bağımsızlığını talep etmektedirler. Hedef ülkenin siyasi ve ekonomik yapısını zor duruma düşürmek ve temsil ettikleri etnik grubun içinde

bulunduğu durumu dünya kamuoyuna duyurmak amacıyla terör eylemleri gerçekleştirirler (Yayla, 1990, s. 367).

Ülkemizde aktif olarak faaliyet gösteren PKK/KCK terör örgütü, İngiltere de uzun yıllar faaliyet göstermiş IRA (İrlanda Cumhuriyet Ordusu) ve İspanya da halen az da olsa faaliyetlerine devam eden ETA (Euskadi Ta Alkatasuna-Bask Ülkesi ve Özgürlük) terör örgütleri etnik kökene sahip ve ülke bütünlüğüne yönelik faaliyet gösteren terör örgütlerine örnek gösterilebilir. Bölücü terör örgütleri ile Marksist/Leninist terör örgütlerinin arasındaki ayırım ise; Bölücü terör örgütleri nihai olarak bağımsızlık isterken Marksist/Leninist terör örgütleri o ülkenin yönetim sisteminin değişmesini hedeflemektedirler (UTSAM Rapor No:9, 2009, s. 5-9).

2.5.2.3. Dini İstismar Eden Terörizm

Dini istismar eden terör örgütleri, anayasal sistemi yıkararak bir din devletinin kurulması amacıyla faaliyet gösterirler. Terörizmin tarihsel sürecine bakılacak olursa dini istismar eden terör örgütleri her dönemde farklı şekillerde faaliyet göstermektedir. Kimi dönem Hristiyanlığı ya da Yahudiliği, kimi dönemse İslamiyet'i veya diğer dini cemaat ve tarikatları istismar eden terör örgütleri faaliyetlerini değişik isimler altında yüzyıllardır devam ettirmektedir. Küresel terörizm olgusunun ön plana çıkmasıyla dini istismar eden terör örgütlerinin isimleri dünya çapında daha fazla duyulur hale gelmişlerdir. 11 Eylül saldırılarıyla El Kaide çatısı altında varlığını aktif bir şekilde hissettiren dini istismar eden terör örgütleri, son dönemde kendinden zuhur diyalektiğinin ön plana çıkmasıyla eylemlerini bölgesel duruma indirgeyerek faaliyetlerine devam etmektedir. Afganistan da El Kaide, Nijerya da Boko Haram, Suriye ve Irak'ta faaliyet gösteren IŞİD terör örgütleri dini istismar eden terör örgütleri olarak günümüzde varlıklarını sürdürmektedir.

2.6. Terörizmin Nedenleri

Türkiye'nin en büyük sorunlardan birisi olan terörizm aynı zamanda en önemli güvenlik sorunun başında gelmektedir. Yıllardır yalnız bir güvenlik sorunu olarak algılanan terörizme yönelik uzun yıllar mücadele salt güvenlik odaklı yaklaşımlar ekseninde olmuştur. Ancak terörizmin yalnızca bir güvenlik sorunu olmadığı ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel ve psikolojik nedenlerinde terörizmin sebepleri arasında olduğunu yapılan araştırmalar göstermektedir (İlhan, 2008, s. 5). Bu sebeplerin

tek tek terörizmin nedenleri olmasını düşünmek sorunlu bir yaklaşım olarak karşımıza çıkabilir. Ekonomik, sosyal veya kültürel sorunları olan aynı topluluktaki iki gruptan bir tanesi herhangi bir terör eylemine yönelmezken aynı sorunlara sahip diğer grupta teröre eğilim gözlenebilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken ince ayrımın şu olması gerekir. Terör örgütleri örgütlenme stratejilerinde ideolojik temellere oturttukları fikirlerini değişik propaganda araçlarıyla, hitap ettikleri kitlelere ulaştırmak isterler. Bunu da yaparken o kitlenin ajite olabilecekleri argümanları kullanırlar. Milliyetçilik akımlarının etkisiyle oluşan etnik terör örgütlerin sıkça kullandıkları ana dilde eğitim görememe, kendi kültürlerini özgürce yaşayamama gibi argümanları hitap ettikleri kitleleri etkilemek için sıklıkla kullanırlar. Devlet tarafından getirilen yasaklar, bu etnik gruba karşı gerçekleştirilen ikinci sınıf vatandaş muameleleri ve devlet eliyle gerçekleştirilen kötü muameleler bu grupların terör örgütlerinin propagandalarından etkilenmelerine açık bir ortam sağlar. Nasıl ki bir ya da iki çeşit mikropla insan bünyesi bağışıklık sisteminin kuvvetine göre hasta düşmeye biliyorsa da, bir hastalık zamanında halsiz düşen bünyeye diğer şiddetli hastalıkların etki etmesi daha kolay olabilmektedir. Aynı şekilde terörizmin nedenleri olarak nitelendirebileceğimiz bir ya da iki sorunun bir araya gelmesiyle insanlar o topluluktaki insanlar teröre yönelmeyebilmektedir. Ancak birçok sorunun bir arada yaşandığı topluluklarda, terör örgütlerinin hedef kitleye yönelik gerçekleştirdikleri propagandalar sonucunda, propaganda faaliyetlerinden etkilenen bazı bireylerin terörizme yönelmeleri daha kolay olabilmektedir.

Bu bölümde terörizmin ekonomik, siyasi, sosyokültürel ve eğitim sisteminden kaynaklı nedenleri incelenecek olup psikolojik nedenleri terör örgütlerinin eleman kazanma yöntemleri bölümünde ayrıca incelenecektir.

2.6.1. Ekonomik Nedenler

İster Marksist-Leninist ideolojik temellere dayalı terör örgütleri ister se de etnik temelli veya dini istismar eden terör örgütleri olsun, örgütlerin kitleleri ajite etmek için kullandıkları en büyük argüman grupların içinde buldukları ekonomik sorunlardır. Marksist-Leninist terör örgütleri sosyal eşitsizlik, gelir dağılımındaki adaletsizlik gibi sorunları hitap ettikleri kitleleri etkilemek için kullanırlar. Aynı şekilde etnik temelli terör örgütlerinin temel ideolojilerinde, kitlelerin sahip oldukları etnik kimlik yüzünden ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördükleri, buldukları ülkelerde bazılarının daha iyi koşullarda yaşarken kendilerinin sahip oldukları etnik kökenleri yüzünden ekonomik

sıkıntılar yaşadıkları ve hedefledikleri bağımsızlıklarına ulaşmaları durumunda daha müreffeh bir yaşam sürdürecekleri fikrini kullanırlar. Dini istismar eden terör örgütleri ise aynı şekilde kapitalist güçlerin kendi dinlerine mensup bireyleri ekonomik olarak istismar ettikleri savından yola çıkarak, bu şekilde davranan ülkeleri veya onlarla işbirliği yaptıklarına inandıkları ülkelerin yönetim kadrosunu hedeflerine alırlar.

Terör örgütleri taban kazanma faaliyetlerini genel itibariyle ekonomik olarak zayıf kitleleri hedef alarak gerçekleştirir. Kurulu bir iş hayatı ve düzenli bir geliri olmayan bu bireyler ağaçtan kopmuş bir yaprak misali rüzgârın yönlendirdiği yöne gitmeye meyillidirler. Ekonomik olarak kaybedecek bir şeyleri olan bireylerin bu tarz eğilimlerinin daha az olduğu gözlemlenmektedir. Salt ekonomik sebepler insanların teröre yönelmesine neden olmazken, bireylerin teröre eğilimi tetikleyici bir etken olarak değerlendirilebilir.

Dini istismar eden terör örgütleri arasında ülkemizde aktif bir şekilde faaliyet gösteren Hizbullah terör örgütü, özellikle ekonomik sıkıntıları olan bireylerin örgüte kazandırılması için, örgüt üye ve sempatanlarından toplanan aidat ve yardımları örgüte yeni bireylerin kazandırılmasında kullanmaktadır. Öte yandan örgüt tarafından eleman temini için görevlendirilen bazı bireylerin maaşlarının toplanan bu fondan verilmesi de örgüt adına faaliyet gösteren şahısların örgüte olan bağlılıklarını arttırmaktadır (UTSAM Rapor No:7, 2009, s. 10).

Terör örgütleri bir yandan taban kazanma faaliyetleri gerçekleştirmek için ekonomik olarak sıkıntı içerisindeki birey ve toplulukları hedef alırken, öte yandan sahip oldukları maddi imkânları kullanarak, insanların içerisinde buldukları ekonomik sıkıntıları çözerek bireylerin örgütlere olan bağlılıklarını artırma yöntemini kullanmaktadırlar.

2.6.2.Siyasi Nedenler

Terörizm kelimesinin Fransız devrimi zamanında devrimciler tarafından halka karşı kullanılan şiddet sonucunda kullanılmaya başlanıldığına, devlet terörü bölümünde değinilmişti.Fransız Devrimi zamanında yüzbinlerce kişinin sebepsiz tutuklanması ve on binlerce kişinin yargısız infazı ile Devlet terörünü gerçekleştiren yönetim, yine aynı yöntemlerle, yani baskı kurdukları halkın kullandığı terörle yönetimden bertaraf edilmiştir.

Türkiye’de de bazı siyasi olayların terörizmi tetiklediği dönemler olmuştur. 1950 yılında Demokrat partinin iktidara gelmesiyle tek partili dönem sonra ererek çok partili döneme geçilmiştir. Demokrasi kültürünün tam manasıyla kabullenilmediği o dönemlerde, ilk yıllarındaki başarıyı yakalayamayan demokrat partiye yönelik protestolar artmış ve çıkartılan kanunlarla birçok gazeteci, akademisyen ve siyasi parti susturulmaya çalışılmıştır. Muhaliflere karşı gösterilen bu baskıcı tutum akabinde büyük öğrenci olayları yaşanmış ve Demokrat parti tarafından 28 Nisan 1960 ta sıkıyönetim ilan edilmiş yaklaşık bir ay sonra 10 yıldır iktidarda kalan yönetim 1960 yılında gerçekleştirilen darbe ile sona ermiştir. Bu dönemde halk tabanında yaşanan kutuplaşma ve siyasi hava sağ-sol çatışmalarının ve öğrenci olaylarının çıkmasına neden olmuştur. Türkiye de birçok terör örgütünün kuruluşu, ülkenin içinde bulunduğu kutuplaşmış ve darbe akabinde despotik uygulamalara maruz kalan bir siyasi konjonktüre denk gelmesi, siyasi nedenlerin terörizm üzerindeki etkisini bir kez daha gözler önüne sermektedir (Alkan, 2013, s.42).

Uluslararası arenada da siyasal olayların terörizme etkisi yoğun bir şekilde hissedilmiştir. Soğuk savaş dönemi sonrası egemen güç olma yolunda emin adımlara ilerleyen ABD’nin hedefine ulaşmak için zaman zaman kullandığı aşırı güç uygulamalarına değinen Rahsid’e göre ise Soğuk savaş taraflarının düşmanlarına yönelik kullandıkları terör örgütleri, soğuk savaş akabinde bu şemsiyenin dışında kalmışlardır. ABD’nin özellikle İslam coğrafyasında gerçekleştirdiği müdahalelerde uygulanan aşırı güç kullanımı ve masum yüzbinlerce insanın öldürülmesi, ABD’ye ve batıya olan kini daha da artırmıştır. Soğuk savaş döneminde devlet eliyle oluşturulan birçok terör örgütü boşa kalmış ve bu terör örgütleri siyasi konjonktüründe sağlamış olduğu ortamdan faydalanarak El Kaide çatısı altında toplanmaya başlamıştır (Aktaran Bal, 2006, s.10).

Örneklerden de anlaşılacağı üzere terörizmin öncelikli nedenleri arasında sayılabilecek siyasi nedenler hem yerel hem de küresel terörizmi tetikleyen önde gelen faktörlerin öncelikli sebeplerindedir.

2.6.3. Sosyokültürel Nedenler

Sosyal ve kültürel değişimler insanların davranışlarında ve suç eğilimlerinde değişimlere sebep olabilmektedir. Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze bu sosyal ve kültürel değişimlerin en büyük sebeplerinden birisi de göç olgusu olmuştur. 1927

yılında halkın %75 köylerde yaşarken bu oran 2000’li yıllarda % 35’lere kadar düşmüş ve daha da düşmektedir. Göç olgusunun yaşandığı yerlerde sistemli bir kentleşme sağlanamamış ve bu olgu çarpık kentleşme ve gettolaşmayı beraberinde getirmiştir. İş ve eğitim olanaklarının yetersizliği ise gettolar halinde yaşayan halkın o şehirde yaşayan topluma kaynaşmasını zorlaştırmıştır. Değerler sistemindeki düşüş ise beraberinde suç eğilimli bir ortamın oluşmasına neden olmuştur. Özellikle 1950’li yıllar sonrası artan ekonomik ve toplumsal değişim siyasal şiddet eğilimlerini arttırırken, ülkedeki nüfus artışı, gecekondulaşma, işsizlik terör örgütlerinin taban kazanabilecekleri bir ortamın oluşmasına sebep olmuştur (Alkan, 2013, s.46).

Örneğin Hizbullah terör örgütünün Batmanda kentsel dönüşümünü tamamlayamayan ve çarpık kentleşmenin olduğu kenar mahallelerde gerçekleştirdiği taban kazanma faaliyetleri bu olgunun örneklerinden birisidir. Örgüt adına kurtarılmış bölge olarak nitelendirilen bazı alanlarda, bireylerin sosyo-ekonomik durumu, aile bireylerinin sayısının fazlalığı, mahallelerde oluşan alt kültürün baskıları, örgütsel faaliyetlerin yürütülmesi için örgüt adına kolaylık sağlamaktadır. (UTSAM Rapor No:7, 2009, s. 9).

Terör örgütlerinin taban kazanmasındaki kullandıkları en büyük argümanlardan birisi şüphesiz kültürel dışlanma duygusudur. Bireylerin dini inanç, etnik yapı veya mezhepsel farklılıklardan dolayı sahip oldukları kırılgan yapı, terör örgütleri tarafından suiistimal edilmektedir. Din olgusunun istismarı bir yandan dini istismar eden terör örgütleri tarafından propaganda aracı olarak kullanılması söz konusuysen, dini istismar öte yandan ülkemiz de sol terör örgütleri tarafında da kullanılmaktadır. Özellikle Alevi gruplar arasında örgütlenmeye çalışan Sol terör örgütleri bu vatandaşlarımızın yoğunlukta yaşadığı mahalleleri ve illeri örgüt açısından potansiyel bölge olarak görmektedir. MKP ve TİKKO gibi terör örgütlerinin örgütlenme ve illegal faaliyetlerini Tunceli ve civarında yapması ve öldürülen her teröristin cenaze töreni için, cem evlerini kullanarak haklı ajite etmeye çalışması dinin sol terör örgütleri tarafından da bir istismar aracı olarak kullanıldığının açık bir göstergesidir (UTSAM Rapor No:7, 2009, s. 9).

2.6.4. Eğitim Sisteminden Kaynaklı Nedenler

Her alanda olduğu gibi çalışma alanında da nitelikli olan personele ihtiyaç günden güne artmaktadır. Gelişmiş ülkeler yatırımlarının büyük bir kısmını eğitime harcamakta ve hem ülkesindeki bireylerin yetiştirilmesi hem de diğer ülkelerden gelen beyin göçüne

önemli bütçeler ayırmaktadır. ABD ve Japonya gibi ülkelerin eğitime verdikleri önem sayesinde oluşan yetişmiş iş gücü, sanayileşmeyi hızlandırdığı gibi, bu ülkelerin dünya ekonomisinde de üst sıralarda yer almasını sağlamıştır. Terörün sebepleri arasında kırsaldan kente göç akabinde gerçekleşen çarpık kentleşmeye değinilmiştir. Kırsal alanda tarım ve hayvancılık yaparak hayatını devam ettiren bireyler, kentlere göç sonrası niteliksiz iş gücü durumuna düşmüşlerdir. Eğitim politikalarındaki eksiklik ve bireylerin mesleki eğitimlere yönlendirilmemesi vasıfsız iş gücünü arttırmıştır. Bu kırılğan ortam ise terör örgütlerinin taban kazanmaları için bulunmaz bir ortam olmuştur. Terör örgütüne katılanların özellikle, terör örgütü içerisinde silahlı militan olarak faaliyet gösterenlerin % 85'i gibi büyük bir kısmının eğitimini tamamlamamış gençlerden oluşması eğitim ile terör örgütüne katılım arasındaki ilişkiyi gözler önüne sermektedir. (Acar, Urhal, 2007, s. 355)

Dini istismar eden terör örgütleri ise eğitim olgusunu bir taban kazanma aracı olarak kullanmakta ve örgüt elemanlarını bu yolla devşirmektedir. Dini eğitim verme amaçlı açılan, Dini istismar eden terör örgütlerinin güdümünde faaliyet gösteren dernek ve vakıflar, çocuklarının dini eğitim almalarını isteyen aileler için alternatif bir eğitim sistemi olarak görülmektedir. Özellikle diyanetin eğitim konusunda tam olarak bu açığı kapatamadığı bazı doğu illerinde ve büyük şehirlerdeki bazı gecekondü mahallelerinde, aileler bu tür eğitim olanaklarını alternatif olarak görebilmektedir. Ailelerinin kontrolünden uzaklaşan gençlerin bu tarz eğitim faaliyetleri aracılığıyla örgütlere olan sempatisi artarken, bu eğitimler bireylerin terörist kimlik inşa sürecinde önemli bir mesafe kat etmesine sebep olabilmektedir (UTSAM Rapor No:3, 2008, s.11).

PKK/ KCK terör örgütüne katılımı da eğitimsizliğin etkisi diğerlerinden farklı değildir. Örgütün silahlı kanadına katılımlar incelendiğinde örgüte katılanların %72'sinin ilköğretim mezunu ve altı bir eğitim aldıkları görülmektedir. Terör örgütüne katılma yaşının 14-21 yaş aralığında maksimum düzeye çıkması, eğitimlerini tamamlayamayan bireylerin terör örgütlerine katılımını gösteren nedenlerden bir diğeri olarak değerlendirilmektedir (Özeren, Sözer, Başbüyük, 2012, s.66).

2.7. Terörle Mücadele Çıkmazı

Bir hastalığın tedavisi için öncelikli yapılması gereken şey hastalığın teşhisidir. Tıpta bulaşıcı hastalıklarla mücadelede öncelikli yapılan hastalıklı hücrelere ulaşarak onlar üzerinde gerekli çalışmanın yapılmasıdır. Teşhis akabinde ise uygulanması

gereken tedavi yöntemine karar verilir. Aynı şekilde terör örgütlerinin nasıl örgütlendikleri ve stratejileri tam manasıyla anlaşılmeden gerekli ve etkili müdahalenin yapılması da imkânsıza yakındır (Alkan, 2013, s.10). Örgütlenme sistemi içerisinde terör örgütleri, devlet organlarının bazı yanlış adımlar atmasını beklemektedir. Devlet eliyle gerçekleştirilen bu yanlış uygulamaları taban kazanma faaliyetlerinde ajitasyon aracı olarak kullanan terör örgütlerinin, kullanmış oldukları bu stratejiyi anlamadan, onlara yönelik antitezler üretmeden, örgütlenmenin tersine çevrilerek terör örgütlerinin son bulması mümkün değildir. Terörle mücadelede önemli olan doğru zamanda doğru adımın atılmasıdır.

Terör, salt bir güvenlik sorunundan ziyade ekonomik, psiko-sosyal, politik, diplomatik ve kültürel boyutlara sahip çok eksenli bir sorundur. Bu bağlamda terörle mücadelede bu sorunların hepsini kapsayan ve hepsine çözüm öneren politikalar üretilmesi hayati önem taşımaktadır. Her ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel durumlarının farklı olması sebebiyle terör sorununa karşı her ülke farklı çözüm yolları uygulamak zorundadır (İlhan, 2008, s. 5).

Terörle mücadele kavramı, uluslararası arenada her zaman bir sorun olagelmıştır. Özellikle 11 Eylül saldırıları, uluslararası arenada terörle mücadelede işbirliğinin önemini gözler önüne serse de bazı engeller bu işbirliğin sağlanmasında sorun olarak ön plana çıkarmaktadır. Bal, terörizmle mücadelenin uluslararası bir boyuta taşınmasındaki engelleri şöyle sıralamaktadır; Ortak bir terör tanımının olmaması, terörizmin ülkeler tarafından dış politika malzemesi olarak kullanılması, güvenlik kavramının ulusallaştırılmasında ülkelerin kapalı tutumları ve paylaşımından uzak tavırları, ülkelerin terörizmle mücadele yöntemlerinde yeniliklere kapalı oluşu ve ülkelerin ortak operasyonel polis birimlerinin kurulmasını kabul etmemesidir (2006a, s.2).

Bu engellerden en büyüğü hiç şüphesiz terör ve terörizm kavramlarının ortak bir tanımının olmamasıdır. Terörizmin ne uluslararası hukukta ne de devletler hukukunda kabul görmüş ortak bir tanımı bulunmamaktadır. Aynı devletlerin farklı kurumlarının terörizmle ilgili yaptığı tanımlarda bile farklılıklar görülebilmektedir (Taşdemir, 2006, s.9).

Terörizmle mücadeledeki bir başka sorun ise, terörist faaliyetlerin farklı dönemlerde farklı algılamalara sebep olmasıdır. Genel itibariyle terörist faaliyet yürüten grupların faaliyetlerini özgümlük mücadelesi olarak değerlendiren ve her iki tarafa da adaletli yaklaşma fikri arkasına sığınan bazı uluslararası medya kuruluşları ve

akademisyenlerin söylemiyle "Birine göre terörist olan kişi, bir başkasına göre özgürlük savaşçısıdır."Bu kavram terörizmle mücadelede ortak bir tanım ve hukuksal bir yaklaşımın olmaması sonucunun yarattığı ve terörizmle mücadelede çözümsüzlüğün oluşmasındaki en önemli problemlerden birisidir.

2.8. Terörle Mücadele Kavramının İnşacılık Teorisi (Constructivism) Perspektiften Analizi

Çalışmanın bu bölümünde, soğuk savaş döneminin sona ermesi sonucu, uluslararası sistemdeki değişimler neticesinde yerini bulan ve çalışmanın temel dayanağı olan uluslararası ilişkiler teorilerinden biri olan inşacılık teorisine değinilecektir. Bu teori perspektifinden; terörle mücadele kavramında salt güç odaklı yaklaşımların yerine önleme odaklı yaklaşımları da içinde alan Terörizmle Mücadelede Bütüncül Yaklaşımın pozitif yönleri üzerinde bir değerlendirmede bulunulacaktır.

Bu çalışmanın ana sorunsalı uluslararası ilişkilerde inşacı yaklaşımın, devletlerin politika yapım sürecinde, sahip olunan kimlik, kültür ve normların devletlerin politikalarının belirlenmesinde etkili ve belirleyici olduğu savıdır. Bu bölümde, Türkiye'nin son 40 yıldaki terörle mücadeledeki iç ve dış politikaları, kimlik, kültür ve normlar bağlamında değerlendirilecektir. 2000 sonrası dönemde terörle mücadelede salt güç odaklı yaklaşımlardan önleyici odaklı yaklaşımlara geçiş ve bu mücadeledeki bütüncül yaklaşımlar, inşacılık teorisi perspektiften değerlendirilecektir.

İlk olarak pozitivist teoriler ile post- pozitivist teoriler arasında konumlandırılan ve 'üçüncü yol' olarak da nitelendirilen bu yaklaşımı epistemolojik ve ontolojik olarak incelemekte fayda vardır. Epistemolojik olarak inşacılık pozitivizmi sorgular ve gerçeğin sadece gözlemlenebilir olgularda aranmasını eleştirir. Buna karşın yaşadığımız dünya hakkında anlamlı bir bilgi elde edeceğimiz inancını da korur. (Küçük, 2009, s. 773) Ontolojik olarak, sistemin sosyal olgular tarafından şekillendirilmek suretiyle inşa edildiği görüşünü kabul eder (Kaya, 2009, s. 91).

İnşacılık teorisinin kurucusu Wendt'e göre devletin içinde bulunduğu kültür, devletin ben ve öteki kavramlarını yansıtan sosyal pratiklerinin ürünüdür. (Dale, 2000, s. 195) Bu çerçevede bakıldığında, uluslararası sistemin çatışmacı ya da barışçı olması anarşinin değil, sosyal pratikler yoluyla yaratılan kültürün bir fonksiyonu olmaktadır. Bu teorideki ana yaklaşım, anarşi kavramının devletlerin kendi elleriyle oluşturdukları bir

olgu olduğu ve bu olgunun ancak devlet tarafından ortaya konulacak yeni sosyal pratiklerle çözülebileceğidir.

Alexander Wendt'e göre Devletlerin kimlik ve çıkarlarından oluşan yapı; sadece maddi kapasitelerden değil aynı zamanda sosyal ilişkilerden de oluşur. Bir devlet tanımı yaparken sadece; maddesel güç kavramıyla açıklamak yanlış olur. (Wendt, 1992, s.397) Wendt'in bu yaklaşımından yola çıkarak, terörle mücadelede sadece güç odaklı uygulanan politikaların eksik kalacağı ve terörizm olgusunun sosyal bir sürecin sonucu olarak ortaya çıktığı, önemli olanın bu sosyal sürecin iyi okunarak devlet tarafından atılması gereken adımların iyi belirlenmesi gerektiğidir.

Terörle mücadelede 2000 öncesi dönemde salt güvenlik odaklı yaklaşımların ön plana çıktığı bilinmektedir. Wendt'e göre, Devletlerin kimlik ve çıkarlarından oluşan sosyal yapıyı etkileyen üç faktörden birisi, bir toplumda var olan bilgi birikimidir (Shared knowledge). (Wendt, 1992, s.397-398) Bu bilgi birikimi bağlamında, 40 senedir terör örgütleriyle mücadelede salt güvenlik odaklı yaklaşımların sergilenmiş olması ve bu politikaların terör örgütlerini pasifize etmede istenilen sonucu vermemesine rağmen sürdürülüyor olması inşacı yaklaşımın bu perspektifiyle açıklanabilmektedir. Son 40 yıldır ortalama her 10 yılda bir darbe mağduru olan bir ülke olarak, Türkiye'nin bir anda bu yaklaşım tarzını değiştirmesi gerçekten kolay olmayacaktır. Wendt'e göre bir toplumda var olan bilgi birikimi, kültür ve beklentiler o ülkenin uzlaşmacı mı, çatışmacı mı olacağı konusunda çok etkilidir. Terörle mücadelede de son 40 yıldır bu yaklaşım tarzıyla salt güvenlik odaklı uygulamalar ülkenin içinde bulunduğu baskın kültür ortamı ve bilgi birikiminin bir sonucu olmuştur.

İnşacılık teorisine göre güvenlik anlayışı sadece askeri ve güvenlik odaklı yaklaşımların bir sonucu değildir. Güvenlik olgusunu sosyal, politik, ekonomik ve çevresel faktörlerinde etkilediği tezini savunurlar. Bu yaklaşım şunu göstermektedir ki, çoklu etkeni olan terör sorununu salt güvenlik odaklı yaklaşımlara çözmek mümkün değildir. Bu bağlamda terörizmle mücadelede, bir yandan bu güvenlik sorununa sebep olan diğer faktörlerin bertaraf edilmesi, diğer yandan da kurumsal işbirliğine gidilerek terör sorunu yaşanan yerlerin sorunlarının çözümüne yönelik bütüncül bir bakış açısı oluşturmak gerekmektedir.

Terörle mücadele sorununun sosyal bir olgu olduğunu ve kurumlar arası işbirliği sonucu çözüleceği yaklaşımından yola çıkarak, aralarında İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Diyarbakır gibi şehirlerinde bulunduğu 16 ilin emniyet müdürlüğü tarafından hazırlanarak bakanlığa sunulan raporda, kentsel dönüşüm projesinde önceliklerin kendi

şehirlerine verilmesini istemişlerdir. Çarpık kentleşme olgusunun başta terör suçları olmak üzere diğer asayiş suçları üzerinde de etkisi olduğu gerçeği bu yaklaşımın gerekliliğini göstermektedir. Bakanlığa ilettikleri kentsel dönüşümde öncelik talebi dosyalarında özellikle suç olgusunun yaygın olduğu yerlerde kentsel dönüşümün gerekliliğine vurgu yapılmıştır. (<http://www.hurriyet.com.tr>, 2012) Bir suçlunun güvenlik güçlerinden kaçarken rahatlıkla bir evden bir eve geçtiği ve çarpık kentleşme sonucu polisin dahi giremediği muhitlerde, salt güvenlik yaklaşımıyla terörle ve diğer suçlarla mücadelede istenilen sonucun alınması mümkün görünmemektedir.

Wendt'e göre İnşacı teoride gerçeklik olgusu sözlü eylem ve sosyal uygulamalarla inşa edilmektedir. Terörle mücadelede salt güvenlik odaklı yaklaşımlar sonucu oluşan kısır döngünün devam etmemesi ve terör sorununun çözülebilmesi için sosyal uygulamaların gözden geçirilmesi gerekmektedir. Önleyici odaklı yaklaşımlar sonucu uygulanan sosyal projeler terör sorununun çözümünde olumlu etki yapmaktadır. Bu bağlamda terörle mücadelede bu zamana kadar uygulana gelen salt güvenlik odaklı yaklaşımların gözden geçirilerek, sosyal gerçeklikleri göz ardı edilmeden, uygulanan politikaların revize edilmesi gerekmektedir.

İnşacılıkta normlar uyulması gereken doğruları temsil eder. Normlar kimliği belirler ve bu diğerlerinin bu kimliği tanınması ve bu kimliğe uygun biçimde davranmasını sağlar. Örneğin, Filistin İsrail için bir tehdit iken Türkiye için tehdit olmaması gibi. Aynı bağlamda terörle mücadelede asıl sorun kimlik kavramını örgütlerle birleştirmek suretiyle uygulanan politikalarlardır. PKK terörün Kürtlerden müteşekkil bir terör örgütü olarak algılanması, dolaylı olarak Kürt halkının terör olgusunun bir parçası olarak düşünülmesine sebep olabilmektedir. Ancak bu yaklaşımda, özellikle PKK terörüne karşı sürdürülen politikalarda normların tekrar gözden geçirilmesinde fayda bulunmaktadır. Bu bağlamda, PKK Terör örgütünü Kürt halkından bağımsız ve halk üzerinde tahakküm kurmaya çalışan bir yapı olarak düşünmekte fayda vardır. Kürt halkının haklarının mevzu bahis olduğu noktalarda ise devletin direk halkla muhatap olması, örgüt olgusunu saf dışı bırakacak ve bu zamana kadar oluşan ön yargıların kırılmasını sağlayacaktır. Daha önceleri söylem olarak çokça kullanılan ve Kürt halkıyla PKK terör örgütünü aynı kefeye koyan "Kürt Sorunu" söyleminin tekrar gözden geçirilmesinde fayda vardır. PKK terörü mevzu olduğunda Kürt sorunu yoktur, terör sorunu vardır.

Özgürlükler bağlamında demokratik ülkelerin standartlarına gelinmesi, ülke içerisinde insanların ötekileştirilmesini engelleyecektir. Terörle mücadelede asıl

yaklaşımın temel hak ve özgürlüklerin olabildiğince genişletilmesi ve terör örgütlerinin halk üzerinde oluşturdukları korku kültürünü ortadan kaldırılmasıdır. Bu yaklaşım salt güvenlikçi bakış açısıyla oluşturulan öteki kavramının ortadan kaldırılmasında önemli bir unsurdur. Bu yüzden terörle mücadelede normların tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Yine inşacılık yaklaşımına göre, sistem kendiliğinden anarşik değildir. Devletler anarşiyi; davranışları, kimlikleri ve algılarıyla oluştururlar. Bu bağlamda terörle mücadelede devletin algılarını tekrar gözden geçirmesi gerekmektedir. Türkiye’de yaklaşık 40 senedir devam eden bir terör olgusu vardır ancak bu olgunun devlet tarafından algılanışı, devletin de bireyler tarafından düşman olarak algılanmasına sebep olabilmektedir. Yukarıda da değinildiği üzere son 40 senedir ortalama her on senede bir darbeye maruz kalan bir ülkede oluşan anarşik yapıda devletin kendi içinde oluşturduğu algıların bu anarşik yapının oluşmasında pozitif bir etkisi olmuştur.

Wendt’e göre anarşik yapı devletlerin kendi sosyal davranışları sonucu oluşur ve bu anarşik yapıyı düzeltmek yine devletlerin sosyal davranışlarıyla kendilerini düzeltmelerinden geçmektedir. Terörle mücadele de önleyici yaklaşım perspektifinde oluşturulmaya çalışılan kucaklayıcı yaklaşımlar, sistemin anarşik yapısını değiştirecektir. Siirt valisinin 2012 yılında PKK dağ kadrosuna kandırılarak götürülmüş ve üç ay sonra olayın gerçek yüzünü görmesi sonucu güvenlik güçlerine teslim olmuş bir şahsı makamında ağırlaması ve onunla kucaklaşması sistemin anarşik yapısının devletin davranış ve algılarıyla değişebileceğini bir kez daha gözler önüne koymaktadır. (<http://www.haberturk.com>, 2012) Öte yandan 1990–95 yılları arasında Diyarbakır ilinde terörle mücadele birimlerinde görev yapmış ve 2012-2014 yılları arasında Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü yapan Recep Güven şu söylemde bulunmuştu.

İnsanların çektiği acıları biz de yüreğimizde hissettik, boşaltılan her köyün aslında geleceğimize tehdit olduğunu biliyoruz. Meçhule giden insanların herhangi bir sisteme tabi olamayacağını da biliyorum belki bir mecburiyetti belki acil bir kararı geçmişini eleştirmek gibi bir olumsuzluğa girmek istemem ancak bugün yaşadığımız sorunun temelinde bu var. Kimimiz kaçarak, kimimiz uygulayarak kimimiz susarak kimimiz vurarak bu sorunu büyüttük elbirliğiyle. Kendi insanımızla aramızda kocaman sorunlar çıkardık şimdi toparlama ve normalleşmeye çalışıyoruz. Yükümüzün çok büyük olduğunu biliyorum, sadece polisle çözülmeyecek bir sorun olduğunu da biliyorum. Güvenlikçi yaklaşımlarıyla bu işin çözülmeyeceğini en iyi bilenlerden biriyim. 20 yıl istihbaratta görev yaptım. Dağda ölen teröriste ağlayamıyorsanız insan değilsiniz

demıştim. Ancak eline silah almış çoluk çocuk demeden insan katleden canavarlaşmış bir teröristi de enterne edemiyorsanız devlet değilsiniz, ben bu iki duygu arasında gidip geliyorum benim yitik evladım dağa çıkmış keşke ulaşabilseydim keşke ben ona normal bir hayat sunabilseydim, keşke onun terörize olmasına engel olabilseydim diye ağlarım, her teröriste de içim ezilir. Diyarbakır'ın kaderi olmamalıydı bu. İnşallah bundan sonrası elbirliğiyle bu hale getirdiğimiz farkında olarak ya da olmayarak bu hale getirdiğimiz bu sıkıntıdan yine elbirliğiyle çıkmaya çalışırız (www.ensonhaber.com, 2012).

İnşacı yaklaşım bağlamında bu söylem, sistem tarafından oluşan anarşik yapının, normların sorgulanması ve sosyal gerçekler ışığında tekrar normalleşebileceği, güvenlik sorununun salt güvenlikçi yaklaşımlardan ziyade, sosyal, ekonomik, politik bir birlikteliğin akabinde oluşacak bir güvenlik politikası sonucu uygulanacak yaklaşım tarafından çözüleceği gerçeğinin dile getirilmiş halidir. İnsan olgusunu ön plana çıkaran ve insanların kaybedilmekten ziyade kazanılmasının gerekli olduğu bu yaklaşım tarzını, Terörizmle mücadelede birey odaklı süreçsel yaklaşım modeli bölümünde ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

İnşacılık teorisi bağlamından terörle mücadele stratejileri tezin ilerleyen bölümlerinde şu şekilde incelenecektir. İlk olarak sistemde oluşan anarşik yapı, yine sistemin kendini sosyal olgular bağlamında sorgulamasıyla çözülebileceği gerçeği üzerinde durulacaktır. Öte yandan, bu mücadelede salt güvenlikçi yaklaşımlardan ziyade, sosyal ekonomik, politik ve çevresel faktörlerin ışığında değerlendirilmesi gerektiği konusuna temas edilecektir. Son olarak devletin sahip olduğu normların kimlik oluşumunda etkili olduğundan, ötekileştirilen bireylere yönelik, kimlik kavramının tekrar gözden geçirilmesi için devletin normlarını revize etmesinin gereklilikleri konuları ele alınacaktır.

BÖLÜM III

TÜRKİYE'DE TERÖR

3.1. Türkiye'de Terörün Tarihsel Gelişimi

Terör örgütlerinin ülkemizdeki temelleri cumhuriyetin kuruluş yıllarına kadar uzanmaktadır. Ancak özellikle 1960'lı yıllardan günümüze, terörizm Türkiye için ekonomik, kültürel, siyasi ve askeri açıdan büyük bir yük olarak, ülkenin önde gelen sorunlardan biri olagelmıştır. Hem askeri kuvvetler, hem de kolluk güçleri terörle mücadelede yaklaşık 40-50 sene içerisinde büyük bilgi birikimi elde etmişlerdir. Bu tecrübeler terör sorununu minimum seviyeye indirse de terör sorunu ülkemizde halen devam etmektedir. (Alkan, 2000, s. 212) Türkiye'deki terör örgütlerini, kronolojik sıralamayı göz önünde bulundurularak İdeolojik terör, Ermeni terörü, Bölücü terör ve Dini istismar eden terör olarak dört ana çatı altında toplamak mümkündür.

3.1.1. İdeolojik Temelli Terör Örgütleri

Ülkemizde terör örgütlerinin başlangıcı 1920'lere kadar uzanmaktadır. Aşırı sol görüşe sahip olan ilk örgüt Türkiye Komünist Partisi olmuştur. 10 Eylül 1920 yılında Bakü'de Mustafa Suphi tarafından kurulan Türkiye Komünist Partisi milli mücadelenin ilk yıllarında yasal nitelik taşımaktaydı. TKP, 1925 yılında Takrir-i sükûn kanunun çıkarılması sonucu yasadışı olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Özellikle üniversite gençliği, sanat ve fikir hareketleri içerisinde örgütlenme faaliyetlerini sürdürmeye çalışan TKP, 1960 yıllara kadar fazla faaliyet ve örgütlenme alanı bulamamıştır.(YÖK, 1985, s.83).

Marksist/Leninist düşünceye ait kitapların Türkçeye çevrilmesi 1960'lı yıllara denk gelmektedir. 1968 dönemi öğrenci olaylarının fikri temellerin oluşmasında, bu dönemde Türkçeye çevrilen kitapların önemli etkileri olmuştur. 1961 anayasasının sağladığı özgürlükçü ortam ve aşırı sol akımların yaygınlaşması bu yapıların içerisinde bazı terör gruplarının oluşmasını beraberinde getirmiştir. Sol gruplar ilk yıllarında genel itibarıyla öğrenci hakları için protesto yaparken, 1968 sonrası protestolar öğretim politikalarının yanı sıra, sosyal ve ekonomik politikaları da eleştirir bir hal almıştır. (Acar, Urhal 2007, s. 413-414)1960-1970 yılları arasında ülkemizde aşırı sol faaliyetler çeşitli örgütlenmeler altında faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Siyasi parti olarak 1961

yılında kurulan Türkiye İşçi Partisi (TİP), işçi örgütlenmesi olarak kurulan Devrimci İşçi Sendikalar Konfederasyonu (DİSK), öğrenci örgütü olarak faaliyet gösteren Fikir Kulüpleri kurulmuştur. FK 1965 yılında tek çatı altında birleşerek Fikir kulüpleri Federasyonu (FKF) ismini almıştır. 1969 yılında ise FKF tüzük değişikliği ile DEV-GENÇ çatısı altında faaliyetlerine devam etmiştir. Legal kurumlar şeklinde faaliyetlerini sürdüren ve özellikle lise ve üniversiteleri örgütlenme alanı olarak kullanan bu yapılar, başlangıçta gençlerin masum isteklerini dile getirdikleri platformlar olarak görülse de, zaman içerisinde gençlerin bu haklı taleplerinin istismara uğradığı ve gençlerin şiddet içerikli eylemlerle sokağa döküldüğü olaylara sahne olmuştur. (Altınkaya, 2009, s.28) Özgürlükler adına faaliyet gösteren bu oluşumlar içerisinde, şiddet içerikli eylemlerin ön plana çıkması yapıların kendi arasında fikir ayrılıklarının oluşmasına sebep olmuştur. 1970’li yıllarda DEV-GENÇ içerisinde gerçekleşen bu fikri ayrılıklar, Marksist/Leninist akımın Beş ana odak altında örgütlenmesiyle sonuçlanmıştır. Bu örgütler ana hatlarıyla; Sovyetler Birliği Komünist Partisi politikaları çerçevesinde faaliyetlerine devam eden TKP (Türkiye Komünist Partisi), Mahir Çayan ve arkadaşları tarafından kurulan Milli Demokratik Devrim fikrini temel alan ve şehir gerillası fikrini savunan Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi (THKP/C), Deniz GEZMİŞ ve arkadaşları önderliğinde kurulan Milli Demokratik Devrim (MDD) ve kır gerillası fikirlerini savunan Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu(THKO), Doğu Perinçek’in önderlik ettiği Çin yanlısı bir örgütlenme politikası izleyen Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi (TİİKP) ve bu yapıdan ayrılarak İbrahim KAYPAKKAYA önderliğinde faaliyetlerini sürdüren kendilerini Mustafa Suphi’nin liderliğindeki TKP’nin devamı olarak nitelendiren ve Maoist fikir akımı çerçevesinde faaliyetlerini sürdüren Türkiye Komünist Partisi/Marksist Leninistdir (TKP/ML). Bu beş ana akım etrafında toplanan Marksist Leninist örgütler daha sonra kendi içlerinde bölünerek ve isim değiştirerek, çok sayıda sol örgüt kurulmuş olup günümüze kadar farklı isimler altında faaliyetlerine devam etmişlerdir. (Dilmaç, 2004, s.358)

Bu örgütlerden bazıları 1970 yılından itibaren ülke geneli ve uluslararası platformda ses getirici eylemler yapmaya başlamış ve büyük şehirlerde gasp, soygun, adam kaçırmaya tarzında eylemler gerçekleştirmişlerdir. Bu eylemlerin devam etmesi ve güvenlik güçleri tarafından engellenememesi sebebiyle 12 Mart 1971’de bir muhtıra verilmiştir. Çok sert tedbirlerin alındığı bu muhtıra akabinde THKO terör örgütü liderleri Deniz Gezmiş ve arkadaşları gerçekleştirdikleri illegal eylemler akabinde idam cezasına çarptırılmıştır. İsrail konsolosunun kaçırılması ve fidye amaçlı adam kaçırmaya

eylemleri sonrasında ceza evine gönderilen ve akabinde ceza evinden kaçan Mahir Çayan ve arkadaşları 30 Mayıs 1972’de Kızıldere’de güvenlik güçleriyle girdikleri çatışma sonrası ölü ele geçirilmişlerdir (Alkan, 2013, s. 57). 12 Mart 1971 Muhtırası sonrası alınan tedbirler terör faaliyetlerini büyük ölçüde engellemiştir. Ancak 1974 yılındaki genel aflla birlikte bu dönem içerisinde tutuklanan kişiler serbest bırakılmış ve Türkiye’de terör tekrar kuvvetlenmeye başlamıştır (Dilmaç, 2004, s.358).

3.1.1.1. Sağ-Sol Terörü

Sol terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı 1971 muhtırası sonrasında sağ gruplarda legal/illegal örgütlenmelerle boy göstermeye başlamıştır. Sol yapıların kurmuş oldukları örgütlenme alanları karşısında, Ülkücü ve Akıncı gruplar örgütlenme faaliyetlerini aktif bir şekilde arttırmışlardır. Legal örgütlenmenin yanı sıra, sol yapılara karşı silahlı örgütlenmeye de giden sağ yapılar, bu dönemde Esir Türkleri Kurtarma Ordusu (ETKO), Türk İntikam Tugayı (TİT), Türkiye İntikamcı Bozkurtlar Ordusu (TİBO)ve Türk Yıldırım Komandoları (TYK) gibi illegal örgütlenmeler çatısı altında faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. 1974 yılındaki genel aflla birlikte, oluşan kısmi sükûnet ortamı bozularak gruplar arası çatışmalar artarak devam etmiştir. 1980 darbesine kadar ki süreçte sağ sol çatışması ülkenin en öncelikli sorunu olagelmiş ve her iki taraftan yaklaşık toplam 5000 kişinin ölmesiyle sonuçlanmıştır. 1980 darbesiyle bir anda kesilen çatışmalar sonrası her iki taraftan da birçok kişi cezaevine gönderilmiştir (Altınkaya, 2009, s.29).

1980 darbesi akabinde güçlerini yitiren sağ ve sol terör örgütlerinin faaliyetleri her ne kadar minimum seviyeye inmiş olsa da tamamen sona ermemiştir. Sol terör örgütleri 1970’lerdeki örgütlenme sistemlerini 1980’den sonra da aktif bir şekilde kullanarak işçi sendikalar ve öğrenci grupları arasında faaliyetlerini devam ettirmeye çalışmışlardır. Yukarıda değinilen beşli ana akımın alt kolları şeklinde birçok terör örgütü kurulmuş olup, bazıları günümüze kadar faaliyetlerini aktif bir şekilde devam ettirmiştir. Bu gün itibariyle sol örgütlenmeleri üç blok halinde sınıflandırmak mümkündür. İlk olarak demokratik hak taleplerini her platformda dile getiren ve şiddet içerikli eylemleri savunmayan örgütler. Bu örgütler genel itibariyle legal parti çatısı altında faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu yapılar terör örgütleriyle bağlantılarını tamamen koparmışlardır. İkinci olarak, her ne kadar aktif silahlı eylemleri bulunmasa da, toplumsal olaylarda ki demokratik hak taleplerini provoke etme amaçlı ön plana

çıkan, kolluk güçleriyle şiddet içerikli çatışma kültürünü benimseyen, anayasal düzeni yıkmaya çalışan ve temelini sol terör örgütlerinin ideolojik tabanından alan marjinal sol yapılarıdır. Özellikle 2013 yılında gerçekleşen taksim Gezi Olaylarını provoke eden ve demokratik hak taleplerinin şiddet içerikli eylemler sonucu terörize olmasına sebep olan gruplar, bu çatı altında sınıflandırılabilir. Öte yandan canlı bomba eylemi, suikast, bombalı eylemler, polisle çatışma, kırsal alanda silahlı terörist faaliyetler gibi terörist eylemleri devam ettiren bazı terör örgütleri de günümüzde faaliyetlerini sürdürmektedir. Silahlı terörist eylemleri aktif bir şekilde devam eden terör örgütlerini; Dursun Karataş öncülüğünde kurulan DEV-SOL akımının günümüz yansıması olan DHKP/C, İbrahim Kaypakkaya öncülüğünde kurulan TKP/ML'nin devamı olarak Tunceli kırsalında terörist faaliyetlerini sürdüren MKP ve TKP/ML-TİKKO, günümüz itibariyle PKK/KCK terör örgütü güdümünde faaliyetlerine devam eden ve şehir içi terörist eylemleri benimseyen MLKP terör örgütleri olarak kategorize etmek mümkündür.

3.1.2. Etnik Temelli Terör Örgütleri

Etnik terör kavramı 19. YY.'ın ikinci yarısında dünya genelinde artan bir eğilim göstermiş olup, diğer terör türlerine göre daha kanlı eylemlere sahne olmuştur. Soğuk savaş sonrası çift kutuplu dünya düzeninin sona ermesi akabinde etnik terör olgusu tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de varlığını arttırarak devam ettirmiştir. Türkiye, diğer terör örgütlerinin yanı sıra özellikle etnik temelli terör örgütlerinin de etkisinde kalan ülkelerin başında gelmektedir.

3.1.2.1. ASALA Terör Örgütü

ASALA terör örgütü günümüzde aktif olarak faaliyetlerine devam etmese de Türkiye'deki terör sorununun anlaşılması adına bu örgütün faaliyetlerine değinilmesinde fayda bulunmaktadır (Baharçiçek, 2000, s. 12).

Sözde soykırım iddialarıyla ve genel itibariyle yurtdışındaki bazı Ermeni vatandaşları kullanarak başlayan ASALA terörü, 27 Ocak 1973 tarihinde Türkiye'nin Los Angeles Başkonsolosu ve Yardımcısını şehit ederek ülkemizi hedef alan eylemlerine başlamıştır. 1973-1984 yılları gerçekleştirilen terör eylemleri sonucu yurt dışı temsilciliklerimizde görevli 33 diplomatımız şehit olurken, 34 diğer ülke vatandaşı da öldürülmüştür. Toplamda 200 eylemde ölü sayısı 80'i aşmıştır. Marksist/Leninist ideolojik temellere dayanan ASALA terör örgütünün yanı sıra JCAG, ARA ve NAR

terör örgütleri faaliyetlerini bu zaman aralığında aktif bir şekilde gerçekleştirirken 1980'lerin ortasında Türkiye'deki etkinliğini kaybetmiştir (Laçiner 2002, s.71).

3.1.2.2. PKK/KCK Terör Örgütü

1980 darbesi sonrası ülke genelinde sağ-sol çatışmalarında bir azalma yaşanmış ve sorun büyük ölçüde kontrol altına alınmıştır. 1984 yılında PKK/KCK (Kürdistan İşçi Partisi)terör örgütünün kuruluşuyla terör sorunu yeniden ülkemizin öncelikli sorunları arasında sayılmaya başlamıştır. Etnik temellere dayanan ve Kürt halkının desteğini kazanmaya çalışan terör örgütünün nihai amacı Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Türkiye'nin toprak bütünlüğünü bozarak, İran, Irak ve Suriye deki Kürt nüfusunun yoğunlukta yaşadığı kuzey bölgelerini de içine alan bağımsız bir devlet yapısı kurmaktır (Altınkaya 2009, s.29).

PKK/KCK terör örgütü her ne kadar zaman zaman dini istismar ederek, Kürt halkının tamamının desteğini kazanmaya çalışsa da kuruluş itibariyle Marksist-Leninist ideolojik temellere sahip bir terör örgütüdür. Örgütün ilk zamanlarında Marksist/Leninist örgütlenme stratejisini kullanan örgüt 90'lı yıllarda Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde halkın kültürel ve dini duygularını istismar ederek örgütlenmeye çalışmıştır. Bu metodun da kitleyi kazanmada yeterli olmaması üzerine intihar saldırılarına başlanmıştır. Bu eylemlerdeki amaç kendilerini olduğundan güçlü göstermek, baskı ve şiddet unsurunu ön plana çıkararak halk arasında infial yaratmak ve sürekli gündemde kalmaktır (Alkan, 2000, s.131).

Deligöz ise PKK/KCK Terör örgütünün ideolojik temellerinde dinin yeri ve Kürt halkının dine olan bağlılığı karşısında örgütün din olgusuna karşı takındığı tavır değişikliğini şu şekilde analiz etmektedir. Marksist/ Leninist ideolojik temellere dayanan PKK/KCK terör örgütü, örgütün ilk yıllarında din olgusunun tamamen dışlandığı bir yaklaşım sergilemiştir. İslam inancına daha yakın olan Kürt halkı üzerinde örgütün bu ideolojik tavrı, halkın örgütten uzaklaşmasına sebep olmuştur. Özellikle Kürt köylerindeki halkın örgüte karşı bu soğuk tavrını araştıran örgüt üyeleri halkın örgüt hakkında " PKK'nın dinsiz ve komünist olduğu, devlet kurdukları zaman camileri yıkacakları ve imamları öldürecekleri" fikirlerinin olduğu ve kitlelerin kendilerinden bu sebepten uzaklaştıklarını tespit etmişlerdir. Bunu gören örgüt her ne kadar Marksist/Leninist ideolojiye sahip olsa da halka ve din olgusuna karşı tavrını

değiştirerek köylerde ölen örgüt mensupları adına mevlitler okutarak halkın sempatisini kazanmaya çalışmışlardır (Aktaran Bal, Özeren, Demirci, Vd. 2009, s. 7).

PKK/KCK terör örgütünün taktik ve stratejileri günümüze kadar dönemsel olarak farklılık göstermiştir. Bal dört ana başlık altında incelenebilecek bu stratejileri dönemsel olarak, ‘‘1984-1989 arası yoğun terör, 1989- 1995 arası gerilla aşamasına geçme çabası, 1995- 1999 arası tekrar yoğun terör, 1999-2006 arası ise farklı kombinasyonları eşzamanlı içeren, terör, pasif itaatsizlik ve siyasallaşma’’ süreçleri olarak kategorize etmiştir. (Bal; 2006, s.209).

PKK/KCK terör örgütü dönemsel olarak ideolojik temellerinde değişiklik göstermiş ve örgütsel faaliyetlerinin farklı şekillerde devam ettirmiştir. Bu bağlamda örgütün faaliyetlerinin daha iyi anlaşılması amacıyla örgüt faaliyetlerini;

- (a) 1984- 1989 bölge halkına karşı yapılan faaliyetler / yoğun terör dönemi,
- (b) 1989- 1995 devlet güçlerini hedef alan ve gerilla taktiklerini uygulama dönemi,
- (c) 1995- 1999 terörü büyük kentlere yayma politikası / yoğun terör dönemi,
- (d) 1999’dan günümüzde kadar devam eden siyasallaşma çalışmaları ve
- (e)2012’den günümüze devam eden Çözüm Süreci olarak kendi içinde beş dönemde incelemek mümkündür.

PKK/KCK terör örgütünün birinci dönemi olarak adlandırabileceğimiz dönemde terör örgütü genel itibariyle Kürt halkı üzerinde baskı politikaları ve silahlı eylemler aracılığıyla halkı sindirmeye çalışmıştır. Örgütün kuruluş tarihi olan 1984 yılından 1989 yılına kadar süren bu dönemde gerçekleştirilen terör eylemleri genel itibariyle bazı Kürt kökenli aileleri hedef almış, bu dönemde örgüt terör eylemlerine, örgütün varlığını kabul ettirmek ve halk üzerinde baskı unsuru oluşturmak amaçlı devam etmiştir. Bu tarz terör eylemleri bir yandan Doğu ve Güneydoğuda bulunan Kürt halkının örgüt tarafından sindirilmesine sebep olurken, öte yandan da halkın terör örgütüne mesafeli davranmasıyla sonuçlanmıştır.

PKK/KCK terör örgütünün ikinci dönemi, 1989-1995 yılları arasında tüm Kürt halkının örgüt tarafından sahiplenildiği ve gerilla tarzı eylemlerin ön plana çıktığı dönem olarak değerlendirilebilir. Bu dönemde Kürtlere karşı sempati kazanarak, devlete meydan okuma politikaları ön plana çıkmıştır. Hizbullah terör örgütüyle karşı karşıya gelen PKK terör örgütü, meydana gelen çatışmalar 500’e yakın PKK, 200’e

yakın Hizbullah militanın ölmesiyle sonuçlanmıştır. Yine bu dönemde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden birçok Kürt kökenli vatandaş, bölgedeki çatışmalardan dolayı metropol illere göç etmişlerdir.

PKK/KCK terör örgütünün üçüncü dönemi ise 1995 yılından Abdullah Öcalan'ın yakalanma tarihi olan 1999 yılına kadar ki süreç olarak sınırlandırılabilir. Bu dönemde terör örgütü gerilla tarzı eylemlere devam ederken, bu dönemdeki ana politika terör olgusunun şehir merkezleri ve metropollere taşınması olmuştur. Bu dönem Öcalan'ın 1999 yılında Kenya'da yakalanmasıyla sona ermiştir.

Örgüt lideri Abdullah Öcalan'ın yakalanmasıyla örgüt strateji değiştirerek siyasallaşma arayışları içerisine girmiştir. Dönemsel olarak intihar eylemleri ve bombalı eylemler gerçekleştiren örgüt siyasal alanda sürdürdükleri faaliyetleri tüm halk tabanına yayma arayışı içerisine girmiştir. Bu dönemden günümüze illegal alanda faaliyetlerini devam ettiren terör örgütü, siyasi alandaki örgütlenmelerini değişik parti isimleri altında günümüze kadar devam ettirmiştir. 1990'lardaki örgüt-devlet arasındaki çatışmanın ortasında kalan halkın büyük bir kısmı büyük şehirlere göç etmişlerdir. Göç edilen bu illerde getto tarzı yerleşim sürdüren Kürt kökenli vatandaşlarımızın içinde buldukları durumu, örgüt istismar etmeye başlamıştır. Özellikle PKK/KCK terör örgütünün şehir yapılanması olan KCK yapısı altında, şehir merkezlerini hedef alan ve örgütsel faaliyetleri halkın tamamına yansıtmaya çalışan terör faaliyetleri bu dönemde artarak devam ettirmiştir. Genel itibarıyla Irak'ın Kuzeyinde bulunan örgütün illegal kampları ile örgütün şehir içerisinde kurmaya çalıştığı yapıyı, legal-illegal yapı arasındaki bağlantıyı kurmakla görevlendirilen örgüt üyeleri gerçekleştirmiştir (Altınkaya, 2009, s.30-31).

2009 yılından 2012 yılına kadar PKK/KCK terör örgütünün şehir yapılanması olan KCK'ya yönelik hem askeri hem de polisiye başarılı operasyonlar gerçekleştirilmiş olup, öte yandan demokratik açılımlarla örgütün baskısı altında kalan halkın mağduriyeti giderilmeye çalışılmıştır. Bu dönemde örgüt tarafından Kürt halkına yönelik kışkırtma amaçlı kullanılan argümanların çürütülmesi amacıyla, Kürtçe dilinin okullarda seçmeli ders olarak okutulması, Kürtçe Televizyon kanallarının kurulması, Kürtçe eğitim veren özel okulların açılmasına izin verilmesi gibi devlet eliyle gerçekleştirilen birçok demokratikleşme adımı atılmıştır.

2012 yılından günümüze kadar ki ve örgütün beşinci süreci olarak adlandırılacak süreci ise Çözüm Süreci olarak isimlendirmek mümkündür. Devlet tarafından nihai amacın örgütün silahlı faaliyetlerinin tamamen bitirilmesi olan bu dönemde, örgütsel

faaliyetlerin sona erdirilmesi ve örgüt içerisinde faaliyetli ve suç işlememiş şahısların topluma tekrar kazandırılması için devlet eliyle birçok olumlu adım atılmıştır. Örgüt ise bu süreçte adımlarını olabildiğince yavaştan atmakta, örgütsel ve siyasi kazanımlarını en üst seviyeye çıkarmak için politikalarını sürdürmektedir.

PKK/KCK terör örgütüyle yaklaşık 30 senedir süregelen mücadele, salt askeri ve silahlı operasyonlardan oluşan yaklaşım tarzının bu örgütün son bulmasında yetersiz olduğunu gözler önüne sermektedir. Silahlı kanat faaliyetlerini sürdüren örgüte yönelik bir yandan askeri, polisiye operasyonlar devam ederken diğer yandan 30 senedir devlet eliyle yapılan yanlışlar analiz edilerek demokratikleşme adına atılması gereken adımların gözden geçirilmesi gerekmektedir. Örgüt tarafından halkın kandırılması ve ajite edilmesi amacıyla kullanılan argümanların devlet eliyle ortadan kaldırılması örgütle mücadelede bir diğer önemli hayati adımdır. Öte yandan 30 senedir gerek güvenlik, gerekse diğer sebeplerden kaynaklanan doğu batı ayrışmasının önüne geçerek, bu kaynaşmayı hızlandıracak ekonomik ve kültürel anlamda yeni projeler gerçekleştirilmelidir. Senelerdir örgüt kısılcığında olan ve bu sebepten zaman zaman devlete arkasını dönen bölgede yaşayan Kürt kökenli vatandaşların örgüt elinden kurtularak devlet tarafından kucaklanması, bir yandan örgütün taban kazanma faaliyetlerini bitirirken diğer yandan da örgütün faaliyetlerini uzun dönemde minimize edecek bir yaklaşım tarzı olacaktır.

3.1.3. Dini İstismar eden Terör Örgütleri

Din eksenli ideolojik temellere dayandığını iddia eden bazı gruplar amaçları doğrultusunda şiddet içerikli eylemlerle kamuoyuna mesaj vermeye çalışmaktadır. Şiddet eylemleri ile dini grupları kendi faaliyetlerine çekmeye çalışan Dini istismar eden terör örgütlerini kategorize eden Dilmaç, dini temelli hareketleri Radikal gruplar, tarikatlar ve cemaatler olarak sınıflandırarak terör örgütlerinin bu kategorilerin dışında tutulması gerektiğini savunmuştur (Dilmaç, 2004, s. 353).

Radikal İslam düşüncesi 1979 İran devrimi sonrasında kendini göstermeye başlamıştır. Radikal İslam etrafındaki fikir gruplarının oluşması devrim akabinde İran ve Ortadoğu kökenli yazarların eserlerinin yaygınlaşmasıyla hız kazanmıştır. Türkiye’de dini istismar eden terör örgütleri 1990’lı yıllarda gerçekleştirdikleri kanlı terör eylemleriyle boy göstermeye başlamıştır. Çetin Emeç, Bahriye Üçok, Muammer Aksoy ve Uğur Mumcu suikastları ülkemizde ‘‘İslami Hareket Örgütü ve Tevhit

Selam/Kudüs Ordusu'' terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen ilk eylemlerdir. (Dilmaç, 2004, s. 354).

1980'li yıllarda ön plana çıkan bir diğer dini istismar eden terör örgütü ise Hizbullah terör örgütü olmuştur. Örgütün kuruluşu Abdulvahap Ekinci'ye ait Vahdet kitapevinde, Abdulvahap Ekinci, Ahmet Tufan, M. Fidan Güngör, Hüseyin Velioğlu ve Veysi Kaykaç isimli şahısların katılımıyla gerçekleştirilen toplantılar akabinde gerçekleşmiştir.(Çiçek, 2000, s. 131)

Vahdet grubu etrafında yaşanan kopmalar akabinde M. Fidan Güngör'ün öncülüğünü yaptığı grup Menzil kitap evini açarak Hizbullah Menzil Grubu olarak faaliyetlerine devam etmiştir. Bir müddet faaliyetlerine tek çatı altında devam eden menzil grubundan 1987 yılında bir ayrılma daha gerçekleşerek Hüseyin Velioğlu öncülüğünde Hizbullah İlim grubu kurulmuştur.

Stratejik olarak ilk amacı Doğu ve Güneydoğu'da İran modeli, İslami temellere bir Kürt devleti kurmak olduğu bilinen örgütün, ikinci aşamada İslam temelli dini anlayışın tüm ülke yönetimine hâkim olmasıdır. Bu stratejik plan dâhilinde kuruluşunun başlangıcından itibaren PKK terör örgütüyle karşı karşıya gelen Hizbullah terör örgütüne alternatif olarak Kürt imamlar birliğini oluşturan PKK terör örgütü, bu yapılanmayla da örgütün faaliyetlerini durduramaması sonucu Hizbullah ilim grubuyla çatışmaya girmiştir. 1991-1995 yıllarında gerçekleşen bu çatışma döneminde 500 PKK, 200 Hizbullah militanı hayatlarını kaybetmiştir. Her iki örgüt arasında 1995 yılında İran'ın Kum kentinde imzalanan ateşkes antlaşması sonrası çatışma son bulmuştur (Çiçek, 2000, s. 131).

Menzil grubunun PKK karşısında sessiz kalması sonucu ihtilafa düşen Hizbullah ilim grubu Menzil grubunun lideri Fidan Güngör'ü bu dönemde kaçırmıştır. Yine aynı dönemde örgütün iki kolu arasında gerçekleşen çatışmalar neticesinde yaklaşık 50 örgüt militanı ölmüştür. Bu çatışma sonrası örgüte yönelik çok sayıda operasyon gerçekleştirilmiş olup deşifre olan örgüt militanları Diyarbakır ve Batman temelli kurulan örgütü, Adana, Mardin, Ankara, İstanbul Adıyaman, Muş, Van, Şanlıurfa gibi illere kaydırmıştır.

Batı illerine gerçekleştirilen göç sonrası terör eylemlerine devam eden Hizbullah İlim grubu bu dönemde birçok iş adamının yanı sıra Med-Zehra Vakfı başkanı İzzettin Yıldırım'ı kaçırmaları sonrasında, örgüte yönelik 17 Ocak 2000 tarihinde örgütün karargâhı olarak bilinen Beykoz villaları başta olmak üzere 61 ilde eş zamanlı

operasyonlar gerçekleştirilmiştir. Operasyonlarda örgütün lideri Hüseyin Velioğlu ölü ele geçirilerek birçok üst düzey örgüt militanı yakalanmıştır. (Alkan, 2013, s.93)

Merkezi operasyonlar akabinde bir müddet sessizliğini koruyan örgütün bu tarihten sonra gerçekleştirdiği ilk sansasyonel eylemi 24 Ocak 2001 yılında Diyarbakır Emniyet Müdürü A. Gaffar Okan'a yönelik gerçekleştirdiği suikast eylemi olmuştur (Faraç, 2002, s. 149).

2003 yılına kadar silahlı eylemlerini devam ettiren örgüt, örgüte yönelik gerçekleştirilen başarılı operasyonlar akabinde gücünü büyük ölçüde kaybederek eylemsizlik kararı almıştır (Dilmaç,2004, s. 358). Günümüzde daha çok dini bir cemaat görüntüsüne bürünen örgüt faaliyetlerini legal parti ve dernek faaliyetleri altında varlığını devam ettirmektedir.

ABD'deki İkiz Kuleler ve Pentagon'a El Kaide terör örgütü tarafından gerçekleştirilen 11 Eylül 2001 saldırıları sonucu dünya gündeminde üst sıralara oturan dini istismar eden terör örgütleri, 2003 yılı Kasım ayında Türkiye'de meydana gelen HSCB Bankası ve Londra Konsoloslugu'na yönelik gerçekleştirilen saldırılarla, ülkemizde de gündeminde de üst sıralarında yer almaya başlamıştır. Bu eylemler ile dini istismar eden terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen ve uluslararası boyutları olan eylemlerle tanışan Türkiye, El Kaide terör örgütüne yönelik polisiye operasyonlara ağırlık vermiştir. Genel itibariyle ülkemizdeki ABD ve İngiliz kurum ve kuruluşlarını hedef alan El Kaide terör örgütünün eylemsel faaliyetlerinin engellenmesine yönelik gerçekleştirilen askeri ve polisiye operasyonlar günümüze kadar devam edegelmiştir.

BÖLÜM IV

TERÖR ÖRGÜTLERİNİN TABAN KAZANMA YÖNTEMLERİ

Terör olgusunun tersine çevrilmesi için, bireyleri terör örgütlerine yönlendiren nedenlerin tam manasıyla anlaşılması gerekmektedir. Hastalıkların tedavisinde, ilk ve öncelikli adım, hastalığın nedenlerinin teşhisi ve tespitidir. Nasıl ki bir hastalığın tedavisinde, hastalığın tekrar nüksetmemesi için hastalığı ortaya çıkaran nedenlerin ortadan kaldırılması gerekir, aynı şekilde terör örgütleri tarafından kandırılan ve suça sürüklenen bireylerin topluma tekrar kazandırılmasının sağlanması ve yeni bireylerin örgüte kazandırılmasının engellenmesi için, terör örgütlerinin taban kazanma yöntemlerinin ve terörist kimlik inşası sürecinin iyi tetkik edilmesi gerekmektedir. Terör örgütlerinin bireyleri örgütlü yapıya kazandırmak için kullandıkları yöntemler tam manasıyla anlaşılabilirse, örgütlerin taban kazanması engellenebilir. Bu bağlamda, bu bölümde terör örgütlerinin taban kazanma yöntemleri “Terörist Kimlik İnşası Süreci” perspektifinden incelenmeye çalışılacaktır.

4.1. Terörist Kimlik İnşası Süreci

Bireylerin terör örgütleri tarafından kazanılması süreç isteyen bir olgudur. Bazı şahısların terör örgütlerine kazandırılması bir ayda gerçekleşirken, bu süreç diğerleri için daha uzun olabilmektedir. Bu sürecin aktif bir şekilde işlemesi için terör örgütleri sosyal ve psikolojik bazı yöntemler kullanarak bireylerin terörist kimlik kazanmasını sağlarlar. Bu bağlamda bireylerin terör örgütleriyle temasından, terörist kimlik kazanmasına kadar geçen süreci anlamak, bu sürecin tersine çevrilmesinde atılması gereken adımların tespiti için hayati önem arz etmektedir.

Şekil 1. Terörist kimlik inşa süreci

Sosyal Yöntemler

Terör örgütleri içerisinde faaliyetli şahıslar, terör örgütlerine kazandırmayı planladığı bireylere arkadaşlık, hemşericilik, akrabalık, sosyal faaliyet ve etkinlikler, etnik köken, dini değerler aracılığıyla temas kurarlar. Örgütler içerisinde faaliyetli şahısların, örgüte yeni kazandırılmak istenen şahısla kurmuş oldukları temas akabinde, bu bireylerin içinde olduğu durumun analizini yaparak, bireylerin fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını suiistimal etmek suretiyle bu ihtiyaçları şahıslara yönelik propaganda araçları olarak kullanırlar.

4.1.1. Arkadaş İlişkisi

Terör örgütü üyeleri, örgüte yeni bireylerin kazandırılmaları için önce kendi arkadaş çevrelerindeki bireylerle temas kurmaya başlarlar. Terör örgütü üyeleri arkadaşları arasından terör örgütü içerisinde faaliyet gösterebileceklerini değerlendirdikleri şahıslarla ilişkilerini geliştirerek sahip oldukları bu ilişkiye örgütsel bir kimlik kazandırır. Doğrudan ya da dolaylı yöntemlerle örgütsel propagandaya maruz kalan bireyler, arkadaş çevrelerinin de etkisiyle terörist kimlik inşa sürecinin basamaklarını hızla tırmanır. PKK/KCK terör örgütü saflarına arkadaşının etkisiyle katılan bir örgüt üyesinin ifadesi, arkadaşlık ilişkilerinin, örgütlerin taban kazanma faaliyetlerini gerçekleştirmelerinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

“Siyasi parti ilçe teşkilatına gidip gelmeye başladığımda oradaki etkinliklere katılan bir kızla tanıştım. Tanıştıktan sonra kısa sürede samimiyetimiz arttı ve aramızda bir ilişki başladı. Bana bir gün ‘istersen birlikte örgüte katılalım, orada sürekli görüşebiliriz, daha özgür oluruz, şu anda örgüte katılmak üzere hazırlanan bir grup var, bu grup ile akşam gideriz.’ Şeklinde bir teklifte bulundu. Ben de bu teklifi reddedemedim” (UTSAM Rapor No:20, 2012, s. 38).

PKK/KCK terör örgütü kırsal alanına katılan bir şahsın, kırsalda girdiği çatışma sonrası üzerinde bulunan mektup, arkadaşlık ilişkilerinin örgüte katılmasındaki etkisini bir kez daha ortaya koymaktadır. (Alkan, 2002, s.86-87):

“Saliha Dağcı, Anadolu’nun şirin bir iline bağlı küçük bir kasabasından İstanbul’a öğretmen olmak için gelmişti. Daha 23 yaşındaydı ve girdiği üniversite

imtihanlarında hayalindeki fakülteyi kazanmıştı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde eğitimine başlayan Dağcı, burada sonradan tanıştığı ve aynı yurdu paylaştığı Ayten isimli PKK sempatizanı ile hayatını nasıl zehir edeceğini bilmeden arkadaşlık kurdu. Saliha Dağcı, kendi halinde ve içine kapanık bir öğrenciydi. Amacı, ülkesinin çocuklarını aydınlatabilmek için öğretmen olmaktı. Ancak yolunda gitmeyen bir şeyler vardı. En samimi olduğu ve yurtta aynı odayı paylaştığı Ayten, ona sürekli olarak bir şeylerin propagandasını yapıyordu. Yurt kantininin demir muhafazası içerisindeki TV'nin haber bültenlerinde seyrettiği ve duydukları ile Ayten'in anlattıkları arasında bocalıyordu. Ayten ve diğerleri sempatizan arkadaşlarının yalanları ile beyni yıkanan Saliha, bir gün kararını verdi. Dağa çıkacak, örgüte karışacak, kahraman olacak (!) ve istediği gibi özgürce yaşayabilecekti (!). İstanbul'a gelişinin ikinci yılında hayallerini, sevdiklerini, ideallerini ve okulunu geride bırakıp bir kurye aracılığıyla örgütün saflarına katıldı. Dağ kadrosuna verilen Saliha'ya burada örgütün sözde takım komutanı tarafından 'Hevin-Berivan' kod ismi verildi. Büyük ve boş bir yalanın kucağına düştüğünü o an anlamıştı Saliha, artık çok geçti. Çünkü örgüte katıldıktan sonra kurtuluş ancak ölümdü. O ise henüz hayatının baharındaydı.

Saliha, düştüğü karanlık çukurundan çıkmak istiyordu. Nasıl da inanmıştı çok sevdiği arkadaşı Ayten'in süslü yalanlarına. Keşke üniversiteyi kazanmasaydı. Keşke Ayten'i tanimasaydı. Örgüt içerisinde içini açacağı, dertleşeceği ve içini dökeceği bir dostu olmadığından lise yıllarında olduğu gibi kendisine günlük tuttu.

27 Şubat 1998 tarihinde Erzurum'un Tekman kırsalında aralarında Saliha Dağcı'nın da bulunduğu grup, Bingöl'e doğru geçiş yaparken, güvenlik güçleriyle çatışmaya girdi. 2 saat süren çatışmada Saliha Dağcı, hayatının en büyük hatasına nokta koymuştu. İhanetinin, kandırılmışlığının cezasını ödediğinde 27 yaşındaydı. Üzerinden çıkan günlüğünde, pişmanlık, gözyaşı, korku, özlem ve gerçeğin izdüşümleri vardı. Günlüğündeki şu ifadeler bunun en önemli göstergesidir.

'Annemi, ailemi çok özledim. Şimdi evde olsaydım, sıcacık sobanın başında kıvrılır yatardım. Sonra annemin hazırladığı o mis gibi kokan tarhana çorbasını içerdim. PKK bana farklı anlatılmıştı. Ama dağdaki rezillikleri, canilikleri, onların eline düştükten sonra öğrendim. Hiç bu kadar pişman olmamıştım. Ben kimim, ne işim var bu insanların yanında? Okulu bıraktığıma çok pişmanım. Üniversitede geçirdiğim o 2 yıl hayatımın en güzel yıllarıydı. İstanbul'da geçirdiğim günler gözlerimin önünden gitmiyor. Yurtta civil civil bir hayatımız vardı. Hatice, Aysun, Saadet her yere birlikte giderdik. Onlar şimdi okulu bitirmişlerdir. Hepsi evlenmiştir belki de. Allah'ım ne olur

beni affet. Çok pişmanım. Bu günlüğüm eğer ben ölürsem anneme verilsin. Vasiyet ediyorum. Annem de onu bir kitap altında toplayıp dağıtsın. Benim düştüğüm bu duruma başkaları düşmesin. Anne, baba ne olur beni affedin. Ben size layık bir çocuk olamadım.’ ”

Yukarıda örnek olarak verdiğimiz ve terör örgütü üyelerinin vermiş olduğu ifade ve mektuplar, arkadaşlık ilişkilerinin terör örgülerinin taban kazanma faaliyetlerinde ne kadar aktif olarak kullanıldığının bir göstergesidir.

4.1.2. Hemşericilik İlişkileri

Hemşeri,“aynı memleket, şehir, köy vb. yerden olan kimse” ye denir (Meydan Larousse, 1973, s. 773).Özellikle az gelişmiş şehirlerden büyük şehirlere çalışma, okuma, göç gibi nedenlerden dolayı yerleşmek zorundan kalan bireylerin ilk aidiyeti hemşerileri olagelmıştır. Doğudan batıya göç eden bireyler o şehre ilk gittiklerinde yerleşmek için hemşerilerini bulmaya çalışmış ya da aynı şehirden daha önce o kente yerleşen hemşerileri o bireylerin göç etmesine sebep olmuştur.

Terör örgütleri de taban kazanma faaliyetlerin de hemşericiliğin etkisinin farkındadır. Örgütlenme faaliyetlerine arkadaşlık ilişkileriyle başlayan terör örgütü üyeleri aynı şehirden olmayı bir tanışma aracı olarak kullanmakta ve bireylerin terör örgütleriyle tanışması için bu olguyu bir atlama taşı olarak görmektedir.

Terör örgütü içerisinde faaliyet gösterdikten sonra örgüt saflarında kaçarak kurtulan eski bir terör örgütü üyesi, üniversite sınavını kazandıktan sonra hemşericilik aracılığıyla örgüt üyelerinin kendisiyle tanışması akabinde örgüte katılmasını, örgütten kaçışı sonrası ailesine yazdığı mektupta şöyle aktarmaktadır. (Bayraktutan, 2011, s.33-34)

“Üniversiteyi kazanmıştım. İstedğim bölümü kazanmanın sevinciyle doluydum. Okulumu kısa bir zamanda bitirip aileme ve bana emek harcayan devletime vefa borcumu diplomamı götürerek ödeme düşüncesindeydim. Bu düşüncenin heyecanımla başladım okula. İlerleyen zamanlarda üst sınıflarda okuyan ve hemşerilik, bölgecilik özelliklerinden faydalanarak benimle ilgilenmeye çalışan kişilerle tanıştım. ‘Sana derslerinde yardımcı oluruz, not veririz, beraber çalışırız,’ diyorlardı. Ben onların dost gülüşlü, yardımsever öğrenciler olduğunu zannederken, meğer onlar sevgisizlik, nefret ve kardeş katili düşüncelerinin tohumlarını bulduğumuz her ortamda yavaş yavaş

bana aşulamaya programlanmış, genç ve net olmayan düşüncelerimi daha da bulandırmaya, inandığım değerlere yabancılaştırmaya çalışan örgüt savunucularıymış.

En sonunda, binlerce yıllık kardeşliğin, sevginin ve hoşgörünün, nesillerdir boy verdiği bir ülkede, bu kardeşliği sevgiyi ve birlikteliği bozmaya çalışan, kaos ve kargaşayı hakim kılmaya çalışan terör örgütü militanı haline dönüşmüştüm.’’

Terör örgütleri özellikle üniversitelerde ve gece konu mahallelerinde hemşericilik kavramını taban kazandırma faaliyetlerinde çok iyi kullanmakta, kendilerini memleketlerinde uzak hisseden bireylere bu yöntemle çok rahat yaklaşarak terör örgüt adına propaganda faaliyetlerini gerçekleştirebilmektedirler (Alkan, 2009, s.11).

4.1.3. Akraba İlişkisi

Terör örgütlerinin taban kazanma faaliyetlerinde yeni bireyleri örgüte kazandırma amaçlı kullandığı ilişki geliştirme yöntemlerinden bir diğeri ise akrabalık ilişkileridir. Akraba kelimesinin sözlük anlamı“kan veya evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler”olarak tanımlanmaktadır (TDK, 1998, s.63).

PKK/KCK terör örgütünün yanı sıra dini istismar eden terör örgütleri de akrabalık ilişkilerini kullanarak örgütlenme faaliyetlerini aktif bir şekilde kullanmaktadır. Hizbullah terör örgütüne yeni katılımların daha çok eskiden örgüt içerisinde faaliyetli şahısların çocukları olması dikkat çekmektedir (UTSAM Rapor No:3, 2008, s.17).

PKK/KCK terör örgütünde ise durum farklı değildir. Bireylerin örgütün kırsal alanına katılmalarında, kırsalda faaliyet gösteren akrabaları rol oynayabildiği gibi, şehir içerisinde faaliyet gösteren bireyler de akrabalarını örgüte katılmaları yönünde etkileyebilmektedir. Bir örgüt üyesi bu durumu izah eder mahiyette şu örneği vermektedir; (Özeren, Sözer, Başbüyük, 2012, s.71).

‘’Dayımın oğlu ile beraber lokantada garson olarak çalışıyorduk. Lokanta kapandıktan sonra bulaşık ve temizlik işlerine bakıyorduk. Dayımın oğlu bana sürekli olarak’ dağa gidelim, orada iş güç yok, silahımız olur, rahat rahat yaşarız’ şeklinde telkinlerde bulunuyordu. Ben de bunun üzerine örgüte katılmaya karar verdim. ‘’

Öte yandan, örgüt üyelerinin aile bireylerinin kazanılması terör örgütlerinin çok önemli bir örgütlenme stratejisidir. Ailelerin çocuklarının örgütsel faaliyetlerini engellenmemesi ve çocuğunu ikna ederek örgütten koparmaması için, örgüt üyeleri kazanmaya çalıştıkları bireylerin kendilerini örgütlemeye başladıkları gibi, aile

bireyleriyle de yakın ilişki geliştirmeye başlarlar. İlk başlarda çocuklarını koruma amacıyla örgütün legal alanda faaliyet gösteren yapılarına gidip gelen aile bireyleri olduğu gibi, örgüt üyeleri tarafından da kazanılmaya çalışılan bireylerin aileleri de örgüt üyeleri tarafından ziyaret edilmektedir. Örgütsel faaliyetlerin gizliliği ve her örgüt üyesinin silahlı faaliyet göstermediği göz önüne alındığında, örgüt üyeleri genellikle aile bireylerine yaptıkları faaliyetlerin legal olduğu ve devletin kendilerini farklılaştırdıkları konusunda ikna etmeye çalışırlar. Önleyici stratejilerin tam manasıyla uygulanmadığı, özellikle örgütün açık alan yapılanmalarına yönelik yapılan operasyonlar akabinde, örgüt içerisinde faaliyet gösteren bireylerin yapmış oldukları yaz kampları, yürüyüş, piknik gibi legal etkinliklerden dolayı devletin çocuklarına yönelik operasyon yaptıklarına inandırmaya çalışırlar. Gözaltı, tutuklama ve cezaevi safhalarında örgütler kendi adlarına faaliyet gösteren avukatları aracılığıyla, aileler ile temas kurarak sözde devlet yüzünden cezaevine girmiş çocuklarını kurtarmaya çalışırlar. Ceza evine düşen ya da örgütün silahlı kanadında faaliyet gösteren bireylerin aileleriyle de örgütler yakından ilgilenmektedir. Terörizmle mücadelede Önleyici stratejilerden en önemli yöntemlerden birisi örgüt tarafından kazanılmaya çalışılan aile bireylerine çocuklarının içinde buldukları bu süreci ve terör örgütünün legal-illegal yapılanmasını tam manasıyla izah ederek, örgüt tarafından devşirilmeye çalışılan aile bireylerinin devlet tarafından kazanılmasını sağlamaktır. Örgüte düşman olan aileler, terör örgütleri tarafından kandırılmış olan çocuklarını örgütlü yapıdan kurtarmak için ellerinden geleni yapmaktadır.

4.1.4. Sosyal ve Kültürel Faaliyetler

Terör örgütlerinin yeni insanlarla tanışmak için oluşturdukları bir diğer yöntem ise ‘sosyal ve kültürel faaliyetleridir. Özellikle terör örgütlerinin legal görünümlü yapıları, piknik, sportif etkinlikler, gençlik kampları, film gösterileri, yemek organizasyonları aracılığıyla, örgüt bireyleri arasındaki kaynaşma ve dayanışmayı arttırmayı amaçlarlar. Bu faaliyetleri örgüt güdümünde faaliyet gösteren kitap evi, dernek, siyasi parti, vakıf ve kültür merkezleri aracılığıyla gerçekleştirirler (Alkan, 2009, s. 12).

Ülkemizde bulunan terör örgütlerinin hemen hemen hepsi örgütlenme stratejilerinde benzer yöntemler kullanmakta, sosyal ve kültürel faaliyetleri örgütlenme adına aktif olarak değerlendirmektedir. Terör örgütü üyeleri, örgütlemeye çalıştıkları bireylerin cenaze düğün gibi hassas günlerini yakından takip etmektedirler. Çiğ köfte

partileri gibi sosyal etkinlikleri de yeni kişiler ile ilk temas kurulmasında sıklıkla kullanılmaktadırlar (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 14).

Örgütlerin legal görünümlü yapılar altındaki faaliyetlerinin örgütsel taban kazanma açısından ne kadar önemli olduğunu, DHKP/C terör örgütü adına senelerce faaliyet gösteren bir örgüt üyesi notlarında şu şekilde ifade etmektedir (Bayraktutan, 2011, s. 176).

"Örgütle tanışmam, terör örgütüne giren insanların çoğunluğu gibi dernekler aracılığı ile olmuştu. Elbette bunun ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik birçok nedeni var. Fakat beni örgüte bağlayan nedenler daha çok duygusaldı. Örgütün devrimci sanat, devrimci kültür adı altında gençleri etkilemek için kullandığı duygusal ve dramatik ajitasyon ve propagandaları, örgütte faaliyetlerimin artmasında ve örgüt içerisinde uzun süre faaliyet göstermemde etkili olmuştur."

4.1.5. Dini Değerlerin Kullanılması

Özellikle Dini istismar eden terör örgütleri tarafından yoğun olarak kullanılan bir diğer taban kazanma yöntemi ise dini değerlerin kullanılmasıdır. Marksist/Leninist temellere dayalı bir terör örgütü olan PKK/KCK terör örgütünün, kuruluşunun ilk yıllarında dini değerlere yakın olan Kürt halkı tarafından tepki görmesi, zaman içerisinde örgütün dini değerleri örgütlenme aracı olarak kullanmasına sebep olmuştur.

Doğu ve güney doğu illerimizde halkın dini hassasiyetlerinin bir hayli yüksek olmasına rağmen, din eğitimi devlet eliyle yeterince desteklenmemektedir. PKK/KCK terör örgütü, her ne kadar Marksist/Leninist bir ideolojik temele dayanıyor olsa da taban kazanma amacıyla zaman zaman dini istismar faaliyetlerine de yönelebilmektedir. Din eğitiminin formel mekanizmalar tarafından yeterli miktarda karşılanmaması, oluşan bu boşluğun dini istismar eden terör örgütleri tarafından kullanılmasına sebep olmaktadır. Özellikle bölgede Hizbullah, El Kaide gibi terör örgütleri bu boşluğu istismar ederek örgütlenme faaliyetlerini sürdürmektedir (UTSAM Rapor No:7, 2009, s. 7). Türk aile yapısının dine olan eğilimi, dini eğitim vaadiyle çocuk ve gençlerin terör örgütleri tarafından kandırılmasına ortam hazırlamaktadır. Özellikle Doğu ve Güney doğu gibi dini hassasiyetin yoğun olduğu bölgelerde bu istismar hat safhaya çıkabilmektedir (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 14).

Doğu ve Güneydoğu da camileri uzun bir dönem eleman kazanma amacıyla bir üs olarak kullanan Hizbullah terör örgütü, 2000 yılındaki Beykoz operasyonu ile hücre

evlerinden çıkan cesetler sonrası örgütlenme stratejisinde değişikliğe giderek faaliyetlerini legal görünümlü dernekler aracılığıyla yürütmeye başlamıştır. (Alkan, 2009, s.14) Hizbullah terör örgütü bu çerçevede gerçekleştirdiği taktiksel değişim doğrultusunda faaliyetlerini; yurt içi ve yurt dışında açmış oldukları dernekler aracılığıyla gerçekleştirdikleri kurban organizasyonları, yoksullara ve savaş mağduru İslam ülkelerine yönelik yardım faaliyetleri, kutlu doğum etkinlikleri vb. gibi legal faaliyetler aracılığıyla dini değerleri kullanarak taban kazanma faaliyetlerine devam etmektedir (UTSAM Rapor No:7, 2009, s. 23).

4.1.6. Etnik Kökenin Kullanılması

Etnik kökene dayalı faaliyetlerini sürdüren terör örgütleri için etnik kimliğin kullanılması, bu terör örgütleri adına öncelikli gelen örgütlenme stratejilerindedir. Ülkemizde PKK/KCK terör örgütü Marksist/Leninist ideolojik bir temele dayansa da, Kürt milliyetçiliği stratejisi arkasında örgütlenme faaliyetlerini devam ettirmekte ve etnik kimliği yeni bireylerin örgüte kazandırılmasında kullanmaktadır.

Terör örgütlerinin etnik kimlik kavramını kullanması yüzyıllardır süregelen bir olgudur. Özellikle ikinci dünya savaşından sonra sıcak savaş politikaları, yerini etnik temelli küçük grupların dış güçler tarafından yönlendirildiği soğuk savaş politikalarına bırakmıştır. Gizli servisler, etnik kimlik kavramını iç huzurunu bozmayı planladıkları ülkelere yönelik kullanmaktadırlar. (Bayraktutan, 2007, s. 111) Güvenlik güçleri tarafından etnik temellere dayalı bu tip terör örgütleriyle mücadele de, terör örgütü ve örgüt içerisinde faaliyetli bireyler yerine, belli bir etnik kimliğe sahip topluluğun tamamının hedef alınması, terör sorununu derinleştirdiği gibi, içinden çıkılmaz bir hal almasına sebep olabilmektedir. Etnik terörle mücadele de, etnik bir gruba yönelik devlet eliyle yapılan yanlışlar, terör örgütleri tarafından taban kazanma faaliyetlerinde, çok kuvvetli bir argüman olarak kullanılmış ve bunun bilincinde olan terör örgütleri devletin terör örgütünden ziyade belli bir etnik yapıyı hedef alır tarzındaki mücadele stratejilerini, terör örgütüne halk desteğinin sağlanması ve yaptıkları faaliyetleri meşruiyet zeminine oturtmak için kullanmışlardır.

PKK/KCK terör örgütünün etnik kimliği kullanarak örgüte kazandırdığı bir örgüt üyesiyle, terör örgütünden ayrıldıktan sonra yapılan mülakatta, etnik kimlik kavramının terör örgütü tarafından nasıl suiistimal edildiğini şu şekilde anlatılmaktadır.

‘‘Dilimiz kültürümüz için yeniden bir yaşam için, ölmek ve öldürmek üzere eēitim alıyorduk. Çünkü lmek, en kutsal mertebeye ulaşmaktı. Yaşam adına nasıl ldrebilirimin hesabını yapıyorduk. Hedefi ne kadar 12 den vurursan yani ne kadar öldürürsen o kadar çok zgrleşirsın mantıēını gdyorduk.’’ (Bayraktutan, 2011, s. 43).

Ülkemizde PKK/KCK terör örgütünün yanı sıra, dini istismar eden terör rgt kategorisinde sınıflandırdıēımız Hizbullah terör rgt de etnik kökeni ön plana çıkararak bir örgüt olarak faaliyetlerine devam etmektedir. (UTSAM Rapor No:7, 2009, s. 7) Doēu ve Gneydoēu’da özellikle Diyarbakır ve Batman illerinde örgütlenme faaliyetlerine devam eden Hizbullah terör rgt, büyük Şehirlerde bilhassa Kürt nüfusun yoēunlukta yařadıēı varoşlarda örgütlenme faaliyetlerine devam etmektedir. Daha spesifik bir örnek verecek olursak, Hizbullah terör rgt Ankara’da ki eleman kazanma faaliyetlerinin Kürt kökenli vatandaşlarımızın yoēunlukta yařadıēı Haymana ilçesi, İyice kasabasından aktif bir Şekilde devam ettirmektedir. Burada yaşayan vatandaşlarımıza yönelik futbol turnuvaları, iē köfte partileri gibi sosyal aktiviteler düzenleyerek samimiyet kurdukları bireyleri daha sonra örgütün legal görünümlü dernekleri aracılıēı ile örgütleme çalışmalarına devam etmektedir (UTSAM Rapor No:3, 2008, s.14).

4.2. Psikolojik Yöntemler

Terör örgütlerinin taban kazanma faaliyetlerinde bireylerle temas kurmak için sosyal yöntemleri kullandıklarını söylemiştik. Sosyal yöntemler bireylerin örgüt ile etkileşim ve iletişim kurduēu alanlar olarak nitelendirilirken, Terör örgütlerinin taban kazanmada kullandıkları psikolojik yöntemler, örgütle temas kuran bireylerin zihin yapısında meydana gelen deēiřiklikleri kapsamaktadır. Güdüleme yoluyla grup dinamiēi içerisine çekilen bireyler örgütün ideolojisini içselleştirmeye başlamaktadır. Daha sonra bireylerin algı dünyası örgütsel pratikleri çerçevesinde Őekillenmekte ve hayata dair kararlarını örgüt ideolojisi ve kuralları çerçevesinde gerçekleştirmektedir. (UTSAM Rapor No:20, 2012, s. 10) Bu çerçevede bireylerin sosyal, psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanması için, sosyal yöntemler olarak adlandırdıēımız arkadaş ve akraba ilişkileri, hemşericilik, sosyal ve kültürel faaliyetler, dini deēerlerin istismar edilmesi suretiyle bireyler grup dinamiēinin içine çekilir. Grup dinamiēi içerisine çekilen bireylerin tutumlarında örgütün ideolojisi doērultusunda deēiřiklikler

meydana gelmekte, örgüt tarafından algı dünyasına nüfus edilen bireylerin bilinçaltılarında gerekli değişiklikler yapılması akabinde, bireyler terörist kimlik ve kişiliği kazanmış olmaktadır (Alkan, 2009, s. 16).

4.2.1. Güdüleme

Güdü kavramı insanların istek, ihtiyaç ve dürtülerini kapsayan genel bir kavramdır. Dürtü, açlık, susuzluk, cinsellik gibi fizyolojik kökenli güdülere verilen addır. İnsanların sahip olduğu ve başarıma isteği gibi yüksek dürtülere de ihtiyaç denir. Dürtüler ve ihtiyaçlar insanları harekete geçirerek, organizmayı belli bir davranışa doğru yönlendirirler. Güdüleme kavramı ise insanların dürtü ve ihtiyaçlarının karşılanması için harekete geçmesini ifade eder (Cüceloğlu, 1991, s. 230).

Terör örgütleri taban kazanma faaliyetlerini gerçekleştirirken sosyal metotlarla temas kurdukları bireyler hakkında aynı zamanda bilgi toplamaya da başlarlar. Hangi şekilde bireylere yaklaşılabileceğinin tespiti için toplanan bu bilgiler genel itibariyle bireylerin, fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının yanı sıra, aile yapısı, zaafıları, arkadaş ortamı, ekonomik durumu, dini, etnik ve kültürel kökenleri içeren bilgileri kapsamaktadır.

Örgüte kazandırılmaya çalışılan bireylerle kimi zaman bu bilgiler toplandıktan sonra temas kurulurken, kimi zaman da temas sonrası bu bilgilerin toplanmaktadır. Terör örgütlerinin yoğun olarak kullandığı ve örgütle bireyler arası sıkı bağların kurulmasını sağlayan öncelikli metot, bu ihtiyaçların tespitidir. Tespit akabinde örgüte kazandırılmaya çalışılan kişilerin fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçları örgüt tarafından istismar edilmeye başlanır (Alkan, 2009, s.16-17).

Güdü kavramını açıklamadan önce Maslow'un ihtiyaçlar piramidine değinilmesinde, konunun daha iyi anlaşılması için fayda vardır. Yaptığı bilimsel deneyler sonrası her insanın ortak fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarının olduğu tezini ortaya atan Maslow, bu ihtiyaçları beş kategoride sınıflandırmaktadır.

Şekil 2. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi

Maslow'un İhtiyaçlar Piramidinde, ihtiyaçlar aşağıdan yukarıya doğru sıralanmakta ve alt basamaklardaki ihtiyaçları karşılamayan bireyler bir üst ihtiyaca geçememektedir. Piramidin en alt basamağında bireylerin hayatlarını devam ettirmek için yemek içmek, barınmak ve cinsellik gibi ihtiyaçlar mevcuttur. Fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayan bireyler, güvenlik ihtiyacını, akabinde bir topluluğa aidiyet ve birileri tarafından sevilme ihtiyacını karşılamaya çalışırlar. Bu üç ihtiyacını karşılayan bireyler daha sonra başkalarının saygılarını kazanma ve birileri tarafından kabul edilme ihtiyacını gidermek için uğraşırlar. Piramidin en üst noktasında ise bireylerin kendini gerçekleştirme ihtiyacı bulunmaktadır (Hanks, 1991/1999, s. 152).

Terör örgütleri başta da bahsedildiği üzere ilk olarak bireylerin gereksinim duydukları fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçların tespitini yaparlar. Bundan sonraki aşama ise bireylerin bu ihtiyaçlarının istismarıyla, terör örgütleri tarafından kazanılmaya çalışılan şahısları güdülemek suretiyle örgüte olan bağlılığını arttırmaktır.

PKK/KCK terör örgütü içerisinde faaliyet göstermekte iken örgütten ayrılan bir örgüt üyesiyle yapılan mülakat, örgütün bireylerin fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarının, nasıl motivasyon aracı olarak kullanıldığını bir kez daha gözler önüne sermektedir (UTSAM Rapor No:20, 2012, s. 42).

'Annemi ve babamı aynı sene içerisinde kaybedince kardeşlerimle beraber İstanbul'a amcamın yanına gittik. Onun yanında yaşamaya başladık. İstanbul'da çeşitli işlerde çalışıyordum. Daha sonra amcam bana 'memlekete gidersen, sana orada bir iş kurarım dedi bende onların yanında daha fazla yük olmamak için kabul ettim. Ancak amcam sözünde durmadı, ben de memlekette iş bulamadım. Düşüğüm maddi problem neticesinde bunalıma girdim. Bu süreçte yakınlaştığım bir arkadaşım örgüte katılmam halinde maddi sıkıntılarımın biteceği, hatta Avrupa'ya gidebileceğimi, kız arkadaşımın

bile olabileceğini söylemişti. Ben de PKK'ya karşı sempati duymaya başladım ve örgüte katıldım.''

Başkaları tarafından takdir edilme ve statü kazanma arzusu ve özentisi, terör örgütlerinin taban kazanma faaliyetlerinde yoğun olarak kullandığı ve bireyleri suiistimal ettiği bir diğer psikolojik güdüleme metodu olarak kullanılmaktadır. Terör örgütünün bu tarz propagandalarına maruz kalıp örgüte katılan bir örgüt üyesi, terör örgütlerinin taban kazanma faaliyetlerinde takdir edilme ve statü arzularını nasıl istismar ettiğini ortaya koymaktadır.

“Hakkâri'den birçok kişinin örgüte katıldığını duyuyordum. İsim olarak hepsini tanımasam da tanıdığım da birçok insan örgüte gidiyordu. Çevremdeki insanlar örgüte katılanların arkasından kahramanmış gibi konuşuyorlardı. Ben de bu duruma çok imreniyordum. Sonradan ben de örgüte katılmaya karar verdim.”(Özeren, Sözer, Başbüyük, 2012, s. 74).

Ülkemizde terör örgütleri bireylerin kendi imkânlarıyla karşılayamadıkları fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarının istismarını örgütlenme faaliyetlerinde aktif olarak kullanmaktadır. Düşük gelir düzeyine sahip ve kapalı bir aile yapısından gelen bireyler örgütlerin açık alan yapılanmaları (Dernek, Vakıf, Parti vs.) tarafından gerçekleştirilen geziler, kamplar aracılığıyla arayıp da bulamadıkları sosyal ortamlara ilk adımı atmış olmaktadır. Bu ve benzeri sosyal etkinliklerle bireylerin örgütsel yapıyla bağlarını arttıran terör örgütü üyeleri, bu sayede bireylerin örgüte olan aidiyet duyguları artırmaktadır. Zamanla örgütün batağına çekilmeye çalışılan bireyler, örgütsel faaliyetleri içerisinde aktif bir rol almaya hazır hale gelmektedirler.

4.2.2. Grup Dinamiği

Grup dinamiği kavramının terörist kimlik inşa sürecindeki rolünü anlayabilmek için öncelikle grup ve grup dinamiği kavramlarının tanımını yapmakta fayda vardır.

Grup, ortak amaçlar doğrultusunda hareket eden, bu amaçların gerçekleştirilmesi için belli bir rol düzeyinde şekillenen, bireylere verilen bu statü ve rollerin yerine getirilmesi için ortak değer ve kurallara sahip ve bir bütün oldukları bilinciyle kendilerini grubun dışındaki bireylerden ayıran “biz duygusunu” taşıyan insanlar topluluğudur. Grup dinamiği kavramı ise, “Grup içerisindeki neden sonuç ilişkileri, grupların oluşması, işleyişi ve değişmesini, sürekli hareket halinde olma ve grubun sahip olduğu dinamik ile zaman içerisinde sürekli değişim halinde olmasını ifade

etmektedir. Grup dinamiği kavramı günümüzde kullanım olarak grup ruhu kavramının yerini almakta ve grubun birey üzerindeki etkileri kapsamaktadır (Varol, M. 1993, s.152-156).

Gruplar, grubun amaçlarının yerine getirilmesinin yanı sıra grup içerisindeki bireylerin bazı ihtiyaçlarını da karşılarlar (Aktaran: Alkan, 2009, s.23).

- Grup, maddi sorunu olan üyelerinin, maddi sorunlarının karşılanması, iş ihtiyacı olanların iş ihtiyaçlarının giderilmesi gibi birincil ihtiyaçlarının karşılamaktadır.
- Grup, ortak ve güçlü bir düşmana karşı dayanışmayı sağlar.
- Grup, üyelerine değerli olduklarını hissettirerek, grup üyelerinin sevgi ve saygı ihtiyacını giderir.
- Bireyin gruba özdeşleşmesini sağlayarak, onların aidiyet ihtiyacını giderir.
- Grup, üyelerine grubun sahip olduğu ideolojisi/yaşam felsefesi ekseninde bir kimlik ve kişilik kazandırır.
- Grup, üyelerinin içten davranmalarını sağlayarak, onların yaratıcı ve verimli olmalarına yardımcı olur.
- Üyelerine vermiş olduğu amaç, ideal ve hedeflerine ulaşmaları amacıyla, üyelerini motive ederek onlara yardımda bulunur.
- Üyelerin yetenek, kabiliyet, kendilerine verilen görev ve sorumluluklar doğrultusunda, üyelerin kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olur.

Grup, grup dinamiği ve grubun bireylere kazandırdıklarını teorik açıdan inceledikten sonra konunun terör örgütlerinin örgütlenme stratejileri açısından incelenmesi yerinde olacaktır.

Terör örgütleri, kitapevleri, dernek, siyasi parti vs. gibi legal örgütlenmeler çatısı altında sürdürdükleri faaliyetler aracılığıyla bireyleri dekoru, sahnesi ve oyuncularını önceden hazırlanmış ve gizlilik içerisinde faaliyetlerine devam eden illegal örgütlenmelerin içerisine çekerler (Alkan, 2009, s.24). Bu örgütlenmeler aracılığıyla grup dinamiği içerisine çekilen bireyler zamanla gruba olan aidiyetlerini arttırırlar.

Terör örgütlerinde örgütlenmenin iki önemli unsuru vardır. Birincisi, bireylerin sahip oldukları ihtiyaçların karşılanarak bireylerin örgüte bağlanması, ikincisi ise zaman

içerisinde örgütsel bağlılıkları artan bireylerin örgütsel faaliyetlerin içerisine çekilmesidir.

Ailesi, akrabaları tarafından yeterli sevgi ve saygı göremeyen bireylere gösterilen bir sıcak yüz, örgüte kazandırılmaya çalışılan bu bireylerin örgütsel bağlılıklarını attırmaya sebep olabilmektedir. Diğer yandan kendisini memleketinden ve ailesinde uzak hisseden bireylere örgüt üyeleri tarafından gösterilen yakınlık ise bireyleri grup dinamiğinin içine çekebilmektedir.

Grup dinamiğinin aktif olarak kullanılması için örgüt üyeleri bir yandan bireylerin fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılarken öte yandan bireyin örgüte olan aidiyetlerini attırmak için bireylere yönelik ideolojik ve pratik eğitime başlarlar. Örgütün içinde bulunduğu gizli yapılanma sebebiyle kendisini legal bir örgütlenme içerisinde hisseden bireyler, zamanla maruz kaldıkları propaganda faaliyetleri sayesinde farkına varmadan örgüt içerisinde aktif bir pozisyon alırlar.

4.2.3. Terörist Kimlik ve Kişilik Oluşumu

Terör örgütleri arkadaşlık, akrabalık, hemşerilik, dini ve etnik yöntemlerle değişik sosyal ve kültürel etkinlikler aracılığı ile temas kurdukları bireylerin tek başlarına karşılayamadıkları fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını istismar ederek, bireylerin gruba olan aidiyetini arttırmaya çalışırlar. Bu noktadan sonra terör örgütleri, bireyin örgütsel yapıyı sahiplenmesi, kendisini grubun bir parçası olarak hissetmesi için değişik metot ve yöntemler kullanarak bireyleri örgütün sahip olduğu grup dinamiğinin içine çekerler. Grup dinamiği içerisine çekilen bireylerin tutumları zaman içerisinde değişiklik göstermeye başlar. Algı dünyasına nüfuz edilen bireyler, zamanla örgütün varlığını, ideolojisini ve kurallarını içselleştirerek hayatlarını bu çerçevede sürdürürler. Terör örgütlerinin kullandığı psikolojik yöntemlerle bilinçaltıları yıkanan bireyler, zamanla terörist kimlik ve kişilik kazanarak terör örgütlerinin güdümüne girmiş olurlar.

Örgüt üyelerinin bireyleri terör örgütüne kazandırmak için kullandıkları en büyük argüman ise, devlet eliyle işlenen yanlışların bireylere yansıtılmasıdır. Özellikle darbe döneminde insanların ceza evlerinde ve gözaltılar da maruz kaldıkları kötü muameleleri, hazırlamış oldukları videolar izletilerek veya o dönem bu kötü muamelelere maruz kalan örgüt üyelerinin kendi anlatımlarıyla dinletilerek, örgüte kazandırmaya çalıştıkları bireylerin devlete olan düşmanlıklarını attırmaya çalışırlar. Terör örgütleri tarafından

kullanılan bu metotlar bireylerin Terörist kimlik ve kişiliğinin oluşmasında aktif olarak rol oynamaktadır.

BÖLÜM V

TERÖR ÖRGÜTLERİNDE RADİKALLEŞME

5.1. Radikalleşme

Radikalleşme toplum düzenini tehdit eden ve toplumsal düzenin bozulmasına sebep olan bir süreçtir. Radikallik, bir kişi, grup ya da topluluğun kendi düşüncelerini başka bireylerin fikir ve isteklerine değer vermeksizin topluma dayatmasıdır. Radikal hareketler, bireysel ya da daha büyük gruplar şeklinde hareket eden bireylerden müteşekkil, belli bir ideoloji, siyasal ve düşünce ekseninde gerçekleşen hareketler olarak tanımlanabilir. Radikal hareketler dini, ırki, kültürel ve ekonomik çıkarlar doğrultusunda da ortaya çıkabilmektedir. (Şahin, Türkkahraman, 2011, s.183)

Radikal insanlar bir başkasıyla ilişki kurarken o kişilerin farklılıklarını, kusurlarını ve kendisine benzemeyen yönlerini ön plana çıkararak ilişki kurarlar. Radikal olmayan ve kendisine güvenen insanlar ise diğer bireylerle olan ortak yönlerini ve benzerlikleri üzerinden iletişimlerini sürdürürler (Tarhan, N. 2010, s. 117).

Radikalizm kavramının sözlük anlamı, köktencilik olarak tanımlanmakla birlikte geniş anlamı ise; bir düşünce sistemi ekseninde var olan hayat tarzı, düşünce veya devlet sistemini, sahip olunan düşünce sisteminin yanlışları anlaşılabilir kararlılıkla düşüncelerine bağlı kalarak, elde olan tüm imkânları kullanarak değiştirmek anlamına gelmektedir (Bolay, 1996, s. 235).

Radikalizm kavramını pozitif ve negatif olmak üzere iki yönden incelemekte fayda vardır. Radikalizmin iyi yönü toplumdaki yenilikçi ve farklı bakışlara fırsat verir. Toplumda bu sebepten dolayı farklı düşünen yani radikal insanların düşüncelerine ihtiyaç vardır. Ancak Radikalizmin bir ideoloji ya da yöntem haline gelmesi toplum için doğacak sakıncaları da beraberinde getirmektedir. Toplumda ortak akılla yani rıza birliğiyle kurulan yönetim şekline demokrasi denir. Toplumdaki radikalleşme ise rıza birliğinin kapanmasına sebep olarak karşıtını doğurur ve diyalogun önünü kapatabilir. Radikallerin önünün kapanması, bu bireylerin yasa dışı faaliyetlere itilmesine sebep olabilir. Ancak özgür ortamda şiddete başvurmamak şartıyla radikallerin fikirlerini paylaşması, güçlü fikirler karşısında yenilerek bu fikirlerin marjinalleşmesine ve zaman içerisinde yok olmasına sebep olabilir (Tarhan, N. 2010, s. 118-119).

Radikalleşme sözcüğünü terör bağlamında inceleyecek olursak, dünyada ki ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal alanlardaki birçok sorun radikal eğilimleri de

beraberinde getirmektedir. Her radikal düşünceyi ya da radikal hareketi terör sınıfında değerlendirmek doğru değildir. Ancak yukarıda bahsedilen bu problemlerinin çözümünü terör eğiliminde olan bazı radikal gruplar, şiddet içerikli terör eylemlerinde aramaktadır (Baharçiçek, 2011, s.26).

5.2. Radikalleşme Sürecine Etki Eden Faktörler

Siyasi, ideolojik, dini, irki, kültürel ve ekonomik çıkar amaçları radikalleşme ve radikal hareketlerin doğuşunda bulunan sebeplerin başında gelmektedir. (Şahin, Türkkahraman, 2011, s.183) Bu çalışmada radikalleşmeye etki eden faktörler; sosyal etkenler, psikolojik etkenler, Yanlış devlet politikaları ve güvenlik güçleri tarafından yapılan yanlış uygulamalar başlıkları altında incelenecektir.

5.2.1.Sosyal Etkenler

Radikalleşme sorunu küresel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Terörün nedenleri arasından saydığımız sosyo-ekonomik sorunlar radikalleşmenin de başlıca nedenleri arasında gelmektedir. Dünyanın bir bölümünde refah seviyesi artarken, diğer bölgelerde fakirliğin artması bireylerin radikal eğilimlerinin artmasını da beraberinde getirmektedir. Küreselleşme ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle içinde buldukları sosyal adaletsizliğin farkına varan bireylerde radikal eğilimler artmakta, öte yandan bu adaletsizliğin şiddet kullanılarak çözülebileceğini düşünen radikal eğilimli birey sayısı da günden güne çoğalmaktadır (Baharçiçek, 2011, s.26).

Ekonomik problemler, çarpık kentleşme, yaşam standartlarındaki uçurumlar, aşırı milliyetçilik ve aidiyet yoksunluğu örgüte katılımı attırıcı sebeplerdendir (UTSAM Rapor No:7, 2009, s.14). Ülkemizde de bu durum farklı değildir. Özellikle ekonomik olarak alt seviyede bireylerin oturdukları gece kondu mahallelerinde oturan bireyler, suç şebekeleri ve terör örgütleri tarafından kullanılma konusunda daha kırılganlardır. Sosyal sınıf olarak aşağıda olduğu hissine kapılan bireyler, devrimci düşüncelerle sosyal yapıyı değiştirme arzusundaki terör örgütü üyelerinin etkisine daha çabuk girebilmektedir. Terör örgütleri özellikle varoşlarda yaşayan şahısları örgütleme çalışırlar. Ezilmişlik, fırsat eşitsizliği ve ekonomik sıkıntılar, terör örgütü üyeleri tarafından bireyleri örgütleme adına birer propaganda malzemesi olarak kullanılmaktadır (Bayraktutan, 2011, s.37).

Değerler sistemindeki daralma ise, radikalleşme sürecinin bir diğer önemli nedeni arasında sayılmaktadır. Hayata dair birçok bağlayıcı değeri olan bireylerin, kendilerine ve başkalarına zarar verecek davranışlarda bulunması, kendini hayata bağlayan değerleri az olan bireylere göre daha düşük bir ihtimaldir. Ailevi bağlantıları kuvvetli, iyi bir işi olan ve sosyal meşguliyetleri olan bireylerin radikal bir ideolojinin sapkını olma ihtimali bu değerlere sahip olmayan bireylere göre daha azdır. Değerler sistemi daralan bireylerde düşünce sisteminde siyah ve beyaz netlikler oluşarak, gri katmanlar ortadan kalkmaya başlamaktadır. Bu da beraberinde radikalliği getirmektedir (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 9).

Aile ve sosyal çevreden kopuk bir hayat yaşama ise radikalleşmenin önündeki bir diğer faktördür. Aile ve sosyal çevresinde aradığı ilgiyi bulamayan bireyler genellikle depresif ve kırılgan davranmaya başlarlar. Fikirlerine değer verildiği ve güven duyacağı bir ortam arayan bireylere, yasa dışı örgütler duygularının cevap bulacağı bir liman olma özelliği taşırlar. Terör örgütleri, örgüt üyelerinin bağlılıklarını arttırmak için “Aileye bağlılık ya da özlem, mücadeleye karşı kararsızlığın temel simgesidir.” savıyla bireyleri olabildiğince ailelerinden uzaklaştırmaya çalışmaktadır (Bayraktutan, 2011, s. 36-42).

Özellikle terör örgütlerinin yoğunlukta oldukları bölgelerde sosyal problemlerin çözümüne yönelik atılan adımlara terör örgütleri şiddetle karşılık vermektedir. Bir yandan sosyal mağduriyetleri, örgüt propagandası için kuvvetli bir argüman olarak kullanan terör örgütleri, diğer yandan sosyal mağduriyetlerin ortadan kaldırılarak örgütlenme aracı olarak kullandıkları bu argümanların ellerinden alınmasına karşı şiddet içerikli eylemler gerçekleştirmektedir (Baharççek, 2011, s.34).

5.2.2. Psikolojik Etkenler

Teröriste ait bir profil ortaya koymak oldukça zordur. Ancak yapılan çalışmalar teröristlerin fanatiklerle benzer özellikler taşıdığını ortaya koymaktadır. Davranışsal açıdan, fanatik bir futbol takımı taraftarı ve tutkulu bir aşık psikolojik açıdan terörist psikolojisiyle benzerlikler göstermektedir. Bu değerlendirme herkesin fanatik çıkışlar sergileyebileceği ve hoşgörü ve anlayışın son bulabileceği gerçeğini gözler önüne sermektedir (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 6).

İnsanlar tabiatları gereği ortak duygu, düşünce ve ideolojiye sahip bireylerle birlikte olmayı tercih ederler. İnsan psikolojisinin en çok etkilendiği gruplar ise bu tarz

ortak paydaya sahip olunan gruplardır. Bu tarz gruplara katılan bireylerdeki bastırılmış kimlik bireyler üzerinde baskı ve pişmanlık duygusunu arttırır. Bu grubun bir parçası olmamasına rağmen bu gruptan dışlanmak veya tepki görmek istemeyen bireyler, onlar gibi davranmaya başladıkça suçluluk duygusu yaşamaya başlarlar. Bu his belli bir sınırı aştığı zaman bireyi diğer şahıslara karşı suç işlemeye yönlendirmek suretiyle gösterebilir. Bu tip radikal eğilimli bireyler kendi içerisinde;

- ✓ Paranoid (Etrafının kendisine zarar vermek isteyen bireylerle dolu olduğuna inanan kişiler),
- ✓ Sosyopat (Yaşadığı toplumdaki bireylere her türlü zulmü yapma hakkı bulunduğu inanan kişiler),
- ✓ Şizotipal (Çekmiş olduğu sıkıntılar ve yapmış olduğu eylemler neticesinde kendisine yüksek ödüller verileceğine inanan kişiler),
- ✓ Narsistik (Kendisine olağan üstü anlamlar yükleyen bireyler) kişiler olmak üzere dört kategoride incelenmektedir (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 7-8).

Terör örgütleri, taban kazanma faaliyetlerinde genel itibariyle, çevre ve ailesi tarafından baskıya maruz kalan, toplumda azınlık psikolojisine sahip, içine kapanık kimlik ve kişiliğe sahip, kendisini toplumdan soyutlamış, ekonomik olarak kötü yaşam koşulları içerisinde, hayatlarında en az bir kez psikolojik tramvaya maruz kalmış ve hayattan beklentisi olmayan bireyleri hedef olarak tercih ederler (UTSAM Rapor No:7, 2009, s.14).

Kin, nefret ve şiddet, sevgi, saygı ve aile sevgisinden uzak ortamlarda yetişen bireylerde daha çabuk yerleşir. Terör örgütlerinin ağına düşenler genellikle genç yaştaki bireylerdir. Bu şahısların aile çevrelerinde yaşadıkları sorunlar psikolojik sorunlar olarak yansımaktadır. Terör örgütleri ise bu özelliklere haiz bireyler üzerinde durarak kendi fikirlerini alternatif bir yaşam tarzı olarak göstermektedirler (Bayraktutan, 2011, s.35).

Yukarıda bahsedildiği üzere bireylerin özellikle ergenlik döneminde yaşadıkları travmatik psikolojik problemler örgüte katılımı kolaylaştırıcı faktörler arasında görülmektedir. Örgüte ergenlik döneminde yaşadığı travmatik bir deneyim akabinde katılan bireyin başından geçenler, konunun daha iyi anlaşılmasında yardımcı olacaktır. Okul yıllarında arkadaşlarının önünde öğretmen tarafından dövülen bir kişi yaşadığı bu travmatik olay akabinde içine kapanarak kendisini toplumdan soyutlamıştır.

Aradan geçen birkaç yıl sonra içinde bulunduğu bu psikolojik problemi fırsat bilen Hizbullah terör örgütü üyeleri, kendisi ile ilk teması çay sohbetleri aracılığıyla sağlamıştır. Senelerce süren yalnızlık akabinde gelen bu yakınlaşma, kendisine okuma amaçlı kitap verilmesi ile hız kazanmıştır. Toplumdan kendisini soyutladıktan sonra yeni oluşan bu arkadaş çevresi, grup içerisindeki aidiyeti ve grup tarafından kabul edilmişlik bireyin zaman içerisinde bir örgüt üyesi olması ile sonuçlanmıştır (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 15).

5.2.3. Yanlış Devlet Politikaları

Radikalleşme sürecine etki eden bir diğer faktör ise devletler tarafından uygulanan yanlış politikalarıdır. II Dünya savaşının verdiği devasa kayıplar, ikinci dünya savaşından sonra ortaya çıkan iki kutuplu dünya düzeninde bulunan büyük devletlerin savaşı göze alamamalarıyla sonuçlanmıştır. Sıcak savaş yerine soğuk savaş tercih eden bu ülkeler, düşmanı oldukları ve güçsüzleştirmek istedikleri ülkeleri, içerisindeki şiddet içeren eylem ve radikal grupları destekleyerek rakiplerini güçsüzleştirmeye ve etkisiz hale getirmeye çalışmışlardır. Bu hareket tarzı ülkelerin radikal eğilimli gruplarla iç içe girmeleriyle sonuçlanmıştır. (Baharçiçek, 2011, s.29). Özellikle her iki kutup tarafından soğuk savaş döneminde desteklenen terör grupları, bu dönemin sona ermesiyle faaliyetlerini sona erdirmemiş ve küresel bir sorun olarak ortaya çıkmıştır.

Soğuk savaş döneminde hem bölgemizde, hem de dünyada birçok etnik kökenli ve dini istismar eden terör örgütü diğer devletler tarafından destek görmüş ve varlıklarını devam ettirmişlerdir. Özellikle Ortadoğu, terör örgütlerinin serbestçe hareket ettikleri alanlar haline gelmiştir. Demokratik olmayan otoriter rejimlerin teröre verdikleri destek, terör örgütlerinin faaliyetlerini arttırarak devam ettirmesinde etkili olurken, otoriter devletlerin temel hak ve özgürlükler arayışı içerisinde olan gruplara yönelik uyguladıkları baskıcı yaklaşımlar, bu ülkelerdeki radikal eğilimlerin artmasına sebep olmuştur. Bu yaklaşım sonucu, temel hak ve özgürlükleri doğrultusunda faaliyet gösteren siyasi gruplar, baskıcı yönetimlere karşı demokratik yollardan hak talebinde bulunamayacakları ve bu hak arayışının ancak siyasi iradeye karşı güç kullanarak elde edilebileceği inancını kazanmışlardır. Otoriter rejimlerin sürdürdükleri baskıcı politikalar, hak arayışı içinde olan grupların radikalleşmeleri ve şiddet içerikli terör eylemlerine yönlenmeleriyle sonuçlanmıştır. Bir farklı değişle şiddetle bastırılmaya çalışılan demokratik talepler, radikal gruplar ve terör örgütlerinin daha geniş kitlelere

ulaşarak, bu gruplara olan desteğin zaman içerisinde artmasıyla sonuçlanmıştır (Baharçiçek, 2011, s.30).

11 Eylül saldırıları radikal akımların miadı durumundadır. Soğuk savaş döneminde hem ABD hem de SSCB tarafından beslenen terör örgütleri, soğuk savaş sonrasında eski koruma kalkanlarının dışında kalarak, faaliyetlerine devam etmişlerdir. Özellikle El Kaide terör örgütü 11 Eylül'e kadar artan terör eylemlerini, 11 Eylül saldırılarıyla en üst seviye taşımıştır. 11 Eylül saldırıları sonrası terörle mücadele kavramı ABD ve diğer batılı ülkeler için farklı bir mana kazanmıştır. Özgürlükler ülkesi ve Demokrasinin beşiği olarak bilinen ABD yaşamış olduğu terör şoku neticesinde terörle mücadele bağlamında attığı adımlarda, özgürlük güvenlik dengesi bozularak, aşırı güvenlikçi politikaları tercih etmiştir. Bu yaklaşım kısa vadede uygulanabilir olarak görünse de uzun vade de birçok yanlış uygulamayı ve sorunu beraberinde getirmiştir. Irak ve Afganistan işgalleri ve işgallerin beraberinde getirdiği gayri insani müdahaleler ve uygulamalar, radikal grupların taban kazanmaları ve yapmış oldukları mücadeleyi kendileri açısından meşru bir zemine oturtmalarıyla sonuçlanmıştır. Özellikle Irak'taki Ebu Garip hapishanesi ve Guantanamo kamplarında, El Kaide ile bağlantılı olduğu değerlendirilen tutuklulara yapılan işkence ve kötü muameleler, terörizme karşı yapılan savaşın meşruiyetinin sorgulanmasına sebep olmuştur. Bu dönemde Irak ve Afganistan da gerçekleştirilen müdahalelerde, ABD ve diğer batı ülke askerlerinin terörist sivil ayrımı gözetmeksizin gerçekleştirdikleri katliamlar ve evrensel insan haklarına aykırı uygulamalar, birçok kişi ve grup tarafından radikal terör gruplarının yaptıkları terör faaliyetlerinin meşru olarak görülmesiyle sonuçlanmıştır (Bal, 2006a, s.91-101).

Küreselleşme yaygın televizyon ve internet kullanımını da beraberinde getirmiş, bu teknolojik gelişimler sayesinde devletlerin uyguladığı hiçbir yanlış politika gizli kalmayarak, zaman içerisinde açığa çıkmıştır. 11 Eylül saldırıları sonrası batılı ülkelerin İslami gruplara karşı uyguladıkları rencide edici ve aşırı politikalar, radikal dini gruplar tarafından kullanılarak, terör örgütlerine kazandırmaya çalıştıkları bireylerin radikalleşmesinde aktif bir şekilde kullanılmıştır.

Ülkemizde radikalleşme hareketlerinde özellikle darbe dönemlerinde devlet eliyle aşırı güç kullanımı, etnik, dini ve ideolojik bazı temellere sahip grupların radikalleşmesi ve terör örgütlerinin halkı devlete karşı kışkırtmasıyla sonuçlanmıştır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu illerinde yaklaşık 40 senedir PKK/KCK terör örgütünün korkusu ile yaşayan halk, kendini güvende hissetmediği noktalarda güveni terör

örgütüne sığınmakta ya da Hizbullah gibi alternatif terör örgütlerinin koruma kalkını altına girmekte bulmuştur.

Devletin PKK'ya karşı halkın güvenini sağlayamadığı, yargının davaları zamanında sonuçlandıramadığı, diyanetin camilere imam atayamadığı, okullara atanan öğretmenlerin yetersiz kaldığı noktalarda Hizbullah terör örgütü kısa sürede bölgede alternatif bir güç ve otorite haline dönüşmüştür. Otorite boşluğundan kaynaklı durumlarda bölgede yaşayan gençler aşiret reislerinden gördükleri baskıdan ailelerinden gördükleri baskıya kadar örgüte aktarır bir duruma gelmişlerdir. Bu da bireylerin terör örgütlerine bağlılığını ve bireylerin radikalleşmesini beraberinde getirmiştir (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 16).

Bölge halkının bu dönemde Hizbullah terör örgütüne yönelmesinde ki bir diğer faktör ise, bölgede faaliyet gösteren diğer terör örgütlerinin bireylere uyguladığı baskıdan kaynaklanmaktadır. Hizbullah terör örgütünün örgüt üyelerinin profilleri incelendiğinde, kendisi, aile bireyleri veya akrabalarından en az bir tanesi PKK/KCK terör örgütünün baskı ve saldırısına maruz kaldığı gözlemlenmektedir (UTSAM Rapor No:7, 2009, s. 10). Bölgede oluşan bu otorite boşluğu ve güvensizlik ortamı bireyleri terör örgütüne yönlendiren bir diğer etken olagelmıştır.

Terörizmle mücadele uzun soluklu ve çok sektörlü çalışmayı gerektiren bir kavramdır. Bu yüzden terörizmle mücadelede, devlete ve güvenlik güçlerine düşen görevlerin ayrımının iyi bir şekilde yapılması gerekmektedir. Güvenlik güçlerinin terörle mücadeledeki görevi iki başlık altında incelenebilir. Birincisi suç olgusu oluşana kadar gerçekleştirilen önleme çalışmaları, ikincisi ise suç oluşuktan sonra gerçekleştirilen operasyonel çalışmalardır. Terör sorusunun ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi ve psikolojik nedenlerinin ortadan kaldırılması ise devlet eliyle yürütülmesi gereken uygulamalardır. Ülkemizde özellikle PKK terör örgütüne yönelik uzun yıllar sürdürülen güvenlik eksenli yaklaşımlar, operasyonlarda yakalanan bireylerin yargıya teslim edilmesi veya çatışmalarda etkisiz hale getirilmesinden öteye gitmemiştir (UTSAM Rapor No:7, 2009, s. 13). Salt güvenlik politikalarının ön plana çıktığı, terörün oluşumuna sebep olan nedenlerin tamamen ortadan kaldırılmasını amaçlayan uygulamaların göz ardı edildiği ve operasyonlarla etkisiz hale getirilmeye çalışılan terör örgütü üyelerine yönelik gerçekleştirilen yanlış uygulamalar, bireyler ve aileleri terör örgütüne bir adım daha yaklaşmıştır.

Cezaevi ve sonrası örgütlenme terör örgütleri için hayati önem taşımaktadır. Cezaevine düşen terör örgütü üyeleri, cezaevinde örgütsel propagandaya maruz

kalmakta, şahısların kendileri ve aileleriyle terör örgütleri yakından ilgilenmekte bu sebeple bir manada cezaevleri terör örgütleri için örgütlenme üssü olarak faaliyet göstermektedir.

Dini istismar eden terör örgütleri de cezaevi ve sonrası süreçleri radikalleşme ve bireylerin örgüte kazandırılması konusunda aktif olarak kullanmaktadır. Hizbullah terör örgütüne son dönemde gerçekleşen katılımların büyük bir çoğunluğu eski örgüt mensuplarının çocuklarından oluşmaktadır. Öte yandan son dönemde gerçekleştirilen operasyonlarda gözaltına alınan örgüt mensuplarının %30'unu cezaevinden çıktıktan sonra örgütsel faaliyetlere tekrar devam eden bireyler oluşturmaktadır (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 17).

Cezaevlerinin içinde bulunduğu durum gösteriyor ki, cezaevlerindeki rehabilite faaliyetleri yetersiz kalmakta ve terör örgütleri cezaevi sürecini örgütlenme aracı olarak aktif bir şekilde kullanmaktadır. Bu bağlamda, cezaevi ve sonrası süreçte bireylerin terör örgütlerinden koparılması için politikaların tekrar gözden geçirilerek, bu sürecin bireylerin örgütlü yapıdan koparılması için devlet görevlileri tarafından en az terör örgütleri kadar aktif kullanılması amaçlı gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

5.2.4. Güvenlik Güçlerinin Yanlış Uygulamaları

Terör örgütlerinin örgütlenme stratejilerinin en önemli ayaklarından bir diğeri ise, devlet ve güvenlik güçleri tarafından yapılan yanlış uygulamaların suiistimali şeklinde gerçekleşmektedir. Terörle mücadele de özgürlük güvenlik arasındaki denge zaman zaman çok ince bir çizgiye dönüşebilmekte, bu ise güvenlik güçleri ve devlet görevlileri tarafından hata yapılması sonucunu doğurabilmektedir. Özellikle salt güvenlik odaklı yaklaşımla ön plana çıkan yanlış uygulamalar, telafisi mümkün olmayan sonuçları beraberinde getirmektedir. Terörist olduğu değerlendirilen şahsın yanında ölen masum insanlar, uzun gözaltı ve tutukluluk süreleri, terörle mücadelede dikkat edilmesi gereken en önemli noktalar arasındadır. Terörizmle mücadele de operasyonel yaklaşımlar cerrahi müdahale hassasiyetiyle yapılmalı ve bu müdahale diğer uzuvlara olabildiğince az zarar vererek sonuçlanmalıdır.

Terörle mücadelede sert tedbir içeren yaklaşımların en zayıf yönü, uygulamada meydana gelebilecek hukuka aykırılıklardır. Terörle mücadelede istenilmeyen, hukuka uygun olmayan davranışların meydana gelmesi kolay kolay engellenememektedir.

Güvenlik güçleri tarafından yapılan hukuka aykırı her eylem ve işlem ise terör örgütlerine yaramaktadır. Geniş kapsamlı operasyonlar, temel hak ve özgürlüklerin geniş soluklu sınırlandırılması, olağan üstü hal ve sıkıyönetim uygulamaları, hukuka aykırı eylemlerle bir araya geldiğinde, terör örgütlerinin illegal faaliyetlerinin geniş halk kitleleri tarafından sahiplenilmesiyle sonuçlanabilmektedir (Aktaran, Baharçipek, 2011, s.31).

Dernek ve parti gibi legal kurumları kapsayan operasyonlardan gözaltına alınan bireylerin serbest kalması, örgüt tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin illegal olmadığı ve örgütün illegal bir örgüt olmadığı propagandasını güçlendirmektedir. Bu yüzden dernek ve partilere yönelik yeterli delil ve suç unsuru içermeyen gerçekleştirilen operasyonlar terör örgütlerinin elini güçlendirmektedir (UTSAM Rapor No:3, 2008, s.17).

Terör örgütü üyeleri tarafından kullanılan bir diğer argüman ise, güvenlik güçleri tarafından istemeden dahi olsa, yapılan hatalardır. Yanlış eylemler gerçekleştirilen operasyonlar, suçsuz bireylerin gözaltına alınması, çatışma esnasında suçsuz bir bireyin yaralanması veya ölmesi bu hatalardan bir kaçıdır. Bu ve benzeri örneklerde yapılan yanlışlara güvenlik güçlerinin azami dikkat etmesi, terör suçlusuyla, suçsuz bireyleri birbirinden ayırması ve yaptığı işe duygularını katmadan profesyonel bir yaklaşım tarzıyla işini gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu sayede bir yandan terörle mücadele edilirken, öte yandan devletin şefkat elinin terör örgütleriyle ilgisi olmayan masum bireylerin üzerinde olduğu hissettirilmiş olacaktır (UTSAM Rapor No:7, 2009, s.20).

5.3. Terör Örgütlerinde Radikalleşme Süreçleri

Radikalleşme süreçleri her terör örgütünde farklılık gösterebilmektedir. Marksist temellere dayalı bir terör örgütünde, bir bireyin silahlı eylemlere katılması üç-beş yıl gibi bir zaman zarfı alabilirken, Etnik temelli ve dini istismar eden terör örgütlerinde bu süre daha da kısa olabilmektedir. Öte yandan her örgütün kendi ideolojik yapılarına göre örgütlenme faaliyetleri farklı olabilmekte ve örgüt içerisindeki bireylerin radikalleşme süreçleri farklı safhalar içerebilmektedir. Bu bağlamda Türkiye'deki radikal terör örgütlerini ve radikalleşme süreçlerini kendi içerisinde Sol terör örgütlerinde radikalleşme, Dini istismar eden terör örgütlerinde radikalleşme, Bölücü terör örgütünde radikalleşme şeklinde üç ana başlık altında kategorize etmek mümkündür (Şahin, Türkkahraman, 2011, s.185).

5.3.1. Sol Terör Örgütlerinde Örgütlenme Stratejileri ve Radikalleşme Süreci

Radikal sol gruplar genel itibariyle ideolojik olarak Marksist temellere dayanmaktadır. Marksist teoriye göre toplum çeşitli aşamalardan geçmektedir. Günümüz itibariyle kapitalist aşamada bulunan toplumun bir sonraki aşaması sosyalist aşama olacaktır. İşçilerin burjuva tarafından sömürüldüğü kapitalist dönemde işçiler burjuvaya başkaldırarak bu sömürü düzenine son verecek ve böylece sosyalist aşamaya geçilecektir. Bu aşamada yöneticiler de en nihayetinde işçi olacak ve başka bir sınıfın bulunmadığı herkesin eşit olduğu bir aşamaya geçilmiş olacaktır. Marks, sosyalist aşamadan sonra devletin ortadan kalkacağı ve komünist aşamaya geçileceği fikrini savunmaktadır. Marks'a göre din, aile, kültür gibi diğer toplumsal değerler kapitalist aşamada burjuvanın hâkimiyetini devam ettirmesi için kullandığı birer araçtan ibarettir. Marksizm düşüncesini Türkiye açısından değerlendirecek olursak bu düşünce kültürel ve dini değerlerine genel itibariyle bağlı olan Türk toplumunun yapısının kabul etmeyeceği bir düşünce yapısı olarak değerlendirilmektedir. Marksist düşüncenin ortaya attığı işçi sınıfı da ülkemizde bulunmamaktadır. Bu yüzden Türk toplumu için yumuşatılmadan birebir savunulacak Marksist düşünce genel itibariyle toplumsal bir kabul görmemektedir. Marksist/Leninist temellere dayanan PKK terör örgütünün zaman içerisinde ideolojik temellerini ve yaklaşımını değiştirerek etnik milliyetçilik yapan bir yapıya evrilmesinin altında yatan gerçeğin, Marksist düşüncenin Kürt toplumunun değer yargılarından oldukça uzak bir düşünce sistemi olmasıdır. Marksist düşünce ülkemizdeki varlığını devam ettirse de, bu düşünceye sahip gruplar, bazı radikal ve marjinal gruplardan öteye geçememiştir (Şahin, Türkkahraman, 2011, s.190).

Sol terör örgütleri ülkemizin içinde bulunduğu toplumsal yapı gerçeğine rağmen, faaliyetlerini devam ettirmektedir. Fakir halkın ezilmişliği ve sömürü düzeninin değişmesi gerektiği savından yola çıkan terör örgütleri taban kazanma faaliyetlerini örgütün yapısına göre farklı halk tabakalarında sürdürmektedir. Günümüzde aktif olarak faaliyetlerin sürdüren ve silahlı faaliyetleri devam eden sol terör örgütleri; DHKP/C (Devrimci Halkın Kurtuluş Partisi Cephesi), TKP/ML Konferans (Türkiye Komünist Partisi- Marksist Leninist Konferans), MKP (Maoist Komünist Parti), MLKP'dir (Marksist Leninist Komünist Parti). Silahlı faaliyetle devam eden sol terör örgütleri dışındaki sol yapıları; silahlı faaliyetleri bulunmamasına rağmen özellikle toplumsal olaylarda şiddet içeren (Taş, Molotof, havayı fişek) eylemsellikleri bulunan marjinal gruplar ve diğer sol gruplar şeklinde kategorize etmekte fayda vardır. Toplumsal

olaylarda şiddet içeren eylemlere karışan ve ideolojik temellerini eskiden faaliyet sürdürmüş günümüzde silahlı faaliyetlerini devam ettirmeyen terör örgütlerinden alan bu yapıların, terör propagandası ve şiddet içeren bazı faaliyetleri terör faaliyeti olarak kabul edilebilmektedir. Legal yapılanmalar içerisinde faaliyetlerine devam eden diğer sol grupları, yapılan kategorizde terör örgütleri ve şiddeti teşvik eden marjinal gruplardan tamamen ayırmakta fayda vardır.

Legal görünümlü kurumlar içerisinde faaliyet gösteren terör örgütlerinin bireylerin algı dünyasına nüfus etmelerindeki en önemli yöntemlerden birisi, bireylerin güvenlik güçleriyle karşı karşıya gelmesidir. Toplumsal bir olayda, örgütsel bir dergi dağıtımında, legal bir protesto etkinliğinde, güvenlik güçleriyle karşı karşıya gelen terör örgütü üyeleri, örgüte yeni katılan bireylerin güvenlik kuvvetleri tarafından şiddete maruz kalmaları için zaman zaman güvenlik güçlerini tahrik edici söylem ve davranışlarda bulunurlar. Diğer taraftan yeterince profesyonel davranamayabilen bazı güvenlik güçleri de, farkına varmadan bu oyunun bir parçası olabilirler. Terör örgütü üyelerinin, yeni bireylerin örgüte kazandırılmaları için tam manasıyla istedikleri bu tarz çatışma ortamlarıdır. Örgütsel dergiler, internet siteleri ve örgüt üyeleri tarafından hazırlanan videolarla maruz kaldıkları örgütsel propagandalar sonucu bireylerin bilinçaltı yıkanarak, bireylerde devlete ve güvenlik güçlerine karşı önyargı oluşmaktadır. Terör örgütleri tarafından örgüt bataklığına çekilmeye çalışılan bu bireyler, kurgusu önceden hazırlanmış çatışma ortamları sayesinde zihinlerinde oluşan ön yargıların gerçekte buluşmalarıyla karşı karşıya kalırlar.

Özellikle legal görünümlü etkinliklerde güvenlik güçlerini tahrik ederek aşırı güç kullanmasını isteyen terör örgütü üyeleri, aşırı tahrikler sonucu güvenlik güçlerini yanlış yapmaya sürüklerler. Terör örgütleri daha sonra, güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen uygulama ve müdahalelerde yapılan bu yanlışlara ait video ve fotoğrafları, örgüt üyelerinin aidiyetleri ve devlete olan düşmanlıklarını arttırmak amacıyla kendi basın yayın organlarında propaganda malzemesi olarak yoğun bir şekilde kullanmaktadırlar.

5.3.2. Bölücü Terör Örgütünde Örgütlenme Stratejileri ve Radikalleşme Süreci

Ülkemizde PKK terör örgütünün örgütlenme faaliyetleri diğer terör örgütlerine göre daha küçük yaşta başlamaktadır. Kürt halkının tamamını etkilemeye çalışan ve Kürt halkının tamamının üzerinde söz sahibiymiş gibi davranan PKK terör örgütü

özellikle örgütün önem atfettiği günlerde çocukları sokaklara dökerek, Serhildan (Başkaldırı) diye adlandırılan sokak eylemleri gerçekleştirirler. Bu tarz sokak eylemlerini yönlendiren şahıslar genelde perdenin arka planında dururken, örgütlenme çarkının içine çekilen küçük yaştaki çocuk ve gençler polis ve güvenlik güçleriyle çatışma kültürü kazanmaları için ön plana itilirler. Örgütün bu tarz eylemlerden en büyük kazanımı, kitleyi marjinalleştirme ve güvenlik güçleri tarafından yapılan müdahalelerde küçük yaştaki çocukların gözaltına alınmasıdır. Gözaltına alınan çocuklar örgütün avukatları tarafından savunulurken, gözaltılar sonrası cezaevine gönderilen çocuklar için radikalleşme süreci farklı bir boyut kazanmaktadır. Güvenlik güçlerine karşı gerçekleştirdikleri sokak eylemlerinde yaptıkları şiddet içerikli terör suçlarından dolayı cezaevine gönderilen çocuk ve gençler, cezaevinde bulunan ve örgütün içerisinde uzun yıllardan beri faaliyet gösteren şahıslardan bir yandan siyasi eğitim alırken gibi diğer yandan Molotof, el yapımı patlayıcı, parça tesirli bomba hazırlanmasına yönelik eğitimler alırlar. Bu süreç içerisinde örgütün yoğun propagandasına maruz kalan bireylerin ceza evi sonrası hayatları, genel itibarıyla öncesine göre daha marjinal bir şekilde devam etmektedir. Güvenlik güçlerine taş atan çocuklar, cezaevi sonrası Molotof, El yapımı parça tesirli bomba atma ve zaman zaman uzaktan kumandalı bombalar yerleştirme noktasında da eskiye göre daha mahirdirler. Öte yandan birçok çocuk ve genç cezaevinde maruz kaldıkları propaganda sonrasında cezaevi çıkışı örgütün kırsal alanında faaliyet göstermeyi tercih etmektedir. Çocukların gözaltı ve cezaevi süreçlerini yakından takip eden örgüt üyeleri bir yandan çocuklar üzerinde örgütsel propagandalarını sürdürürken öte yandan çocukların ailelerinin de örgüte aidiyetlerini arttırmak için, aileleriyle de yakından ilgilenirler. Özellikle bölücü terör örgütü bu metotla daha fazla bireye ulaşarak etki alanını sürekli genişletmeye çalışmaktadır.

Örgütlerin cezaevinde sürdürdükleri örgütlenme faaliyetleri, bireylerin radikalleşmesinde ki öncelikli etkenlerdendir. Zaman içerisinde cezaevinde buldukları kapalı ortamdan ve örgütün gerçekleştirdiği propaganda faaliyetlerinden etkilenerek, örgütsel faaliyetlerini attıran bireyler, ceza evinden çıktıktan sonra daha radikal örgütsel davranışlar sergileyebilmektedir. Terör suçu işlediklerinden dolayı cezaevine atılan bireylerin radikalleşme süreçlerini, örgüt üyeleriyle yapılan mülakatlar açık bir şekilde ortaya koymaktadır. (Özeren, Sözer, Başbüyük, 2012, s. 48)

‘‘Dayımın etkisiyle 1997 yılında HADEP binasına gidip gelmeye başladım. Bu süreçte parti bizi mitinglere, eylemlere gönderiyordu. Abdullah Öcalan’ın yakalanarak

Türkiye'ye getirilmesi sonrasında düzenlenen protesto yürüyüşüne ben de katılmıştım. Bu yürüyüş sonrası yakalandım ve tutuklandım. Cezaevinde kaldığım 3 ay boyunca bana sürekli örgütünün dağ kadrosuna katılmam yönünde propaganda yapıldı. Ben de bu propagandaların etkisiyle cezaevinden çıkar çıkmaz örgüte katıldım.”

Bir diğer örgüt mensubu ile yapılan mülakatta ise örgütün cezaevi faaliyetlerinin, kendisinin örgütün kırsala çıkmasındaki etkisini şu şekilde anlatmaktadır.

“Bir eylemde Molotof attığım için yakalandım ve dört ay cezaevinde tutuklu kaldım. Cezaevinde siyasi tutukluların bulunduğu bölümde yattım. Buradaki mahkûmların birçoğundan etkilendim. Zaten içeride yoğun biçimde siyasi eğitim veriliyordu. Çıkınca dağa gittim.”

5.3.3. Dini İstismar Eden Terör Örgütlerinde Örgütlenme Stratejileri ve Radikalleşme Süreci

Radikalleşme kavramının bireylerin sahip olduğu değerlerin ve düşüncelerin baskı altına alınması sonucu doğal bir refleks olarak ortaya çıkışına değinilmişti. Din radikalleşme olgusu ise, bireylerin dini inançlarını gerçekleştiremediği, kendilerini dini açıdan baskı altında hissettiği ortam ve zamanlarda daha yaygın bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra kutsal kaynaklardaki bazı metinler bireylerin içinde buldukları zaman ve mekâna göre şiddete yönelebilecekleri şeklinde söylemler bulundurmaktadır. Bu konuyu örneklendirecek olursak, Eski Ahit'in bazı bölümlerinde İsrail oğullarına, “Düşmanlarını öldürmeye ve mallarını yakıp yıkarak, yağmalamaya müsaade edilmektedir” (Samuel, 15, s.2-3; Çıkış, 32-28). İncilin bazı bölümlerinde, “Kan ve kılıç gibi kavramalardan söz edilerek İsa Mesih'in düşmanlarının yok edilmesi ve onlara yönelik nefret içeren söylemler yer almaktadır” (Matta, 10: 34-35/23, s. 33, Luka, 19/27/22/36-38). Kuran-ı Kerim'de de (Nisa, 89-91, Tevbe, 12/29-36) Allah yolunda yapılacak cihadın önemi ve Müslümanlara karşı barışı kabul etmeyip, savaş konusunda ısrarcı olan düşmanlara karşı savaşılacağına dair hususlar yer almaktadır. Dinin kapsayıcı ruhunu kavrayamayan bazı radikal gruplar bu ve benzeri metinlerden yola çıkarak şiddet içerikli radikal eylemleri kendi zihinlerinde meşrulaştırmakta ve radikal eylemlere yönelebilmektedir. Burada problem dinden kaynaklanmamakta, dini referans alarak radikal eylemlerde bulunan şahıs ve grupların sığ ve bağnaz yorumlarından ortaya çıkmaktadır (Şahin, Türkkahraman, 2011, s.186-187).

Yukarıda bahsedildiği üzere, dini istismar eden terör örgütlerinin temel dayanağını, dini kaynaklarda yer alan bazı metinlerin, içinde bulunduğu şartlar, peygamberler ve zamanın din âlimlerinin yorumları ve uygulamaları göz ardı edilerek, istenildiği gibi yorumlanmasından almaktadır. Dini istismar eden terör örgütleri ve radikalleşen gruplar, Hz. Muhammed'in hayatı ve sünnetini yok sayan, Mevlana, Yunus Emre, Hoca Ahmet Yesevi, Hacı Bektaşî Veli gibi din âlimlerinin İslam diniyle ilgili yorumlarını hiçe sayarak, dinin asıl kaynağı olan Kuran-ı Kerimin belli kısımlarındaki ayetleri, kendi yorumlarını katmak suretiyle değerlendirmelerde bulunmaktadır. Dinin temel felsefesi ve ruhunu anlamadan gerçekleştirilen bu yorumlar, şiddet içerikli radikal eylemlerin İslam dini açısından meşru bir zeminde olduğu algısını yaratmaya çalışmaktadır. Bu tarzdaki bir İslam anlayışının ise dini temellerden uzak, hadis, kıyas, icma ve içtihatlar gibi din tarafından kabul edilen kaynaklara dayanmayan, teolojik ve sosyolojik gerçeklere ters düşen, sadece 14 asır önce indirilen kutsal kitabın belli kısımlarının salt tercümesinin kişilere bağlı yorumlarından kaynaklı bir yanlış yaklaşım olduğu ortadadır. (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 10)

Dinin istismarına neden olan faktörlere değinilmesi, dini istismar eden terör örgütlerinin çıkış noktalarının anlaşılmasında faydalı olacaktır. Dinin istismarında;

- ✓ Olgunlaşmamış kimlik ve kişilik,
- ✓ Hurafelerin yaygınlığı,
- ✓ Dinin pasifize edilmeye çalışılması,
- ✓ Bireylerin diyanete gerekli güveni duymaması,
- ✓ Dini bilgi noksanlıkları,
- ✓ Hukuki eksiklikler
- ✓ Dini Sapmalar gibi etkenlerin etkisi bulunmaktadır. (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 13)

Dini istismar eden terör örgütlerinin örgütlenme stratejileri ve radikalleşme süreçlerinde de diğer terör örgütleriyle benzerlikler mevcuttur. Savaş ve sürekli çatışma ortamı içerisinde bulunan Afganistan, Irak, Filistin gibi Müslüman ülkelerde, askeri müdahale esnasında Müslümanlara karşı yapılan işkence, kötü ve gayriahlaki muameleleri içeren video ve benzeri materyallerin basın yayın organları aracılığıyla yayınlanması ile terör örgütleri içerisinde faaliyet gösteren bireylerin zihinleri yıkanmaktadır. Bu sayede terör örgütleri gerçekleştirmeyi

planladıkları/gerçekleştirdikleri eylemlere de kendi zihinlerinde meşruiyet kazandırılmaktadır. Sürekli bu ve benzeri propagandalara maruz kalan terör örgütü mensupları zaman içerisinde kendi kişiliklerini bir kenara bırakarak tamamen örgüt adına faaliyet gösteren bireyler olarak varlıklarını devam ettirirler.

Dini istismar eden terör örgütleri yeni üye kazanımlarında özellikle gençleri tercih etmektedir. Ailevi sorunları olan, sosyal olmayan içine kapanık ve herhangi bir gruba aidiyeti olmayan bireyleri tercih eden terör örgütleri bu kişilere kendi başlarına karşılayamadıkları sosyolojik, psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarını sunarak, bu bireyleri örgütlenme çarkının içine dâhil ederler (Şahin, Türkkahraman, 2011, s.188).

Örgütlerin eleman kazanma yöntemleri buldukları şartlara göre de değişiklik gösterebilmektedir. Çocuklarının hayatlarını kazanmalarını arzulayan aile bireylerinin çoğunlukta olduğu batı bölgelerinde ders çalıştırma bahanesiyle bireyleri kazanmaya çalışan örgütler, çocuklarının ibadetlerine önem vermesini isteyen daha mutaassıp ailelerin oturduğu doğu illerinde ise kuran kursu, dini içerikli kurslar aracılığıyla örgütlenme faaliyetlerini sürdürmektedir. Çocuk ve gençlerin aileleri üzerinde yapılan örgütlenme faaliyetleri ise, çocukların örgüt içerisinde daha rahat hareket etmelerini sağlarken, örgüte yönelik yapılan operasyonlarda “Bunlar dindar insanlar” argümanı ile ailelerin örgütsel faaliyetleri savunmalarına sebep olmaktadır (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 17).

Dini istismar eden terör örgütlerinin radikalleşme sürecinde kullandıkları bir diğer argüman ise, kendilerini içinde buldukları gruptan ötekileştirme çalışmalarıdır. Özellikle ülkemizde bulunan Hizbullah, El Kaide gibi terör örgütleri Türkiye Cumhuriyetinin şeriatla yönetilmemesinden kaynaklı devleti ve kurumlarını tanımamakta ve Müslüman ülkelerde gerçekleşen zulümlere karşı pasif durduklarını değerlendirdiklerinden dolayı Türkiye Cumhuriyetini kâfir devlet ilan etmektedirler (UTSAM Rapor No:3, 2008, s. 8).

Dini istismar eden terör örgütlerinde faaliyet gösteren bireylerin geçmiş hayatları ve suç kayıtları incelendiğinde bazılarının, hırsızlık, kapkaç gibi suçlara bulaştıkları ve karakter ve kişilik bakımından İslam kültürü ve geleneklerinden uzak bireyler oldukları göze çarpmaktadır. Örgütsel propagandalardan etkilenen bireyler, işlemiş oldukları suç ve günahların telafisi için örgüt tarafından en çok kullanılan şehitlik argümanına sığınmakta ve günahlarının affı için canlı bomba eylemi dâhil her türlü eylemi rahatlıkla işleyebilmektedirler (UTSAM Rapor No:7, 2009, s.12).

Ülkemizde faaliyetlerini devam ettiren Hizbullah, El Kaide terör örgütleri örgütlenme ve eleman kazanma faaliyetlerini legal görünümlü dernek, vakıf ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla sürdürmektedir. Yasal zeminde faaliyetlerini sürdüren dernek ve vakıflara suç kaydı en az olan veya hiç olmayan bireyler sorumlu olarak getirilmekte ve bu strateji sayesinde bireyleri örgütlenme çarkının içerisine daha rahat çekebilmektedirler (UTSAM Rapor No:9, 2009, s.22).

BÖLÜM VI

TERÖRİZMLE MÜCADELEDE ÖNLEME ODAKLI YAKLAŞIMLAR

6.1. Terörizmle Mücadelede Önleme Odaklı Yaklaşımlar ve Önemi

Terörle mücadelede önleme odaklı yaklaşımları incelemeden önce, terörle mücadele ve terörizmle mücadele kavramlarının tekrar gözden geçirilmesinde fayda olacaktır. Terörle mücadele; tüm hatlarıyla yasa uygulayıcıların, güvenlik güçlerinin ve özellikle polisiye birimlerin üzerinde durması gerektiği bir konudur. Terörizmle mücadele ise; tüm devlet kurumları, Sivil Toplum Kuruluşları ve Kanaat önderlerinin bir araya gelmesi sonucu, mücadele alanı içerisinde ve risk alanındaki şahıslara yönelik gerçekleştirilen her türlü ikna faaliyetidir. Bu açıdan terörizmle mücadeleden önce yapılması gereken, terör ve terörizm olgusunu iyi algılamak ve bu sorunların üzerine topyekûn bir şekilde gidilmesidir. Eğer mücadele kavramı düşünülenin aksine yalnız terör kavramı üzerinden yapılacak olursa, terör olgusu hiçbir zaman sona ermeyeceği gibi artan bir ivmeyle taraftar kazanmaya devam edecektir. Ebu Gureyb hapisanesinde yaşanan olaylar ve sonrasında insanların radikalleşmeleri, bu konuda nelere dikkat edilmesi gerektiği noktasında önemli veriler ortaya koymaktadır. (Bal, 2006b, s.3) Bu bağlamda, bu bölümde terörizmle mücadelede önleme odaklı yaklaşımlarda uygulanması gerekli olan adımların tespitine yönelik literatür taraması yapılarak, uygulamalar ve öneriler çerçevesinde sistematik bir analiz yapılmaya çalışılacaktır.

6.2. Terörizmle Mücadelede Uygulanması Gereken Önleme Odaklı Politikalar

Çok sektörlü bir yaklaşım gerektiren terörizmle mücadele de önleme odaklı yaklaşımların sistematik bir şekilde uygulanması hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda bu bölümde; terörizmle mücadele ve radikalleşme sürecinin doğru bir şekilde anlaşılması, güvenlik güçlerine düşen görevler, devlet birimleri arasındaki koordinasyon, demokratikleşme hareketlerinin desteklenmesi, sivil toplum kuruluşları ve halkın desteğinin sağlanması konularını kapsayan alt başlıklar halinde değerlendirilmelerde bulunulacaktır.

6.2.1. Terörist Kimlik İnşa Sürecinin Tam ve Doğru Olarak Anlaşılması

Bir sorunun çözümü için atılması gereken ilk adım, sorunun ne olduğu ve neden kaynaklandığının tam olarak tespit edilmesidir. Terörizmle mücadele kavramını da aynı ekseninde değerlendirmekte fayda vardır. Terörün öncelikli unsuru olan bireylerin neden terör örgütlerine yöneldikleri ve terör örgütlerinin örgütlenme faaliyetlerinde hangi metot ve yöntemleri uyguladıklarını anlamak, terör bataklığına çekilmeye çalışılan bireylerin örgütlü yapıdan koparılması ve bu sürecin tersine çevrilmesi için hayati önem taşımaktadır. Terör örgütlerinin taban kazanma faaliyetlerini birey birey uyguladıkları gerçeğinin anlaşılması, radikalleşme sürecinin tersine çevrilmesi ve bireylerin topluma kazandırılmasının da atılacak adımların, birey odaklı stratejiler içeren uygulamaların gerekliliğinin anlaşılması açısından önem taşımaktadır (UTSAM Rapor No:7, 2009, s. 14).

6.2.2. Terörist Kimlik İnşa Sürecindeki Bireylerin Tekrar Topluma Kazandırılması için Çok Sektörlü Politikalar Geliştirilmesi

Terör örgütleri bireyleri içinde buldukları sosyal, psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarını istismar etmek suretiyle terör örgütüne kazandırmaya çalışmaktadır. Koruyucu hekimlik uygulamalarına benzer bir yaklaşım tarzıyla, devletin ilgili kurum ve çalışanları ortak bir yaklaşım geliştirerek risk grubundaki bireylerin, terör örgütlerine kazandırılmaması ve terör örgütlerinde faaliyet gösteren bireylerin terör örgütlerinden koparılması amaçlı çalışmalarını sistematik ve sürekli olarak devam ettirmelidir. Terör örgütlerinin eleman kazanma sürecinin tersine çevrilmesi, bu süreçte terör örgütlerinin kullandığı argümanların antitezlerini üretilerek, bireylerin potansiyel risk tehlikesinden uzaklaştırılmasıyla mümkündür (UTSAM Rapor No:7, 2009, s. 14).

Terörizmle mücadele sürecinde, bir yandan terör örgütlenin yeni eleman kazanmalarının engellenmesine yönelik politikalar geliştirilirken, diğer yandan örgüt içerisinde faaliyetli bireylerin de yapıdan koparılması için uygulanacak stratejiler hayati önem taşımaktadır. Bu yaklaşım tarzındaki temel amaç, örgütün taban kazanmasını engelleyerek, örgüte taze kan akışını durdurmak ve örgüt içerisinde faaliyetli şahısların örgütten kopmasına yönelik politikalar geliştirerek, örgütün faaliyet alanını olabildiğince daraltmaktır. Bu tarz bir yaklaşım örgüt içi moral ve motivasyonun kırılmasına sebep olurken, birçok kez uyarılmasına rağmen örgütlü yapıdan kopmayan

bireylere karşı daha profesyonel bir tarzda güvenlik odaklı yaklaşımlar sürdürülmesine olanak sağlayacaktır (UTSAM Rapor No:9, 2009, s.22).

Bu bağlamda, terörist kimlik inşa süreci bireylerin terör örgütleriyle ilk temasından, soruşturma, cezaevi, sonrası ve illegal aşamaları da kapsayacak bir zaman aralığını ifade etmektedir. Bireyin topluma kazandırılması için yapılması gereken faaliyetlerde ise, Terörist kimlik inşa sürecinin tam tersi istikametinde terör örgütleri ve içerisindeki tüm bireyleri ayrı ayrı kapsayacak şekilde, nihai amacın bireylerin örgütlerle temasının engellenmesi ve faaliyetli şahısların örgütten kopmasını sağlayacak bir stratejiyi ve yaklaşım tarzını kapsamalıdır.

6.2.3. Terörist Kimlik İnşa Sürecindeki Bireylerin Kendileri ve Aileleri Görüşmeler Yapılması

Radikalleşmenin önlenmesinde uygulanacak bir diğer yöntem ise, toplumdaki radikal bireylerle olan diyalog kanallarının tamamen kapatılmasını önleyerek, bu bireylerin ötekileştirilmesini engellemektir. Toplumdan soyutlanan bireyler zihinlerinde kurguladıkları ön yargıları doğrultusunda kendilerini ötekileştirirler. Ancak sahip oldukları fikirlerin tartışıldığı ve ortak paydaların gün yüzüne çıkarıldığı bir yaklaşım tarzı, bu bireylerin radikallik seviyelerini azaltmaktadır. Fobilerin giderilmesi için bilindiği üzere tıpta duyarsızlaştırma çalışmaları uygulanmaktadır. Uçak korkusu olan bireylerin odalarına uçak resminin asılarak zamanla uçağa olan korkusunun azaltılması ya da fare korkusu olan bireyin odasına fare resimleri asılması ve bir süre sonra bir kavanoz içerisinde bu hayvanın kendisine zarar vermediğinin gösterilmesi uygulamaları bu çalışmalardan bazılarıdır. Bireylerin fobilerinin giderilmesi için uygulanan yöntemler, devlete karşı önyargıları oluşan bireylerin fobilerinin de giderilmesinde uygulanabilir. Korkulan kişi ve gruplarla temasa geçilir ve bir diyalog ortamı sağlanır. Bu diyalog zamanla bireylerin ön yargılarını kırarak birbirlerine yaklaşmalarına sebep olur. Radikallerin yaklaşım tarzında bireyleri farklılaştırma ve ötekileştirme vardır. Radikal bireylerin topluma adapte olması ve bu bireylere karşı toplumun ön yargılarının kırılması için onların hareket tarzlarının tersine, terör örgütleri tarafından kazanılmaya çalışılan bu bireylerle diyalog kurarak zaman içerisinde devlete karşı oluşan ön yargı ve paradigmalardan ortadan kaldırılması gerekmektedir (Tarhan, N. 2010, s. 123).

Terör örgütleri, örgüte kazandırmak istedikleri bireylerle doğrudan temas kurdukları gibi, bireylerin akraba, arkadaş ve hemşericilik bağlarını kullanarak dolaylı yollardan da temas kurabilmektedir. Terör örgütlerinin bu yaklaşımdaki nihai amacı, değişik temas yöntemleri ve argümanları kullanarak bireylerin örgütlü yapıya kazandırılmasıdır. Bu yöntemin tersinden yola çıkarak, devlet görevlilerine düşen ilk görev istihbarat birimleri aracılığıyla terör örgütlerinin temas kurmaya çalıştıkları ve örgüt içerisinde faaliyetli bireylerin tespit edilerek, şahısların kendileri, aileleri, akrabaları veya arkadaşları üzerinden temas kurmak gibi değişik yol ve yöntemler kullanarak bu bireylerin örgütle olan bağlarının kopararak, radikalleşmenin engellenmesidir.

Bu bağlamda, terör mücadele gösteren önleme birimleri aracılığıyla bireylerin örgütten kopartılması için, kendileri ve aileleriyle birebir görüşmeler yapılmalıdır (UTSAM Rapor No:7, 2009, s.18). Bu görüşmelerin profesyonel birimler tarafından yapılması ve terör örgütlerinin kullanmış oldukları argümanların çürütülerek, bireylere ve ailelerine terör örgütünün kirli yapısını ortaya koyabilecek bir anlatımın sergilenmesi, şahısların örgütten kopmaları için önem arz etmektedir. Kendisiyle direk temas kurulması ilk etapta mümkün/uygun olmayan bireylerin aileleriyle temasa geçilmelidir. Terör örgütleri örgütlenme faaliyetlerinin büyük bir çoğunluğunu legal görünümlü kurumlar aracılığıyla yaptığı için aileler, çocuklarının içinde bulunduğu durumun farkına varamamaktadır. Kendilerine çocuklarının içinde bulunduğu durum hakkında önceden bilgilendirilme yapılmayan aileler, çocuklarının terör örgütleriyle temas halinde olduklarını, genellikle onların ilk gözaltına alınması sonrasında öğrenmektedir. Geç kalınmış her temas, belli bir süredir terör örgütünün propagandasına maruz kalmış bireylerin örgütlü yapıdan kopma ihtimalini daha da zorlaştırmaktadır.

Örgütlü yapılar içerisinde faaliyet gösteren bireyler, genellikle ailelerine karşı sahip oldukları sorumluluktan dolayı içinde oldukları radikal oluşumları ailelerinden gizlemek eğilimi içerisindedir (Şahin, Türkkahraman, 2011, s.185). Bu ise önleyici kolluk görevi yürüten profesyonel birimlere ve bu birimlere örgüt içerisinde faaliyet gösteren bireylerin örgütsel durumunu iletecek istihbarat ünitelerine düşen görev ve sorumluluğun önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Toplumun ve aile yapısının sahip olduğu kültürel ve etik değerler bireylerin radikalleşmesinin önünde ki en büyük engelleyici etkenlerdendir. Bu bağlamda, ailenin ve toplumun sahip olduğu ortak değerlerin bireyler tarafından kabul edilmesi ve

sahiplenilmesi, radikalleşmenin önüne geçecek faktörler arasında değerlendirilebilir. Ancak değişen aile yapısıyla birlikte ailenin çocuk ve gençler üzerindeki etkisi günden güne azalmaktadır. Çocuklar ve gençler günümüz itibariyle arkadaş çevresinin yanı sıra, internet, sosyal medya ve televizyon gibi küresel etkileşim araçlarından daha çok etkilenebilmektedir. Radikalleşme tehlikesiyle karşı karşıya kalan bireylerin aileleriyle görüşerek çocuklarının içinde buldukları durum ailelerine izah edilmek suretiyle, bu bireylerin olası radikal faaliyetlere girmesi engellenebilmektedir. Bu metotla, içinde bulunduğu örgütsel yapı ve sosyal çevreden kopmayı kabullenemeyen bireyler dahi, ailelerinin istemediği bir şeyi yapmamak için radikal gruplardan ayrılabilir. İçinde bulunduğu radikal grubun mahiyetini ailesi aracılığıyla idrak eden bireyler, bu yapılardan kopmasalar bile, bu kişilerin radikal eğilimlerinde azalmalar gözlemlenebilmektedir (Şahin, Türkkahraman, 2011, s.202).

Yapılan araştırmalar ailenin değişen yapısına ve etkisinin azalmasına rağmen bireylerin %90'ının anne babalarına itaatin önemli olduğu ve kendi düşünce ve yaptıklarının doğruluğuna inansalar bile, anne ve babalarının istekleri doğrultusunda bu davranışlarından vazgeçebildiklerini göstermektedir. Bu bağlamda özellikle ülkemizin içinde bulunduğu sosyo-kültürel yapıda göz önünde bulundurularak radikalleşmenin önlenmesinde ailelerin etkin bir rol almasının sağlanması faydalı olacaktır (Şahin, Türkkahraman, 2011, s.198-199).

6.2.4. Devletin Tüm Kurumlarının Eş Güdümlü Ortak Politikalar Belirlenmesi

Terörizmle mücadelede güvenlik odaklı ve önleme odaklı yaklaşımlar birbirinin tamamlayıcısıdır. Sadece güvenlik tedbirlerinin alınarak şiddet eylemlerinin engellenmeye çalışılması çözüm için yeterli olmamakla birlikte, güvenlik tedbirlerinin ihmal edildiği ve sadece ekonomik, sosyal ve siyasi çözümlerin uygulandığı bir yaklaşım da terörizmle mücadelede başarısızlıkla sonuçlanacaktır. Yaklaşık yarım asırdır terör sorunuyla uğraşan Türkiye örneği göstermiştir ki, terörle mücadelede salt güvenlik odaklı yaklaşımlardan ziyade çok sektörlü bir yaklaşım gerekmektedir (Baharçiçek, 2011, s.33).

Terörle mücadelede, terörist ve terörizmle mücadele kavramlarının uyum içerisinde olduğu ve çalışmaların eş güdümlü olarak devam ettiği bir yaklaşım tarzı sergilemek gerekmektedir. Sosyal, ekonomik, kültürel, psikolojik ve siyasi çözümlerin yanı sıra teröristle mücadele kavramı da önem taşımaktadır. Ancak Teröristle

mücadele, terörle mücadele faaliyetlerinin %15'i gibi küçük bir bölümü kapsarken, terörizmle mücadele çok sektörlü ve uzun soluklu çalışmaları gerektirmektedir. Sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, medya ve devletin ilgili kurumları aracılığıyla bütüncül bir yaklaşım sayesinde terör örgütlerinden her zaman bir adım önde olmak suretiyle, bireyler örgütlü yapıdan kurtarılmalıdır. (Özeren, Sözer, Başbüyük, 2012, s. 79)

Ülkemizde kurumlar arası koordinasyon ve entegre çalışma kültürünün tam olarak yerleşmemesinden dolayı, sistematik bir şekilde yönlendirilmeyen çalışmalar bazı durumlarda enerji, zaman ve para kaynaklarının verimsiz kullanılmasıyla sonuçlanmaktadır. Terörle mücadele de terörist kimlik inşa sürecini tersine çevirecek, değişen şartlara göre farklılıklar gösterebilen ve Türkiye genelinde uygulanan bir model bulunmamaktadır.

UTSAM tarafından 2009 yılında gerçekleştirilen önleme stratejileri çalıştay raporunda "Entegre bir Uygulama Modeli"nin eksikliği ve gerekliliğine şu şekilde yer verilmektedir.

- "Entegre Uygulama Modeli" geliştirilerek önlemeye yönelik çalışmalar tek çatı altında toplanarak tüm kurumların koordinesinde dinamik bir şekilde uygulanabilen tek bir model uygulanmalıdır.
- Bu uygulamada tüm kurumların görev ve sorumluluklarının tespit edildiği uygulayıcı kaynak kitapları hazırlanmalıdır.
- Gerçekleştirilecek olan çok sektörlü yaklaşımda İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, medya, üniversiteler, sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla " farkındalık yaratacak" çalıştaylar ve seminerler düzenlenmelidir.
- Uygulamaların verimliliğinin ve etkinliğinin artırılması için bilimsel analizler yapılmalıdır.
- Merkezi ve yerel yönetimler tarafından örgütlerin kullanmakta olduğu legal görünümlü yapılara alternatif olarak devlet yanlısı STK'lara destek vererek, STK'ların sayılarının artırılması sağlanmalıdır. (UTSAM Rapor No:7, 2009, s. 14-15)

UTSAM'ın raporunda da değinildiği üzere çok sektörlü ve dinamik bir Entegre uygulama modelinin geliştirilmesi terörizmle mücadele ve radikalleşmenin önlenmesinde hayati bir önem arz etmektedir.

6.2.5. Demokratikleşme Faaliyetlerinin Desteklenmesi

Terörle mücadelede, ülkemizde ve dünyada uzun yıllar güvenlik odaklı yaklaşımlar ön planda tutulmuş, hak ve özgürlük kavramları ikinci plana bırakılmıştır. Bu bağlamda hak ve özgürlük kavramlarının ön plana çıktığı demokratikleşme hareketleri terörle mücadele ve radikalleşmenin engellenmesinde hayati önem taşımaktadır. Güvenlik odaklı yaklaşımların ağır bastığı uygulamalarda, terörle mücadele kavramı ile demokratikleşme kavramları birbirinden ayrılmaktadır. Ancak, radikal eğilimlerin yumuşaması, terör örgütlerinin taban kazanmak için kullandıkları argümanların boşa çıkarılması için demokratikleşme faaliyetleri ile güvenlik odaklı uygulamalar eş güdümlü olarak devam ettirilmesi gerekmektedir. Bu çift kanatlı yaklaşım, insan hak ve özgürlüklerinin devlet eliyle korunduğu, etnik kimlik nedeniyle ötekileştirmenin ortadan kalktığı, farklılıkların kabul gördüğü ve farklı düşüncelere karşı hoşgörünün ön planda olduğu bir ortamı beraberinde getirecektir. Öte yandan terör faaliyetlerine devam eden bireylere yönelik gerçekleştirilecek olan güvenlik odaklı uygulamaların da insan haklarına uygun bir şekilde yerine getirilmesini sağlayacaktır. Bu yaklaşımlar halkın bütünleşmesine zemin hazırlarken, terör örgütlerinin halk tarafından kabul görmesini de engelleyecektir (Baharçipek, 2011,36-37).

Demokratikleşme kavramının ülkemizde ve dünyada kabul edilir bir seviyeye gelmesi, günden güne küreselleşen dünyada radikalleşmenin önlenmesi adına önem arz eden bir konudur. Demokratik bazı ülkelerde dahi terörle mücadelede anti demokratik uygulamalar gözlemlenebilmektedir. Özellikle bazı otoriter ülkelerde terörle mücadele noktasında aşırı güvenlik odaklı yaklaşımlar ön plana çıkmakta, bu da terör örgütleri ile devlet arasında kalan bireylerin radikalleşmesiyle sonuçlanmaktadır. Bu bağlamda, demokratikleşme hareketleri, radikalleşmenin önlenmesi için dünya genelinde hassasiyetle desteklenmesi gereken yaklaşımların başında gelmektedir (Baharçipek, 2011, s.30).

6.2.6. Sivil Toplum Kuruluşları ve Halk Desteğinin Sağlanması

Terörle mücadele uygulamalarında radikal yaklaşımların engellenmesi için geniş halk kitlelerinin desteğini almak, radikal fikirlerin karşısında radikal düşüncelerin ortadan kalkmasını sağlayacak ılımlıların desteklenmesi ve bu grupların radikallerden korunması son derece önemlidir. Devlet yetkilileri tarafından ılımlı gruplara yönelik gerçekleştirilecek radikal muameleler ise söz konusu grupların radikalleşerek, şiddet içerikli terör eylemlere yönelmelerine sebebiyet verebilmektedir. Terörle mücadelede ılımlıların zarar görmemesi, gerekli durumlarda desteklenmesi gerekmektedir. Radikal gruplar ile ılımlı grupların birbirinden ayrılması ise güçlü bir bilgi ağı ile mümkündür (Baharçipek, 2011, s.32). Özellikle Sivil Toplum Kuruluşları olarak faaliyet gösteren ılımlı grupların temsilcileriyle ve kanaat önderleriyle ile güvenlik güçleri sürekli irtibat halinde olmalı, ılımlı grupların gerçekleştirmek istedikleri, temel hak ve özgürlükler bağlamındaki demokratik hak arayışları desteklenmelidir. Terör örgütlerinin kitleyi provoke etmeye çalıştıkları durumlarda yine sivil toplum temsilcilerinin desteği alınmalıdır. Bu yaklaşım bir yandan terör örgütlerinin ılımlı toplulukları kışkırtmasını engellerken, diğer yandan ılımlıların korunmasını ve demokratik hak ve özgürlükler bağlamındaki taleplerinin daha özgür bir ortamda dile getirmelerini sağlayacaktır.

Terörist kimlik inşa sürecinin tersine çevrilmesinde uygulanacak çok sektörlü projelerde de STK'ların rolü vazgeçilmez bir önem taşımaktadır. Devlet kurumları bu sürecin tersine çevrilmesinde ancak belli bir yere kadar etkili olabilmektedir. Bu yüzden bireylerin terör örgütlerinden uzaklaşarak topluma tekrar kazandırılmasında STK'lara büyük görevler düşmektedir. Terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen legal görünümlü faaliyetlere karşı, devlet destekli STK'lar tarafından alternatif olarak gerçekleştirilecek her türlü sosyal faaliyet, bireyin sosyalleşmesi ve terör örgütlerinden uzaklaşmasını sağlarken, terör örgütlerinin hareket kabiliyetleri kısıtlamakta ve örgütlenme çalışmalarını büyük ölçüde sekteye uğratmaktadır (UTSAM Rapor No:7, 2009, s.22).

Terör sorunun ön planda ve risk gruplarının yoğunlukta olduğu yerleşim yerlerinde devlet yanlısı STK'ların faaliyetleri desteklenerek, gerçekleştirilecek olan çalışmalarda, o bölgelerdeki kanaat önderlerinin desteğinin alınması da büyük önem taşımaktadır (UTSAM Rapor No:7, 2009, s.14-15).

Bu bağlamda, birey odaklı terörle mücadele yöntemi, halka ve topluma korku salmaktan ziyade, toplumun destek ve güveninin kazanıldığı ve halkın mücadelenin içinde olduğu bir yaklaşım tarzını gerektirmektedir. Örgütsel faaliyetlere yeni katılmış

veya soruşturma, cezaevi ve örgütün illegal aşamalarında bulunmak suretiyle terörist kimlik inşa sürecine dâhil olan bireylerin terör örgütlerinden koparak tekrar hayata tutunabilecekleri imkânların oluşmasında, halkın, kanaat önderlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının desteğini almak hayati önem taşımaktadır.

6.2.7. Demokratik Alandaki Hak Arayışlarının Desteklenmesi

Demokratikleşmenin hızlanması, terör örgütlerinin taban kazanma ve diğer faaliyetlerini gerçekleştirmek için aradıkları ortamın daralmasına sebep olacaktır. Terör bitirildikten sonra demokratik hak arayışlarının desteklenmesi fikri, terörün varlığını sürdürmesine sebep olacağı gibi, terör konusundaki kısır döngünün de devam etmesini beraberinde getirecektir. Demokratik hak taleplerinin desteklenmesi, terör örgütlerinin ortaya koyduğu argümanları ellerinden alarak, uzun vadede terör örgütlerinin hitap ettikleri kitleden aldıkları desteği kaybetmelerini sağlayacağı gibi, terör örgütlerinin taban kazanma faaliyetlerini de büyük oranda sekteye uğratacaktır. Demokratik yollardan kazanılan hak ve özgürlükler, bireylerin legal platformda kalma fikrini güçlendirirken, terör faaliyetlerini amaçlarına ulaşmak için kullanan terör örgütlerinin, “Şiddet amaca ulaşmak için bir araçtır” tezini çürütmeye yardımcı olacaktır (Baharçiçek, 2011, s.33).

Terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen örgütlenme faaliyetlerinin kullanmış olduğu bir diğer yöntem ise, devlet eliyle gerçekleştirilen yanlış uygulamaların bir propaganda malzemesi olarak kullanılmasıdır. Demokrasi çıtasının yükseltilmesinin en önemli yollarından birisi, insanların etnik, kültürel, dil, dini ve düşünce farklılıklarına rağmen birlikte yaşayabilecekleri ortamların hazırlanmasıdır. Legal platformlarda bir araya gelen bireylerin fikirlerini özgürce beyan edebilmeleri ve kendilerine sunulan bu imkânın devlet eliyle de desteklenmesi, demokratikleşme açısından hayati önem taşımaktadır (Bayraktutan, 2011, s. 45). Legal örgütlenmeler, basın açıklamaları, mitingler ve gösteri yürüyüşleri, demokratik toplumların nefes alabilecekleri ve kişilerin kendi hak ve özgürlüklerini dile getirebildikleri, anayasal olarak korunmuş ve demokratik toplumlarda olmazsa olmaz etkinliklerdir.

Bu bağlamda, meşru sınırlar içerisinde gerçekleşen legal eylem ve etkinliklere devlet yetkilileri tarafından gerekli desteğin verilmesi, bireylerin radikal eğilimlerinin azalmasını sağlayacaktır. Böylece taban kazanmaya çalışan terör örgütleri, demokratik

yollarla hak arayışı içinde bulunan grupların içerisinde yer alamayacak, yer alsalar bile istedikleri sonuca ulaşamayacaklardır (Baharççek, 2011, s.33).

6.2.8. Güvenlik Güçlerinin Yanlış Uygulamalarının Önüne Geçilmesi Amacıyla Polise Yönelik Farkındalık Eğitimi ve Profesyonel Savunma Taktik Eğitimlerinin Verilmesi

Terör örgütleriyle mücadele ve terörist kimlik inşa sürecinin tersine çevrilmesi, güvenlik odaklı tedbirleri aşan bir süreçtir. Terörist kimlik inşa sürecinin tersine çevrilmesinde, özellikle soruşturma, operasyon ve cezaevi aşamasındaki bireylere yönelik güvenlik birimleri tarafından gerçekleştirilecek profesyonel ve insani yaklaşımlar, bireylerin zihinlerindeki devlete karşı oluşan düşmanlığa varacak düşüncelerin değiştirilmesinde hayati önem taşımaktadır (UTSAM Rapor No:7, 2009, s.13). Güvenlik görevlilerinin görevleri esnasında yapmış oldukları yanlış uygulamalar, bireylerin radikalleşmesinde ve terörist kimlik inşa sürecine dâhil olması amacıyla, terör örgütleri tarafından propaganda malzemesi olarak titizlikle kullanılmaktadır. Bu süreçte güvenlik güçleri tarafından yapılacak profesyonel bir yaklaşım, bireylerin terör örgütlerinden uzaklaşmasına neden olabilmektedir. Güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen fevri bir davranış ise, terörist kimlik inşa sürecindeki bireylerin devlete olan önyargılarını perçinlerken, örgüte olan bağlarını arttırmalarına sebep olmaktadır. PKK terör örgütü içerisinde faaliyet göstermekte iken bombalı eylem gerçekleştirmek için Türkiye'ye gönderilen bir örgüt üyesi, güvenlik güçlerinin şahsın gözaltı sürecinde kendisine gösterdiği profesyonel yaklaşımının, devlete karşı oluşan tabularının yıkılmasında ne kadar etkili olduğunu şu şekilde aktarmaktadır.

''Türkiye'ye eylem için gönderilmiştim. Amacım aileme kavuşmaktı. Çünkü bir özgürlük çığırkanlığı için insanları katledemezdim. Bana gösterdikleri hedefe ulaşmam demek özgürlüğü tümüyle yıkmam demek olacaktı. Katliam yapmam istenmişti, ama özgürlüğü kurmak için ölümü yaşatmak, çizilen yolun yanlış olduğunun en temel göstergesiydi. Bu eylemi yapmamaya kesin kararlıyım. Yapmadım.

Türkiye'ye geçtikten bir süre sonra yakalandım. Her zaman işkence ile anılan polis, hiç ummadığım derecede olumlu bir yaklaşım gösterdi bana. Yakalandığımda kesinlikle işkenceye, hakarete maruz kalacağımı düşünüyordum. Ama aksine her hareketleri olumluydu. Eğer bana kötü muamele yapılmış olunsaydı, şimdi bu yazıyı

yazmıyor olacaktım. Şuna inanıyorum ki bu tür yaklaşımlar her zaman kazanımcı olacaktır'' (Bayraktutan, 2011, s. 43-44).

Bir terör örgütü üyesine içinde bulunduğu faaliyetleri anlatmasını sağlamak güvenlik güçleri tarafından önemlidir ancak şunu unutmamak gerekir ki önemli olan şahsın sahip olduğu kin nefret ve şiddet içerikli fikirlerinin değişmesidir (Bayraktutan, 2011, s. 37).

Yaşanılan bir başka örnek ise güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen profesyonel yaklaşımların, radikalleşme sürecine dâhil olan bireylerin güvenlik güçleri ve devlete olan ön yargılarını kırmak için ne kadar önemli olduğunu bir kere daha gözler önüne sermektedir. Hizbullah terör örgütüne yönelik gerçekleştirilen bir operasyonda gözaltına alınan bir örgüt üyesi, üzerinde parası olmadığı için ailesine ekmek parası bırakamamıştır. Bu olay karşısında, operasyonu gerçekleştiren ekip arasında bulunan görevli bir memurun aileye bir miktar para bırakması, gözaltına alınan şahsın kendisi ve ailesinde devlete karşı bu zamana kadar oluşmuş ön yargıların kırılarak, bu şahısların zihinlerinde olumlu düşünceler oluşmasına sebep olmuştur (UTSAM Rapor No:7, 2009, s.20).

PKK terör örgütü içerisinde takım komutanı olarak faaliyet gösterdikten sonra güvenlik güçlerine teslim olan bir terör örgütü üyesi ile yapılan mülakatta anlatmış olduğu, şahsın terör örgütüne katılım sebebi, güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen fevri yaklaşımların radikalleşme sürecini ne kadar hızlandırdığını gözler önüne sermektedir.²

''Bir Nevruz günüydü. Kutlamalara katılmak için arkadaşlarımla birlikte nevrüz alanına gitmiştim. Ne oldu ne olmadı, bir anda polis tarafından gruba müdahalede bulunuldu ve hiçbir yasadışı slogan ya da eylemim yokken bir polis bana vurmaya başladı. Polisin bana vurması esnasında arkadaşlarımla yanında olmanın vermiş olduğu mahcubiyet, devlete olan kinimi daha da arttırmıştı. Bu olayın da etkisiyle çok geçmeden maruz kaldığım örgütsel propagandalar akabinde dağa çıkmaya karar verdim.''

Yukarıdaki örnekler göstermektedir ki, terörist kimlik inşa sürecinin en önemli yapıtaşlarından bir tanesi güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilmiş olan fevri davranışlardır. Bu bağlamda güvenlik güçlerine yönelik bu sürecin nasıl gerçekleştiğini anlatan farkındalık eğitimleri hayati önem taşımaktadır. Öte yandan terörle mücadele

² Bu mülakat yazarın kendisi tarafından 2009 yılında Adana Kürkçüler Cezaevinde gerçekleştirilmiştir.

birimleri ve toplumsal olaylara müdahalede görev alan güvenlik güçlerine yönelik Profesyonel Savunma Taktikleri eğitimlerinin verilmesi, insan hakları ve terör örgütleri tarafından radikalleşme sürecinde sürekli propaganda malzemesi olarak kullanılan orantısız güç kullanımının önüne geçilmesi açısından önem arz etmektedir.

BÖLÜM VII

ULUSLARARASI PLATFORMDA ŞİDDETE VARAN AŞIRICILIK VE TERÖRİZMLE MÜCADELEDE ÖNLEME ODAKLI UYGULAMALAR

Bu bölümde, Türkiye’de ki terörizmle mücadele uygulamaların işlevselliğinin daha objektif değerlendirilebilmesi amacıyla, Şiddete Varan Aşırıılık ve Terörizmle Mücadele konularındaki İngiltere’de uygulanan Channel Programı ve ABD’de uygulanan Boston modelleri üzerinde durulacaktır. Son olarak ise Türkiye ve ABD’nin kurucu üyeleri olarak eş başkanlıklarını yaptıkları “Terörizmle Mücadele Küresel Formu” çalışmaları doğrultusunda yayınlanan Ankara Memorandumu çerçevesinde, uluslararası platformda terörizmle mücadele konularında eşgüdümlü olarak yapılması önerilen önleme odaklı uygulamalara yer verilecektir.

7.1. “Channel Programı” İngiltere

Channel Programı, İngiltere’de radikalleşmenin önlenmesi amacıyla uygulanan çok sektörlü bir suç önleme modelidir. Bu modelde, radikalleşme riskiyle karşı karşıya bulunan şahıslar tespit edilerek, bu şahısların terör grupları ile temasları ve terör suçları işleminin engellenmesi amacıyla gerekli çalışmaların yapılmasını amaçlanmaktadır. Bu çok sektörlü modelde; Yerel Yönetim, Sağlık ve Eğitim Sektörleri, Sosyal Yardımlaşma Kurumları, Gençlik Merkezleri, Denetimli Serbestlik Yetkilileri, Polis, Sivil Toplum Kuruluşları ve Yerel Halkın da katılımı sağlanmaktadır.

Çok sektörlü entegre işbirliği sayesinde;

- Terörizm bataklığına sürüklenen bireylerin tespiti,
- Tespit edilen riskin miktarının ölçülmesi,
- Tespit edilen bireylere yönelik en uygun destek modelinin uygulanmak suretiyle bireyin Terörizm ve Şiddete Varan Aşırıılık riskinin dışına çekilmesi amaçlanmaktadır.

Channel, çocuk ve yetişkinlerin, terör ve terörle irtibatlı suçların işlenmesinden önce devreye giren koruyucu bir uygulamadır. Erken müdahale sistemi olarak ta adlandırılabilir bu metot terör suçu işleme riski içerisinde olan bireylerin önceden

tespit edilerek, bu bireylerin olası risklerden uzaklaşmasını amaçlamaktadır. Bu model kapsamında tespit edilerek bireylerin bu uygulamaya dâhil edilmesi, bireylerin terör suçu işlediği veya terörist olduğu anlamına gelmemektedir. (Channel, 2012, s. 2)

Terör riski içerisinde olan bireylerin tespit edilmesinde, bireylerin faaliyetleri; bağlantı, eğilim ve kapasite olmak üzere üç ana başlıkta incelenmektedir.

1. **Bir grup veya ideoloji ile bağlantılı olma:** Bu aşamada, psikolojik faktörler olarak ta adlandırılabilir etkenler, bireylerin sahip oldukları duyarlılık, motivasyon ve kavramsal etkiler birlikte incelenerek, bireylerin terörist eğilimlerinin tespiti amacıyla durum değerlendirilmesi yapılmaktadır.
2. **Zarar verme eğilimi;** herhangi bir ideoloji veya grup ile bağlantılı olma bireylerin şiddet eğilimi içerisinde olduklarını anlamına gelmemektedir. Bu aşamada, bireylerin şiddet eylemlerine hazır olma bağlamında zihni yapıları incelenerek, zarar verme eğilimindeki bireylerin tespiti yapılmaktadır.
3. **Zarar verme kapasitesi;** bireylerin bir grup veya ideoloji için şiddet eğilimi içerisinde olması bu bireylerin büyük çaplı eylemler gerçekleştirebileceği manasına gelmemektedir. Bu aşamada ise bireylerin gerçekleştirme niyetinde oldukları eylemi gerçekleştirme kapasiteleri değerlendirilmektedir. (<http://www.acpo.police.uk>, 2014)

Yukarıdaki değerlendirmelere uyan bireylerin kesinlikle Channel programına dâhil edileceği veya terörist olacağı düşünülmemektedir. Yerel uygulayıcılar, bireylerin programlara dâhil edilmesi konusunda son değerlendirmeyi kendi tecrübeleri doğrultusunda gerçekleştirmektedir. (<http://www.acpo.police.uk>, 2014)

2007 yılında pilot uygulama olarak iki şehirde hayata geçirilen Channel programı, 2008 ve 2009 yıllarında daha yaygın bir uygulama haline gelirken şu an itibarıyla tüm İngiltere de uygulanmaktadır.

2007-2014 yılları arasında bu model kapsamında ulaşılan birey sayısı 3934 olmuştur. Bu bireylerle yapılan görüşmeler neticesinde bireylerin sadece %20'sinin şiddete varan aşırıcılık ve terörizm tehlikesi ile karşı karşıya oldukları tespit edilerek, 777 şahıs Channel programı dâhilinde, tespit edilen ihtiyaçları doğrultusunda uygun destek programına dâhil edilmiştir.

İngiltere için Terörizmle mücadele konusunda en büyük tehdit Dini istismar eden terör örgütleridir. Bu yüzden bu programın en büyük hedef kitlesini, Terör örgütleri tarafından istismar edilen Müslümanlar oluşturmaktadır. Ancak şiddete varan aşırıcılık konusunda şiddet eğilimi gösteren aşırı sağ görüşlü gruplarda bu programa dâhil edilmektedir.

Nisan 2012 ve Mart 2014 tarihleri arasında programa dâhil edilen bireylerin %56'sı İslam dinine mensupken,%11 farklı dinlerden olup, %33'ünün ise dinleri tespit edilememiştir. (www.acpo.police.uk , 2014)

Yukarıda da değinildiği üzere, 2007 yılından itibaren uygulanan, pilot uygulama olarak iki şehirde başlayan, sonrasında tüm İngiltere'de uygulamaya konulan Channel programı, bireylerin terör örgütleri ile olası temasları öncesi, risk durumlarına göre tespitlerinin yapılarak program dâhilinde bireylerin topluma entegre olarak, risk faktörlerinin ortadan kaldırılmasını amaçlamaktadır.

7.2. Ateşkes Operasyonu “Boston Modeli” ABD

Boston Ateşkes operasyonu ABD'nin Boston eyaletinde uygulanan bir suç önleme modelidir.Bu model polis teşkilatı, denetimli serbestlik kurumu, üniversite, din adamları, adalet mekanizması, kanaat önderleri ve sivil toplum kuruluşlarını da kapsayan çok sektörlü bir yaklaşımdır.

Şiddete varan aşırıcılıkla mücadele de örnek uygulama olarak nitelendirilebilecek bu modelin hayata geçişi şu şekilde olmuştur. Boston eyaletinde artan silah kullanımı ve çete savaşları yetkilileri yeni bir uygulamaya geçmeye zorlamıştır.

Bu uygulama öncesinde, 1994-1996 yılları arasında yaklaşık 2 yıl polis yetkilileri, adalet mekanizması ve akademisyenleri de içine alan bir araştırma periyodu gerçekleştirilmiştir.

Harvard üniversitesine bağlı John F. Kennedy Siyasal Bilgiler fakültesinden bir akademisyen grup, Ulusal Adalet Enstitülerinin kendilerine sağladıkları bütçe kapsamında, 1990-1994 yılları arasında Boston bölgesinde meydana gelen çete savaşları hakkında bir analiz çalışması gerçekleştirmiştir. (www.ojjdp.gov, 2014)

Araştırma sonucunda olayların genellikle Boston'un fakir bölgelerinde Afro-Amerikanlar tarafından işlendiği ve suç işleyenlerin genellikle 15-21 yaş aralığında oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Ateşkes operasyonu (Operation Ceasefire) olarak adlandırılan çalışmada suç işleyen bireyler dâhil, yüksek suç riski taşıyan bireylerle görüşmeler planlanmıştır. Yukarıda değinilen araştırmalarda elde edilen tespitler sonrası, denetimli serbestlik uygulanan bireyler başta olmak üzere, yüksek suç riski taşıyan bireylerle polis, denetimli serbestlik çalışanları, rahipler, sivil toplum örgütleri temsilcileri ve kanaat önderleri aracılığıyla, şahısların okullarında, evlerinde, mahallelerinde veya uygun olduğu değerlendirilen diğer yerlerde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu görüşmelerde çete savaşlarına taviz verilmeyeceği ve gerçekleştirilen kanuni değişikliklerle, mükerrer suç işleyenlerin ağır cezalar alacağı konusunda bilgilendirmeler yapılmış, ayrıca suçtan uzaklaşmayı amaçlayan bireylere yönelik, topluma tekrar uyum sağlamaları amacıyla değişik (Eğitim, Sağlık, İş vs) konularında kendilerine sağlanabilecek desteklerden bahsedilmiştir. Bu ikazlar sonrası, uyarılara uymayan ve suç işlemeye devam eden şahıslara yönelik merkezi operasyonlar gerçekleştirilmiştir.

Birçok projeye risk grubundaki ve suç işleyen çocuk ve yetişkinlerin topluma tekrar kazandırılması sağlanmıştır. 1996-1998 yılları arasında bu uygulamalar ekseninde yaklaşık 500 genç meslek edindirme kursları ve sosyal faaliyetleri de kapsayan bir programa dâhil olmuştur.

Yine proje kapsamında daha önce görüşülen ve risk durumunda olan genç ve yetişkinlere yönelik sosyal projeler düzenlenmiş, gerçekleştirilen bu projelerde, şahıslar doğa gezileri ve yaz kamplarına katılmışlardır. (www.ojjdp.gov, 2014)

Bir kaç projeli uygulamanın eş güdümlü olarak uygulandığı sistemde, özellikle yüksek risk grubu olarak nitelendirilebilecek denetimli serbestlik ile cezaevinden salıverilen bireylere yönelik, iki polis ve bir denetimli serbestlik çalışanı tarafından şahısların evlerine, işyerlerine, okullarına sıra dışı vakitlerde gerçekleştirdikleri ziyaretleri kapsayan Gece Işığı Programı gerçekleştirilmiştir. (The Night Light program) 1994-1996 yılları arasında, uygulamanın gerçekleştirildiği Boston'un Dorchester bölgesinde suç işleyen denetimli serbestlik uygulanan birey sayısı %9,2 azalırken, bu oran Boston genelinde % 14 artmıştır.

Boston'da gerçekleştirilen Ateşkes operasyonu ve Gece Işığı programları, Boston'da gençlerin işledikleri cinayetlerde büyük oranda bir düşüşe sebep olmuştur.

1996-1998 yılları arasında 24 yaş altı gençlerin cinayet işleme oranları şu şekildedir.

Tablo 1

Boston'da ki Cinayetler

Yıl	Suçlu Yaşı		Toplam
	24 yaş ve daha genç	16 yaş ve daha genç (Silahlı)	
1990	62	10	152
1995	40	2	96
1996	26	0	61
1997	15	1	43
1998*	10	2	23

*1998 ilk sekiz ay

Bu program sonrasında şu kazanımlar elde edilmiştir. İlk olarak şehir geneli kurumlar arası bir işbirliği ortamı oluşmuştur. Gençlerin organize suç örgütlerine katılmamaları için risk grubundaki çocuklara yönelik eyalet genelinde polisler, denetimli serbestlik çalışanları, dini liderler ve sivil toplum kuruluşları yetkililerinin de aralarında bulunduğu bir grup tarafından ziyaretler devam etmiştir.

Ayrıca Ateşkes Operasyonu bu uygulamalar sonucu gençlerin silahlı şiddete eğilimindeki azalış sebebiyle ulusal bir model olarak seçilmiştir. Boston Polis Departmanı Ford Vakfı ve Harvard Üniversitesi Kennedy Siyasal Bilimler Fakültesi tarafından verilen "Amerikan Devletleri Yenilik ödülünü" kazanmıştır. Ateşkes Operasyonu ayrıca "The Harmen Golstien" En İyi Problem Çözme Stratejisi Ödülünü almaya hak kazanmıştır (www.ojjdp.gov).

7.3. Terörizmle Mücadele Küresel Formu "TMKF" (Global Counter Terrorism Form,"GCTF")

Terörle mücadele Küresel Formu "TMKF" (Global Counter Terrorism Form,"GCTF") Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 29 ülke ve AB'nin katılımıyla, Şiddete varan aşırıçılık ve terörün her çeşidiyle mücadele amacıyla 22 Eylül 2011 tarihinde, uluslararası işbirliğinin amacıyla kurulan bir platformdur.

Türkiye, ABD ile birlikte Platformun kuruluşunda eş başkanlık görevini üstlenerek bu görevi 2015 yılına kadar sürdürecektir. (<https://www.thegctf.org>: 2014)

Bu bölümde Terörizmle mücadele küresel formu tarafından üye ülkelerin iyi uygulamalarını konu alan ve öneri mahiyetinde hazırlanan Ankara memorandumuna değinilecektir.

7.3.1. Ankara Memorandumu“Şiddete Varan Aşırılıkla Mücadelede Çok Sektörlü Yaklaşım İyi Uygulamalar”

Terörle Mücadele Küresel Formu (TMKF) tarafından hazırlanan Ankara Memorandumu, Aralık 2012 Antalya ve Mart 2013 Ankara çalışmaları sonrası,Şiddete varan aşırılıkla mücadelede çok sektörlü yaklaşımları konu alan ve üye ülkelerin iyi uygulamalarını içeren öneri mahiyetinde bir çalışmadır. (Ankara Memorandumu, 2013, s.10)

Ankara memorandumunda şiddete varan aşırılıkla mücadele konusunda yapılması gerekenleri; sorunun tanımlanması, devlet içinde çok kurumlu yaklaşımlar, kamu-özel ortaklıkları, sosyoekonomik yaklaşımlar, kolluk kuvvetlerinin rolü olmak üzere 5 ana başlık altında yer verilmiştir.

Bu çalışmada da bu beş kategoriye alt başlıklarıyla birlikte değinilecektir.

7.3.1.1. Sorunun Tanımlanması

Her devletin ilk olarak aşırılığın doğası, altında yatan sebepleri, uygulamaya başlamadan önce kendi kapasitesi ve ulaşmak istediği hedeflerini belirlemesi gerekmektedir.

Şiddete varan aşırılıkla mücadelede devlet kurumları ve istihbarat birimlerinden gelen bilgilerin önemi tartışılmazdır. Ancak bu bilgilerin sistematik bir analizden geçirilmesi ve sorunun arkasındaki sebeplerin tespiti açısından bilimsel analizler olmazsa olmazdır. Bu bağlamda Şiddete Varan Aşırılıkla mücadelede geliştirilecek olan stratejilerin devlet tecrübesi, istihbarat verileri ve bilimsel analizlerin sistematik bir süzgeçten geçirilmesiyle oluşturulması gerekmektedir.

Gerçekleştirilecek olan bu programlarda herhangi bir din, ırk, etnik grup ve milliyeti özelleştirmekten kaçınarak hepsini kapsayıcı uygulamalar gerçekleştirilmelidir.

Şiddete varan aşırıılık faaliyetleri içerisinde bulunan her grup farklı dinamiklere sahiptir. Bu bağlamda yapılacak çalışmaların her grup için ayrı değerlendirilmesinde fayda olacaktır.

Şiddete varan aşırıılık ve terörizm sorunlarını yalnızca güvenlik sorunu olarak görmekten kaçınarak, yapılacak olan uygulamaların çok sektörlü çalışmalar kapsamında yapılması gerekmektedir (Ankara Memorandumu 2013, s. 11).

7.3.1.2. Devlet İçinde Çok Kurumlu Yaklaşımlar

Şiddete varan aşırıılıkla mücadelede devlet kuruluşları ve devlet dışı aktörlerin ahenk içinde çalışması hayati önem taşımaktadır. Bu uyum da ancak ortak bir politikanın belirlenmesiyle mümkündür. Operasyon birimleri önleme stratejilerinin önemini tam olarak kavrayamamakta, bu ise uygulanan mücadele stratejisinin eksik kalmasına sebep olabilmektedir.

Şiddete varan aşırıılıkla mücadelede devletin tüm kurumlarının uyumlu çalışmalarının yanı sıra, toplumun tüm unsurlarını kapsayan çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

Sivil Toplum Örgütleri ve devlet kurumlarının aynı amaç doğrultusunda koordineli çalışmalar gerçekleştirmesi, karşılaşılabilecek zorlukları da beraberinde getirmektedir. Bu sebeple, Şiddete varan aşırıılıkla mücadelede kurumlar arası koordinasyonu sağlayacak devletlerin sahip olduğu yasalar ve politikalar çerçevesinde aktif koordinasyon birimlerinin kurulması gerekmektedir (Ankara Memorandumu 2013, s. 12).

7.3.1.3. Kamu Özel Ortaklıkları

Şiddete Varan Aşırıılıkla Mücadelede devlet tarafından verilen mesajlar hedef kitle tarafından yanlış anlaşılmalara sebebiyet verebilmektedir. Bu yüzden bu tarz söylemlerin Sivil Toplum Örgütleri ve Kanaat önderleri tarafından gerçekleştirilmesi söylemlerin etki alanının artırılması açısından önemli bir yer tutmaktadır.

Devlet eliyle gerçekleştirilen faaliyetlere toplumun geniş kesimlerinin katılım sağlanması, gerçekleştirilen faaliyetlerin kabul edilirliliğinin artırılmasını beraberinde getirecektir.

Çoğu sivil toplum kuruluşu şiddete varan aşırıılıkla mücadelede sahip oldukları gücün farkında olamaya bilmektedir. STK'larının bu konudaki kapasiteleri ve

farkındalıkların artırılması amacıyla devlet eliyle destekler ve yönlendirmeler gerçekleştirilebilir.

Bireylerin birbirlerinin görüşlerine saygı duydukları bir ortamın oluşturulması, şiddete varan aşırıcılıkla mücadelenin öncelikli amaçlarındandır. Böyle bir ortam şiddetin baştan engellenmesini sağlayarak, bireyler arası hoşgörüyü artırıcı nitelikte olacaktır.

Öte yandan dini istismar eden gruplara yönelik çalışmaların artırılması amacıyla toplum, kanaat önderleri ve devlet kurumları arası işbirliği artırılabilir (Ankara memorandum:13).

7.3.1.4. Sosyoekonomik Yaklaşımlar

Sosyoekonomik eşitsizlikler şiddete varan aşırıcılık ve terörizmin tetikleyici sebeplerinin başında gelmektedir. Bu yüzden şiddete varan aşırıcılıkla mücadelede sosyoekonomik dezavantajların ortadan kaldırılması başarının artırılmasından önemli bir yaklaşımdır.

Gerçekleştirilecek olan pozitif ayrımcılıkta gençler ve kadınlara öncelik verilmelidir. 15-25 yaş arası gençler sahip oldukları enerji ve bir gruba kabul edilme istekleri sebebiyle şiddete varan aşırıcı grupların öncelikli hedefleri arasındadır. Öte yandan kadınların çocukları ve aile üzerindeki etki alanları göz önünde alındığında onlara sağlanacak imkânlar toplumdaki şiddet eğiliminin azaltmasında pozitif bir etken olacaktır.

Sosyoekonomik problemler yaşayan risk grubundaki şahıslara yönelik eğitim faaliyetleri, bireylerin örgütlü yapılardan uzaklaşması için öncelikli tedbirlerdendir. Akademik veya mesleki eğitim destekleri bireylerin içinde buldukları negatif durumun istismarını engelleyecek mahiyettedir.

Ekonomik problemler içerisinde bulunan bireylerin şiddete varan aşırıcı gruplar tarafından desteklenmesi, bireylerin ekonomik problemlerini ortadan kaldırmadığı gibi, onları bu gruplara bir adım daha yaklaştırmaktadır. Bu yüzden gerçekleştirilecek olan programlarda ihtiyaç sahibi ve şiddete varan aşırıcı gruplar tarafından istismar edilebilecek şahıslara yönelik ekonomik fırsatların sunulmasında fayda vardır (Ankara Memorandumu 2013, s. 14).

7.3.1.5. Kolluk Kuvvetlerinin Rolü

Kolluk kuvvetlerinin halk ile temas içerisinde olması ve topluluk odaklı yaklaşımlarla sorunların yerinde tespiti, sorunların büyümeden çözülmesinde önem arz etmektedir. Bu diyalog bir yandan toplulukların devlete olan güvenini tazelerken diğer yandan da devletin faaliyetlerinin halk nazarındaki meşruiyetini arttırmaktadır.

Toplum odaklı yaklaşım içerisinde bulunan kolluk kuvvetlerine yönelik radikalleşme konusunda verilecek olan eğitimler hayati önem taşımaktadır. Olası sorunların önceden tespiti suç ve şiddete varan aşırıcılığın ayrımının anlaşılması, bireylerin davranışlarının doğru anlamlandırılması ve yerinde tedbirlere yönlendirilmesi konularında doğru adımların zamanında atılması için halkla sürekli iç içe olan kolluk kuvvetine, radikalleşmenin önlenmesinde yapılması gerekenler konusunda eğitim verilmesi gerekmektedir.

Uluslararası platformda çetelerle mücadele konusunda gerçekleştirilmiş olan uygulama ve deneyimler, bu programların oluşturulmasında örnek çalışma teşkil edebilir (Ankara Memorandum 2013, s. 16).

BÖLÜM VIII

TERÖRİZMLE MÜCADELEDE BİREY ODAKLI SÜREÇSEL YAKLAŞIM MODELİ – ADANA ÖRNEĞİ^{3 4 5}

8.1. Tanım

“Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli”; halkın demokratik hak taleplerinin desteklendiği, kolluk kuvvetlerinin radikalleşme sürecini tam manasıyla kavrayarak, farkına varmadan radikalleşme sürecinin bir dışlisi olmamak için politika ve uygulamalarını bu doğrultuda sürdürdüğü, devletin tüm kurumlarının ahenkli ve sistematik bir şekilde terörizmle mücadele konusunu ele aldığı, halkın ve sivil toplum kuruluşlarının desteğinin alındığı bir yaklaşım tarzıdır. Bu modelde Terörle mücadelede nihai amaç; terör örgütlerine yeni katılımların engellendiği, örgüt içerisinde aktif bireylerin terör örgütleri ile irtibatlarının kopartılarak topluma tekrar adapte olmalarının sağlandığı ve örgütsel faaliyetlerine devam eden kişi, kurum ve kuruluşlara yönelik mücadelenin topyekûn bir şekilde yapıldığı uygulamaların hepsini kapsamaktadır.

8.2. Amaç

Terörist kimlik inşa sürecinin nasıl işlediği, bireylerin terör örgütleri tarafından nasıl devşirildiği ve örgütlerin bireyleri kazanmak için ne gibi argümanlar ürettiğinin anlaşılması, bireylerin örgütlü yapıdan koparılması için yapılması gereken politikaların sistematik bir şekilde ortaya konulmasında hayati önem taşımaktadır. Daha önceki bölümlerde ayrıntılı bir şekilde yer verilen, Terörist Kimlik İnşa Sürecindeki dikkat edilmesi gereken bir noktaya, bu bölümde tekrar temas etmekte fayda bulunmaktadır. Tüm terör örgütleri örgütlenme faaliyetlerini birey birey ve belli bir süreç içerisinde gerçekleştirmektedir. Devlet birimleri tarafından bu konuda dikkat edilmesi gereken husus ise, bu sürecin tersine çevrilmesinin, aynı şekilde birey odaklı ve bireyin örgütlü

³ Bu bölüm Yazarın kendisi tarafından 5. Uluslararası Terörizm ve Sınıraşan Suçlarla Mücadele Sempozyumunda (6-8 Aralık 2013) “Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli – Adana Örneği” isminde sunulmuştur.

⁴ Bu bölümde yer alan şekiller ve diyagramlar Yazarından arasında bulunduğu 20 kişilik kurul (Evelek, Otlutepe, Altinkaya Vd.) tarafından hazırlanarak Adana Emniyet Müdürlüğü tarafından yayınlanan “Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli” isimli kitaptan alınmıştır.

⁵ Bu bölümde yer alan istatistik veriler Gerekli idari izinler alınmak suretiyle Adana İl Emniyet Müdürlüğü sayısal verilerinden faydalanmak suretiyle hazırlanmıştır.

yapı ile temasından, yine aynı bireyin örgütlü yapıdan kopana kadar ki süreci kapsayacak şekilde gerçekleştirilebileceğidir. Bu yaklaşımdaki nihai amaç bireylerin cezaevine girmesinden ziyade, terör örgütlerine yeni kazanımların engellenmesi ve terör bataklığına saplanmış bireylerin terör örgütlerinden kopartılarak topluma tekrar kazandırılmasıdır. Terör örgütlerinin taban kazanmasının engellenmesi, terör örgütleri tarafından kandırılan ve örgüt içerisinde faaliyet gösteren bireylerin tekrar topluma kazandırılması amaçlanıyorsa, terör örgütlerinin her birey için uyguladığı örgütlenme sisteminin tersine çevrilmesi için uygulanacak politikaların sürekli ve ısrarlı bir şekilde sürdürülmesi gerekmektedir. Devleti bir organizmaya benzetecek olursak, organizmanın hastalıklardan korunması için öncelikli görev, koruyucu hekimlik faaliyetlerinin profesyonel bir şekilde uygulanılmasıdır. Koruyucu hekimlik tedbirlerinin fayda vermediği ve hastalığa yakalanmış bir bünyede ki öncelikli tedavi yöntemi ise vücudun hastalıklı bölümünün iyileştirilmesi için tüm imkânların seferber edilmesidir. Hastalıklı organa yönelik cerrahi müdahale gerekli durumlarda ise, olabildiğince hassas davranarak gerekli müdahale yapılmakta ve bu müdahaledeki nihai amaç o uzvun kurtarılması, hastalığın diğer uzuvlara sıçramasının engellenmesi olmaktadır. Bu bağlamda bu model ilk bölümünde; bireylerin terör örgütleriyle irtibatının engellenmesini ve terör örgütü içerisinde faaliyet gösteren bireylerin çok sektörlü çalışmalar neticesinde topluma kazandırılması ve örgütlü yapıdan kopmayarak suç işlemeye devam eden bireylere yönelik her türlü adli, askeri ve polisiye operasyon tedbirlerinin alınmasını içermektedir. Modelin ikinci kısmı; Terör örgütü güdümünde faaliyet gösteren her türlü dernek, vakıf, parti gibi kurumlara yönelik devletin tüm imkânlarını seferber ederek topyekûn bir şekilde bu yapıların terör örgütlerinin etkisinden kurtarılması ve bu tip kurum ve kuruluşların anayasal hak ve özgürlükler çerçevesinde varlıklarını devam ettirmesi de bu model kapsamında yapılan uygulamaların içerisinde yer almaktadır. Bu metodun üçüncü sacayağı ise; terörizmle mücadele ve toplumsal olaylarda görev alan kolluk kuvvetlerine yönelik, görevleri esnasında farkına vararak veya varmadan bireylerin radikalleşmesine sebep olabilecek yanlış uygulamalarda bulunmaları durumunda, sürecin nasıl etkileneceğinin tam manasıyla anlaşılması amacıyla farkındalık eğitimlerinin verilmesini içermektedir. Öte yandan kolluk kuvvetlerinin profesyonel manada görevlerini yerine getirebilmeleri, aşırı güç kullanımının engellenmesi için fiziki yeterlilik eğitiminin noksatsız bir şekilde tamamlanmasını kapsamaktadır.

8.3. Metodoloji

Bu modelleme öncesi Terörizmle mücadelede Uluslararası örnekler ve 2009-2012 yılları arasında Türkiye geneli ve Adana özelinde yapılan uygulamalar değerlendirilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar çerçevesinde, uygulamalarda karşılaşılan yanlışlıklar ve iyi uygulama modelleri göz önünde bulundurularak, terörizmle topyekûn mücadeleyi esas alan, insan hak ve özgürlüklerine saygılı ve terörizmle mücadelede terör örgütlerine yeni katılımların engellenmesi, örgüt içerisinde faaliyetli şahısların örgütten kopartılması, örgütlü yapıdan kopmayan şahıslara yönelik polisiye ve askeri operasyonları kapsayan bir yaklaşım tarzı geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu bölümde Adana İl Emniyet Müdürlüğüne ait suç verileri ve Adana İl Emniyet Müdürlüğü terörle mücadele birimlerinde görev yapmış yetkililerle yapılan mülakatlara yer verilmiştir.

Bu modelin amacı terör örgütlerinin faaliyetlerinin minimize edildiği ve en nihayetinde son bulduğu ve anayasal hak ve özgürlükler çerçevesinde bireylerin haklarının en üst seviyede temsil edildiği bir yaklaşımı içermektedir.

Bu model, özellikle salt güvenlik odaklı yaklaşımların terörizmle mücadelede nihai başarıya ulaşamadığı ve bu bağlamda güvenlik odaklı yaklaşımların eş güdümlü olarak insan odaklı yaklaşımlarla bütünleşmesi gerektiği savından yola çıkmıştır. İlk bölümlerde de bahsedildiği üzere ülkemizde yaklaşık 40 senedir süre gelen terör sorununa karşı uzun yıllar uygulanan güvenlikçi yaklaşımlar ve zaman zaman uygulanan aşırı özgürlükçü yaklaşımlar terör örgütlerinin son bulmasından ziyade, terör faaliyetlerinin artmasına sebep olmuştur. Bu bağlamda bu model, iki yaklaşımı da yok saymamakta aksine çift kanatlı bir kuş misali, birisi olmadan diğersinin terörizmle mücadelede yetersiz olacağı savını öne sürmektedir.

8.4. 2009–2011 Yılları Arası Adana ili Özelinde Model Öncesi Mukayeseli Analiz Çalışması

Daha önceki bölümlerde de bahsedildiği üzere, terörizmle mücadelede salt güvenlik uygulamaları istenilen sonucu vermemekte ve birey odaklı yaklaşımlar terörizmle mücadelenin olmazsa olmaz bir parçası haline gelmektedir. 2009-2011 yılları arasında Adana ili özelinde Sol Terör örgütlerine yönelik gerçekleştirilen Salt Adli Operasyonlar akabinde, örgüt içerisinde faaliyetli şahısların % 93'ünün örgütsel faaliyetlere devam ettikleri gözlemlenirken, Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri

kapsamında örgütle ilk temas kuran şahıslarla yapılan görüşmeler akabinde görüşülen şahısların %79'unun örgütlü yapıdan uzaklaştığı gözlemlenmiştir.

Adli Operasyon (129 Kişi)

BÖF (226 Kişi)

Şekil 3. 2009- 2011 Yılları Arası Adana İl Emniyet Müdürlüğü tarafından Sol Terör örgütlerine yönelik gerçekleştirilen Adli Operasyon – Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri (BÖF) Değerlendirmesi (Adana)

Bu oran çalışmada daha önce teorik olarak değinilen terörizmle mücadelede salt güvenlik odaklı yaklaşımların yetersiz olduğu, birey odaklı yaklaşımların bireylerin terör örgütlerinden uzaklaşmasında daha etkili olduğu, bu bağlamda terörizmle mücadelede birey odaklı yaklaşımların güvenlik odaklı yaklaşımlarla eşgüdümlü bir şekilde devam etmesi gerektiği savını güçlendirir bir sonuç olarak ortaya koymaktadır.

Öte yandan, 2008 yılında Adana ilinde örgütsel faaliyetlere başlayan ve 2012 yılında faaliyet gösterdiği terör örgütü adına gerçekleştirmeyi planladığı bombalı bir eylem öncesi bombanın üzerinde patlaması sonucu yaşamını yitiren bir şahsın ölümü akabinde ailesiyle yapılan mülakat terörizmle mücadelede Birey odaklı yaklaşımların önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Yapılan mülakatta aile kızlarının örgütlenme sürecini şu şekilde dile getirmiştir.⁶

“Kızım 2008 yılında lise öğrencisiyken, kendisinde bir değişikliğin olduğunu hissetmeye başlamıştık. İçinde bulunduğumuz ekonomik sıkıntıyı sindirememekte, hak arayışı ve ezilmişlik kavramlarını günden güne arttırarak dillendirmeye başlamıştı. Terör örgütünün güdümünde olduğunu daha sonra öğrendiğimiz bir derneğe gidip geliyordu. Git gide bizden uzaklaştığını hissediyorduk. Bir sonraki sene Hatay’da üniversite okumaya başladı. Üniversite içerisinde örgütsel faaliyetlerinin arttığını tam

⁶ Bu mülakat yazarın kendisi tarafından 2012 yılında yapılmıştır.

olarak gözlemleyememiştik. Üniversite sonrası İstanbul ilinde sözde parti faaliyetlerine devam eden kızım, 2011 yılının kasım ayında ortadan kaybolmuştu. Örgütün silahlı kanadına geçmiş olabileceğini biz de öngörmüştük, ancak iş işten çoktan geçmişti. İstanbul da kızımızı bulmaya yönelik yaptığımız tüm çalışmalar hiç bir sonuç vermedi. Daha sonra 2012 Şubat ayında kızımızın terör örgütü adına silahlı bir eyleme giderken bombanın üzerinde patlaması sonucu öldüğü haberini aldık. ‘‘

‘‘Şimdi keşke demenin bir faydası yok ama keşke kızımızın örgütlü yapıyla ilk tanışmasından itibaren haberimiz olsaydı da onu örgütten koparmak için elimizden geleni yapsaydık.’’

Bombalı eylem sonrası ölen kızın çok samimi bir arkadaşı bu olay sonrasında duygularını şu şekilde ifade ediyordu.

‘‘ Aynı ilkokulda okuyorduk. O bir karıncayı dahi incitmeyecek bir ruha sahipti. Nasıl oldu da böyle yola girdi anlamıyorum’’

Adana da çalışan bir emniyet personeliyle yapılan mülakatta, emniyet görevlisi bu süreci şu şekilde özetlemektedir.

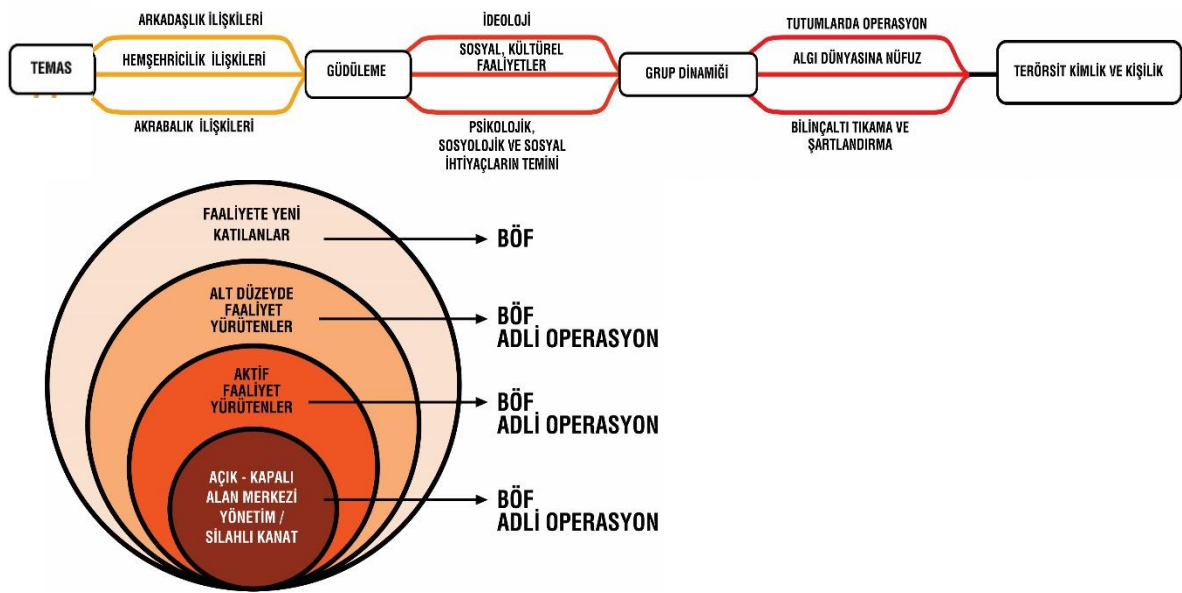
‘‘Bu örnek, Adana Emniyeti personelinin terörizmle mücadele yöntemini tekrar gözden geçirmesinde bir dönüm noktası oldu. Daha önceden devam eden Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetlerini her bir birey için ayrı ayrı uygulamak ve terör örgütleriyle ile temas kuran ve terör örgütleri içerisinde faaliyet gösteren tüm şahısların kendileri ve aileleri ile irtibata geçilmesi gerekliliğine olan inancımız artmaya başladı.

Başta bu terör örgütü olmak üzere,diğer terör örgütlerinde faaliyetlere yeni katılan ve örgüt içerisinde faaliyetli şahısların hepsinin kendileri ve aileleriyle, Bilgilendirme ve Önleme faaliyetleri kapsamında yapılan görüşmeler arttırılarak devam etti.

Terör örgütlerine yönelik yapılan operasyonlar hassasiyetle irdelenmeye ve ilk olarak şahısların suça karışmadan uyarılarak örgütlü yapıdan koparılmaya çalışıldığı ve örgütlü yapıdan kopmayan şahıslara yönelik operasyonların bir cerrahi müdahale hassasiyetiyle arttırılarak devam edildiği bir yaklaşım sergilenmeye başlanmıştı.

Öte yandan bu olay akabinde bombalı eylem sonrası ölen kız çocuğunun hayatı bir kamu spotu olarak hazırlanarak ulusal kanallarda yayınlanmaya başlamıştı. Terörist kimlik inşa sürecinin nasıl işlediğinin anlatıldığı kamu spotu sayesinde, daha geniş kitlelere ulaşılarak bireylerin terör örgütleri tarafından kandırılmasının engellenmesinde alternatif bir yöntem olarak tüm Türkiye’ye ulaşılması sağlanmıştır. ‘‘

Bu hazin olay, bireylerin bir anda terörist faaliyetlere yönelmediği, terör örgütlerinin şahısları örgütlemek için radikalleşme süreci içine çektikleri ve bu sürecin uzun bir müddet alabileceğini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Bu sebeple devlet yetkililerinin, örgütle irtibat kuran her şahsın bilinçlendirilmesi ve terör örgütlerinden koparılmasına yönelik kendisi ve aile bireyleriyle “Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri” kapsamında görüşme yapması ve tüm imkânlarının bu şahısların örgütlü yapıdan koparılması için kullanılması seferber edilmesi gerekliliğini bir kere daha ortaya koymaktadır.

Şekil 4. Adli Operasyon- Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri Koordinasyonu

Terörist kimlik ve kişilik, yukarıdaki örneklerde değinildiği ve Terörist Kimlik İnşa sürecinde şematize edildiği üzere bir anda oluşmamakta ve değişik sebepler bu sürecin hızlanıp yavaşlamasında tetikleyici etkiler yapmaktadır.

Terör örgütleri özellikle örgütlemeyi hedefledikleri bireylerin kısa sürede devletle karşı karşıya gelmesini amaçlamaktadır. Daha önce devlet eliyle herhangi bir mağduriyet yaşamayan bireyler, sözde hak arayışları esnasında devletle karşı karşıya gelmektedir. Bu bireylerin değişik sebeplerle katılmış oldukları şiddet içeren kanuna aykırı eylemler akabinde, tam manasıyla örgütlü yapının farkına varamadan devlet eliyle gerçekleştirilecek adli-idari soruşturmalara dâhil edilmesi, bireyleri terörist kimlik inşa sürecinin içine iterken, içinde buldukları örgütlü yapıya bir adım daha yaklaştırmaktadır.

Şekil 5. Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri kapsamında yapılan Görüşmeler

Soldaki diyagram Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modelinin temel argümanlarından birisidir.

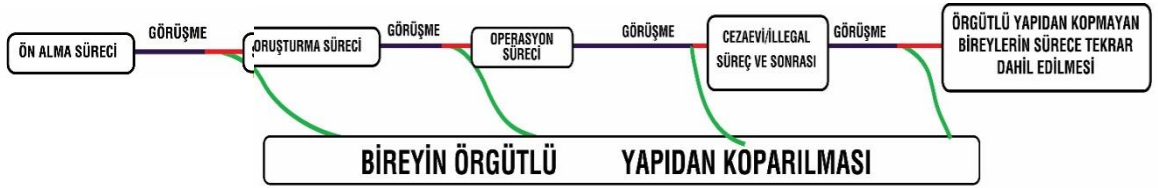
Yukarıdaki örneklerde de değinildiği üzere bireyler bir anda terörist olmamakta ve terörist kimlik inşa sürecinde de bahsedildiği şekliyle bu süreci tetikleyen sebepler, bireylerin terörist kimlik kazanmalarına kadar geçen süreci zamansal olarak uzatıp kısaltabilmektedir. Bu yaklaşım bireylerin terör örgütleriyle bağlarını koparma amaçlı gerçekleştirilen ‘‘Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri’’ ve Operasyon faaliyetlerini bütüncül olarak değerlendirmektedir.

İki önemli nokta içeren model ilk olarak, terör örgütlerinin bireylerle temas kurdukları andan itibaren kendileri ve aileleriyle gerçekleştirilen görüşmeler esnasında, terör örgütlerinin içyapılarının ve kirli amaçlarının tam manasıyla anlaşılmasına yardımcı olan ‘‘Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetlerini’’ kapsamaktadır.

Bireyler ve aileleriyle gerçekleştirilen görüşmelerde, terör örgütlerinin örgütlenme stratejilerine tam manasıyla vakıf profesyonel görevliler aracılığıyla terör örgütleri ve örgütlenme stratejileri hakkında bilgilendirmeler yapılmakta, görüşme yapılan bireylere örgütlü yapıda faaliyetlerine devam etmeleri durumunda karşılaşılabilecekleri olası hukuki ve idari yaptırımlar anlatılmaktadır. Öte yandan bireylerin örgütlü yapıdan koparılması amacıyla gerçekleşen görüşmelere olumlu yanıt veren ve örgütlü yapıdan kopmayı amaçlayan şahısların topluma entegre olması amacıyla, bu şahıslara sosyal imkânlar sunulmaktadır.

Bu yaklaşımın ikinci önemli ayağı ise görüşmeler akabinde örgütlü yapıdan kopmayarak terörist eylemlere devam eden şahıslara yönelik gerçekleştirilen askeri ve polisiye operasyonlardır. İlk aşamada Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerde birey ve ailelerine, temas içinde oldukları terör örgütü hakkında bilgi verilmektedir. İkinci aşama ise; örgütlü yapıdan kopmayan ve terör eylemlerini devam ettiren şahıslara yönelik operasyonları kapsamaktadır. Bu yaklaşım

bir yandan bireylerin örgütle ilk temaslarından itibaren örgütten koparılması için gerekli çalışmaları içerirken, öte yandan terörist faaliyetlere devam ederek devlete başkaldıran ve suç işleyen bireylere yönelik gerekli cezai müeyyideleri kapsamaktadır. Bu yaklaşım sayesinde önceden uyarılan bireyler ve aileler, terörist faaliyetlere devam etmeleri sonucu yapılan operasyonlar akabinde, devlete karşı ön yargıları kırılarak kendilerinin ve çocuklarının terör örgütleri tarafından kullanıldıkları ve devletin en son noktada operasyonu gerçekleştirdiğine inanırlar. Bu tarz operasyonlardaki nihai amaç, toplumun huzur ve güvenini sağlayarak bireylerin hak ve özgürlüklerini korumaktır. Ayrıca bu yaklaşım terör örgütleri güdümünde suça karışan bireylerin işlemiş oldukları suçların karşılıksız kalmadıklarını göstererek, bireylerin ileriki dönemde işleyebilecekleri diğer terör eylemlerini engellemeyi amaçlamaktadır. Gerçekleştirilen operasyonlar akabinde ise bireylerin topluma kazandırılması amacıyla uygulanan yöntemler aracılığıyla, adli operasyon gerçekleştirilen bireylerin terör örgütlerinden kopartılması amaçlanmaktadır.

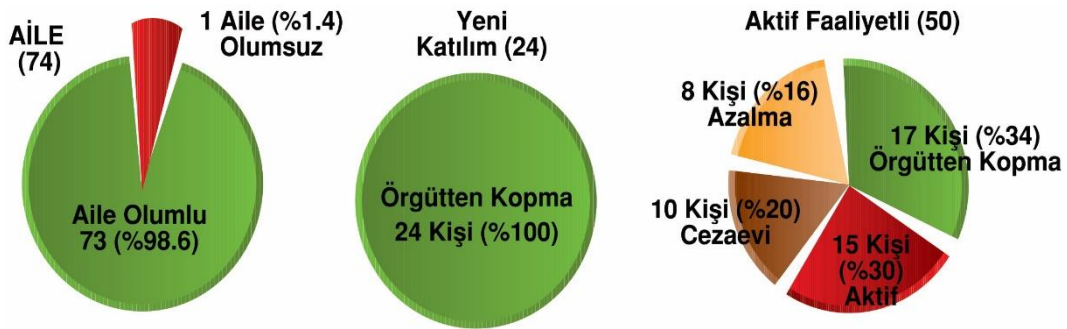
Şekil 6. Bireyin Topluma Kazandırılma Süreci

“Bireyin Topluma Kazandırılma Süreci” olarak adlandırabileceğimiz, Terörist kimlik inşa sürecinin tersine çevrilmesi amacıyla uygulanan süreç, terör örgütüyle temas kuran ve henüz suç işlememiş bireylerin, yapılan görüşmeler akabinde örgütlü yapı hakkında bilgilendirilerek, bu bireylerin henüz suç işlemeyen, suça yönelen bireylerin ise Soruşturma, Operasyon, Cezaevi ve sonrası aşamalarda terör örgütlerinden kopartılarak topluma tekrar kazandırılması amaçlanmaktadır. Bireyin Topluma Kazandırılması sürecinde nihai amaç, bireylere yönelik gerçekleştirilen operasyonlardan ziyade, bireylerin terör örgütleriyle irtibatının kopartılarak topluma tekrar entegre olmasıdır.

8.5. 2012 Yılında Adana İli Özelinde Terörle Mücadelede Gerçekleştirilen Entegre Uygulamaların Analizi

2012 yılında Adana İl Emniyet Müdürlüğü Terörle mücadele birimleri tarafından terörle mücadele uygulamalarında karşılaşılan eksiklikler göz önünde bulundurularak, Polisiye operasyonlar ve bireylerin örgütlü yapıdan koparılması amacıyla gerçekleştirilen ‘‘Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri’’ daha koordineli bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

2012 yılında terör örgütlerine yönelik gerçekleştirilen polisiye operasyonlar ve ‘‘Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri’’ kapsamındaki görüşmeler akabindeki Silahlı kanadı bulunan Sol Terör Örgütleri, Bölücü Terör Örgütü ve Dini İstismar Eden Terör Örgütlerine yönelik sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Şekil 7. Aktif Silahlı Faaliyet Gösteren Sol Terör Örgütleri 2012 Operasyon-Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri İstatistiği (Adana)

2012 yılı içerisinde aktif olarak silahlı eylem gerçekleştiren aşırı sol terör örgütleri içerisinde faaliyet gösteren 74 birey ve ailesiyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Yapılan görüşmeler neticesinde 74 aileden 73’ü çocuklarının terör örgütü ile bağlantılı olduklarına inandıkları ve çocuklarını terör örgütünün elinden koparmak istediklerini beyan etmiştir.

Örgütlü yapılarla ilk kez temas kuran ve henüz herhangi bir suça karışmamış 24 şahısla yapılan görüşmelerde, görüşme yapılan bireyler, içinde buldukları yapının terör örgütü olduğunu kabul ederek, bu şahısların %100 ‘u örgütsel faaliyetlerine son vermiştir.

Örgütlü yapı içerisinde faaliyet gösteren 50 şahıs ile yapılan görüşmeler neticesinde, % 50’si örgütlü yapıdan tamamen kopmuş veya uzaklaşmış, örgütlü

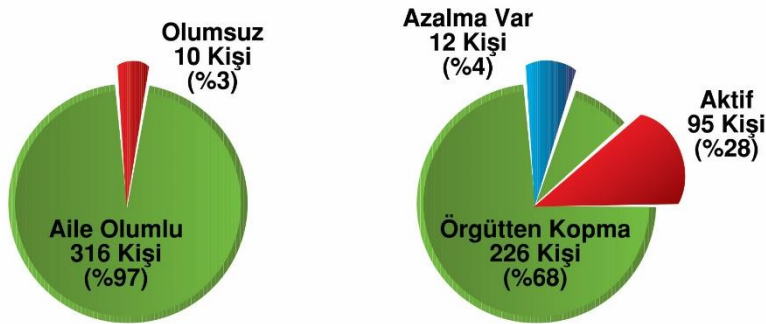
yapıdan kopmayan ve terör örgütleri içerisinde faaliyetlerini devam ettiren şahıslara yönelik gerçekleştirilen operasyonlar sonucunda 10 şahıs ceza evine girmiştir.

Örgütlü yapıdan kopmayan şahısların kendileri ve aileleriyle, örgütlü yapıdan koparılması amacıyla görüşmeler devam etmiştir.

Yukarıdaki oranlar, bireylerin örgütle ilk temasları akabinde suça karışmadan bilgilendirme amaçlı kendileri ve aileleriyle yapılan görüşmeler akabinde bireylerin suç işlemeyen örgütlü yapıdan uzaklaştıklarının ve bu oranın yukarıda da gözlemlendiği üzere azımsanmayacak derecede yüksek olduğunu gözler önüne sermektedir.

Öte yandan uygulanan entegre sistemde amaç, örgüt içerisinde faaliyetli şahısların ceza evine gönderilmesinden ziyade, bireylerin örgütlü yapıdan uzaklaşması olmuştur. Bu yaklaşımda örgüt içerisinde faaliyetli her iki şahıstan bir tanesinin, yapılan görüşmeler sonrası topluma tekrar entegre olarak terör örgütünden uzaklaşması amacıyla kendilerine sunulan imkânlar akabinde örgütlü yapıdan uzaklaşmaları sağlanmıştır.

Örgütlü yapıdan kopmayan ve terör örgütü güdümünde suç işlemeye devam eden şahıslara yönelik, cerrahi müdahale titizliğinde ve örgütlerin merkezi yapılarına yönelik gerçekleştirilen operasyonlar akabinde ise terör örgütleri içerisinde aktif faaliyet gösteren ve örgütlenme faaliyetlerini yöneten 10 şahıs ceza evine gönderilerek örgütlenme faaliyetleri sekteye uğratılmıştır.

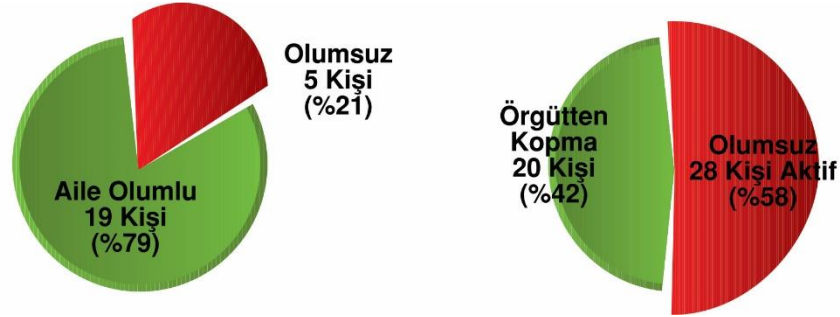

Şekil 8. Bölücü Terör Örgütü 2012 Görüşme İstatistiği - Adana

Bölücü terör örgütünün eleman kazanmasını önlemeye yönelik 2012 yılı içerisinde 333 birey ve 326 aileyle toplam 463 görüşme yapılmıştır.

Yapılan görüşmeler neticesinde görüşülen 326 ailenin 316'sı çocuklarının içinde bulunduğu yapının terör örgütü ile bağlantılı olduğuna inandıklarını, çocuklarının terör örgütü içerisinde faaliyet göstermesini istemediklerini ve çocuklarının terör örgütünden uzaklaşması için ellerinden geleni yapmaya hazır olduklarını beyan etmişlerdir.

Yapılan görüşmeler akabinde görüşülen 333 şahıstan % 68'i örgütlü yapı ile irtibatlarını tamamen kopardığı, %4'ünün faaliyetlerinde azalma olduğu ve %28'inin örgüt içerisinde aktif olarak faaliyetlerine devam ettikleri gözlemlenmiştir.

Şekil 9. Dini İstismar Eden Terör Örgütleri 2012 Görüşme İstatistiği - Adana

Dini istismar eden terör örgütlerinin eleman kazanmasının önlenmesine yönelik 2012 yılı içerisinde 48 birey ve 24 aileyle görüşme gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen görüşmelerde ulaşılan 24 ailenin 19'u yani yaklaşık %80'ni çocuklarının terör örgüt ve uzantıları içerisinde hareket ettiklerini ve çocuklarının terör örgütünden kopmalarını istediklerini beyan etmiştir.

Gerçekleştirilen görüşmeler akabinde 48 şahıstan % 42'si örgütlü yapıdan uzaklaşırken %58'i faaliyetlerine devam etmiştir.

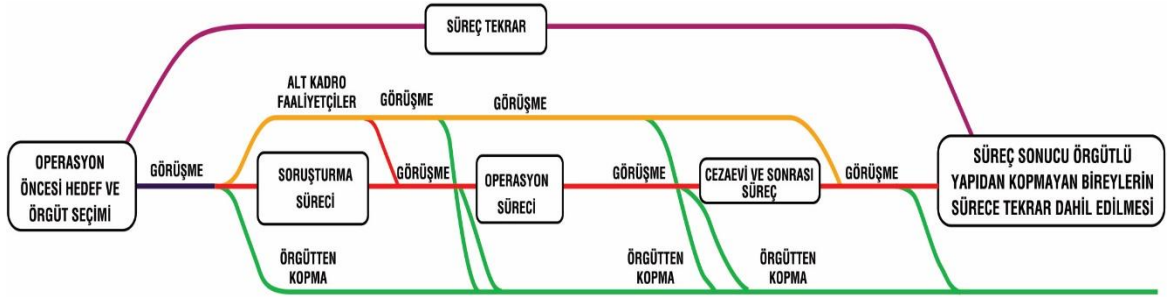
Görüşmelerle entegre bir şekilde uygulanan Polisiye operasyonlar ve "Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri", bir yandan örgütün taban kazanmasına engel olurken öte yandan örgüt içerisinde faaliyetli şahıslarında örgütten kopartılarak topluma tekrar entegre olmasına fırsat tanımaktadır.

Uygulanan bu yaklaşım sayesinde, örgüt tarafından kazanılmaya çalışılan bireylerin ve ailelerinin örgüte sempaticileri azalmakta ve devlete karşı olan ön yargıları kırılmaktadır.

8.6. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli

2009-2012 yılları arasında Terörle mücadele konusundan Adana İl Emniyet Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen uygulamalar ve ortaya çıkan analizler yapılan çalışmaların daha sistematik bir şekilde uygulanarak, Türkiye ve Dünya'ya örnek olabilecek bir modellemenin meydana çıkmasını beraberinde getirmiştir. İl Müdürlüğü bünyesinde gerçekleştirilen toplantılar ve çalıştaylar "Terörizmle Mücadelede Birey

Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli’’ isminde bir modelin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Şekil 10. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli

Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli, Terörist kimlik inşa sürecinin bireyler ve kolluk güçleri tarafından tam olarak algılamasını hedeflemekte ve bu sürece dâhil olan tüm bireylerin sürecin her aşamasında örgütlü yapıdan kurtarılmasını amaçlamaktadır.

Önleme, soruşturma, operasyon, ceza evi ve sonrası aşamalarını bir bütün olarak değerlendiren bu modelde, bireylerin örgütle ilk temaslarından, örgütlü yapıdan tam manasıyla kopana kadar ki süreç hassasiyetle takip edilmektedir. Bu uygulama modelinde örgütlü yapılarda faaliyet gösteren bireylere yönelik yapılan operasyonlar bir cerrahi müdahale hassasiyetiyle gerçekleştirilmektedir. Operasyonlardaki nihai amaç, devletin tüm imkânlarının kullanılmak suretiyle, terör örgütlerinin taban kazanmasının engellenerek, örgütlü yapıda faaliyetlerine devam eden bireylere yönelik gerçekleştirilen operasyonlar akabinde, örgüt içerisinde faaliyetli şahısların örgütten koparılması ve terör örgütlerinin faaliyetlerinin minimize edilerek son bulmasıdır.

Bu modelin aktif bir şekilde uygulanması için en önemli ilke, terörle mücadele çarkında görev alan kolluk kuvvetleri, askeri kuvvetler, istihbarat birimleri, adli mekanizma ve cezaevi sistemlerini kapsayan tüm devlet birimleri ve Sivil Toplum Kuruluşlarının uyumlu bir şekilde hareket etmesidir. Nasıl ki terör örgütleri, devlete karşı gerçekleştirdikleri faaliyetlerini tam teşekküllü bir organizma olarak gerçekleştirmeye çalışmakta, aynı şekilde devlet birimleri ve STK'ların da bu örgütlü yapıya karşı tek vücut olarak hareket etmesi gerekmektedir.

Terör örgütleri bir bireyin terör örgütü ile ilk temasından, soruşturma, operasyon, cezaevi ve örgütün silahlı kanat faaliyetleri aşamalarında, örgüte kazandırmak istedikleri bu şahısla birebir ilgilenmekte ve irtibatlarını birey örgütten tam manasıyla

kopana kadar devam ettirmektedir. Aynı şekilde bu modelde, bireyin terör örgütleriyle ilk temaslarından başlamak suretiyle, soruşturma, operasyon, cezaevi ve örgütün silahlı kanat faaliyetleri yakından takip edilmekte ve sürecin her aşamasında dikey müdahalelerle bireylerin örgütle irtibatlarının koparılması için şahısların kendileri ve aileleriyle görüşmeler yapılmaktadır.

Yapılan bu görüşmeler yukarıda bahsedildiği üzere terörle mücadele konusunda alanında uzman yetkililer, sosyal çalışmacı ve psikologlar eşliğinde gerçekleştirilmektedir. Bu görüşmelerdeki nihai amaç, bireylerin örgütlü yapıdan kopmamaları durumunda karşılaşılabilecekleri olası hukuki yaptırımlar konusunda bu şahısları bilgilendirmek ve örgütlü yapıdan kopma eğiliminde olan şahısların topluma tekrar kazandırılması amaçlı sosyal imkânların sunulmasını içermektedir.

Bu bölümde bireylerin örgütlü yapı ile ilk olarak temasta buldukları ön alma aşaması, örgütsel faaliyetlere devam eden örgütün silahlı kanadında faaliyet gösteren bireyleri de içeren şahıslara yönelik gerçekleştirilen soruşturma, operasyon ve illegal aşamaları, gerçekleştirilen operasyonlar akabinde cezaevine gönderilen bireylerin cezaevi ve sonrası aşamaları ve model doğrultusunda gerçekleştirilen uygulamalara değinilecektir. Ayrıca Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli çerçevesinde Adana İl Emniyet Müdürlüğü tarafından bu süreçlerin tersine çevrilmesi amacıyla STK ve diğer devlet kurumlarının içerisinde yer aldığı, Ön alma sürecinde gerçekleştirilen projeler ve soruşturma ve operasyon sürecini kapsayan ‘‘Gönül Kervanı’’ ve cezaevi sürecini kapsayan ‘‘Yarınlar Umut Olsun’’projelerine değinilecektir.

Bölümüm sonunda ise terör örgütlerinin taban kazanmasının engellenmesi ve bireylerin demokratik hak taleplerini özgürce dile getirmeleri amacıyla STK’larla gerçekleştirilebilecek uygulamalara yer verilecektir. Bu kapsamda çalışmalar gerçekleştiren ‘‘Biz Ebruyuz’’ derneği faaliyetleri ve örnek bir uygulama olarak nitelendirilebilecek Adana İl Emniyet Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen ve toplumsal barışın amaçlandığı ‘‘Güvenli Adana İçin El Ele’’ Projesine değinilecektir.

8.6.1. Ön alma Aşaması

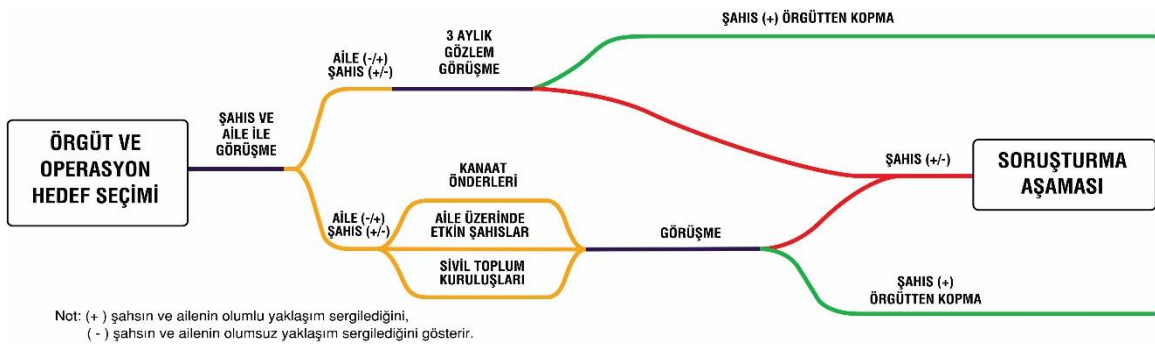
Önleme aşamasında yapılan öncelikli faaliyet, risk grubundaki bireylere yönelik gerçekleştirilen bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarıdır. Terörist kimlik inşa sürecinde birey-suç ilişkisini, terör örgütlerinin propagandasına maruz kalan ve terör

örgütü ile henüz doğrudan veya dolaylı temas kurmayan risk grubundaki şahıslar, terör örgütü ile temas kurmuş ancak henüz örgütlenme çarkının ilk aşamasında olan ve suç işlememiş şahıslar ve terör örgütü adına suç işlemeye başlamış şahıslar olarak üç aşamada kategorize etmek mümkündür.

Bu bağlamda özellikle terör örgütlerinin yoğun olarak faaliyet gösterdikleri bölgelerde bireyler doğrudan veya dolaylı olarak terör propagandasına maruz kalmakta ve devlet eliyle gerçekleştirilen yanlış uygulamalar ve bölge halkının yaşadığı mağduriyetler bireylerin terör örgütlerine yakınlaşmasında itici rol oynamaktadır. Bu aşamada devlet eliyle ve Sivil Toplum Kuruluşları aracılığıyla gerçekleştirilecek uygulamalar koruyucu hekimlik misali terör örgütlerinin propaganda etkisini azaltarak, bireylerin örgütlü yapıya yaklaşmasını zorlaştırmaktadır.

Bu aşamada gerçekleştirilecek Bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri, bazen bir kolluk görevlisi eliyle olabileceği gibi, bu şahıs bazen bir imam, bazen bir öğretmen, bazense o bölgenin halkı içerisinde bir kanaat önderi olabilmektedir. Ön alma aşamasında önceden tespit edilmesi gereken en önemli nokta, terör örgütlerinin bireyleri örgütleme amacıyla kullandıkları argümanlardır. Zamanında tespit edilen ve çözüme kavuşturulan her sorun, devletin halkı ile arasındaki irtibatı kuvvetlendirmekte ve halkın devlete karşı olan güvenini arttırmaktadır.

Özellikle risk grubundaki bölgelerde bulunan şahıslara yönelik devlet eliyle ve STK'lar aracılığıyla gerçekleştirilen seminerler, konferanslar, toplantılar, sosyal faaliyetler, eğitim faaliyetleri ve sosyal yardımlar, şahısların içinde buldukları kırılabilir yapıdan etkilenme riskini en aza indirmektedir.

Şekil 11. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli - Önalma Aşaması

Önalma aşamasında, risk grubundaki şahıslara yönelik gerçekleştirilen önleme faaliyetlerinin yanı sıra örgütlü yapı ile temasa geçen ve örgütlü yapı içerisinde faaliyetli şahısların örgütlü yapıdan koparılması amacıyla yapılması gerekenler de hayati önem taşımaktadır. Çünkü bu aşamada tehdit olası riski aşarak, virüs bünye ile temas etmiş durumdadır. Modelin asıl önemli kısmı bu aşamada başlamakta olup, bireyin örgütlü yapı ile teması sonrası yapılması gerekenleri kapsayan ön alma aşaması yukarıdaki şekilde şematize edilmeye çalışılmıştır.

Operasyon öncesi aşama olarak değerlendirilebilecek bu aşamada terör örgütleri içerisinde faaliyet gösteren ve örgüte yeni katılan şahıslar, devlet birimleri tarafından tespit edilmektedir. Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri kapsamında bireylerin imkân dâhilinde kendileri ve aileleriyle faaliyet gösterdiği örgütlü yapı, örgütü bırakması durumunda devletin kendisine sunabileceği imkânlar (Eğitim, Sağlık, Meslek Edindirme vs.) ve örgüt içerisinde faaliyetlerine devam etmesi durumunda karşılaşılabilecekleri olası hukuki yaptırımlar konusunda bilgilendirmede bulunmaktadır.

Bu aşamada bireylerin örgütlü yapıdan koparılması amacıyla şahsın üzerinde etkili aile bireyleri ve kanaat önderleri ile irtibata geçilerek, sivil toplum örgütleri aracılığıyla olumlu cevap veren bireylerin topluma tekrar kazandırılması için entegre faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Terörist kimlik inşa sürecinin ön alma aşamasında yapılan görüşmeler neticesinde örgütlü yapıdan kopartılan bir şahsın örgütten uzaklaşmasını Adana Emniyet Müdürlüğü'nde görevli bir yetkili şu şekilde aktarmaktadır.

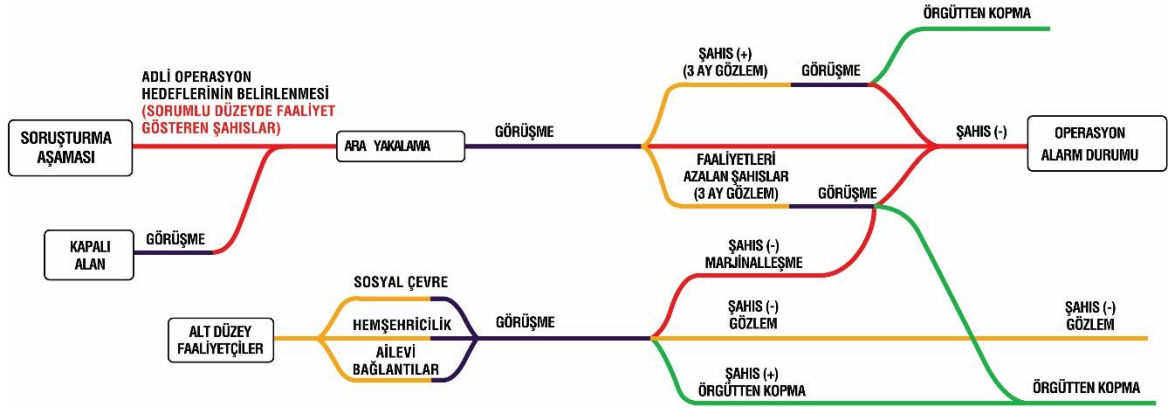
“ Silahlı kanadı olan Sol bir terör örgütü içerisinde faaliyetlere başlayan şahsın terör örgütü tarafından örgüte kazandırılmaya çalışıldığı ve örgüt içerisindeki faaliyetlere katılması dikkatimizi çekmeye başlamıştı. “Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri” kapsamında görüşme yapmadan önce nasıl bir yolunu bulur da bu şahsı örgütlü yapıdan koparırsak şeklinde düşünmeye başlamıştık. Aynı örgütün legal görünümlü yapısı içerisinde faaliyetli iken örgütün illegal alanında faaliyet göstermeye başlayan ve kısa bir süre önce gerçekleştirdiği bir bombalı eylem sonucu hayatını kaybeden bir arkadaşının ölümü bu şahıs ile görüşmemizde bir dönüm noktası (turning point) olmuştu. Aynı zamanda örgütsel faaliyetlere başlayan, aynı mahallede yetişen iki şahsın birisi terör örgütü adına bombalı bir eylem gerçekleştirmişti. Bombalı eylem sonrası ölen teröristin cenaze törenine katılmasını fırsat bilerek şahsın kendisi ve ailesiyle bir görüşme talep etmiştik. Polise karşı olabildiğince önyargılı olan bu şahıs,

çok samimi bir arkadaşının bu şekilde ölmesini kabullenemezken, nasıl olurda bir insanın bu kadar hızlı değişebileceğini sorgulamaya başlamıştı. Ailesi ve kendisi ile yapılan görüşmeler sonrası ikna olan şahıs için bu kızın ölümü bir dönüm noktası olurken, bir şahsın ölümü, bizim için diğer bir şahsın kurtulmasına imkân sağlamıştı. Şahsın ailesi polisin bu yaklaşımına minnettar kalırken, şahıs yapılan görüşmeler sonrasında terör örgütünden uzaklaşmıştır.’’

Yukarıdaki örnekte de görüldüğü üzere terör örgütleri ile ilk temas kuran bireylere örgütlü yapının çarpıklıkları ve örgütlü yapıya devam etmesi durumunda karşılaşılabileceği hukuki ve idari yaptırımlar profesyonel bir dille anlatıldığı zaman, bireylerin polise karşı olan ön yargıları kırılırken, bu görüşme aynı şahsın örgütlü yapıdan uzaklaşmaları adına bir fırsat olarak kullanılabilir. Örgütlü yapı içerisinde faaliyet gösteren bireylerin aileleriyle yapılan görüşmeler, ailelerin devlete karşı ön yargılarını kırarken, ailenin pozitif etkisiyle çocuklarının veya aile bireylerinin örgütlü yapıdan koparılmasında itici bir güç olmaktadır. Öte yandan bu yaklaşım ailelerin örgüt tarafından örgütlenmesinin de önüne geçmektedir.

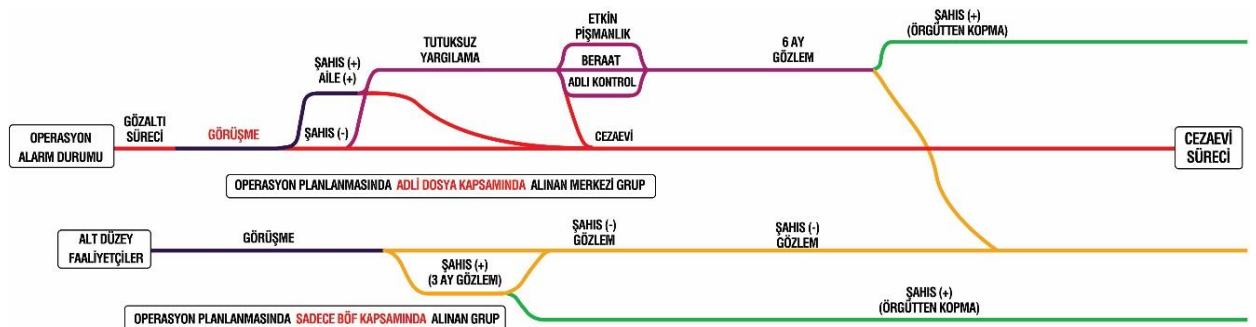
8.6.2. Soruşturma-Operasyon ve İlegal aşama Aşaması

Bu aşama, terör örgütleri içerisinde faaliyetlerine devam eden ve örgütün illegal alanında faaliyet gösteren şahısları kapsamaktadır. Bu aşamadaki amaç, örgütün merkezi yapılanmasına yönelik gerçekleştirilecek olan operasyonlar ile terör örgütünün merkezi yapılanması ve örgütlenme faaliyetlerini sekteye uğratmaktır. Merkezi operasyonlarla örgütün ahtapot misali uzanan tüm uzantılarına yönelik gerçekleştirilen bir operasyonel yaklaşımdır. Terör örgütü içerisinde suç işlemeye başlamış bireylere yönelik gerçekleştirilen planlı çalışmalar esnasında, terör örgütü içerisinde faaliyet gösteren şahıslara yönelik, her ara yakalama ve operasyon, şahısların kendisi ve ailesiyle görüşme yapmak için fırsat bilinerek, nihai amacın bireylerin örgütten koparılması olduğu bir yaklaşımdır. Soruşturma aşamasında örgütlü yapıdan uzaklaşan ve suç işlememiş bireyler soruşturma dosyalarından çıkartılırken, soruşturma esnasında radikalleşerek örgütsel faaliyetlerini arttıran şahıslar ise soruşturma sürecine dahil edilmektedir.

Şekil 12. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli-Soruşturma Aşaması

Yapılan her ara yakalama ve operasyonda şahısların kendileri ve aileleriyle içinde buldukları durum, karşılaşılabilecekleri hukuki yaptırımlar ve örgütten kopmaları durumunda kendilerine sunulabilecek imkanlarla ilgili görüşme yapılırken, örgütün merkezinde olmayan ve bir dış halkada bulunan alt düzey faaliyetçilerle de, örgütün merkezindeki şahısların karşılaştıkları hukuki yaptırımlar emsal gösterilerek örgütlü yapıdan uzaklaşmaları için teşvik edilmektedir. Her aşamada olduğu gibi bu aşamada da nihai amaç bireylerin örgütlü yapıdan koparılmasıdır. Ancak unutulmaması gereken bir diğer nokta ise şudur ki, yaptıklarının yanına kar kalacaklarını düşünen terör örgütü üyeleri, gerçekleştirecekleri diğer eylemlerde daha fütursuz davranmaktadır. Öte yandan bu algı, terör örgütü adına propaganda faaliyetlerini gerçekleştirdikleri topluluk üzerinde devletin varlığı ve gücü olgusunun ibresi örgüt lehine kaydırmaktadır. Bu bağlamda terörizmle mücadelede operasyonel faaliyetler olmazsa olmaz bir yaklaşımdır. Terörizmle mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım modelinde, daha öncede değinildiği üzere Askeri ve Polisiye operasyonlar cerrahi müdahale titizliğinde ve terör örgütlerinin merkezi yapılarını etkisiz hale getirmeye yönelik gerçekleştirilmektedir.

Şekil 13. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli-Operasyon Aşaması

Operasyon öncesi kendileri ve aileleri imkânlar dâhilinde en az bir kere uyarılmalarına rağmen örgütsel faaliyetlerine devam eden bireylere yönelik gerçekleştirilen operasyonlarda da, Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri kapsamında görüşmelere devam edilerek, bu görüşmelerde şahısların kendileri ve ailelerine, içinde buldukları durum hakkında ayrıntılı bilgi verilir. Yukarıda değinilen Adana özelinde ki 2009-2012 terörle mücadele istatistikleri incelendiğinde, gerçekleştirilen görüşmeler sonrası, görüşülen aşamaya göre, bireylerin terör örgütlerinden kopma oranları %50 ile %90 oranında değişse de, ailelerin çocuklarının terör örgütünün kısılcısından kurtarılması talepleri Terörist Kimlik İnşa sürecinin hemen hemen her aşamasında %80 ile %98 arasında değişmektedir. Bu da gösteriyor ki, neredeyse hiçbir aile çocuklarının terör örgütü içerisinde faaliyet göstermesini istememekte ve aileler çocuklarının terör örgütlerinin elinden koparılması için bir destek aramaktadır.

Terör örgütlerinin en önemli örgütlenme faaliyetlerinden bir diğeri ise örgüt içerisinde faaliyet gösteren bireylerin ailelerine yönelik gerçekleştirilmektedir. Şahısların devlet eliyle yaşadıkları her türlü mağduriyeti, ailelerini örgütlenme adına bir argüman olarak değerlendiren terör örgütlerin kullanmış oldukları bu yöntemin bertaraf edilmesi için, şahsın terör örgütleri ile ilk temas kurmalarından itibaren şahıslar ve aileleriyle gerçekleştirilecek görüşmeler hayati önem taşımaktadır. Bu yaklaşım bireylerin ve ailelerinin devlete karşı önyargılarını kırarken, terör örgütlerinin bireyleri ve ailelerini örgütlemek amacıyla kullandıkları argümanları da boşa çıkarmaktadır.

Adana İl Emniyet Müdürlüğünde çalışan bir görevli, soruşturma aşamasında gerçekleştirdikleri görüşmeler akabinde örgütlü yapıdan tamamen uzaklaşan bir şahıs hakkında yaşananları şu şekilde anlatmaktadır.

“ Terör örgütünün legal görünümlü illegal yapıları içerisinde faaliyet gösteren bazı şahısların eylemlerini arttırarak devam etmesiyle, terör örgütü hem ilimiz özelinde hem de Türkiye genelinde gerçekleştirmiş oldukları ses bombası, bomba süsü verilmiş pankart ve silahlı eylemlerle varlıklarını daha fazla hissettirir hale gelmeye başlamıştı. Bir yandan silahlı faaliyetleri devam eden örgüt, diğer yandan da örgütlenme faaliyetlerine aralıksız devam ettirmekteydi. Örgütün ilimiz merkezi yapılanmasına yönelik gerçekleştirilen operasyon sonrası örgüt içerisinde yaklaşık 3 senedir faaliyet gösteren bir bayan ve ailesiyle Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri kapsamında görüşme imkânımız oldu. Kendisi ile gerçekleştirilen görüşme öncesinde, kendisiyle örgüt saflarına aynı zamanda katılmış bir arkadaşının, yurt dışında silah ve bomba eğitimi sonrası İstanbul’da polise yönelik silahlı ve bombalı bir eylem

gerçekleştirdikten sonra yakalanması, yapılacak görüşmede görüşme gerçekleştirilecek şahısla ilgili bir dönüm noktası (Turning point) olmuştu. Polisin bu tarz yaklaşımını beklemeyen şahsın anlattıkları gerçekten manidardı.

‘‘Ben ailemden ayrı yaşıyordum. Yaklaşık 3 senedir örgütsel faaliyetlere Adana ilinde devam etmekteyim. Ailemden uzak olmanın vermiş olduğu yalnızlığı örgüt doldurmuştu. Hasta olduğumda benimle ilgilenen, her daim benim yanımda olan birileri vardı artık. Dayım senelerce bu örgüt içerisinde faaliyet göstermişti. Özellikle birlikte olduğumuz dönemde bana anlattıkları, kendi başından geçen mağduriyetler ve kötü muameleler, beni devlete karşı olabildiğince kinlendirmişti. Polisin gözaltında bana karşı böyle olumlu bir yaklaşım sergilemesini kesinlikle beklemiyordum. Ben de benimle birlikte örgüt içerisinde faaliyetlere başlayan arkadaşımınla birlikte örgütün silahlı kanadına geçmeyi düşünüyordum. **Örgüte canlı bomba olma isteğimi dile getirmiştım.** Arkadaşımın gerçekleştirdiği silahlı eylem sonrası bir polisi öldürmesi ve polisin gözaltında bana karşı sergilediği bu pozitif yaklaşım hayatımda bir dönüm noktası oldu. Artık örgütlü yapı ile irtibatımı koparmaya karar verdim.’’ şeklinde kendini ifade etmişti.

Ailesinde uzak herhangi bir tutunacak dalı olmayan bu şahsa karşı bize düşen, örgütün elinden kurtarmak için elimizden geleni yapmaktı. Operasyon sonrası tutuklanmayan şahsı, devlet eliyle meslek edindirme kursuna yönlendirilerek, şahsın örgütlü yapıdan tamamen uzaklaştırılması sağlanmıştı. Evlenerek kendisine yeni bir hayat kuran şahsın yaşadıkları bizim içinde bir dönüm noktası olmuştu. Artık örgüt içerisinde faaliyet gösterse de herkesin bir gün örgütten kopabileceğine olan inancımız tamdı.’’

Yukarıdaki örnekte de açıkça tespit edildiği üzere, bireylerin örgütlü yapıdan kopmaları, terörist inşa sürecinin her aşamasında gerçekleşebilmektedir. Önemli olan doğru zamanda doğru yaklaşımı sergileyebilmektir.

Bu süreç terör örgütlerinin illegal alanda faaliyet gösteren üyelerini de kapsamaktadır. Değişik nedenlerle terörist kimlik inşa sürecinin içerisine giren bireyler, en son aşamada örgütün silahlı kanadında faaliyet göstermeye başlarlar. Bu aşamaya geçişi bazen arkadaş etkisi, bazen içinde bulunduğu ekonomik durum bazense ailevi problemler tetikleyebilmektedir. Örgüt üyeleri tarafından ütopya misali anlatılan silahlı alan faaliyetlerine geçen bireyler, bu alana geçtiklerinde hiç ummadıkları manzaralarla karşılaşabilmektedir. Terör örgütü üyelerinin içinde buldukları ikilem dönem dönem daha da artmakta ve örgüt üyeleri, örgütün silahlı kanadında bulunmanın beraberinde

getirmiş olduğu amansız kurallar nedeniyle geriye dönememektedir. Terör örgütlerinin, geriye dönen örgüt üyelerine işkenceye ve kötü muameleye maruz kalacakları propagandası da, terör örgütünün illegal alanında faaliyet gösteren şahısların geri dönmesini engellemektedir.

Terör örgütü üyelerinin, terör örgütlerin silahlı faaliyetlerinde karşılaşılabilecekleri olumsuz manzara ve ikilemlerin bu şahısların terör örgütlerinden koparılması amacıyla dönüm noktası (Turning point) olarak kullanılabilmesi, terörle mücadelede profesyonel birimlerin, bireylerle ve aileleriyle irtibatlı olmalarına bağlıdır. Bu bağlamda terör örgütlerinin silahlı kanadında faaliyet gösteren şahısların hepsinin imkân dâhilinde aileleri ve kendileriyle, örgütlü yapıdan koparılarak topluma tekrar kazandırılması amacıyla irtibata geçmek, örgütün devlet aleyhinde yürüttüğü olumsuz propaganda faaliyetlerini etkisiz hale getirirken, şahsın geri dönerek terör örgütü ile bağlarını koparması için bir fırsat olarak değerlendirilebilir.

Öte yandan bu yaklaşım, çocuklarını terör örgütüne kaptırmış ailelerin de örgüt propagandaları karşısında yenik düşmesini engellemekte ve devletin nihai amacının her ne kadar yakınları terör örgütü üyesi olsa da, onların örgütlü yapıdan koparılması olduğuna inanmalarını sağlamaktadır.

Adana İl Emniyet Müdürlüğünde çalışan bir görevlinin, Dini istismar eden terör örgütleri adına faaliyet göstermekte iken örgütlü yapıdan kaçıp gelen bir şahsın başından geçenler konusunda anlattıkları, bireylerin karşılaştıkların bir ikilem sonrası silahlı alan faaliyetlerinden dahi geri dönebileceklerini teyit eder mahiyettedir.

‘‘Dini istismar eden terör örgütlerinin silahlı alanında faaliyet göstermek amacıyla Suriye’ye giden bir şahısla yapmış olduğum mülakatta, şahsın örgütten geri dönüşü hakkında anlattıkları şu şekildeydi.

‘‘Suriye’ye çatışma bölgelerine cihat amacıyla gitmiştim. Suriye rejiminin yaptıkları katliamları bir Müslüman olarak kabul edemiyordum. Bu yüzden Suriye rejimine karşı çatışmaya karar vermiştim. Gittikten bir müddet sonra, İŞİD’in bizimle savaşmaya başlaması ve Müslümanların safındaki bazı şahısların kafalarını kesmek suretiyle katletmeleri, ikilem içinde kalmama sebep olmuştu. En sonunda geri dönmeye karar verdim.’’

Daha önce çocuklarının çatışma bölgelerinden geri getirilmesi amacıyla ailesiyle irtibata geçilen şahıs, emniyete gelerek gerekli ifadeyi verdikten sonra savcılık talimatıyla serbest bırakılmıştır.’’

Örnekte de görüldüğü üzere her ne kadar bireyler değişik sebeplerle terör örgütünün illegal alanında faaliyet göstermeye başlasa da, sürecin bu aşamasında dahi bireyler terör örgütleri ile irtibatlarını sonlandırabilmektedir.

8.6.2.1. Soruşturma ve Operasyon Süreçleri Örnek Proje ‘‘GÖNÜL KERVANI’’

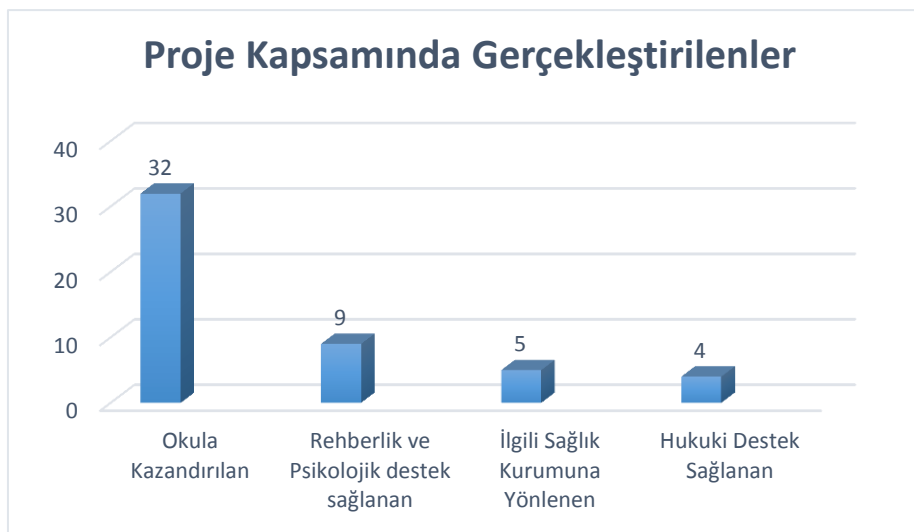
Yukarıda anlatılan örnek sonrası soruşturma sürecindeki görüşmelerin daha sistematik olarak gerçekleştirilebilmesi için Adana il Emniyet Müdürlüğü tarafından 2011 yılında terör suçlarına katılmalarından dolayı haklarında soruşturma açılan çocukların örgütlü yapıdan koparılması amacıyla Adana Valiliği koordinesinde ‘‘Gönül Kervanı’’ isminde bir proje gerçekleştirilmiştir. Proje çok sektörlü bir uygulama olup, projede Adana İl Emniyet Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, İl Müftülüğü, İŞKUR ve Adana Barosu görev almıştır.

Projenin amacı Terörizmle Mücadelede Süreçsel Yaklaşım Modeli çerçevesinde 2011 yılında terör suçu işlediklerinden dolayı haklarında adli işlem yapılan çocukların, oluşturulan çok sektörlü heyet tarafından kendilerini teröre iten sebeplerin tespiti ve tespit edilen bu sorunların ortadan kaldırılarak bu çocukların topluma tekrar kazandırılmasıdır.

Proje kapsamında 2011 yılında terör suçu işleyen 275 çocuktan 175'ine ulaşılmıştır.

Tablo 2

Gönül Kervanı Projesi Kapsamında Uygulanan Yardım ve Tedbirleri

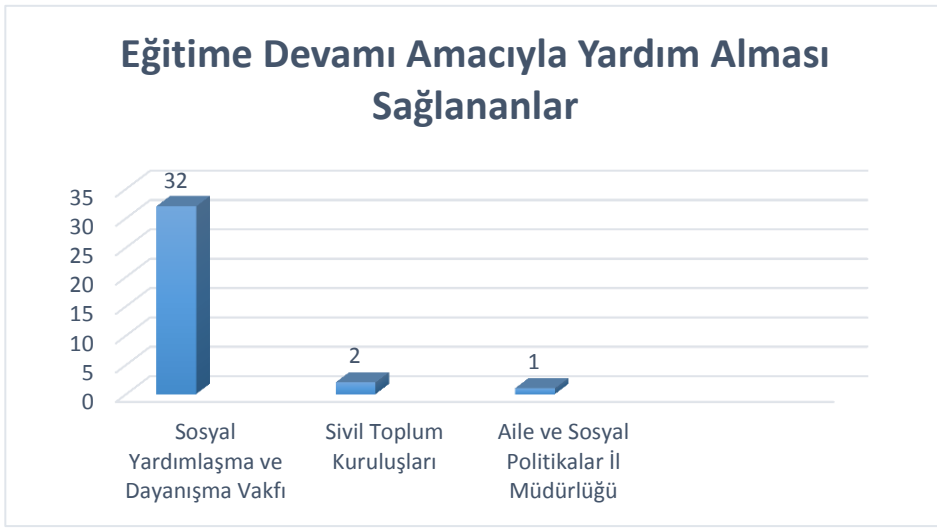

Proje kapsamında 32 çocuk okula kazandırılırken, 9 çocuğa rehberlik ve psikolojik yardım, 5 çocuğa sağlık yardımında bulunulmuştur.

4 çocuk ve ailesi ise süre gelen davalarının takibi amacıyla hukuki yardımında bulunulması için baroya yönlendirilmiştir.

Tablo 3

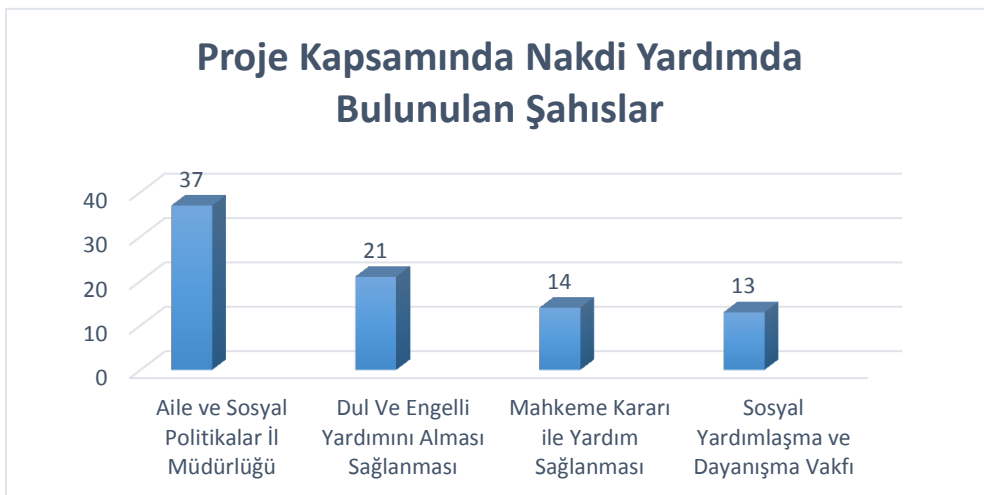
Gönül Kervanı Projesi Kapsamında Uygulanan Eğitime Devamı Amacıyla Yardım Alması Sağlanan Çocukların İstatistiği

Proje kapsamında 15 çocuğun İl Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve STK'lar aracılığıyla düzenli eğitim yardımı almaları sağlanmıştır.

Tablo 4

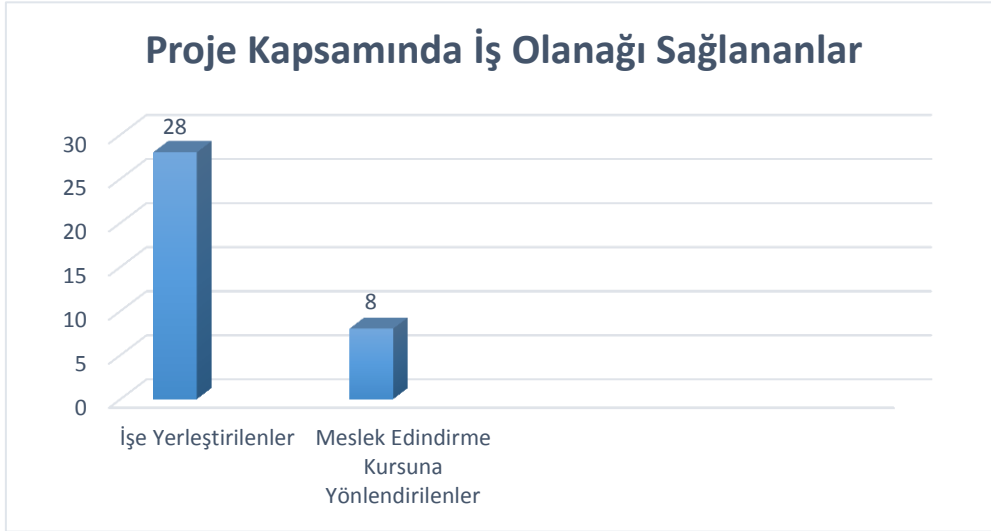
Gönül Kervanı Projesi Kapsamında Aynı- Nakdi Yardımda Bulunulan şahıslar

Terörist kimlik inşa sürecindeki bireylerin terör örgütleri tarafından kazanılmasında pozitif etkilerden birisi olan ekonomik sorunların ortadan kaldırılması amacıyla, örgütlü yapıyla bağlarını koparma eğiliminde olan, ihtiyaç sahibi 65 aileye maddi yardımda bulunulmuştur.

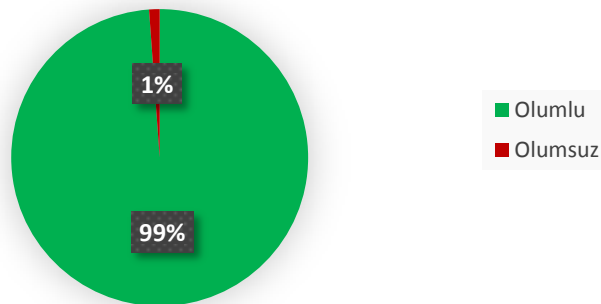
Tablo 5

Gönül Kervanı Projesi Kapsamında İş Olanığı Sağlanan Çocuklar

Bireylerin terör örgütlerine yönelmesindeki en önemli etkenlerden birisi olan işsizlik sorunudur. Bu sorununun çözümü ve proje kapsamında görüşülen çocukların terör örgüt içerisinde faaliyetlerini devam etmelerini engellemek amacıyla 28 şahıs İŞKUR aracılığıyla bir işe yerleştirilirken 8 şahıs ise Meslek Edindirme Kursuna yönlendirilmiştir.

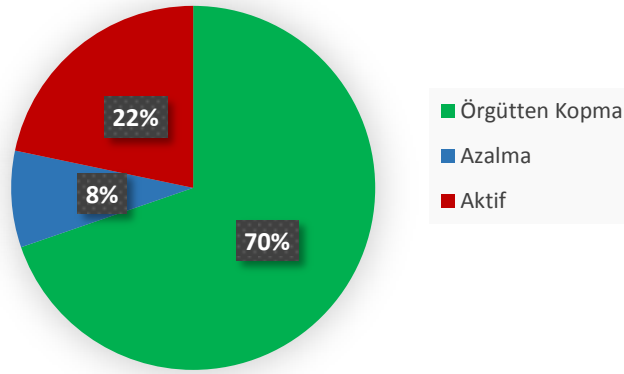
Görüşme Yapılan Aileler

Şekil 14. Gönül Kervanı Projesi Kapsamında Yapılan Aile Görüşme İstatistiği

Proje kapsamında ulaşılan 175 çocuğun ailelerinden 173'ü yapılan çalışmaları olumlu karşılayarak çocuklarının bir daha terör suçu işlememelerini istediklerini dile getirmiştir.

Örgütsel Faaliyet Durumu

şekil 15. Gönül Kervanı Projesi Kapsamında Görüşme Yapılan ocukların Örgütsel Faaliyet Durum İstatistiği

Ayrıca proje kapsamında görüşülen 175 çocuğun bir senelik örgütsel faaliyetleri gözlemlenmesi akabinde şahışların sadece 38'inin örgütsel faaliyetlere devam ederken(%22), şahışlardan 137'sinin (%78) örgütsel faaliyetlerden tamamen koptuğu veya uzaklaştığı tespit edilmiştir.

Gönül Kervanı projesinde elde edilen sonuçlar ve yapılan çalışmalar, bireylerin örgütlü yapılar içerisindeki faaliyetlerinin son bularak örgütlü yapıdan koparılması amacıyla devlet kurumlarının ve STK'ların uyum içerisinde gerçekleştirdikleri çok sektörlü çalışmaların önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Proje kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar örgüt tarafından kandırılarak suça sürüklenen çocukların, yapılan uygulamalar sonrası örgütle irtibatlarının koparılabilceği, soruşturma ve operasyon aşamasında da Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilen çok sektörlü çalışmaların bireylerin örgütlü yapıdan uzaklaştırılması amacıyla olumlu sonuçlar vereceği tezini destekler mahiyettedir.

Soruşturma aşamasındaki bireylerin örgütlü yapıdan koparılması amacıyla ileride gerçekleştirilebilecek projelere ışık tutması amacıyla bazı tespitlerde bulunulmasında fayda vardır.

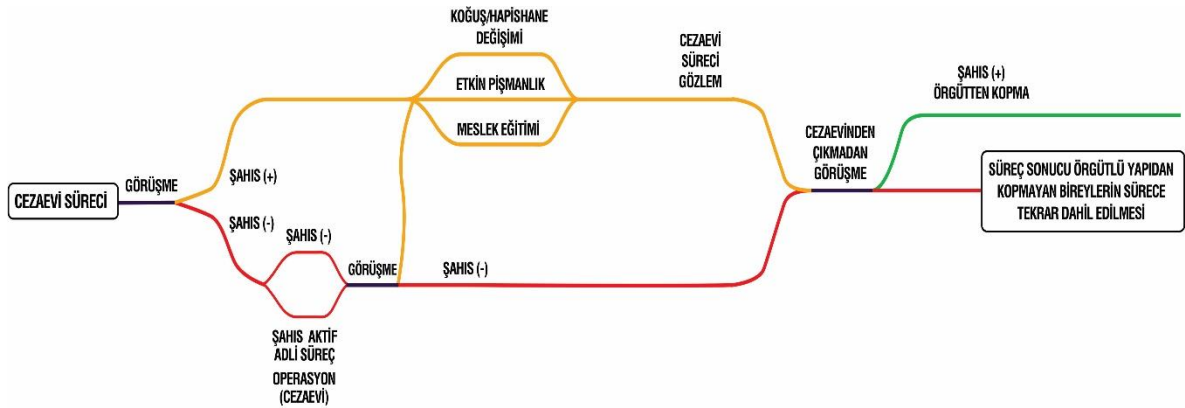
İlk olarak yapılması planlanan projelerde çok sektörlü bütüncül yaklaşım modeli olmazsa olmazdır. Devlet kurumlarının uyumlu çalışmaları sonucu gerçekleştirilen uygulamaların yanı sıra STK'ların da bu konuda daha aktif rol alması sağlanabilir.

İkinci olarak gerçekleştirilen görüşmeler geçmişe dönük soruşturmalardan ziyade o anıda içine alan bir zaman aralığını kapsamalıdır. Bu yaklaşım bir yandan eskiden suç işleyen şahısların topluma kazandırılmasını sağlarken, öte yandan hali hazırda suç işleyen şahıslarında rehabilitesini mümkün kılabilir.

Son olarak bu tarz projelerin belli bir zamanı kapsayıcı uygulamalar olmasında fayda vardır. Örneğin, bir sene öncesi ve sonrasını kapsayacak şekilde, belli bir süreci içine alarak, suç işleyen şahısların rehabilitesi amacıyla gerçekleştirilecek planlı projeler, hiçbir şahsın göz ardı edilmeden uygulamanın daha kapsayıcı olmasını sağlayabilecektir.

8.6.3. Cezaevi Süreci Ve Sonrası

Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modelinin bu aşamasında terör örgütleri içerisinde sürdürmüş oldukları faaliyetler ve işlemiş oldukları suçlardan dolayı ceza evine girmiş bireylerin, cezaevi süreci ve sonrasında terör örgütleri ile bağlarının koparılması amaçlanmaktadır.

Şekil 16. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli – Cezaevi Aşaması ve Sonrası

Cezaevleri terör örgütlerinin faaliyetlerini aktif olarak sürdürme geldikleri mekânların başında gelmektedir. İşlemiş oldukları suçlardan dolayı bireyler, haklarında gerçekleştirilen adli soruşturma ve kovuşturmalar sonrası tutuklu veya hükümlü olarak ceza evine gönderilirler. Cezaevi sürecini terör örgütleri aktif bir şekilde örgütlenme

faaliyetleri amacıyla değerlendirmektedir. Örgütler bir yandan ceza evine düşen bireylerin cezaevindeki ihtiyaçlarını karşılamakta, cezaevindeki şahıslar ile aileleri arasında örgüt üyeleri irtibat kurmakta, cezaevindeki bireylerin ailelerini ziyaret ederek onları da örgüte kazandırmaya çalışmakta ve örgütler kendi avukatlarıyla cezaevindeki şahısların dosyalarını takip etmektedirler.

Cezaevinin dışında süreç bu şekilde işlerken, cezaevi içerisindeki süreçte de terör örgütlerinin aktifliği dışarıdakinden farklı değildir.

Terör suçundan dolayı cezaevinde bulunan bireylerin kaldığı Adana Kürkcüler F tipi cezaevinde görevli gardiyanlarla yapılan mülakat, terör örgütlerinin üst seviye güvenli cezaevlerini bile bir örgütlenme üssü olarak ne kadar aktif bir şekilde kullandıklarını gözler önüne sermektedir.⁷

“F tipi cezaevlerinde aynı terör örgütü içerisinde faaliyet gösteren bireyler aynı koşullarda kalmaktadır. Üç kişinin bir arada kaldığı koşullarda örgüt üyeleri örgütsel bir program içerisinde yaşamlarını sürdürmektedir. Şahıslardan bir tanesi koğuş sorumlusu olmakta ve günlük programın kontrolü bu şahıs tarafından gerçekleştirilmektedir. Uyanma, ideolojik yayınların okunması, siyasi tartışmaların yapılması gün içinde yapılan her şey bir örgütsel kural çerçevesinde devam etmektedir. Haftada 10 saat aynı örgüt içerisinde faaliyet gösteren 10 şahıs bir araya gelebilmektedir. Bu şahıslar 10 saatin bir kısmını ideolojik ve siyasi eğitimde kullanmakta, arta kalan vakitlerini de grup içi sosyal etkinliklerle değerlendirmektedirler. Şahıslardan bir tanesi bu 10 kişinin sorumlusu olup diğer şahısların faaliyetlerini kontrol etmekle sorumludur. Cezaevinin büyüklüğüne göre her örgütün bir cezaevi sorumlusu bulunmaktadır. Örgüt üyeleri sorumlularının bilgisi haricinde gelen ziyaretçilerle görüşmemekte, bu görüşme eğer görüşmek isteyen bir güvenlik görevlisiyse neredeyse imkânsız bir hal almaktadır.”

Cezaevi sürecinde Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri kapsamında kendisi ve ailesi ile görüşülmesi sonrası, terör örgütü ile irtibatını koparan bir çocuğun cezaevinde başından geçenleri Adana il emniyetinde görevli bir yetkiliye şu şekilde anlatmaktadır.

“PKK/KCK terör örgütü adına gerçekleştirilen sokak eylemleri sonucu, eylemlerde güvenlik güçlerine Molotof bombasıyla saldırıda bulunan şahısların yakalanması amacıyla bir operasyon yapılmıştı. Operasyonda gözaltına alınan sokak eylemine katılarak polise karşı taş, Molotof ve parça tesirli ses bombası kullanıldığı

⁷ Bu mülakat yazarın kendisi tarafından 2012 yılında gerçekleştirilmiştir.

tespit edilen şahısların bazıları serbest bırakılırken bazıları tutuklanmıştı. Gözaltına alınan şahısların aileleri ve kendileriyle imkânlar dâhilinde Bilgilendirme ve Önleme faaliyetleri kapsamında görüşmeler yapılmış bazılarının örgütten kopacağı yönünde olumlu sinyaller almıştık. Tutuklanan şahıslarda birisi cezaevi sonrası örgütlü yapıdan kopabileceğini değerlendirdiğimiz şahıslar arasında yer almaktaydı. Bu çocuğun cezaevinde bulunduğu 2 aylık süre zarfında ailesi ile görüşmelerimiz devam etmişti. Aile çocuğunun ceza evi sonrası örgütsel faaliyetlere devam etmesini istemiyordu. Çocuğun ceza evinden çıkması sonrası kendisi ile ailesi eşliğinde bir görüşme talep etmiştik. Çocuk bize karşı olabildiğince önyargılı ve soğuktu. Ailesinin yaklaşımı ve bizim pozitif tavrımız aramızdaki buzların erimesin sağlamıştı. Ceza evinde geçirdiği 2 aylık süreç hakkında konuşmasını istediğimiz çocuğun bizlere anlattıkları, kanımızı dondurur nitelikteydi. Anlattıkları şu şekildeydi.

‘‘2 aylık ceza evi süreci benim için çok zor geçmişti. Kaldığımız koğuş çocuk koğuşu ve kalanların çoğu PKK/KCK terör örgütü adına suç işlemekten dolayı cezaevinde olan çocuklardı. Koğuş yaklaşık 20 kişilikti. Örgütün silahlı kanadında kısa süre eğitim alıp gelen kendisinin 18 yaşından büyük olduğuna inandığım ancak kimliğe yaşının küçük yazılması sebebiyle halen 17 yaşında olan birisi koğuş sorumlumuzdu. Günlük yapılanları anlatacak olursam, her günümüz örgütsel bir kamptaymışız gibi geçmekteydi. Sabahları kahvaltıdan sonra öğlene kadar siyasi eğitim amaçlı ideolojik kitaplar okumaktaydık. Öğlenleri daha önce örgütün silahlı kanadında bomba eğitimi alan koğuş sorumlumuzun öncülüğünde Molotof bombası, parça tesirli ve uzaktan kumandalı bomba hazırlama konularında eğitim alıyorduk. Akşam yemekten sonra ise haberlerden o günün örgütsel gündemi doğrultusunda bir haber seçerek, siyasi tartışmalar gerçekleştiriyorduk. **Eğer siz, ailem aracılığıyla benimle irtibata geçmemiş olsaydınız, örgüt beni 2 ay sonra dağa göndermeyi planlıyordu.**’’

Bu çocuğun anlattığı örnekle, terör örgütlerinin cezaevi sürecini ne kadar aktif kullandıkları ve yaptığımız işin ne kadar önemli olduğunu bir kere daha anlamıştık. Bu olay sonrasında Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilen cezaevi görüşmelerini cezaevindeki her birey ve ailesiyle yapma konusunda karar almıştık. ‘‘

Emniyet görevlisinin yukarıdaki anlattığı ibretlik olay, terör örgütlerinin terörist kimlik inşa sürecinin her aşamasını ne kadar aktif bir şekilde değerlendirdiklerini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Ceza evi görüşmeleri sonrası alınan olumlu dönütler, cezaevi ve sonrası aşamalarda da Model ekseninde devlet görevlileri ve terörle mücadele birimleri olarak daha aktif rol alınması gerektiğine olan inancı arttırmıştı. Bu bağlamda Adana ilinde 2012 yılında işlemiş oldukları terör suçlarından dolayı ceza evinde olan şahısların cezaevi süreci ve sonrasında terör örgütü ile bağlarının koparılması amacıyla ‘‘Yarınlara Umut Olsun’’ Projesi gerçekleştirilmiştir.

8.6.3.1. Cezaevi Aşaması ve Sonrası Örnek Proje ‘‘YARINLAR UMUT OLSUN’’

2012 yılında ceza evinde bulunan ve cezaevine giren 201 şahısların terör örgütlerinden koparılması amacıyla ‘‘Yarınlara Umut Olsun’’ isminde bir proje gerçekleştirilmiştir. Cezaevinde bulunan şahısların aileleriyle yapılan görüşmelerde, akrabaları ve çocuklarının cezaevi ve sonrası dönemde örgütlü yapıdan koparılması amacıyla Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri kapsamında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında cezaevinden çıkan şahıslarla da görüşülerek bu bireylerin ceza evi sonrası sürece adapte olmaları ve örgütlü yapıya tekrar dönmemeleri amacıyla desteklerde bulunulmuştur.

Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım modeli kapsamında ileriki dönemde yapılacak cezaevi ve sonrasındaki projelere ışık tutması amacıyla birkaç değerlendirme yapmakta fayda bulunmaktadır.

Yarınlara Umut Olsun projesi cezaevi ve sonrası dönemde rehabilitasyon faaliyetlerini içine alan ve kolluk merkezli bir proje olmuştur.

Projenin veriminin artırılması amacıyla, Cezaevi Yönetimi, Cezaevi Savcısı, Denetimli Serbestlik Müdürlüğü, İstihbarat ve Kolluk birimlerinin katılımlarıyla eşgüdümlü gerçekleştirilecek olan çok sektörlü bir çalışmanın, terör suçundan dolayı ceza evine giren bireylerin cezaevi ve sonrası aşamalarda örgütlü yapıdan koparılması için daha faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Cezaevindeki bireylerin cezaevi sonrası hayata adapte olmaları açısından STK’lar aracılığıyla gerçekleştirilecek olan çalışmalar hayati önem taşımaktadır. Bu yüzden STK’larında bu süreçte aktif rol oynamaları teşvik edilmelidir.

Sonuç olarak, cezaevi süreci ve sonrası, terör örgütleri tarafından, taban kazanma ve örgütsel faaliyetlerin sürdürülmesi amacıyla aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Bu model cezaevi ve sonrası süreçlerin devletin tüm kurumlarının ve STK’ların eşgüdümlü

olarak çalıştıkları ve nihai amacının bireylerin cezaevi sonrası terör örgütü ile bağlarının koparıldığı bir yaklaşımı öne sürmektedir.

8.7. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Yaklaşım Modelinde STK'ların rolü ve ‘Biz Ebruyuz Derneği’ ve ‘Güvenli Adana İçin El Ele’ projesi

Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım modeline göre terörizmle mücadele yalnız bir güvenlik sorunu olarak görülmemekte ve önleyici odaklı uygulamalar bu sorunun çözülmesinde önemli bir yer almaktadır. Devlet kurumlarının koordineli çalışmasının yanı sıra toplumun tüm katmanlarının da Şiddete Varan Aşırıcılık ve terörizmle mücadeleye katılması modelin öncelikli amaçlarındandır.

Adana il emniyet müdürlüğünde görevli bir yetkili Model kapsamında yapılan STK odaklı çalışmaları şu şekilde aktarmaktadır.

‘ Terörizmle mücadelede sivil toplum kuruluşları hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda Adana merkezli olarak kurulmuş ve devlet kurumları ile koordineli çalışmalar gerçekleştiren ‘Biz Ebruyuz’ derneği, terörizmle mücadelede önleme odaklı projelerin Sivil Toplum kanadını tutan bir dernek olarak faaliyetlerini gerçekleştirmeye başlamıştır.

Dernek tarafından gerçekleştirilen faaliyetler kapsamında risk grubunda bulunan bireyler ve bölgelere yönelik projeler gerçekleştirilmekte ve devlet eliyle gerçekleştirilen projelerin daha geniş kitlelere ulaşması amacıyla koordineli çalışmalar yapılmaktadır.

İlk olarak dernek öncülüğünde risk grubundaki mahallelerde oturan çocuklardan oluşan ‘Biz Ebruyuz’ isimli bir müzik korusu oluşturulmuştur. Bu koro, toplumun değişik katmanlarının kaynaşmasını ve toplumsal barışı hedefleyen 7 dilde şarkıların söylendiği çok dilli bir çocuk korosudur. Adana ve Türkiye genelinde onlarca konser veren koro, toplumsal barışın sağlanması için çalışmalarına devam etmektedir.

İkinci olarak risk grubunda bulunan 1000 çocuğa yönelik eğitim desteği amacıyla bir çalışma planlanmış ve bu çocukların üniversite sınavlarına hazırlanmasına yönelik süreci kapsayan bir projenin hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.’

Parti, Dernek ve STK'lar demokratik toplumların olmazsa olmaz öğelerindedir. Öte yandan halkın fikirlerini anayasal hak ve özgürlükler çerçevesinde dile getirmesi demokratikleşme yolunda önemli bir mihenk taşı olarak görülmektedir. Terör örgütleri

ve şiddete varan aşırı gruplar bu legal platformları örgütlenme alanı olarak kullanmakta ve demokratik hak arayışındaki bireyleri bu platformlar aracılığıyla güvenlik güçleriyle ve dolaylı olarak devletle karşı karşıya getirmektedir. Terör örgütlerinin kışkırtıcı yönlendirmelerinin farkına varamayan bazı Parti, Dernek ve STK'larda faaliyet gösteren demokratik hak arayışı içerisindeki bireyler, zaman zaman güvenlik güçleri karşı karşıya gelmekte ve bu esnada istenilmeyen olayların yaşanmasına sebep olmaktadır.

Demokratik hak arayışlarının desteklenerek, illegal örgütlenmelerin demokratik platformlardaki hak arayışlarına gölge düşürmesinin engellenmesi için Kamu düzeninin Sağlanmasında örnek bir uygulama olarak nitelendirilebilecek Adana İl Emniyet Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen ve toplumsal barışın amaçlandığı "Güvenli Adana İçin El Ele" Projesi gerçekleştirilmiştir.

Bu proje kapsamında 2013 yılında Adana ilinde bulunan Siyasi Parti, Dernek ve STK yetkilileri ziyaret edilerek, bu görüşmelerde toplumsal olaylarda karşılaşılabilecek olası problemlerin üstesinden gelme ve terör örgütleri ve şiddete varan aşırı grupların toplumsal olayları provoke etmelerinin önüne geçilmesi amacıyla karşılıklı fikir alışverişinde bulunulmuştur. Proje kapsamında 150 Parti, Dernek ve Sivil Toplum Kuruluşlarına gerçekleştirilen ziyaretler aracılığıyla, demokratik hak arayışı için bir araya gelen ve Parti, Dernek ve STK'lar içerisinde faaliyet gösteren bireylerin isteklerine kulak verilmiştir.

Yapılan projenin geleceğe ışık tutması ve ileriki dönemlerde toplumsal barışın sağlanması amacıyla STK'larla gerçekleştirilecek projelere birkaç öneride bulunmakta fayda vardır.

İlk olarak STK'ların, terörizmle mücadelenin en önemli parçalarından biri olduğu unutulmamalıdır. Devlet kurumları eliyle gerçekleştirilen mücadele ve topluma kazandırma faaliyetlerinin halk tarafından kabullenmesi ve halkın desteğinin sağlanmasında STK'ların hayati önem taşıdıkları unutulmamalıdır.

İkinci olarak terör örgütleri illegal örgütlenmelerden önce örgütlenmelerini legal görünümlü Parti, Dernek ve STK'lar aracılığıyla gerçekleştirmekte ve taban kazanma faaliyetlerinde bu kurumları aktif bir şekilde kullanmaktadır. Toplumsal barışın sağlanması ve halkla devletin kucaklaşabilmesi için, bir yandan demokratik hak arayışı içerisindeki şahıs ve kurumlar desteklenirken, diğer yandan terör örgütlerinin ve şiddete varan aşırı grupların legal kurumlar içerisindeki örgütlenmesini ve bu kurumlar aracılığıyla gerçekleştirdikleri provakatif faaliyetleri minimize etmek gerekmektedir.

Bu aşamadaki en önemli adımlardan bir diğeri ise bir sonraki bölümde ayrıntılı bir şekilde değinilecek olan güvenlik güçlerine yönelik gerçekleştirilen farkındalık ve fiziki eğitimlerdir. Güvenlik güçlerinin görevlerini bireylerin temel hak ve özgürlüklerine saygı duyar şekilde yerine getirmeleri gerekmektedir. Güvenlik güçlerinin görevleri esnasında bilerek veya bilmeden gerçekleştirecekleri yanlış uygulamalar akabinde terörist kimlik inşa sürecine pozitif etki yapmalarının önüne geçilmesi amacıyla, güvenlik güçlerine yönelik bu konuları içeren farkındalık eğitimleri ve fiziki eğitimler verilmesi bu modelin olmazsa olmaz bir parçasıdır.

Yukarıda da değinildiği üzere, Sivil Toplum Kuruluşlarının gerçekleştirdikleri faaliyetler, terörizmle mücadelede önemli bir yer tutmaktadır. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Yaklaşım Modelinde de Sivil Toplum Kuruluşları terörizmle mücadelede, terör örgütleri tarafından kandırılmaya çalışılan veya kandırılmış şahısların topluma kazandırılması ve demokratik hak ve özgürlüklerin desteklenmesinde aktif bir şekilde yer almaktadır.

8.8. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modelinde Kolluk Görevlilerine Yönelik Farkındalık Eğitimleri ve Fiziki Yeterlilik Eğitimlerinin Önemi

Terörizm ve Şiddete varan aşırılıkla mücadelede güvenlik güçlerinin göz ardı edilemeyecek bir rolü vardır. Bu açıdan operasyon faaliyetleriyle ön plana çıkan güvenlik güçlerinin terörizmle mücadelede önleyici odaklı uygulamaları tam olarak kavraması ve bu doğrultuda çalışmalarına devam etmesi, uygulanacak önleme ve operasyon odaklı projelerin koordineli bir şekilde uygulanması açısından hayati önem taşımaktadır.

Adana il emniyet müdürlüğünde görevli bir yetkili, polise yönelik gerçekleştirilen eğitim ve farkındalık çalışmalarını şu şekilde aktarmıştır.

“Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli uygulamalarında terörizmle mücadele birimleri ve toplumsal olaylarda görev alan birimlere yönelik birçok farkındalık eğitimi gerçekleştirilmiştir. Projenin eksikliklerinin giderilmesi ve revize edilmesi konusunda yaklaşık iki sene boyunca 20 kişilik bir görüşme heyetinden oluşan bir grupla, çalıştaylar ve toplantılar gerçekleştirilmiştir. Terörle mücadele, istihbarat, toplumsal olaylarda görev alan personellere yönelik, terörizmle mücadelede önleyici ve operasyon çalışmalarının eşgüdümlü

gerçekleştirilmesini sağlamak ve terörist kimlik inşa sürecinde gerçekleştirilen yanlış uygulamaların ortadan kaldırılması amacıyla, personelin bu konudaki farklılığının artırılmasına yönelik eğitim çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Öte yandan toplumsal olaylarda ve terörizmle mücadelede görev alan personelin insan hak ve özgürlükleri çerçevesinde, aşırı güç kullanmadan görevlerini yerine getirmesi amacıyla Profesyonel savunma taktikleri eğitimleri de sistematik olarak devam etmektedir.’’

Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli kapsamında güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen görevlerin temel hak ve özgürlükler çerçevesinde gerçekleştirilebilmesi ve kolluk kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen yanlış uygulamaların terörist kimlik inşa sürecine pozitif etki yapmaması amacıyla, fiziki eğitimlere ve farkındalık eğitimlerine de yer verilmiştir.

8.9. "Terörizmin Engellenmesinde Üstün Başarı Ödülü" Yarışması

Uluslararası Polis Şefleri Birliği tarafından verilmesi planlanan "Terörizmi Engellenmesinde Üstün Başarı Ödülü" yarışmasına ülkemiz adına Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından "Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım" modelinin katılması uygun görülmüştür. 2012 yılının son çeyreğinde ABD'nin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntıdan dolayı iptal edilen yarışmada hiçbir katılımcıya herhangi bir ödül verilmemiştir. Ancak, ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 2014 Mayıs'ta yayınlanan "2013 Ülke Terör Raporları" kitapçığının Türkiye bölümünde Terörizmle Mücadelede Radikalleşmenin engellenmesi kısmında geçen metin bahsi geçen Adana özeli Model kapsamında yapılan çalışmaların bir özeti şeklindedir.

8.9.1. Ülke Terör Raporları - 2013

ABD Dışişleri bakanlığı tarafından Mart 2014'te yayınlanan "2013 yılı Ülke Terör Raporları" Türkiye bölümünde Türkiye'nin Radikalleşmenin engellenmesi için uyguladığı politikalara iki paragrafta yer verilmiştir. Yayınlanan kitapçığın Türkiye bölümünde konuya aşağıdaki şekilde yer verilmiştir.

"Radikalleşme ve Şiddet İçeren Aşırı Faaliyetlerle Mücadele: Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin, radikalleşme ve şiddet içeren Aşırıcılığa karşı iki önemli programı vardır. Birinci, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen, ABD'de

çetelerle mücadelede sürdürülmekte olan programa benzeyen (Boston Ateşkes Operasyonu), terörden etkilenen topluluklara yönelik geniş kapsamlı bir sosyal yardım programıdır. Polis, terör örgütlerinin riski altındaki gruplara (terör örgütlerinden önce)ulaşarak, hâkim grup dinamiklerini değiştirmek ve bireylerin terör örgütleri tarafından kazanılmasının önlenmesi için çalışmalar sürdürmektedir. Polis sosyal projelerin yönetilmesi, ailelere yönelik yapılan faaliyetler ve polisler için hizmet içi eğitimlerin sağlanması için akademik araştırmalardan faydalanmaktadır. Bu çalışmalar, radikal mesajları zayıflatmak ve bireylerin terör örgütleri tarafından kazanılmasını engellemek için eğitmenler, psikologlar, yaşam koçları ve dini liderler eşliğinde yürütülmektedir.” (The US Country Reports on Terrorism 2013, 2014, s. 122)

BÖLÜM IX

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bir hastalığın tedavi edilmesinin en önemli aşaması hastalığın teşhisi, hastalığa neden olan sebeplerin ortaya konması ve akabinde hastalığa uygun tedavinin aranmasıdır. Ancak unutulmamalıdır ki hastalığın iyileşmesinde en hayati etkenlerden bir tanesi hastalığın erken teşhis edilmesidir. Öte yandan hastalığın ilerlemiş olması, tedavi edilmeyeceği manasına da gelmemektedir. “Çıkmadık candan ümit kesilmez” atasözü bu durumu mükemmel bir şekilde izah etmektedir. Hastalıkla mücadelede uygun yöntem ilk olarak hastalığın olabildiğince erken teşhisi, ikinci olarak doğru ilaç ve metotların kullanılması ve son olarak bu tedavinin şahsın hastalıktan tamamen kurtulmasına kadar devam etmesini kapsamalıdır.

Bu çalışma yukarıdaki teşbih bağlamında değerlendirecek olunursa, bu çalışmada terör ve terörizmle mücadele bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaya çalışılmıştır.

Bireylerin radikalleşmesine sebep olan birçok etken vardır ve radikalleşme hiçbir zaman bir anda gerçekleşen bir olgu değildir. Bu bağlamda radikalleşmenin engellenmesinde dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, radikalleşme sürecinin olabildiğince erken teşhis edilmesidir. Terör örgütlerinin kullandığı taban kazanma faaliyetleri zaman içerisinde bireylerin örgüte olan bağlılıklarını arttırmakta ve bu bağlılık örgüt tarafından kandırılan şahısları geriye dönülmesi zor bir noktaya sürüklemektedir.

Öte yandan radikalleşme basamaklarını tırmanan bireylerin ruh dünyasındaki ikilemler her zaman devam etmektedir. (Şahin, Türk kahraman, 2011, s.202) Örgüt içi çatışmalar, çarpık ilişkiler, benmerkezci düşünceler örgüt içindeki bireylerin zihinlerini sürekli kurcalayan soru işaretleri olabilmektedir. Bu çelişkiler bireylerin içinde oldukları radikalleşme süreçlerinin tersine çevrilerek, örgüt içerisinde faaliyetli şahısların topluma kazandırılmasında önemli etkenler olabilmektedir. Dönüm noktaları (Turning Points) olarak ta adlandırılan bu çelişkileri, uygun yerde, uygun şekilde ve uygun zamanda değerlendirmek, örgüt içerisinde faaliyet gösteren şahısların örgütlü yapıdan kopması için bulunmaz bir fırsat olabilmektedir. Örneğin, senelerce aynı örgüt içerisinde birlikte hareket ettiği bir insanın canlı bomba eyleminde kendisini patlatması ve onlarca masum insanın ölümüne sebebiyet vermesi, canlı bomba eylemini gerçekleştiren kişi ile birlikte örgütlü yapıya aynı zamanda katılan ve aynı süreçlerden

geçen diğer örgüt üyelerinin zihin dünyasında binlerce soru işaretinin oluşmasına neden olabilmektedir. Bu bağlamda radikalleşmenin tersine çevrilmesi için kullanılacak en önemli yöntemlerden biri olarak, şahsın içinden geçtiği ve dönüm noktaları olarak adlandırılabilir bu hayati olayların şahsa bir kez daha hatırlatılarak, örgütün içinde bulunduğu bataklığa gün geçtikçe daha fazla batan şahsın, örgütten kopmasına fırsat tanımaktır. Hastalığın erken teşhisi, uygun metot ve yöntemler ve hastalık iyileşene kadar vazgeçmeme.

Örgütler, propaganda faaliyetlerini bireysel veya toplu olarak gerçekleştirirler de radikalleşme süreci her şahıs için kendine özgü olarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda nasıl ki örgütler, örgüte kazandırmaya çalıştıkları şahıslarla birey birey ilgileniyor, onları örgüte kazandırmak için örgütün sahip olduğu tüm imkânları kullanabiliyor ve şahsın örgütlenmesini bir sürece yayıyor, bu yüzden radikalleşme sürecinin tersine çevrilmesini de her birey için ayrı ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Olası hastalıklara yakalanmadan önce yapılan toplu aşular, bünyenin hastalıklara karşı direncinin artırılması için olmazsa olmazdır, ancak hastalığa yakalandıktan sonra tedavi süreci, başlı başına o şahsın kendisini ilgilendiren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Terörist kimlik inşa sürecinin, adı üzerinde belli bir zaman dilimini kapsayan bir süreç olduğuna değinilmişti. Bireyler terör örgütleri tarafından bir anda kazanılmamaktadır. Bu durum bazı bireyler için bir ay gibi kısa sürede gerçekleşirken, bazıları için seneleri bulabilmektedir. Bu zaman zarfında örgütsel propagandalara maruz kalan bireylerin tedavi sürecinin de bir anda tamamlanması beklenilmemelidir. Burada unutulmaması gereken hayati nokta, radikalleşme sürecine girmiş olan bireylerin aileleri, güvenlik güçleri ve devlet kurumlarının nihai amaçlarının, örgütler tarafından kandırılan veya kandırılmaya çalışılan bu şahısların en nihayetinde içinde buldukları bataklıktan kurtarılması olmalıdır.

Bireylerin terör örgütlerine kazandırılmasının engellenmesi için, hastalığın erken teşhisi hayati önem taşımaktadır. Değişik uyarı mekanizmalarıyla bireylerin içinde buldukları radikalleşme süreçlerine vakıf olabilen güvenlik güçleri ve istihbarat birimlerine düşen en önemli görev, edindikleri bu bilginin amaca yönelik ve zamanında kullanılmasıdır. Hiç kimse bir anda terörist olmamakta ve bir anda terör suçu işlemeye başlamamaktadır. Terörist Kimlik İnşa süreci olarak adlandırılan süreçte de, bu durum açıkça izah etmektedir. Şahısların terör örgütleriyle veya terör örgütlerinin şahıslarla temasları özellikle istihbarat birimleri tarafından çok kısa sürede tespit edilebilmektedir. Bu aşamada dikkat edilmesi gereken hayati soru "İstihbarat birimlerinin harekete

geçmek için şahsın suç işlemesini bekleyip beklemeyeceğidir.” Güvenlik güçlerinin en önemli görevinin suçluların bulunarak adli makamlara teslim edilmesi olduğu şeklinde yanlış bir kanı vardır. Güvenlik güçlerinin ilk ve en önemli görevi suçun önlenmesidir. İkinci ve bundan sonra gelen görevi ise önlenemeyen suçların ve suçluların tespitinin yapılarak adli mercilere sevk edilmesidir. Bu bağlamda hastalığın erken teşhisinde güvenlik güçlerine, özellikle istihbarat birimlerine önemli görevler düşmektedir. Bireylerin terör örgütleriyle ilk temaslarından, örgütlü yapıdan kopana kadar ki soruşturma, operasyon, ceza evi, illegal alana faaliyetleri dâhil tüm süreçler istihbarat birimleri tarafından takip edilmektedir. Burada istihbarat birimlerine düşen görev, bireylerin örgütle temas kurdukları ilk andan itibaren, kolluğun önleyici birimleriyle koordineli çalışarak, radikalleşme sürecine dâhil olan bireylerin örgütten koparılmasını sağlamaktır. İstihbarat birimlerine düşen bir diğer görev ise, örgüt içerisinde faaliyet gösteren ve kendi iç dünyasında çelişkiler yaşayan şahısların tespitinin yapılarak, uygun zaman, mekân ve yöntem kullanılarak yapılacak görüşmelerde, örgüt içerisindeki faaliyetlerini günden güne daha da derinleştiren bu şahısların, örgütlü yapıdan koparılmasında önleme birimlerine yardımcı olmaktır.

Radikalleşme sürecine etki eden nedenlerin başında sosyal, ekonomik, ailevi, psikolojik nedenler olduğuna değinilmişti. Çok çeşitli etkenlerin sebep olduğu bir sürecin devletin bir kurumu tarafından tersine çevrilmesi düşüncesi, bu konudaki en büyük çıkmazlardan birisidir. Suç olgusu sosyolojik bir olgudur ve suç olgusu ile mücadele tam teşekküllü bir devlet yapılanmasının koordineli çalışmalarıyla mümkündür. Bu bağlamda radikalleşme sürecinin tersine çevrilmesinde kolluk kuvvetleri ve istihbarat birimlerine düşen görev, bu sürece dahil olan bireylerin tespit edilmesidir. Bu noktadan sonra ki en önemli görev ise, devletin tüm mekanizmalarının (Güvenlik güçleri, Adli Mekanizma, Sağlık kurumları, Diyanet, Milli Eğitim, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma, Gençlik Bakanlığı vs.) tek vücut halinde bir araya gelerek bu bireylerin örgütlü yapıdan koparılmasını sağlamaktır. Devlet kurumlarının uyum içerisinde çalışmasının zorluğu göz önüne alınacak olursa, bu mekanizmanın ahenkli bir şekilde çalışabilmesi için illerde valilik çatısı altında, merkezde ise doğrudan başbakanlığa bağlı kurulacak koordinasyon merkezleri aracılığı ile tüm kurumların özverili ve koordineli bir şekilde çalışması sağlanmalıdır.

Terör örgütlerinin temas kurmaya çalıştığı şahısların zamanında tespit edildiği, güvenlik güçleri ve istihbarat birimlerinin aktif bir şekilde rol aldığı, devletin tüm kurumlarının uyum içerisinde çalıştığı bu süreçteki olmazsa olmaz bir diğer adım ise

bireylerin radikalleşme süreçlerinin tersine çevrilmesinde toplumun desteğinin alınmasıdır. Bu ise Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) sürece dâhil olmasıyla mümkündür. Modern dünyada sivil toplum kuruluşları suç önleme faaliyetlerinde önemli bir yer almaktadır. Devletin elinin uzanamadığı birçok nokta da çözümü halkın kendisi, kendi içerisinde bulabilmektedir. Bu bağlamda terör örgütlerinin kısmen ya da tamamen son bulması ve radikalleşme sürecinin tersine döndürülmesi halkın, kanaat önderlerinin ve Sivil Toplum Kuruluşlarının desteğinin alınmasıyla mümkün olacaktır.

Radikalleşme sürecinin tersine çevrilmesindeki bir diğer önemli konu ise, güvenlik güçlerinin bu konuda bilinçlendirilmesidir. Terör örgütlerinin, örgütlenme süreçlerinde kullandığı en büyük argümanlardan birisi kuşkusuz devlet eliyle bilerek ya da bilmeyerek yapılan yanlış uygulamalardır. Toplumsal olaylara müdahalede gereğinden fazla kullanılan güç, güvenlik güçleri tarafından şahıslara kullanılan kötü bir söz, haksız yere gözaltına alınan bir birey. Bu gibi yanlış uygulamalar, terör örgütleri tarafından, örgüt içerisinde faaliyetli şahısların örgüte olan bağlılıklarının artmasını sağlayacak bir argüman olarak kullanılırken, örgütlü yapılara kazandırma amacıyla örgütün hedefindeki bireylerin devlete önyargılarını arttıracak bir fırsat olarak değerlendirilmektedir. Terör örgütleri, radikalleşme sürecinde, devlet, özellikle güvenlik güçleri eliyle yapılan bu yanlışları, bireylerin devşirilme ve örgüt içerisinde faaliyet gösteren şahısların örgüte olan bağlılıklarını arttırma amaçlı kullanmaktadır. Bu minvalde, terör örgütleri ve terör örgütlerinin taban kazanmaya çalıştıkları legal topluluklarla sürekli karşı karşıya gelen güvenlik görevlilerine bu konuyla ilgili farkındalık eğitimleri, toplumsal olaylarda ve birebir müdahalelerde daha profesyonel bir yaklaşım tarzı sergilemeleri için, profesyonel müdahale teknikleri konularında eğitimler verilmelidir. Bu tarz eğitimler güvenlik güçlerinin, terör örgütlerinin örgütlenme sürecinin bilinçli ya da bilinçsiz bir dışlisi olmalarının engellenmesi, insan haklarına saygılı ve profesyonel bir şekilde görevlerini icra etmeleri ve yapacakları her yanlışın terör örgütleri tarafından bireylerin terör örgütlerine kazandırılmaları amacıyla kullanılabileceğinin bilinciyle görevlerini yerine getirmelerini sağlayacaktır.

Terör örgütleri, taban kazanma faaliyetlerini genel itibariyle legal görünümlü kurumlar çatısı altında sürdürmektedir. Bu kurumlarla devlet görevlilerini özellikle güvenlik güçlerini karşı karşıya getirmeye çalışan terör örgütleri, içinde faaliyet göstermeye çalıştıkları legal kurumlardaki bireylerin demokratik hak ve taleplerini provoke etmeye çalışmaktadır. Terör örgütü ile doğrudan bağlantısı olmayan kurum ve kuruluşlarla, devlet kurumları aracılığıyla sürekli irtibatlı olunması, bir yandan legal

alanda faaliyet gösteren bu kurumların terör örgütlerinin tahakkümünden kurtulmasını sağlarken öte yandan, bu kurumlar çatısı altında faaliyet gösteren şahısların demokratik hak ve taleplerini özgür bir ortamda dile getirmelerine olanak sağlayacaktır.

Radikalleşme sürecinin tersine çevrilmesindeki en önemli adımlardan bir diğeri ise bu süreci tetikleyen bireylerin tespiti ve bu şahısların adli mekanizmalar tarafından cezalandırılması olacaktır. Özellikle terör örgütlerinin merkezi yapılanmalarına yönelik gerçekleştirilecek operasyonlar, diğer bireylerin terör örgütleri tarafından örgütlenmesini engelleyeceği gibi, örgüt merkezinde olan şahısların işlemiş oldukları hiçbir suçun karşılıksız kalmayacağına bilincinde olmalarını sağlayacaktır.

Radikalleşme sürecin tamamen sona ermesinde uygulanabilecek bir diğer aşama ise bu süreci tetikleyen tüm mekanizmaların devlet eliyle etkisiz hale getirilmesidir. İster örgüt adına faaliyet gösteren ve insanların terör örgütlerine kazandırıldığı bir derneğin faaliyetlerine son verilmesi, isterse terör örgütü adına toplanılan paralara el konulması, terör örgütlerinin faaliyetlerinin son bulması ve radikalleşme sürecinin tersine çevrilmesi mücadelesinde devlet eliyle uygulanabilecek tamamlayıcı bir unsurlardandır.

Sonuç olarak; terörizmle mücadele kavramı, tek boyutlu güvenlik eksenli yaklaşımlardan çıkarılarak;

- ✓ Devletin tüm kurumlarının uyumlu bir şekilde çalışmaları,
- ✓ Sivil toplum kuruluşları ve kanaat önderlerinin süreçte aktif olarak rol aldıkları,
- ✓ Terörizmle mücadele olgusunun toplumun tüm katmanları tarafından benimsendiği,
- ✓ Bireylerin örgütlü yapılara kazandırılmasının engellendiği,
- ✓ Terör örgütü içerisinde faaliyetli şahısların örgütlü yapıdan kopararak topluma tekrar kazandırılmasının amaçlandığı,
- ✓ Terörist Kimlik İnşa sürecinin tersine çevrilmesinin hedeflendiği,
- ✓ Legal alanda demokratik hak arayışı içerisinde olan bireylerin taleplerinin devlet eliyle güvence altına alındığı, bu sayede terör örgütlerinin legal kurumlar içerisindeki faaliyetlerinin minimize edildiği,
- ✓ Güvenlik güçlerinin bireylerin hak ve özgürlük arayışlarına, insan hakları bağlamında gerekli saygıyı gösterebildikleri,

- ✓ Güvenlik güçlerinin görevlerini icra ederken duygusallığı bir kenara bırakarak profesyonel bir şekilde çalışmalarına devam ettikleri,
- ✓ En sonunda örgütsel faaliyetlere devam eden birey ve kurumlara yönelik gerekli adli ve idari işlemler yapılarak örgütlerin son bulmasının amaçlandığı,

‘**Terörizmle Mücadelede Bütüncül Yaklaşım Modeli**’ kapsamında, çalışma boyunca paylaşılmaya çalışıldığı şekliyle bütüncül bir yaklaşım olarak değerlendirilmelidir.

KAYNAKLAR

- 12.04.1991 tarih ve 3713 Kanun No'lu "Terörle Mücadele Kanunu"
- Acar, Ü. , Urhal, Ö. (2007). *Devlet – Güvenlik, İstihbarat – Terörizm (1. Baskı)*. Ankara: Adalet Yayınları.
- Akmaral, T. K. (2004). *Anti teröristin el kitabı*. İstanbul: Bilge Karınca Yayınları
- Alkan, N. (1999). Günümüzde ve gelecekte psikolojik harekât. *Polis Dergisi*, 1(3), 85-90.
- Alkan, N. (2000). *Psikolojik harekât, terörizm ve polis*. Ankara: TEMUH Yayınları.
- Alkan, N. (2002). *Gençlik ve terörizm*. Ankara: TEMÜH Daire Başkanlığı yayınları.
- Alkan, N. (2009). *Söz bitmeden: Terörle mücadelede önleme stratejileri (3. Baskı)*. Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Yayınları.
- Alkan, N. (2013). *Gençlik ve radikalizm terör örgütlerinde kimlik inşa süreçleri (1. Baskı)*. Ankara: Karakutu yayınları.
- Altinkaya, Ö.F. (2009). *Adana ili örneğinde gecekondulaşma göç ve terörizm*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde
- Ana Britannica (1994). İstanbul: Hürriyet Ofset Matbaacılık ve Gazetecilik AŞ.
- ARI T. (2007). Türk- Amerikan ilişkileri: Sistemdeki değişim sorunu mu? *Uluslararası Hukuk ve Politika*, 4(13), 17-38.
- Arıboğan Ü, (2003). *Tarihin sonundan barışın sonuna*. İstanbul: Timaş Yayıncılık.
- Aydın, N. (2009). *Küresel terör ve terörizm*. İstanbul: Kum Saati Yayınları,
- Aydiner, G. (2004). *Dünyada ve Türkiye’de terör*. Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi Terörle Mücadele Özel Sayısı EGM Yayın.
- Bahar, H.İ (2009). *Sosyoloji (3. Baskı)*. Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Yayınları.
- Baharçipek, A. (2000). Etnik terör ve etnik terörle mücadele sorunu. *Elazığ, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 11-27.
- Baharçipek,A. (2011). Radikalleşmenin önlenmesi ve terörle mücadele üzerinde demokratikleşmenin rolü. Sever M. , Cinoğlu H. , Başbüyük O. , (Der.), *Terörün Sosyal Psikolojisi*, (ss, 25-38), Ankara: Polis Akademisi Yayınları,
- BAL, İ. (1999). *Prevention of terrorism in liberal democracies: a case study of Turkey*. Yayınlanmamış doktora tezi, University of Leicester,
- Bal, İ. (2004). *Türkiyeli Avrupa*. İstanbul: Hayat yayınları.

- Bal, İ. (2006a). *Alacakaranlıkta terörle mücadele ve komplo teorileri*. Ankara: USAK Yayınları.
- Bal, İ. (2006b). *Terörizm: Terör, terörizm ve küresel terörle mücadelede ulusal ve bölgesel deneyimler*. Ankara: USAK Yayınları.
- Bal, İ. Özeren, Demirci, S. Alkan, N. Cinoğlu,H. Vd (2009). *Önleme Stratejileri Çalıştayı Değerlendirme Raporu*. Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı Uluslararası Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Araştırma Merkezi (UTSAM) yayınları Rapor no:7
- Bal, İ. Özeren, S. Cinoğlu,H. Başibüyük, O, Demir, O.Ö Vd (2008). *Radikalleşme ve Din istismarı çalıştayı Değerlendirme Raporu*. Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı Uluslararası Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Araştırma Merkezi (UTSAM) Rapor no:3 yayınları
- Bal, İ. Özeren, S. Cinoğlu,H. Başibüyük, O. Demir, O.Ö. Sözer, M.A. (2009). *Terörle Mücadelede Eve Dönüş/ Toplum Kazandırma Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi*. Ankara, Polis Akademisi Başkanlığı Uluslararası Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Araştırma Merkezi (UTSAM) yayınları Rapor no:9
- Başeren, S, (1998). Terörizm: Kavramsal bir değerlendirme ve mücadele. *Türkiye Araştırmalar Dergisi*, 1, 16-20.
- Bayraktutan S, (2011). *Anne ben geldim (8. baskı)*. Ankara: Karakutu Yayınları.
- Bolay, S. H. (1996).*Felsefe doktrinler ve terimler sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Bradley, M. (2006). Gizli cemiyetlerin el kitabı. Çev: Çolak, T., İstanbul: Maviyağaç Kültür Sanat Yayıncılık (Orijinal Baskı Tarihi 2005).
- Cirhinlioğlu, Z. (2004). *Terör ve toplum*. İstanbul: Gündoğan Yayıncılık.
- Cüceloğlu, D. (1991). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çiçek, H. (2000). *Hangi Hizbullah*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Çitlioğlu E. , (2006). *Gri tehdit terörizm*. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Dale, C., (2000). The constructivist challenge to structural realism. *International Security*, 25(2), 187-212
- Dilmaç S. , (1997). *Terörizm sorunu ve Türkiye*. Ankara: EGM Yayınları.
- Dilmaç, S. (2004). Global tehdit: Terörizm ve Türkiye'ye etkisi. *Ankara Polis Dergisi*, 40, 340-357.
- Ergil, D., (1980). *Türkiye'de terör ve şiddet: yapısal ve kültürel kaynakları*. Ankara: Turhan Kitabevi

- Faraç, M. (2002). *Batman'dan Beykoz'a Hizbullah'ın kanlı yolculuğu*. Ankara: Günizi Yayıncılık
- Fendoğlu, H.T.(2000). *Uluslararası doğu ve güneydoğu'da huzur ve güvenlik sempozyumu (terör, etkileri ve çözüm önerileri)*. içinde (ss. 757-769). Elazığ: Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Yayını.
- Gürses,E. ,(2007). *Uluslararası sistemin kısılcacında etnik terör*. İstanbul: Profil yayıncılık.
- Hanks K. (1999). *İnsanları motive etme sanatı*. Çev: İkizler C., İstanbul: Alfa Yayıncılık (Orijinal Baskı Tarihi 1991)
- İlhan, S. (2008). *Terör, neden Türkiye*. Ankara: NU-DO Yayın Dağıtım
- Kaya, S. (2009). Uluslararası ilişkilerde konstrüktivist yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(3), 83-111.
- Küçük, Mustafa, (2009). Uluslararası ilişkilerde kuramında 'konstrüktivist dönüşü' anlamak. *Ege Akademik Bakış*, 2(9), 771-795.
- Laçiner, S. (2002). Dünyada ve Türkiye'de terör. içinde, 70'li Yıllar ve Ermeni Terörizmi.
- Laqueur, W. (1977). *A history of terrorism*, New Jersey: Transaction Publishers.
- Laqueur, W. (1999). *The new terrorism*, Oxford University Press
- Meydan Larousse, (1973). *Meydan Yayınları*,. 6,12, İstanbul: Meydan Gazetecilik ve Neşriyat.
- Özeren S., Sözer M.A., & Başbüyük O. (2012). Bireylerin terör örgütüne katılmasına etki eden faktörler üzerine bir alan çalışması: PKK/KCK örneği. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 3(2), 57-83
- Özeren, S. Başbüyük, O, Ö Sözer, A (2012). *Terör Örgütlerinde Militan Kimlik İnşarı ve Eleman Profili, PKK/KCK Örneği*. Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı Uluslararası Terörizm ve Sınıraşan Suçlar Araştırma Merkezi (UTSAM) yayınları Rapor no:20
- Şahin K. ve Türkkahraman M. (2010). Türkiye'de toplumun radikal hareketlere bakış açısı. Akdoğan H. , Kahya Y. ve Altun, N. (Der.), *Orta Doğu'daki Siyasal Gelişmeler ve Güvenlik*, (ss.183-204). Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Tarhan, N. (2010). *Toplum Psikolojisi*. Ankara: Timaş Yayınları.
- Taşdemir, F. (2006). *Uluslararası terörizme karşı devletlerin kuvvete başvurma yetkisi*. Ankara: USAK Yayınları.

- Türkçe Sözlük (1992). *TDK*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.
- UTSAM, (2013). *Şiddete Varan Aşırırcılıkla Mücadelede Çok Sektörlü Yaklaşım İyi Uygulamalarına Dair Ankara Memorandumu*. Polis Akademisi Başkanlığı Uluslararası Terörizm ve Sınırtaşın Suçlar Araştırma Merkezi (UTSAM) yayınları
- Varol, M. (1993). *Halkla ilişkiler açısından örgüt sosyolojisine giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları No:2.
- Wardlaw, G. (1989). *Political Terrorism: Theory, Tactics and Counter-Measures*. Cambridge University Press.
- Wendt, A. (1992). Anarchy is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics. *International Organizations*, 46/2, 391-425.
- Wilkinson, P. (1974). *Political terrorism*. New York: Mc Millan.
- Wilkinson, P. (1981). Can a state be a Terrorist. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1994-)*, 57(3), 467-472
- Yayla, Atilla (1990). Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve. *AÜSBF Dergisi*, XLV, 335-385.
- Yıldırım, A.G. , (2000). Terörizm ve Türkiye. *1. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildirileri*, Fırat Üniversitesi Yayınları, Elâzığ,
- YÖK (1985). *Türkiye’de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri*. Ankara: YÖK Yayınları.
- Zafer, H. (1999). *Ceza hukukunda terörizm, milletlerarası metinler ve 3713 sayılı terörle mücadele kanunu ışığında*. İstanbul: Beta.

İnternet Siteleri

- <http://www.sabah.com.tr/dunya/2011/09/05/teroristlerin-ucte-biri-turkiyede> (Erişim Tarihi 12.11.2012)
- http://www.kurdinfo.com/arsiv/nivis/ibrahim_kureken02.htm (Erişim Tarihi 12.11.2012)
- “PKK’den kaçtı, devlet kucakladı [hptt://www.haberturk.com/gundem/haber/797885-pkkdan-kacti-devlet-kucakladi](http://www.haberturk.com/gundem/haber/797885-pkkdan-kacti-devlet-kucakladi) (Erişim Tarihi 11.30.12)

“Ölen teröriste ağlamayan insan değildir” <http://www.ensonhaber.com/diyarbakir-emniyet-muduruteroriste-aglamayan-insan-degil-2012-10-07.html>(Erişim Tarihi 30.11.12)

“Önce Bizi Yıkın” <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/21903189.asp> (Erişim Tarihi: 30.11.2012)

<http://www.homeoffice.gov.uk/publications/counter-terrorism/prevent/channel-guidance> (Erişim Tarihi:28.10.2014)

<http://www.homeoffice.gov.uk/publications/counter-terrorism/prevent/prevent-strategy/> (Erişim Tarihi:28.10.2014)

(<http://www.acpo.police.uk/ACPOBusinessAreas/PREVENT/NationalChannelReferralFigures.aspx>) (Erişim Tarihi:28.10.2014)

Channel: Vulnerability assessment framework October 2012
<http://www.acpo.police.uk/documents/TAM/2012/201210TAMChannelVulnerability-Ass-Fra.pdf> (Erişim Tarihi:28.10.2014)

<http://www.acpo.police.uk/ACPOBusinessAreas/PREVENT/Channel.aspx> (Erişim Tarihi:29.10.2014)

http://www.ojjdp.gov/pubs/gun_violence/profile02.html (Erişim Tarihi:29.10.2014)

http://www.ojjdp.gov/pubs/gun_violence/profile21.html (Erişim Tarihi:29.10.2014)

http://www.ojjdp.gov/pubs/gun_violence/profile33.html (Erişim Tarihi:29.10.2014)

<https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/188741.pdf>(Erişim Tarihi:30.10.2014)

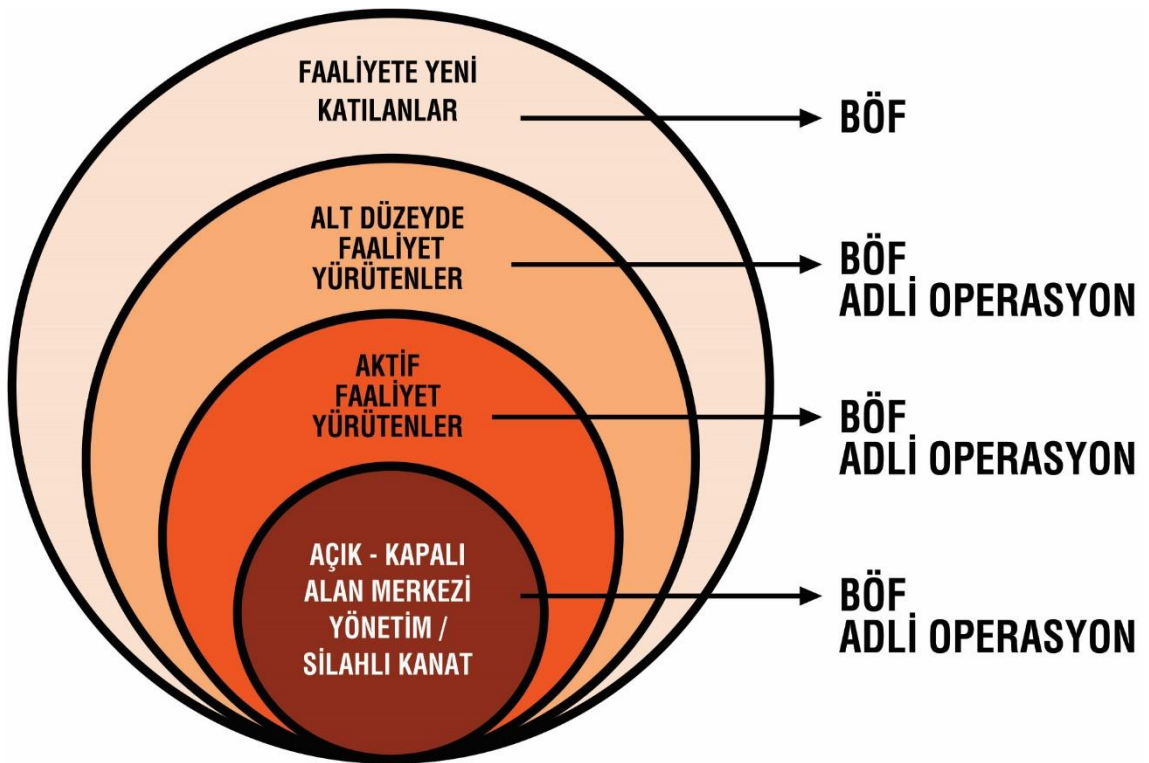
<https://www.thegctf.org> (Erişim Tarihi:30.10.2014)

<http://www.state.gov/documents/organization/225886.pdf> (Erişim Tarihi: 30.10.2014)

EKLER

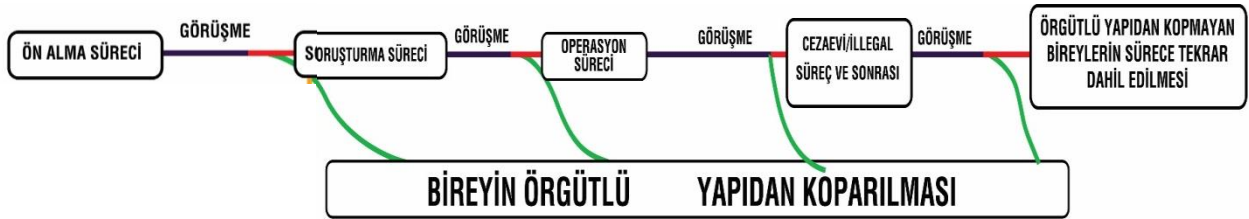
Şekil 1. Terörist Kimlik İnşa Süreci

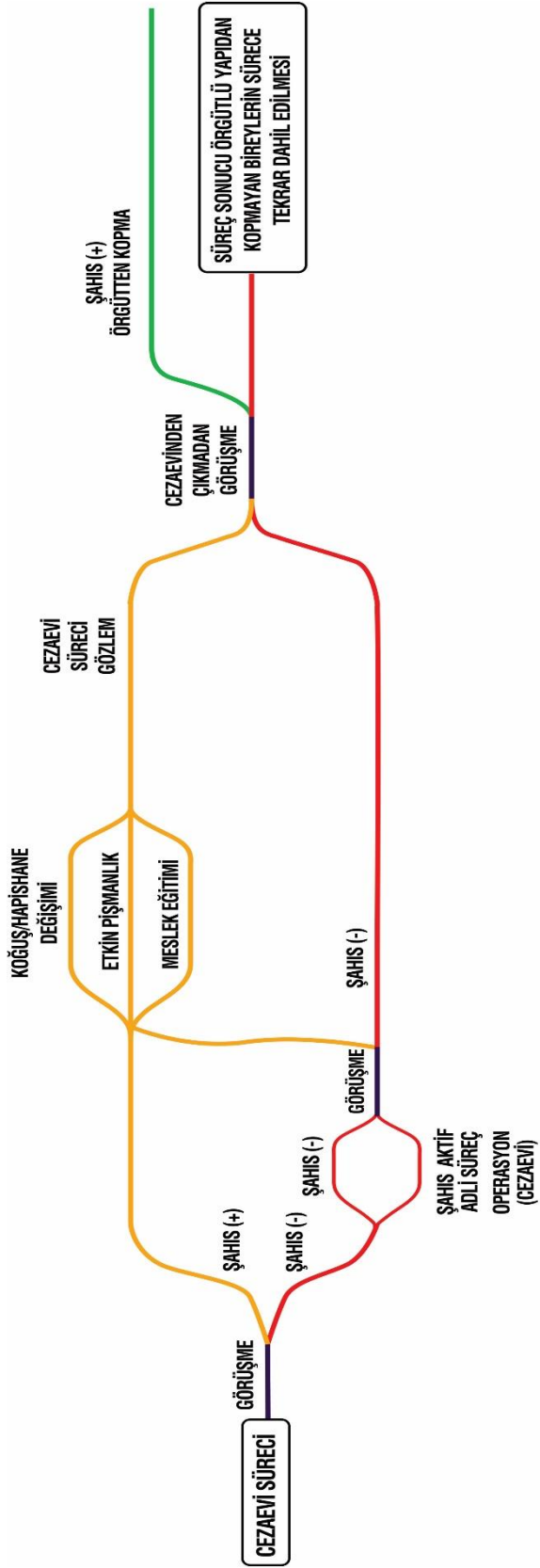
Şekil 4. Adli Operasyon- Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri Koordinasyonu

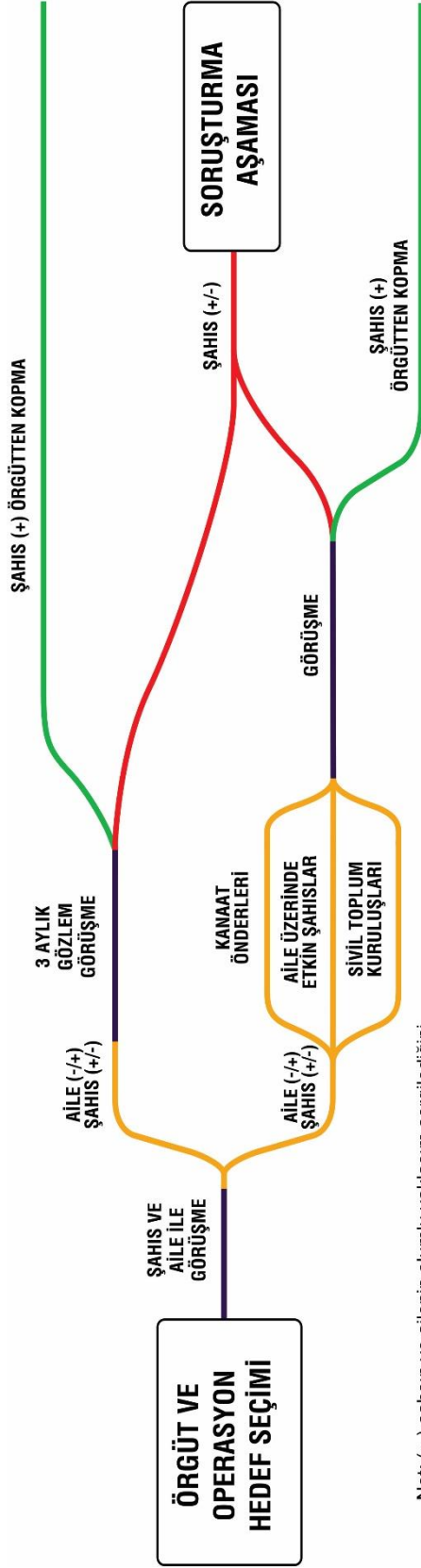
Şekil 5. Bilgilendirme ve Önleme Faaliyetleri kapsamında yapılan Görüşmeler

Şekil 6. Bireyin Topluma Kazandırılma Süreci

Şekil 10. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli

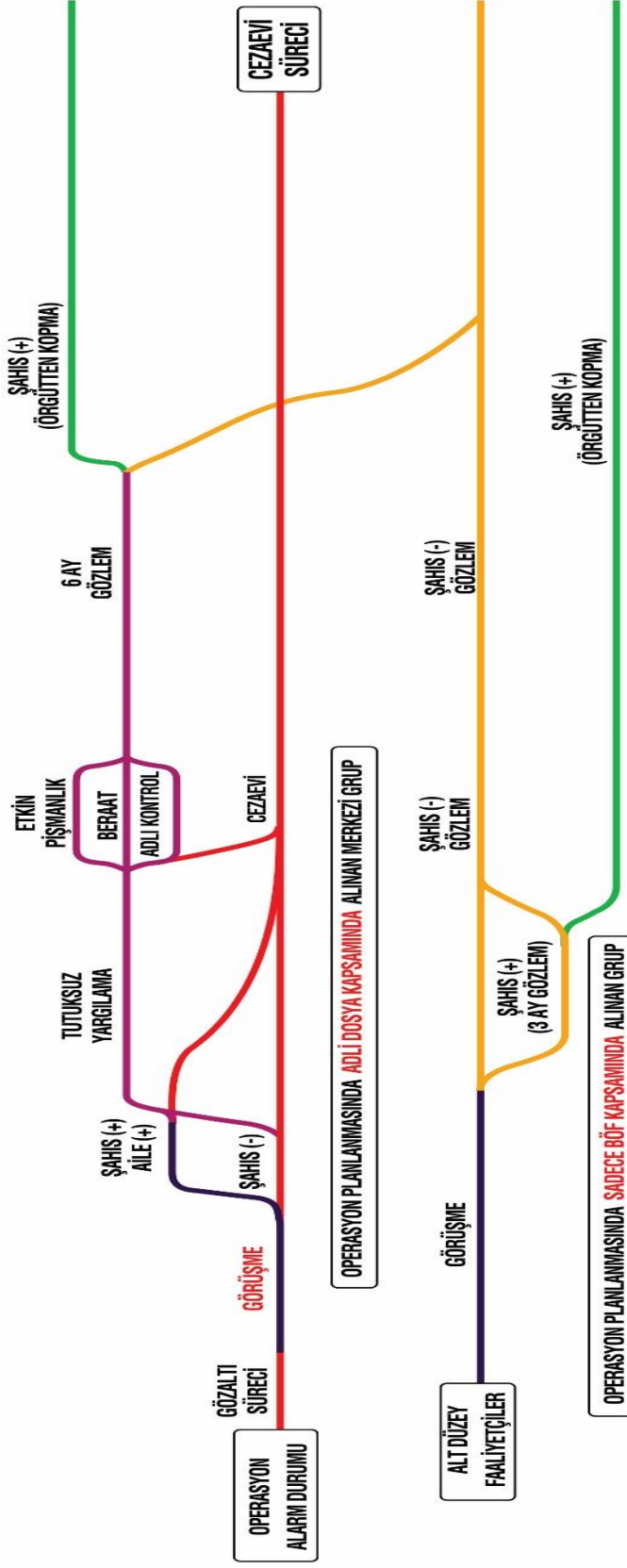

Not: (+) şahsın ve ailenin olumlu yaklaşım sergilediğini,
(-) şahsın ve ailenin olumsuz yaklaşım sergilediğini gösterir.

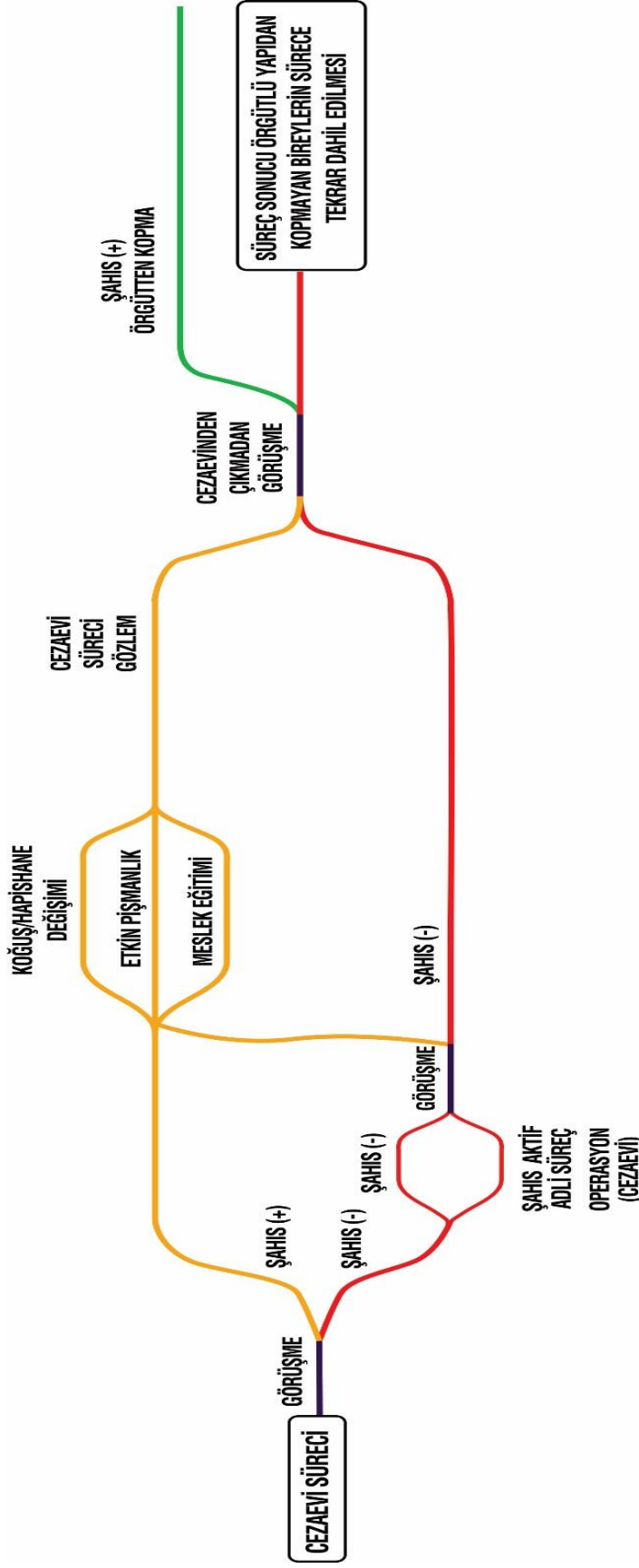
Şekil 11. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli - Önalma Aşaması

Şekil 12. Terörizmle Mücadelede Birrey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli - Soruşturma Aşaması

Şekil 13. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli - Operasyon Aşaması

Şekil 16. Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli – Cezaevi Aşaması ve Sonrası

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Uğur Kemal EVLEK
Doğum Tarihi/Yeri: 1984 / Gaziantep
e-posta: akademi2004@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

İlköğretim ve Lise eğitimini Gaziantep'te tamamladıktan sonra 2004- 2008 Yılları arasında Polis Akademisi Güvenlik Bilimler Fakültesini bitirerek 2008 yılında Komiser Yardımcısı olarak Adana İl Emniyet Müdürlüğünde göreve başlamıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğünde, Terörizmle Mücadelede Radikalleşmenin Engellenmesi, Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli, iletişim konulu eğitimler vermektedir. 2. Dan Aikido eğitmenidir. 2014 yılında ikinci lisans eğitimi olarak Ankara üniversitesi Hukuk fakültesinde eğitime başlayan yazar, İngilizce, İspanyolca, Rusça ve Arapça dillerini bilmektedir. Evli ve bir çocuk sahibidir.

SERTİFİKALAR

- ✓ -Terörizmle Mücadele Kursu 13-24 Kasım 2008 US State Department Ankara/TÜRKİYE
- ✓ -Erasmus Programı "Toplum inşası, Politik, Kimlikler ve Mitler" 7-18 Mart 2011 Siegen/ALMANYA
- ✓ -Polis Eğitimi "Toplumsal olaylarda Risk yönetimi 12 Ağustos-12 Kasım 2013 Midlands Academy, Leicester/İNGİLTERE
- ✓ -5. Terörizm ve sınır Aşan suçlar Sempozyumu "Stratejik güvenlik yaklaşımları 6-8 Aralık Antalya/TÜRKİYE

AKADEMİK ÇALIŞMALAR

- ✓ "Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli" 2013 (Hizmete Özel)
- ✓ 5. Terörizm ve sınır Aşan suçlar Sempozyumunda "Terörizmle Mücadelede Birey Odaklı Süreçsel Yaklaşım Modeli" konulu bildiri 6-8 Aralık Antalya/TÜRKİYE